

איסור זה אלא משום הנאה וזה עובר דרך מלבוש ואינו מכוין ליהנות מוכחא מילתא דלא להנאה עבד **ובלבד** שלא יוציא ידיו מתחת חפת חלוקו פרש"י ז"ל שלא יגביה שולי חלוקו על זרועו שאינו נראה כמלבוש אלא כנושא על כתפו שחייב חטאת עכ"ל. ולפי' זה אפילו ההולך חזק לנהר אסור להוציא ידיו מתחת חפת חלוקו משום משוי והכא נקט לה תלמודא משום דאורחא למעבד הכי בחול. ובתוס' פירשו שאין הטעם אלא שלא יראה כמי שמתהנה מן המים וגם שיהא זכור שלא יבא לידי סחיטה כלל. ואעפ"כ ראוי לחוש לדברי רש"י ז"ל:

דף ע"ח ג"ה התינח יום הכפורים דליכא מנעל שבת דאיכא מנעל מאי. פי' רש"י ז"ל מוחק אותו דלא אשכחן מאן דשרי הכי בשבת כי הכא דנימא האי ליטנא אלא ה"ג שבת דאיכא מנעל מאי. וזה הוא ששאל הש"ס וכך אפשר לפרש לגרסת הספרי' דגרסי' לשון זר והרבה יש בתלמוד לשונות זרים שאינם לפי סדר התלמוד. **סנדל** מאי פי' לפי שהסנדל אינו יכול להדקו ברגליו כמו המנעל ודילמא נפיק ואתי לאתווי ד' אמות ברשות הרבים: ע"כ נמצא מדברי הרב ז"ל במקכת זו:

תושלב"ע

תושלב"ע

משכימי קום. פרש"י ז"ל שוא לכם בעלי אומניות
המשכימים ומאחרים במלאכתם וטורחין כל היום
ואוכלין לחמם בעמל וביגיעה כן יתן הזן את
העולם מזונות ופרנסה לידיו שינה למי שמנדד שינה
בשכילו. ותימה מה ענין זה בכאן. לכך פרש"י
ז"ל שוא לכם אומנות העולם שאתם רוצים לשעבד
בישראל שהם משכימים ומעריבים לעסוק בתורה
ומנדדין שינה מעיניהם. ועוד יש לפרש שאמר גבריאל
לפי הענין שוא לכם השרים המשכימין ומעריבין לקטרג
על ישראל. ולהיות לו קטיגורין ואתם חושבין שיקיים
הב"ה ויתן כן למנדדין שינה מעיניהם לעסוק בתורה:
ע"ב גרש"י ז"ל ואימא אידי ואידי מצרות חד
לצרות ידיה וחד לצרות דעלמא
דומיא דאס תקח מי כתיב אס תקח ואס תענה אס
תענה ואס תקח כתיב. ופירש"י ז"ל ודי' אידי ואידי
מצרות חד לצרות ידיה דהיינו בלהה וזלפה וחד
לצרות דאיתין ליה לבתר הכי מעלמא והכי מסתברא
למימר דהאי אס תענה דומיא דאס תקח ופרק' מי
כתי' אס תקח ואס תענה צרות דעלמא קשות מן
הראשונות וברישא הוה ליה לאשכועיה מצרות דעלמא
והדר הוה ליה לאשכועיה מצרות ידיה דלא משתעי
איניש הכי להזהירו על הקל תחל' ואחר כך על
הקשה ויש בספרים גרסא אחרת ואינה נכונה:

שעינה מביאות אחרות יש שפירשו שצא עליה שלא
כדרכה אבל תשמיש כדרכה אינו עינוי.

ורש"י ז"ל פי' מלשון עינוי הדין כי אחר ששכב עמה
והבעיר בה יצר הרע היתה מתאוה לו ולא בא עליה
בימים שעמדה עמו והראשון יותר נכון. וא"ת
ודילמא עינוי דהכא בביאה שלא כדרכה. הא ליתא
דמסתמא לא משתעי קרא דיוה"ך בביאה שלא כדרכה
דלא שכיחא. וכל משה ומתן שבשמועה זו אינה אלא
להגדיל תורה ולהאדיר דהא איסור תשמיש המטה
אינו אלא מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא:

ואם היה מלובלך בטיט ובצואה רוחך כדרכו ואינו
חושש וכן הנפנה לנקביו רוחך כדרכו שאין
לכלוך גדול מזה וכ"ש אס רוצה לעסוק בתורה או

בתפלה שהוא מותר שהרי להקביל פני רבו התירו
לעבור במים עד צוארו וכ"ש להקביל פני שכינה וכן
הסכימו בתוספות והרמב"ן ז"ל. ואין להרהר בדבר
ומה שאמרו לקמן במטפחת של רבי יהושע ולמחר
מקנח בה פניו התם להסיר לכלוך שבעינו ולמאן
דגרים מקנח בה פניו ידיו ורגליו היינו באין ידיו
ורגליו מלובלכות ואינו יוצא מבית הכסא אלא שרולה
לקררם ויש בזה להרמב"ם ז"ל דברים שאינם מחזורי':

שלא רצה להאכיל בידו אחת. יש שפירשו שהיה
חושש שמא יגע בלחם בידו האחרת ולפיכך

גזרו עליו והתירו לו לרחוץ שתי ידיו ולישנא דגזרו
עליו לא דייק להאי פרושא. אלא הנכון שהיה חולק
על דברי חכמים וסבור שאסור לרחוץ להאכיל לתינוק
וגזרו עליו כנגד המשחיתים שיטול ויאכיל בשתי ידיו:

משום שבתא. פרש"י ז"ל שרוח רעה שורה על
הלחם הנלקח בידים שלא נטלם שחרית

ושם השד שבתא ולפי' זה כל שנטל ידיו שחרית ובא
להאכיל אינו צריך נטילת ידים. ור"ת ז"ל הקשה שאותה
רוח רעה בת מלך שמה כדאיתא בפרק שמונה שרצים
ועוד דהכא סתמא מיירי ואפילו בחצי היום לכך
נראה לו כפי' הערוך דשבתא היא רוח רעה ששורה
על התינוק וחונקת אותו כשמאכילין אותו בלא
נטילת ידים. ובזמן הזה אין נוהגין בו שאין רוח
רעה ההיא מזויה בינינו ש"ל:

עובר במים עד צוארו ואינו חושש והא דלא חיישי'
שמא יבא לידי קמיטה כדחיישי' בפרק אלו

קשרים גבי מי שפגע באמת המים. פי' ר"י ז"ל
דלאו משום דהוי לדבר מצוה דהא בסמוך שרינן
לנטורי פירי למעבד הכי אלא טעמא דהכא כיון
שלא התרת לו אלא על ידי מלבוש זכור הוא וכדאמר'
בפ"ב דבילה גבי מדה הטובלות בבגדה. ומשום
שריתו של בגד זהו ככוסו שאמרו בפר' דס חטאת
ליבא בכיוצא בזה שאין בו לכלוך וכדפריש' התם
ובמסכת שבת בס"ד: שומרי פירות עוברין עד
צוארן ואינם חוששין פי' דאע"ג דבעלמא לא דחוי
איסורא דרבנן משום ממונא שאני הכא דכיון דאין
איסור

ת"ל כל חלב וא"ת גבי כרת כתיב כי כל אוכל חלב הא כבר פירשה רש"י ז"ל דהוא כל לאו אכלב קאי אלא על האוכל והוי יודע דלר"י לא מרבי' ליה קרא אלא לאיסורא אבל אין לוקין עליו. דהא ר' שמעון הוא דאית ליה כל שהוא למכות ורבנן פליגי עליה ור"י כרבנן סב' ליה. דאי פליגי ר"ל ור"י בפלוגתא דר"ש ורבנן הוה מפרש לה תלמודא. ועוד בפרק גיד הנשה בעי ר' יוחנן שיעור שלם למלקות דקאמר התם גבי אבר מן החי חלקו מבחון פטור חלקו מבפנים חייב הרי נהנה גרונו בכזית. ועוד הא איהו דאמ' כל איסורין שבתורה אין התר מצטרף לאיסור חוץ מאיסורי נזיר. ואם אית' דכל שהוא למלקות למה לי צירוף אלא ודאי כדאמרן. וכן פ' ר"י ז"ל: **מדרבנן** וקרא אסמכתא בעלמא. וא"ת א"כ כל חלב למאי אתא. וי"ל דמוקמי' ליה לשום דרשא אחריתי:

ע"ב כוי בריה בפני עצמה היא. פ' ולא חשיב ספיק' אלא שגזירת הכתוב שיהא דינה כבהמה לענין זה: **ונגמר** מאס תענה את בנותי. פ' דהוא נמי עינוי באזהרת שמים שנכנס בו לברית אלהים שלא יענה אותם דומיא דעינוי יום הכפורים שהזהרנו בידי שמים:

דף ע"ה ע"ב מלמד שנצטוו משה על הושט ועל הקנה ועל רוב

וכו'. כבר מפורש' במקומה בס"ד ומאי דקשיא עלה מההיא דמדיר את בנו בנזיר. **ורילמא** דאכילה על ידי אנגרון. פ' דלא חשיבא אלא אכילה כסלקא גופיה דאמר רבא אנגרון מ'א דסלקא וכו' לברורי בעלמא נקיט לה. ולא היה צריך לה ודכותה בתלמודא:

דף ע"ו אלא יליף לה שכר שכר מנזיר. וא"ת אדרבה נילף שכר שכר משתויי יין.

י"ל דהא דמיירי לעינויי לההיא דמעשר דמ'א טפי דאלו ההיא דשתיי יין ולהבדיל ולהורות אמר רחמנ'. ומה לי יין או דבילה קעילית. וי"מ דמ'א דיליף שכר שכר מנזיר לית ליה ההיא דבילה קעילית

ותנא דבילה קעילית לא יליף שכר שכר מנזיר דאי הוה גמיר גזרה שוה הוה דריש לה בכל דוכתא. והר'איה מדאמרי' בפ"ק דנזיר ר"ש אומר אינו נזיר עד שידור מכולן וכו'. ושקלי' וטרי' עלה ואמרי' דר"ש יליף שכר שכר מנזיר ולאפוקי מדתני' אכל דבילה קעילית חייב וכו' ואמאי לימ' דיליף לה לענין מעשר בלחוד ולא לית' לאפוקי מהאי בריתא אלא ודאי ש"מ דמ'א דיליף מנזיר לכל דוכתא יליף לה. וא"ת א"כ לההוא תנא דבילה קעילית מנא ליה דשתיה בכלל אכילה לענין יוה"ך. וי"ל דאית' ליה מסברא כדאמרי' במס' שבועות דאמר ליה איניש לחבריה תא נטעום ואולי ואכלו ושתו. וזו שיטת ה"ר אלחנן ז"ל:

והא כתיב ותירוש ינובב בתולות. פ' לשון ינובב ניב שפתי' כענין שאמרו נכנס יין ילא סוד ואלו מיני מתיקה אין מנובבין בתולות:

גרש"י ז"ל נהמא חמימא דחיטי דכיייתא ופ' ז"ל דמתרגמי' את בגדי עשו החמודות דכיייתא והיינו לחם חמודות. וי"ג נהמא חמימ' אדחיטי בזיתי ולחם חמודות דרש' לשון חימום כדאמרי' נחמרו בני מעיה והוא כמו נחמדו:

אעפ"י שאין ראיה לדבר זכר לדבר. תימא למה אינה ראיה ואי משום דהא מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא הא כמה מילי דרבנן בתלמודא דסמכינהו אקרא ולא אמרי' הכי. וי"ל לפי שאין הכתוב מדבר בענין שתייה וסיכה אלא שעושה משל לקללה הנכנסת בקרבם של רשעים כדכתי' לעיל מיניה ותאהב קללה ותבואהו ואין להביא ראיה מפסוק שנא' בדרך משל. ובתוס' פירשו דמשום דאיכא למי' איפכא כדכ' זוטרא קאמר תנא שאין זו ראיה אלא זכר. ולא נהיר וכבר כתבנו במסכת נדה ובמס' שבת משמנו של ר"ת ז"ל שאין סיכה כשתיה בשום איסור אחר אלא בתרומה דאמ' רחמנא וגם לרבות את הסך. והכא לענין יוה"ך מדרבנן בעלמא אבל לא בשום איסור אחר שאין בו איסור הנאה ולפיכך מותר לסוך בשומן של חזיר או גבילה וכיוצא בהם: **דף ע"ז ע"א פתח** גבריאל ואמר שוא לכם משכימי

פניהם והתירו נעילת הסנדל משום צנה לחיה. ובסיכה התירו בשים לו חטטין בראשו להיות סך כדרכו דכיון דאיסורא דרבנן בעלמא הוא משלך נתנו לך:

וברחיצה אסיק' בגמר' דרחיצה אסורה בין בחמין בין בצונן ואסור לרחוץ מקצת גופו ככל גופו. ובסיכה אמרו בירושלמי בין סיכה של תענוג בין סיכה שאינה של תענוג. ומיהו אם היו לו חטטין סך כדרכו כיון דלרפואה קא מיכוין: **המלך** והכלה ירחלו את פניהם בגמרא מפרש דכל שלשים יום לגשוואיה נקראת כלה:

והחיה תנעול את הסנדל פי' ודוקא נעילת הסנדל התירו לה מפני שהצנה קשה לה אבל בשאר ענויין דינה כדין שאר הנשים. ומיהו לענין לחלל עליה את השבת אמרו בפר' ר' אליעזר חיה שלשה שבועה ושלשים וה"ה לענין תענית יוה"ך דכל ג' ימים אפי' אמרה איני צריכה מאכילין אותה ומשלשה ועד שבועה אם אמרה צריכה אני מחללין ומשבועה ואילך דינה כשאר כל הנשים אלא * שלא תנעול את הסנדל כל ל' יום וכ"כ הרמב"ן (חיים מדבר, אי לאו **וחכמים** אוסרי' גרסינן דמסתפינא הו"א שט"א בירושל' הוינן יש כאן וצ"ל שתנעול סברין מימר אסופא פליגי את הסנדל וכמו שכתבו רבנן ואשכחן תנא תני אכלהו כל הפוסקים כר"א וכן והלכה כדברי חכמי' בכולם. דעת הרמב"ן לענין והרמב"ם דפסק כרבי אליעזר אבלות בס' תורת האד' משום דבגמרא שקלי' וטרי' יע"ש וליכא למימר אליבא דידיה בטעמא דחיה דאזיל לטעמיה דס"ל וכמה היא כלה אבל כל הגאון' דהלכה כרבנן דאסרי' ז"ל פוסקי' כרבנן וכן עיקר: כדלקמן שהרי במלתיה **האוכל** ככותבת הגסה דר"א קאי כמבואר) פי' דאע"ג דכל שיעורי אכילה של תורה בכזית מתוך ששינה הכתוב במשמעו דאפקיה בלשון עינוי שנו חכמים בשיעורו וכדאיתא בגמרא ועיקרא דמלתא דשיעורין הל"מ:

השותה מלא לוגמיו חייב ואסיקנא דכל שיסלקנו

לגד אחד ויראה כמלוא לוגמיו חייב ירושלמי תני מלא לוגמיו שאמרו כל חד וחד דדידיה דדידיה מיתבא דעתיה בלאו דידיה לא מיתבא דעתיה. תמן תנינן הכל כפי מה שהוא אדם מלא קומצו מנחה. מלא חפניו קטורת מלא לוגמיו ביה"ך:

כל האוכלין מזטרפין לככותבת פי' בשאכל כשיעור בכדי אכילת פרס דאי לאו אינו אלא כאוכל חצי שיעור. גרסינן בתוספת' אכל וחזר ואכל אם יש מתחלת אכילה ראשונה עד סוף אכילה אחרונה בכדי אכילת פרס מזטרפין ואם לאו אין מזטרפין. שנה וחזר ושתה אם יש מתחלת שתיה ראשונה עד סוף שתיה אחרונה כדי שתיית רביעית מזטרפין ואם לאו אין מזטרפין:

גמרא אלא למ"ד מותר מאי איכא למימר פי' דקס"ד לדידיה אפיל' מדרבנן מותר והא דקאמר מן התורה אגב רבי יוחנן נקטיה והיינו דפרכינן בסמוך אי הכי לא ליחייב עליה קרבן שבועה פי' אם איתא דחצי שיעור אסור מן התורה לא תיחול עליה שבועה דהא מושבע מהר סיני הוא משום לא תסור וכן פי' רש"י ז"ל. ואסיקנא דאע"ג דמדרבנן אסור כיון דמודאורייתא שרי חיילא עליה שבועה בר משבועת העדות דרחמנא אמר אם לא יגיד דבר הגדה חייב שאינו בר הגדה פטור. והאי מסקנא דאע"ג דאליבא דריש לקיש איתמרא הלכתא היא למימרא דחיילא שבועת ביטוי על אסורין דרבנן:

ואיתמר עלה רב ושמואל וכו'. כבר מפורשת במקומה במסכת שבועות בס"ד:

דף ע"ד ע"א אם לא יגיד ונשא עונו. פי' גזירת הכתוב הוא דכל דלא מהניא הגדתו לא מחייב. לא שנא דאוריית' לא שנא דרבנן ודכותה במקדש באיסורי הגאה דרבנן אינה מקודשת כלל דכי יקח בשוה פרוטה אמר רחמנא וכדפריש' בדוכתיה בס"ד:

כיון דחזי לחיצטרופי איסורא אכיל. ואע"ג דר"י מכל חלב נפקא ליה כדאיתא בסמוך. מפרשי' לדידיה טעמא דקרא:

ע"ב דור שלא כסדר שאל. פי' דהא דקתני שאין מחזירין אלא ראשון לאו על הראשון בשאילה אלא על הראשון במעשה ששואלין עליו וירידתו של שאל קודמת להסגרת בני קעילה:
ואם הולך הדבר לשתי פי' שהם שתיים שזריכין לגמרי זו לזו הא כגון דרדיפה והשגה:

הא דאמרי' אורים שמאירים דבריהם תומים שמשלימין דבריהם כך הוא הענין כי האורים והתומים פרש"י ז"ל שהם כתב שם המפורש שהיה נותנו בתוך כפלי החשן כי החשן היה ארכו אמה ורחבו זרת. וכשכפלו אותו נעשה זרת על זרת וכתב שם המפורש בין הכפלים שעל ידי השם הוא מאיר דבריו ומתמם אותם וכשהיה כ"ג מכוין בחלק אחד מן השם ההוא שנקרא אורים היו בולטין מן האותיות הכתובות באבנים אותיות שיש בהם תשובה לשאלתו כשיצטרפו והיו מאירות נגד עיניו מעורבות שלא כסדר וכשהיה חוזר ומכוין בחלק השני מאותיות השם ההוא שנקרא תומים היו מצטרפות האותיות כסדר ונעשה מהם תיבות ומפני זה היה צריך שיהא באבנים כל האלפא ביתא. והיינו דאמרינן בשמעתין כיצד נעשית ר"י אמר בולטות ר"ל אמר מצטרפות ומר אמר חדא ומא"ח ולא פליגי. ויש מחלוקת בין המפרשים ז"ל כיצד היו האותיות כתובות בשתי אבני שוהם כי רש"י ז"ל פי' שהיו כתובין על האבן הראשון ראובן שמעון לוי יהודה דן נפתלי שזה סדר תולדותן. ועל האבן השנית ללד שמאל גד אשר יששכר זבולן יוסף בנימין הרי היו כ"ה אותיות בכל אחת והיה כותב יהוסף מלא כדי שיהא כ"ה אותיות. והרמב"ם ז"ל כתב שהיו כתובין בזה בשתי האבנים

ראובן	שמעון
לוי	יהודה
יששכר	זבולן
נפתלי	דן
גד	אשר
יהוסף	בנימין

(חיים מדבר עיין להר"ב שמוע שלמה פ' תצוה שכתב שפ"ט ס' בדפוס וז"ל באבן הימנית דן במקום נפתלי ובאבן השמאלית נפתלי והסכי' עמו הרב בעל שכתב"ג בהגותיו על הרמב"ם פ"ט מה' כלי המקדש יע"ש

ולא משמ' הכי מדברי הריטב"א אלו ועיין להר"ב גט פשוט דף קי"ט ובהקדמת ספר נחלת שבעה)
ולכך לא נאמר עשה באורים ותומים כמו שנאמר בשאר עבודת המשכן אלא שנאמר בהן לשון נתיבה ונתת אל חשן המשפט את האורים וגו'. וכתוב ויתן אל החשן את האורים ואת התומים לפי שלא היו מעשה אדם אלא מעשה אלקים שנמסרו למשה כתובין ונלטו ליתנם בכלי החשן. ולפי' חסרו בבית שני כדאי' בפ"ק. ומיהו אין אורים ותומים מעכבין בבגדי כהונה לענין עבודה שהרי בית שני לא היו שם אורים ותומים והיו שם בגדי כ"ג והיינו דבמתני' לא אדכר אורים ותומים כמה שכ"ג משמש. אלא דקתני מוסיף עליו כ"ג חושן ואפוד ומעיל וציץ והדר קתני ובהם נשאלים באורים ותומים **והא** לא כתיב בהו זד"י. פי' בשמות השבטים דאין בעינן שיהא שם כל הא"ב והכי נמי מצי למפרך והא לא כתיב ח' ולא קו"ף אלא דחדא מינייהו נקטינן. ובירושלמי הכי בעו לה והא לא כתיב חז"ק ומשני אברהם יצחק ויעקב כתיב שם. **כל** כהן שיש בו רוח הקדש כו'. ומה שמצינו בשמואל הרמתי שהיה חגור אפוד בד ולא היה אלא לוי כתוב בתוספות שזהו להראות כי הגיע זה למעלת כהן גדול בדבר המטה לרוח הקדש כמעשה האפוד:

הדרן עלך בא לו כהן גדול

פרק ח' יום הכפורים אסור באכילה ובשתיה.

פי' אסור מן התורה באכילה ושתיה ואפילו פחות מכשיעור דהלכתא כר"י דאמר חצי שיעור אסור מן התורה אבל אין בהם כרת אלא בכשיעור המפורש בסופא וכדאיתא בברייתא. ורמיה וסיכה ונעילת הסנדל ותשמיש המטה אינם אסורים אלא מדרבנן ולפי' אין בהם כרת כדאי' בברייתא: ואע"ג דאמרי' בגמרא חמשה עינויין כתיבי אסמכת' דרבנן הוא ותדע שהרי הקלו ברחיצה לעבדו במים משום נטורי פירי. ואמרו המלך והכלה ירחצו את

אלא משהו ושל עץ היה בעובי שוליו טפח. וחללו
 אמה וחצי שהם תשעה טפחים נמלא זיפוי' שבחון
 עשרה טפחי' כשיעור חללו ושוליו של עץ. ומאן
 דאמר אחד עשר ומשהו סביר' ליה שאף בעובי שוליו
 של חיצון יש טפח ופירוש זה עולה קצת כשטת רש"י
 וקשה לשטה זו הא דאמרי' בפ"ק דסוכה ודוכתי
 אחריני ארון תשעה וכפורת טפח ושכינה למעלה
 מועשרה וא"כ ההיא אתיא דלא כחד מהני דההיא
 לכולי עלמא גובהו של אמצעי עשרה דהתם כוליה
 ארון נשערי' ואפילו עם זיפוי'. ורש"י ז"ל פי' כדרך
 שטה זו אלא שהוא אומר דלרב יהודה האמצעי של
 עץ תשעה עם עובי שוליו. וחללו שמה בלבד כי
 עובי שוליו טפח והפנימי כל קומתו עם שוליו והחיצון
 עשרה ומשהו משהו לשוליו וט' כנגד קומת האמצעי
 וטפח עודף עולה למעלה לכסות עובי הכפורת שהוא
 טפח וא"ת אתיא ההיא דסוכה כרב יהודה אבל קשה
 דהא עובי הכפורת בולט היה להזאת כנגדו. ויש
 שפירשו דלכולי עלמא אין בגובה כולו אלא תשעה
 טפחים והכא בעובי כותליו של אמצעי פליגי ודכולי
 עלמא זיפוי הפנימי לא היה מכסה כל הכתלים של
 עץ וכפנים אלא היה משייר בו טפח שהיה כורך
 עליו סוף הצפוי החיצון ומ"ד אחד עשר סבר יש
 בעביו של כותל של עץ טפח הלכך הוה להו אחד
 עשר טפחי'. תשעה כשיעור גבהו מבחון וטפח כנגד
 עובי הכתל וטפח שהיה כורך לכסות בפנים. ומאן
 דאמר עשרה ומשהו סבר אין בעביו טפח אלא משהו
 וזו שיטת ר"ח ז"ל:

לא זכה סמא דמותא פי' כשהוא שונה להתגדל
 ולהתגדר וכדאמרי' עלה בפ' הקורא כוח לו
 שנהפכה שליתו על פניו. והא דאמרינן התם לעולם
 יעסוק אדם בתורה ובמצוות אפילו שלא לשמה התם
 בשעושה מיראה:

נאמנת היא להעיד בלומדיה. יש שפירשו להעיד
 עליו ליום הדין ויש שפירשו שמפרסמת אותו
 כההיא דדרשינן במסכת מועד קטן מדכתי' חכמות
 בחן תרונה כל העוסק בתורה מבפנים תורתו

מכרות עליו מבחון: **לפיכך** שני פרצופין פי' שהפרצוף נרא' משני צדדין
 פנים ואחור:

דף ע"ג ולא כהן הדיוט משום מעלין בקדש ולא
 מורידין תימה מאי זה טעם היה
 לנו להורידו דהא לא דמי למשיח שעבר וכל היכא
 דליכא טעמא הוה ליה מחוסר בגדים. תירץ ריב"א
 דמיירי שהיה זקן או חולה שאינו ראוי לצאת במלחמה
 ומושחין כהן אחר ואפילו הכי אין מורידין אותו
 מקדושת כהונתו לפי שמעלין בקדש ולא מורידין:

דף ק"ג דברים שבין כ"ג לכהן הדיוט פר הבא על כל
 המצות. וה"פ פר כהן משיח הבא על כל
 המצות דאלו פר העדה ליכא למימר דההוא זכור
 מייתו ליה ואי להקרבנות הא קי"ל דקרב אפילו בכהן
 הדיוט כדאיתא בת"כ. הלכך מאן דגרים פר כהן
 משיח ופר הבא ע"כ המצוות טועה הוא ובמס' מגילה
 תנן אין בין כהן משיח למרובה בגדים אלא פר הבא
 ע"כ המצוות והיינו פר הכהן משיח כדפריש'. וכתוספת'
 נמי כך הגרסא כמו שכתבנו וכן פי' בתוס'.

ומחזיר את הרוצח. טעמיה מפרש במס' הוריות
 והא האי תנא לית ליה איבה מדקתני
 דכהן שעבר משמש בח' בגדים. ואפ"ה ס"ל דמשום
 מלחמה אינו משמש בח':

בי לית ליה איבה בדכוותיה דהיינו כהן שעבר
 שנתכהן לעמד במקומו בזוטר מיניה דהיינו
 משום מלחמה חית ליה איבה:

נשאל איתמר. פי' דההיא דרב דימי אר"י לא
 איתמר דכהן משום מלחמה משמש בח'
 כלים אלא שנשאל באורים ותומים בח' כלים ואסיקנא
 דכהן משום מלחמה אינו נשאל באורים ותומים לבדן
 אלא דמסייעי סיועי **דף ק"ג** ולא מהרהר בלבו של'
 ושאל לו. פי' דליש' דשאלה לא משמ' אלא להוציא
 בשפתיו. ויש גורסי' של' על פיו יצאו וקשה דההוא
 על פיו של כהן הנשאל קאמר. ויש מתרצי' בזו
 דדריש ליה מדסמיך לנשאל לו מכלל דנדרש גס על
 השואל ולא נהיר:

אותו שלהם אמר במסכת כלאים (פרק ב') שהוא עושה אחת לשלש שנים ואלו אותו שאנו קורין קנבוס עושה בכל שנה ושנה כמו הפשתן והיה אוסר רבי ז"ל לתפור בגדים של צמר בקנבוס ור"י ז"ל אומר שאין לבטל המנהג שנהגו כל ישראל לתפור בו והא דלא פריך הכא ואימ' קנבוס משום דקימ' לן כתנא דבי ר' ישמעאל דאמ' כל מקום שנאמרו בתורה בגדי סתם אינו אלא צמר ופשתים ואפילו לאידן תנא דבי ר' ישמעאל דאמר התם ובגדים סתם כל בגדים משמע לא קאמר אלא גבי ציטית משום דכתיב הכנף מין כנף כדוקיא דרבא. אבל בעלמא דכולי עלמא אינס אלא צמר ופשתים:

כל בן נכר ערל לב וכו' למימרא דכל שנתנכרו מעשיו לאביו שבשמים אפילו חזר בתשובה אסור לעבוד במקדש כדאיתא בשילהי מנחות:

אף כאן עשרים וארבעה פ"י וכן עבודת שלשה מינין שברמונים מכ"ד הוה ליה כל חד וחד משמונה חוטין:

ונילף מחשן מה להלן כ"ח אף כאן עשרים ושמונה. וק"ל דהא אמרי' לקמן בעלמ' תפסת מרובה לא תפסת ואדרבה הוה לן למפרק דניליף ממכנסים דכתיב ביה שש משור ולא ליהוי אלא ששה ששה. וי"ל דממכנסים ליכא למילף מכיון שלא נאמר בו אלא מין אחד ומאי דפרכי' מחשן ואפוד דמרובה הוא טפי מפרוכת משום דמשמע לן דמשור לריבויא אתי. כל מאי דאפשר לעשות מצבד קיים וחזק עדיף טפי:

אמר קרא תעשנו. פ"י גבי חשן משפט כתיב:

רב אשי אמר שיהו כל עשיותיו שוות וכו'. פ"י להכי לא גמרי' מחושן ואפוד דבעי' שיהו כל עשיותיו של רמונין שוין:

דף ע"ב **אמר** קרא לעשות בתוך התכלת ובתוך הארגמן וגו'. פ"י ומשמע מיהא שאין הזהב עומד בפני עצמו. אלא שהיה מעורב עם שאר המינין וליכא למימר אלא שיתן חוט אחד של זהב בכל אחד מן המינין וכדמפ'

ואזיל. הילכך הוה ליה כל מין ומין משבעה חוטין: **מי** כתי' שלא יקרע מי כתי' שלא יזח ושלא יסורו. והכין קיימ' לן שכל אלו לאוין גמורין הם והכין איתא בהדיא נמי בפרק אלו הן הלוקין * ושלא כדברי (חיים מדבר אנכי לא הר"ס במו"ל: ידעתי איה מקום דברי **דף ג'** וכתי' והבאת את הבדים בטבעות. ולא גרסינן והובא את בדיו דההוא גבי מוצח הזהב כתיב. וק"ל אמאי לא נקטינן ושמו את בדיו דכתי' בפ' נשא גבי מסעות ומחנות דההוא משמ' טפי שהיה נשמט בכל מסע ומחנה. דאלו והבאת איכא למימ' דלא מיירי אלא בהבנא ראשונה שהכניסום שם. וי"ל דודאי על ושמו את בדיו סומכין ונקטינן והבאת את הבדים בטבעות מפני שהוא מיותר לדרשא דהא כתיב בטבעות הארון יהיו הבדים וכדידיה סגי:

מתפרקין ואינן נשמטין. פ"י פרש"י ז"ל מתפרקין ממקומן למעלה או למטה אבל לא היו נשמטין לחוץ לגמרי לפי שהיו עבין בראשם. ור"י ז"ל פ"י דאין נשמטין לגמרי אבל יכולין היו לישמט על ידי פירוק הקשרים והחוליות שעשו שם בטבעות:

ע"ב **חיצון** עשרה ומשהו והתניא אחד עשר ומשהו ל"ק הא כמאן דאמר יש בעביו טפח הא כמאן דאמר אין בעביו טפח. יש שפירשו דפלוגתא בעובי שוליו של חיצון של זהב דמאן דאמר עשרה ומשהו סבר אין בעובי שוליו של חיצון טפח אלא

עינוהי זהו מקום השער שאמר הכתוב גבי תפילין וגבי קרחה. וה"ר אלחנן ז"ל הביא ראיה שהצין נתון במקום שער שאמרנו ממה שאמרו במעשה של ינאי המלך הקים להם בצין שבין עיניו משמע שהוא מונח על הראש כתפילין אבל קשה לר"י ז"ל אמאי לא מיייתי בפ"ב דזבחים ההיא דמקום יש בראש להניח שני תפילין כשאו"ש מקום היה בין צין למזנפת שבו מניח תפילין וכי היכי דמיייתי לה בפרק המוצא תפילין ובפרק כל הצלמים כיון שהצין על הראש. ותירץ הר"ר אלחנן ז"ל דכיון שלא הזכיר שם בהדיא שהצין מונח על הראש לא חשש התלמוד לומר כן. וכתבו בתוספות כי לפי ריב"א ז"ל יש לדקדק קלת שיעור רחבן של תפילין דכיון שהצין היה בתחלת הראש והצין היה רחבו שתי אצבעות כדאי בפ"ק דסוכה ובפרק במה אשה יוצאה ואמרי' ששערו היה נראה בין צין למזנפת שבו מניח תפילין ואמרי' מקום יש בראש להניח שני תפילין. א"כ מקום הצין ומקום השער הנראה בינו לבין המזנפת היה מקום התפילין. ולכל הפחות יש ללמוד שהתפילין רחבים יותר מאצבע לכל הפחות שאם לא היו רחבים אלא אצבע א"כ מקום יש בראש שהניח שלשה תפילין ואם היינו מפרשי' מקום יש בראש להניח שני תפילין ולא יותר אז היינו יכולין ללמוד מכאן דשיעור תפילין שתי אצבעות אבל בשמושא רבה דתפילין כתי' אמר רבא האי מאן דבעי למעבד תפילין מיייתי אעא טבא שתי אצבעות על שתי אצבעות אי הוי טפי שפיר דמי ואי בציר לא הוי פסול ע"כ. ולפי לשון שמושא רבה אין שיעור לתפילין לא למעלה ולא למטה. וזה אינו דאם כן היאך שיערו לומר מקום יש בראש להניח שתי תפילין אלא ודאי יש להם שיעור למטה. ואין לעשותו יותר מאצבע ומחצה מפני הספק:

דברים שנאמ' בהם שש חוטן כפול ששה. פי' שהיו שזורין יחד. משור שמנה פי' מקום שנאמ' משור סתם. וכדכתי' גבי רמוני המעיל דלדידיה ילפי' לקמן וכן פרש"י ז"ל:

גרש"י ז"ל חמשה קראי כתיבי ועשו את הכותנות שש וגו' חד לגופיה כו'. פי' דבחד שש דלכתו' בכולהו סגי וקא מיייתרי לדרשא. אבל ר"ח ז"ל גורס שתא קראי כתיבי דכתי' ושכנת הכתנת שש. ועשית מזנפת שש. וכתיב ויעשו את הכתנת שש. ואע"ג דבקרר בתרא חמשה כתיבי ההוא דכתי' ואת מזנפי הבד שש ליתיה במניי' דאיצטריך למכתב בעשיית מזנפיים שש לפי שלא הוזכר בצואה אלא מזנפי בד ואיצטריך לפרושי שיהו של שש חד לגופיה דכיתנא ליהוו וחד שיהא חוטן כפול ששה וחד לגופיה שיהו שזורין וחד לשאר בגדים שלא נאמ' בהן שש וחד לשאר מינים וחד לעכב. ולהא פירוש' לא הוה צריך למכתב שש גבי עשיות כלל דכיון דכתי' ויעשו את הכתנות ואת המזנפת ואת המגבעות ואת האבנט ממילא ידעי' דהוו של שש כדכתי' בצוואות:

וחד לגופיה שיהו שזורין. פי' דאע"ג דלא כתי' בהו שש משור בעי' שיהו שזורין. וא"ת וכיון דכתב חד קרא שיהא חוטן כפול ששה ממילא ידענא דלהוו שזורין. וי"ל דאי מחוטן כפול ששה הוה אמאי דמ"מ כל חד וחד באנפי נפשיה לא בעי שזירה קמ"ל שיהו שזורין וא"ת והכא דכתב רחמנא שש משור מאי איכא למימר. וי"ל דאתא לאשמועי' דהיכא דאיכא מינין טובא דשיתא שיתא שיהו כל המינין אחר כך שזורין ביחד ויהו בו ג' שזירות חדא בכל חוט וחוט ושזירה אחריתי בכל הששה ושזירה אחריתי לכל המינין ביחד כן פי' בתוספות:

מאי משמע דהאי שש ליטל דכתנא הוא. הכי נמי מצי למי' מאי משמע דבד ליטל דכתנא הוא אלא דכיון דקראי דמיייתי' לעי' טובא שש כתיב בהו נקטי' הכי:

ואימא עמרא מכאן דקדק רבי' אפרים הצרפתי ז"ל כי אותו שאנו קורין קנבוס שהוא עולה בד בד מין פשתים הוא דאי לא אמאי לא פרכי' הכא ואימ' קנבוס. ואע"ג דתנן במס' כלאים הפשתן והקנבוס שטרפן. לשון חכמים לחוד ואין הקנבוס שבמשנה אותו שאנו קורין קנבוס ותדע כי אותו

עצמה ויהיה ענינה שירצה הקב"ה מעשיהם ועבודתם
ויברכם ומותם בא"י מדרך הכהנים. ובגמרא דילן
לא שאלו אלא על שאר התפלה מאי מדרך מפני
שהענינים האחרים מאיליהן מתברכין כיצד ראוי לברך
בהם דהא קתני שיברך על המקדש ועל הכהנים ועל
ישראל ברכה הראויה לכל אחד ואחד: **ר**
א מפני שאינו ראוי פשיט' כלומר פשיטא דרשאי
להניח קריאת התורה וללכת לראות שריפת
הפרים דאע"ג דאמרינן ועוזבי ה' יכלו זה המניח
ספר תורה ויוצא הרי ראוי לצאת בכאן בין פרשת
אחרי מות לפרשת בעשור שאפילו בין גברא לגברא
מותר וכ"ס בין פרשה לפרשה ואע"ג דתרווייהו
בחד גברא: **ע"ב שנאמר** ושעיר חטאת אחד מלבד חטאת
הכפורים פי' דהאי מלבד חטאת
הכפורים מיותר הוא. דאי לאשמועינן שהם שני
שעירים פשי' דאפילו למ"ד איל אחד הם כדלקמן.
התם לפי ששניהם נעשים בחוץ אבל בכאן השעיר
שנפרשת אחרי מות נעשה בפנים. ושעיר שנפרשת
הפקודים נעשה בחוץ כשאר המוספין הנזכרים שם:
דף ע"א רבא אמר אמר קרא וכו' פי' רבא
אעיקר בעין מהדר מאי טעמא
אינו מוסיף כף ומחתה בעבודה הראשונה כשגמר
הזאות שנפנים לבש כבר וא"ת והאי קרא לדרשא
אחריתי איכא דדריש ליה בפרק הממונה להקיש
פשיטה ולבישה לקדוש. וי"ל דהכא קדריש לו מיותרא
דקרא וההיא דלעיל מהקישא. וא"ת היכי אמרי'
שלכש כבר דהא אמרינן לעיל בשחר היה לבוש
פילוסין כו' ובערב היה לבוש הכדויין. וי"ל דמ"מ
כולם של בוך אלא שהראשונים מעולין:
ורא תרי קראי כתיבי והקשו בתוספות בלאו הכי
נמי תיקשי לן דשריפת פר ושעיר כתו' אחר
אילו ואיל העם והיא היתה קודמת כדתנן לעיל.
ותירצו דמההיא ליכא למיקשי דהא בפסוק של ובא
אחרן ובניו אל אבל מועד כתו' וכבר אמרנו שבפסוק
זה כולו שלא על הסדר בין לענין הולאת כף

ומחתה בין לענין אילו ואיל העם שמוקדם בכתיבה
לשריפת פר ושעיר. אבל אימורי חטאת ושריפת פר
ושעיר דפרכי' מינייהו תרי קראי באנפי נפשייהו נינהו:
ע"ב ייתון בני עממי' לשלם דעבדין עובדא
דאהרן פי' קשה בעיניהם שקראם
בני עממי' לפי שהיו גרים והוא לא נתכון לכך שאף
ישראל נקראו עממים כדכתי' אחריו בנימין בעממין
אלא שלא ספר כלשון כבוד במקום דאיכא חשדא:
בכתונת ומכנסים מזנפת ואכנע קשיא ליה
לריב"א דבקראי לא כתיבי מזנפת אלא
בכהן גדול אבל בהדיוטים לא כתיב אלא מוגבעות
ואין ספק כי כשם ששינה הכתוב בלשונם משונים הם
בענינם ובהרכה מקומות הזכירו חכמים מזנפת
בכהן הדיוט וכדאמרי' הכא וכדאמרי' לעיל נוטל
מזנפתו של אחד מהם. ותירץ דלשון תורה לחוד ולשון
חכמים לחוד כי חכמים קורין אף למוגבעות מזנפות
וכדאשכחן בשוק של שלמים לרבנן דפליגי עליה דרבי
יהודה בפרק הזרוע שהיה מן הארכובה ולמעלה.
ובתלמוד קורא שוק מן הארכובה ולמטה כדאמרי' בפרק
מצות חליצה (דף ק"ג) דהוה ליה אסתורא מעל ושוקו
מעל דמעל והרבה כיוצא בזה. והמזנפת והמוגבעות
שניהם בראש. וההפרש שביניהם שהמזנפת של כהן
גדול היתה קצרה יותר כדאמרי' בזבחים שערן היה
נראה בין לין למזנפת שבו היה מניח תפילין שהרי
מקום יש בראש כדי להניח שני תפילין. והלץ
והתפילין היו שם בראש במקום השער אלא שהלץ
בתחלת הראש ללד המנח והתפילין אחרי כן ולמעל'
משניהם המזנפת ומוגבעת כהן הדיוט היה מכסה כל
הראש לבד מקום תפילין א' סמון למנח ולכך קרויה
מוגבעת שמכסה כל הראש. וזה שאמרנו שהלץ
במקום השער אע"פ שהכתוב אומר והיה על מנח
אחרן. לא קשיא דקרא ה"ק שיהו למעלה מן המנח
אי נמי דאע"ג דכלשון חכמים קורין מנח למקום
הפדחת שעל גביני העינים כדתנן בפרק המפלת
המנח והגבינים והעינים לשון תורה לחוד ולתחלת
הראש קורא הכתוב מנח ואנקלוס שתרגם בין

מות ואך בעשור ופריק שניא היא מפני שהוא סדרו של יום תדע דאמר ריש לקיש בכל מקום אתה אסור לקרוא על פה וכאן קורא על פה ע"כ. ונראה שכן פירשו דאך בעשור התירו לגלול ולא חשו לטורח צבור כיון שהוא צריך לסדורו של יום. אבל לחזור ולגלול בעשור שבחומש הפקודים אינו מעיקר הקריאה כיון שכבר קרא סדר שפרשת אמור. ומה שחזר וקורא בעשור שבחומש הפקודים אינו אלא כמגיד עבודת היום לפיכך התירוהו בעל פה דאי לא הוה קיימא לן דאסור לקרוא על פה דברים שבכתב ומן הירושלמי הזה למדנו תירון למה שהקשו היאן היה קורא כהן דברים שבכתב על פה. ועוד פרשת ק"ש ופר' את קרבני לחמי וגם פסוקי אחרים שאנו קורין בבית הכנסת על פה כפסוקי דזמרא ופסוקין דבתר השכיבנו ופסוקי דהלילא. והנכון בזה מה שנראה מן הירושלמי שלא אסרו לקרוא על פה אלא דברים שבכתב שהם מחובת קריאה בצבור אבל פסוקי שאדם קורא לשגגון בעלמ' או דרך שבת ותפלה והודאה אינו בכלל זה ומיהו נראה שאף הקורא תורה שבכתב לחובת קריאתה ולומדה אפילו ביחיד אסור לקרוא על פה ולפי' לא היה קורא רב יוסף בתורה שבכתב לפי שהיה סג' נהור ולעולם היה קורא תרגום והיינו דאמרין כדמתרגם רב יוסף:

משום ברכה שאינה צריכה פי' דכל דאפשר שלא להרבות בברכה טפי עדיף וכתב בתוס' כי מכאן נראה שיש להזהר שהשוחט הרבה בהמות או הרבה עופות ביחד אסור לו לשוח בין שחיט' זו לזו מפני שיצטרך לחזור ולברך כיון ששח בנתיים והויא לה ברכה שאינה צריכה. ורבינו ז"ל אומר בשם רבו הרמב"ן ז"ל כי ראוי לשוח ואינו צריך לחזור ולברך דשיחה של רשות לא הויא הפסקה אלא בשח בין ברכה למעשה ולא אחר שכבר התחיל במעשה וראיה לדבר מברכת הנהנין. ואין חילוק בזה בין ברכת הנהנין לברכת המצוות. ולא אמרו אלא בתפילין שאם שח בין תפלה לתפלה חזור ומברך ומעלה היא בתפילין ואפי' למאן דאמר שאין

מעכבות זו את זו כל היכא שמניחן שניהן שלא לשוח ביניהן ואפילו למאן דמברך על כל אחת מהן בשלא שח בנתיים כדעת ר"י ז"ל כיון דרממנ' אמ' והיה לך לאות על ידיך ולטוטפות בין עיניך כל זמן שהם בין עיניך יהיו שתיים כעין מצוה אחת הם אבל במילי דעלמא אין שיחה מפסקת. ומיהו דינס של רבותי בעלי התוס' ז"ל אמת היא לענין שאר דברים וכגון הרואה לאכול מיני פירות דכל דאפשר לאכלם בתוך הסעודה כדי למעט בברכות הכי אית ליה למיעבד כל היכא דאפשר ליה שלא ישנה סדר אכילתו:

קך גברא בתרי סיפרי איכא פגמא פי' וכיון שכן לקרוא בעל פה עדיף. ומכאן נהגו לחתן בפרשת ואברהם זקן בא לקרותה בעל פה מפני שכבר קרא בפרשת היום והוא ליה חד גברא בתרי סיפרי דאיכא פגמא. ויש מקומות שמוציאין ספר תורה לפרשת ואברהם זקן ואין חתן קורא בפרשת היום והוא להו תרי בתרי ספרי וקשיא על זה היאך יברך חתן לפניו ולאחריו על פרשת ואברהם זקן והמנהג הראשון הוא הטוב והתפוס מנימות הגאון ז"ל. ובחגים ובמועדים ובכל מקום שאמרו להוציא שתי תורות במקום שאין שם אלא תורה אחת גוללין וקורין שלא אמרו שאין גוללין ספר תורה בצבור אלא בדבר שאינו סדרו של יום כל' שאינו מעיקר הסדר וכדאיתא בירושלמי שכתבנו לעיל. ונראה שאף בזמן דליכא תורגמן ולא אמרו בכדי שיפסיק התורגמן אלא במקום שיש תורות אבל כשאין שם אלא תורה אחת הא עדיף שלא לחוש לכבוד צבור משנבטל קריאת סדר היום:

ומברך עליה שמנה ברכות. אין ברכות אלו מפורשו' בתלמוד שלנו אבל בירושלמי פירשוה שזומ' רצה ומוודים וסלח לנו אבינו כתקנס ומברך על המקדש ברכה בפני עצמה ויהא ענינה שיעמד בית המקדש ושכינה בתוכו וחותם שוכן בציון ומברך על ישראל בפני עצמה ויהא ענינה שיברך הב"ה את ישראל ויושיעם ולא יסור מלך מהם וחותם ברוך הבוחר בישראל וחזור ומברך על הכהנים ברכה בפני

כלאים גבי כהנים היינו כבגדי כהן גדול לגבי חשן ואפוד שהיו רבים :
היוצא בהם למדינה אסור. יש שפי' דאסורא דאורייתא הוא והא דלא קתני חייב משום דבעי למיתני סיפא ובמקדש מותר. ואחרי' פירשו דאסור מדרכנן קאמר וכן פי' הר"ז הלוי ז"ל :
ובין שלא בשעת עבודה : ולפום פשטא משמע אפילו לאחר הפשטה וכדכתי' לעיל :
ובמדינה לא והתניא וכו'. מכאן יש מביאין ראיה דבגדי כהונה אישתרי בהו כלאים לאחר עבודה דהא לא קשיא לן הכא אלא משום דבמדינה ובהא הוא דמתרצין משום עת לעשות לה' אבל במקדש גופיה לא קשיא לן ולא מידי ואמאי ותיפוק לי משום כלאים. וי"ל דכל היכא דלא ידעינן טעמא דבגדי כהונה קשים הם. הא פרכינן לעיל הכי להדיא והשתא דפריש תלמודא בגדי כהונה קשים הם תו לא קשיא לן בהא ולא מידי. ולפי מה שכתבנו דחשן ואפוד רכים הם. י"ל דשמעון הצדיק לא לבש אלא בגדי כהן הדיוט. אי נמי כדן הוא דמצינן למימר ולטעמין תיפוק לי משום כלאים אלא טובא איכא בתלמודא דלא בעי' למימר ולטעמין :
כיון שהגיעו להר גריזים. תימה לרבי' אלחנן ז"ל דמשמע שלא עבדו בהר גריזים אלא לאחר כמה שנים כדור של רבי מאיר דאמרינן בפ"ק דחולין דמות יונה מלאו להם בהר גריזים. ותירץ דכותיים גירי אמת הן לרבי מאיר ונ"מ בתחלתם היו מקולקלים ואחר כן הוכשרו וכדורו של רבי מאיר חזרו לקלוקלם הראשון :
ראויין לבגדי כהונה ואיבעי' אימא עת לעשות לה' . הקשה ר"ת ז"ל ממעשה דינאי מלכא דכפ' האומר בקדושין דאמרינן הקים להם בצץ שכן עיניו. והתם במדינה הוה. ותירץ ר"ת דשאיני לין דכתיב ביה והיה על מלחו תמיד. ולא נהיר דהא בעודו על מלחו מרבה אוקי' בפרק הממונה גס אין הדעת נותנ' שהקל הכתוב בצץ שכתוב בו קדש לשם

יותר משאר בגדים. והנכון כמו שפי' רבי' הרמב"ן ז"ל. דינאי שלא כדן עשה ולפיכך ערערו על כהונתו באותה שעה מה שלא עשו קודם לכן :

ע"ב רב גדל אמר ברוך ה' אלהי ישראל מן העולם ועד העולם. פרש"י ז"ל כי קודם לכן היו עונין אמן ולא נהיר לר"י ז"ל כי בודאי לא ענו אמן במקדש לעולם. אלא בתחלה היו אומרי' ברוך ה' אלהי ישראל מן העולם. והיו המינין אומרי' בימי עזרא שלא היה אלא עולם אחד. ותקנו לומר מן העולם ועד העולם :

הא דתנן וקורא אחרי מות ואך בעשור. פי' מדלג וקורא אחרי כן ואך בעשור שפרשת אמור אל הכהנים. ורמז' עלה מהא דתניא שאין מדלגין בתורה ואוקי' דכל היכא דהוי באותו ענין ובכדי שלא יפסיק התורגמן מדלגין. אבל ליכא הני תרתי אין מדלגין :

דף ע' ובלבר שלא ידלג מסוף הספר לתחלתו. הפי' הנכון דאכולה קאי ואפילו בספר אחד מפני שהוא קורא למפרע ולא כמאן דמפרש דלא קאי אלא על נביאים של שנים עשר שלא ידלג מתוך ספר זה לתחלת ספר זה :
וכל כך למה. למה הוצרך לומר יותר ממה שקריתי לפניכם כתוב כאן :

והא דתנן ובעשור שבחומש הפקודים קורא על פה. אקשי' עלה אמאי ליגלול וליקרי. איכא דקשיא ליה דהא רישא דקתני מדלגין אקשי' עלה למה מדלגין ובהא דקתני שאין מדלגין קשיא לן למה אין מדלגין. והר' יוסף תירץ דלעיל מתניתא הוא דרמי. והשתא בעי טעמא אמאי דאסקי' לעיל כיון שמדלגין למה אין מדלגין אף בזו דהא מסתמ' אף בזו בכדי שלא יפסיק התורגמן הוא. דאסיקנא לעיל דמדלגין :
לפי שאין גוללין ספר תורה בלבוש מפני כבוד זכור. הקשו בירושלמי והא קתני קורא אחרי

הַפֶּשֶׁטָה. אֲבָל שְׁמַעְתִּי שֶׁאֵין זוֹ שֶׁטַת הִירוּשָׁלַמִּי:
ש"מ תְּפִילִין מִן הַלֵּד שְׁפִיר דְּמִי פֶרֶש"י ז"ל וְלֹא
 חִיּוּשִׁי לְהַפְחָה. וּכְתָבוּ בְּתוֹסְפוֹת דִּלְכָּא דַּק
 כֹּה מִרְן ז"ל דְּכַפ"ק דְּתַמִּיד מִפְרָשׁ טַעֲמָא בְּהִדְיָא
 דְּקַמ"ל דִּלְכָּא חִיּוּשִׁי דִּילְמָא מִיַּגְדֵּר וּנְפִיל עֲלֵיהּ. פִּי'
 וְאִיכָּא בְּזִיוֹן כְּשֹׁכֵב עֲלֵיהֶן. וְא"ת הִיכִי פְשִׁיט מִיַּדִּי
 מִדְּרַב פֶּפֶא דְּהָא אִיהוּ גּוֹפִיָּה דִּיחֻוּי הוּא דְּקָא מִדְּחִי
 וְכִי אֲתִינָן לְמִידֶּק הַכִּי מִדְּחִי דְּלַעֲוֹלָם תַּחַת רִאשִׁיָּהּ
 מִמֶּשׁ וּמִשּׁוֹם דְּנִתְּנוּ לִיהֲנוּת בֵּהֶן וְחוֹלִין הֵן לִגְבִּי כֹהֵן.
 וִי"ל דְּכִיוּן דִּלְכָּא דְּחִי לֹא רַב פֶּפֶא בְּלָשׁוֹן דִּילְמָא מִכְּלָל
 דְּקִים לִיה דְּהַכִּי תִרְלָתָא דְּמִתְּנִיתָא:

וְתִפּוּק לִי מִשּׁוֹם כִּלְאִים. מִכָּאן הִקְשׁוּ בְּתוֹסְפוֹת
 עַל מֵה שְׁפֶר"ת ז"ל בְּפֶרֶק הַקּוּמוֹן גְּבִי
 הָא דְּאִמְרִי הֵתָּם תִּכְלַת אֵין בֵּה מִשּׁוֹם כִּלְאִים.
 דְּבִגְדֵי שֵׁשׁ בּוֹ תִּכְלַת לְצִיצִית אֵין בּוֹ מִשּׁוֹם כִּלְאִים
 כִּלְל וְאִפִּילוּ שֶׁלֹּא בִשְׁעַת מְצִיָּה דְּכִיוּן דְּאִשְׁתַּרִּי אִישְׁתַּרִּי.
 וְאֵין לְהַקְפִּיד אִם לֹנֶשְׁתּוֹ אֲשֶׁתּוֹ אוֹ שְׁלֹבְשָׁהּ הוּא בְּלִילָה
 שְׁאִינוּ זִמָּן לִיצִית. וְהָא דְּאִמְרִי הֵתָּם גְּזִירָה מִשּׁוֹם
 כְּסוּת לִילָה הֵתָּם מִשּׁוֹם דְּכָסוּת לִילָה פְטוּרָה מִן
 הַצִּיצִית וְאִפִּי בְּיוֹם כְּדִכְתִּי בְּדוּכְתִּי. וְסוּגִיָּין קִשִּׁיא
 עֲלֵיהּ דְּא"כ הִכָּא מִאִי קוֹשִׁיא נִימָא דְּהוֹאִיל וְאִישְׁתַּרִּי
 כִּלְאִים דְּבִגְדֵי כֹהֵנָה בִּשְׁעַת עֲבוּדָה אִשְׁתַּרִּי לִגְמָרִי.
 וְהַכִּי נִמִּי קִשִּׁיא עֲלֵיהּ דְּהֵתָּם דְּאִמְרִי הֵתָּם בְּפֶרֶק
 הַקּוּמוֹן גְּבִי הָא דְּתַנֵּן הַכֹּל חִיּוּכִין בְּצִיצִית וְכו'. וְהוֹינָן
 בֵּה פְשִׁי וּמִהֲדָרִי כֹהֲנִים אִינְטְרִיכָא לִיה מֵהוּ דְּתִימָא
 הוֹאִיל וְאִישְׁתַּרִּי כִּלְאִים לִגְבִּיהוּ בְּצִיצִית נִמִּי לֹא לִיחִיּוּבוֹ
 קַמ"ל דְּנִהִי דְּאִישְׁתַּרִּי לֵהוּ כִּלְאִים בִּשְׁעַת עֲבוּדָה שֶׁלֹּא
 בִּשְׁעַת עֲבוּדָה לֹא אִישְׁתַּרִּי לֵהוּ. וְיֵשׁ דּוּחִין הֵהִיא
 דְּהֵתָּם דְּכִי קֹאמֵר הֵתָּם שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת עֲבוּדָה לֹא אִישְׁתַּרִּי
 לֵהוּ הִיּוֹנוּ בְּשֹׁאֵר בְּגָדִים שְׁאִינֵם בְּגָדֵי כֹהֵנָה, וְזֶה
 דּוּחִק וְעוֹד דְּסוּגִיָּין דְּהִכָּא קִשִּׁיא. אֲבָל יֵשׁ לְדַחוּת דִּלְכָּא
 דְּמִוּ הֵנִי לֵהִיָּא דְּר"ת ז"ל דְּהֵתָּם דְּשֹׁרָא רַחֲמֵנָא
 כִּלְאִים בְּצִיצִית בְּכָל מַלְבוּשׁ הִתִּירוּ דְּעַל כִּנְפֵי בְּגָדִיכֶם
 אִמֹר רַחֲמֵנָא וְכִיוּן דְּכֵן שְׂרִייה רַחֲמֵנָא לִגְמָרִי וְאִפִּילוּ
 שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת מְצִיָּה שֶׁלֹּא יֵהֵא צְרִיךְ לְפִשּׁוֹט בְּגָדֵיו בְּלִילָה.
 מֵה שֶׁאֵין כֵּן בְּבִגְדֵי כֹהֵנָה שֶׁהֵם מִיּוֹחֲדִים לְעֲבוּדָה

וְצִרִיךְ כֹּהֵן לְפִשּׁוֹט וְכֵן תִּירֶץ ר"י ז"ל, וְאִפִּי הַכִּי
 אֵין לַעֲשׂוֹת מַעֲשֶׂה כְּפִי ר"ת ז"ל. וְיֵשׁ תַּמְהוֹן מִאִי
 שֶׁנֶּאֱמַר לִגְבִּי כִלְאִים פְּשִׁי לֵן דִּלְכָּא אִישְׁתַּרִּי בְּבִגְדֵי
 כֹהֵנָה אַחֲרַי עֲבוּדָה וְלֹא אִמְרִי הוֹאִיל וְאִישְׁתַּרִּי אִישְׁתַּרִּי.
 וְאִלוּ לַעֲנִין מַעֲלָה מִסְּפִק' לֵן אִם נִיתְּנוּ לִיהֲנוּת
 בֵּהֶן אַחֲרַי עֲבוּדָה דְּהָא לַעֲנִין אִיסוּר כִּלְאִים נִמִּי אִיכָּא
 לְמִימָר לֹא נִתְּנָה תּוֹרָה לְמַלְאכֵי הַשָּׁרֵת וְכִי תִימָא דְּלִגְבִּי
 מַעֲלָה לֵב ב"ד מִתְּנָה עֲלֵיהֶם שֶׁלֹּא יִהְיוּ קְדוּשִׁין לְמַעוֹל
 בֵּהֶם. הִיאֵךְ אֲפֶשֶׁר לִמֹר שִׁיְהוּ קְדוּשִׁין לְחַצְאִין דְּהָא
 עַל כְּרַחֲמִין בְּגָדֵי קֹדֶשׁ הֵם. וִי"ל דְּאִשְׁכַּחַן כְּמָה קְדָשִׁים
 שֶׁאֵין בֵּהֶם מַעֲלָה לְלֹא קְדָשִׁי ה' נִינְהוּ כְּגוֹן שְׁלָמִים
 וְקְדָשִׁי מִזְבֵּחַ דִּלְכָּא חֲזוּ לְהַקְרִבָה. וְאֵךְ קֹדֶשׁ זֶה
 עֲשֹׂאוֹ הַכְּתוּב כְּאֶחָד מֵהֶם לְפִי שֶׁלֹּא נִתְּנָה תּוֹרָה
 לְמַלְאכֵי הַשָּׁרֵת:

וְהַתְּנִיָּא לֹא יַעֲלֶה עֲלֶיךָ כו'. עַד אִפִּילוּ עֲשֶׂה
 מַצְעוֹת וְכו'. כְּבֵר פִּירְשְׁתִּיהּ בְּאֶרְוֶכָה
 בְּמַסַּכַּת יוֹם טוֹב בֶּס"ד. וְשֵׁם פִּירְשְׁתִּי מִאִי דְּקִשִּׁיא
 הִכָּא מֵהֵא דְּתִנִּיָּא הַכְּרִים וְהַכְּסָתוֹת אֵין בֵּהֶם מִשּׁוֹם
 כִּלְאִים עֵיין שֵׁם: **בְּגָדֵי** כֹהֵנָה קִשִּׁים הֵם. הִקְשׁוּ בְּתוֹסְפוֹת דְּא"כ
 מִאִי הָאִי דְּאִמְרִי הֵתָּם דְּאִשְׁתַּרִּי כִּלְאִים לִגְבִּי
 כֹהֲנִים בִּשְׁעַת עֲבוּדָה. וְתִירְלוּ דְּהִכָּא ה"ק בְּגָדֵי כֹהֵנָה
 קִשִּׁים הֵם וְכִיוּן דְּכֵן בְּהַצָּעָה מוֹתְרִין אֲבָל בְּהַעֲלָאָה
 אִסּוּרִין כִּיוּן שֶׁהֵן שׁוֹעֵ טוּוּי וְנוֹז וְנִמְטָא גְּמֻדָּא דְּנֶרֶשׁ
 שְׂרִיא לִגְמָרִי אִפִּילוּ בְּהַעֲלָאָה דְּהַכִּי מִשְׁמַע לִישָׁנָא.
 מִשּׁוֹם דְּנִמְטָא הוּא לְבַד שֶׁאֵין בּוֹ כִּלְאִים מִן הַתּוֹרָה
 לְפִי שְׁאִינוּ שׁוֹעֵ טוּוּי וְנוֹז וְרַבְּנָן הוּא דְּאִסְרוּ. וְכִי הוּי
 קִשָּׁה שְׂרוּ אִפִּילוּ בְּהַעֲלָאָה. וְהָא דְּאִמְרִי כִי הָא
 דְּאִמֹר רַב הוֹנָא וְכו' לֹא דְּמִדְּמִינָן לֵהוּ לִגְמָרִי. אֲלֹא
 לו' דְּכִי הִיכִי דְּהֵתָּם גְּזִירוֹ רַבְּנָן בְּלִבָּדִים וְכִשְׁהֵם
 קִשִּׁים הִתִּירוּ לִגְמָרִי וְאִפִּילוּ הַעֲלָאָה כֵּן הִתִּירוּ בְּבִגְדֵי
 כֹהֵנָה בְּהַצָּעָה מִיָּהֵת. וְכֵן פֶּר"ת ז"ל. אֲבָל לֹא נִרְאָה
 כֵּן מִפִּי רֶש"י ז"ל שֶׁכֵּת' נִמְטָא גְּמֻדָּא דְּנֶרֶשׁ שְׂרִיא וְכֵן
 בְּבִגְדֵי כֹהֵנָה שְׂרוּ. וְהַכִּי דִּיִּק פֶּשֶׁטָא דְּלִישָׁנָא דְּגִמְרָא
 דְּנֶקֶט סְתָמָא בְּגָדֵי כֹהֵנָה קִשִּׁים הֵם כִּי הָא וְכו'.
 וְהַרְבֵּה בְּעַל הַמֶּאֱזָר ז"ל תִּירֶץ דְּכִי אִמְרִי דְּאִישְׁתַּרִּי
 כִּלְאִים

דף ס"ח הגרסא הנכונה וכן היא בת"כ
ובפי' רש"י ז"ל תנו
רבנן יוציא אל מחוץ למחנה להלן אתה נותן שלש
מחנות וכאן אתה נותן מחנה א' אלא לומר
לך כיון שיכל חוץ למחנה אחת מטמא בגדים
וה"פ כי לגבי פר העלם דבר של לבד אמר הכתוב
שצריך להוציאו וכן לפר יום הכפורים חוץ לשלש
מחנות דהא אתקוש התם מדכתי' עלה ועשה לפר
כאשר עשה לפר החטאת ודרשי' התם לפר זו פר
יום הכפורים וכאן לא כתב הכתוב אלא מחנה א'
אלא ודאי לא נאמר כאן מחנה אחת אלא לענין
טומא' בגדים של המוציאו. ויש גורסין נאמר כאן
יוציא ונאמר להלן יוציא מה להלן חוץ לשלש מחנות
וכו' ולא נהירא דהאי יוציא לגופיה אינטיין ולא
לג"ס אלא כך יש לפרש גרסא זו כמו הראשונה
ואדרשא דהתם סמכי' דנפקא לן מדכתי' כאשר עשה
לפר החטאת :
ר' אליעזר אומר נאמר כאן מחוץ למחנה ונאמר'
להלן בפרה אדומה מחוץ למחנה מה
כאן ביו"ה חוץ לג' מחנות אף להלן חוץ לשלש
מחנות ואע"ג דיו"ה גופיה מהיקש בא סבר לה
כמ"ד דבר הלמד בהקש חוזר ומלמד בג"ס והיינו
נמי דאמרינן דמה להלן בפרה הוי במזרחא של
ירושלם הכא נמי במזרחא. ואלו פרה גופה מהיקש
אתיא דאתקש הזאה להזאה דכתיב בה אל נכח פני
אהל מועד כדאיתא בפרק ב' דזבחים. ויש שפי'
דאפילו למ"ד דדבר הלמד בהיקש אינו חוזר ומלמד
בג"ס בקדשים דהא מני רבי שמעון היא דאמר פרה
קדשי בדק הבית היא וכחולין דמי לגבי הא :
ע"ב ודילמא במקומו משופך קא מפלגי. אבל
דכולי עלמא בבית הדשן נשרפין :
ולא המסדר את המערכה. פי' ואפילו המסדר
את האיברים עליה והיינו דאמרינן ואיזהו
שורף זה המסייע בשעת שריפה להפך באיברים :
רשווייה חרוכה. לת"ק מטמא בגדים שלא
מיעט אלא משנעשה אפר. ולרבי

שמעון אינו מטמא בגדים :
כיון שהגיע שער למדבר נעשית מצותו ומתחיל
לקרו' הפר' ותו לא מידי. ובהכין סליק
פירקא ברחמי שמיא :
הדרן עלך שני שעירי יום הכפורים
פרק ז' בא לו כ"ג לקרות. פ' לקרות בענין
היום כדמפרש לקמן. ובירושלמי
בעי מנין למקרא הפרשה ר' אידי בשם ר' יוחן
כתיב ויעש מה ת"ל כאשר צוה ה' מכאן לקריאת
הפרשה. לומר דאפילו צווחת יש לו לעשות כאשר
צוה לומר שיקראס אף הוא כדיבור כאשר צוה ה' בדבור :
אם רצה בבגדי בוך קורא. ודוקא בבגדי בוך אבל
לא בבגדי זהב שאין ללבוש בגדי זהב אלא
לצורך עבודה שכל המשנה בגדים מעבודה לעבודה
טעון טבילה וקדוש כדאיתא בפר' הממונה ואין
טבילה וקדוש אלא לעבודה חשובה וקריאת פרשה
אינה אלא צורך עבודה כדאית' בגמרא :
חזן הכנסת. פירו' הוא הממונה על משמרת עניני
הכנסת לתקנס ולהזמין והוא מלשון חזני
מתא שפרק השוכר את הפועלים וכולה מתני
מפרש בגמרא :
גמרא שמעת מינה בגדי כהונה מותר ליהנות
בהם פי' במקדש מיהת אפילו
שלא לצורך עבודה דאלו חוץ למקדש ליכא למידק מהכא
כי קריאה זו בעזרת נשים הית' כדאי' לקמן :
דף ס"ט פושטין ומקפלין ומניחין אותן
תחת ראשיהן והא קא
מיתהני ש"מ בגדי כהונה נתנו ליהנו' בהן. פי'
ואם איתה נשמע מינה שאפילו שלא בדרך מלבוש
ניתנו ליהנות בהן ומדלא אמרינן עלה ותסברה
ש"מ דכל היכא דנתנו ליהנות בהם אפילו שלא בדרך
מלבוש הותרו ולאחר הפשטה דאע"ג דטעמא לפי
שלא נתנה תורה למלאכי השרת כדאיתא בפ"ב
דקידושין. כיון דאיתרי אישתרי ואפילו לאחר
הפשטה דילמא משתלי בהן ומתהני ביה לאחר
הפשטה

אמרינן שלא היה חפץ להשיב על שאלתם מה שלא שמע מפי רבו ע"כ. ואע"ג דהא לא איתמר אלא שאלות דלקמן משמע לרבינו ז"ל דאכולהו קאי ומשום הא מייתי להו תלמודא לשאלות דלקמן אגב שאלות אלו משום דכלהו בחדא מחתא מחתינהו:

פלג' מה הוא לעולם הבא. פרש"י ז"ל יש אומרים כי על אדם אחד שהיה בדורם שאלוהו מה מעשיו בעיניו ויש מפרשי' על שלמה בן דוד שאלוהו מי סבירא ליה כו"ד בפרק במה אשה יוצאה כל האומר שלמה חטא אינו אלא טועה ואמר להם לא שאלתוני אלא על אבשלום וכן פירש רבינו חננאל ז"ל כי על אבשלום שבא על פלגשי אביו שאלוהו. מי סבירא ליה הא דאמר רב פלגשים בלא חופה וקדושין וליכא אלא איסור הבא על מפותת אביו אם היא בקידושין ואיכא משום אשת אב ואשת איש ואמר להם למה לא שאלתוני אלא על שלמה ואמר לו ושלמה מהו לעולם הבא כלומר עוד שאלוהו על שלמה. מי סבירא לן כר' נתן דאמר כל האומר שלמה חטא אינו אלא טועה:

מהו להציל הרועה מיד הארי פי' להציל אוריה מיד דוד מי סבירא לן חולקין כבוד לתלמיד דהיינו יואב במקום הרב שהוא דוד ומפני שאמר ואדוני יואב אינו מורד במלכות וכיתן להצילו. או דילמא אין חולקין כבוד לתלמיד במקום הרב ומורד במלכות היה וכדן הרגו. אמר להם לא שאלתוני פעם אחרת אלא על הכבשה. אמר לו ואת הכבשה מהו להציל פי' מהו להציל לבת שבע מיד דוד מי סבירא לן הא דאמר רבי יוחנן כל היוצא למלחמת בית דוד גט כריתות כותב לאשתו. וכן הוא בראש תוספתא דיבמות וכן פירש בעל הערוך ז"ל:

דף ס"ז יכולני לעשות אפילו שתי סוכות ומירושלים ועד סוכה ראשונה ד' מילין וכן מסוכה לסוכה ד' מילין ומן הסוכה לצוק שני מילין והמלוין אותו מירושלים מערבין מבעוד יום לאותו צד והולכין עמו שני מילין כי המיל אלפי' אמה

כשיעור התחום. ואנשי הסוכות מערבין מקצתם לצד ירושלים ויוצאי' לקראתו שני מילין ומקצתם לצד הצוק ומלוין אותו שני מילין וכן של סוכה שנייה מקצתן עירבו לצד ירושלים ויצאו לקראתו שני מילין ומקצתן עירבו לצד הצוק ולוו אותו שני מילין:

כמאן כרבי מאיר פי' דאלו רבי יהודה ור' יוסי אף האחרון מגיע לצוק:

ורא דתנן בא וישב לו תחת סוכה הראשונה עד שתחשך פרש"י ז"ל שהיוצא מחוץ לתחום ברשות אין לו לצאת ממקומו אלא לזה התירו לפי שהוא מעונה וחלוש ועוד שהוא ירא לעמוד יחידי במדבר משתחשך: וא"ת יוסיב אחרים אצלו ולא יעמוד יחידי תירצו בתוס' כי אין נכון להראות לאחרים אם הלכין. ועוד אומר ר"י ז"ל דאפילו למ"ד תחומין דאורייתא כיון שלא היתה שם שביתתו קבועה מתחלת היום אם חוזר לו אין כאן איסור מן התורה ורבנן נמי לא גזור כבי האי גוונא:

ע"ב מדבר מדברה המדברה. פרש"י ז"ל שלש מקראות בענין אחד ושלא את השעיר במדבר לשלח אותו לעזאזל המדברה ביד איש עתי המדברה. ואינו נכון שאין לשון הגמרא הולם פי' זה אלא כוליה מחד קרא דריש מדיכול למכתב מדבר וכתב מדברה וכתב נמי המדברה דאלו אידך חד אינטריך לגופיה וחד שיהא המשלחו מוזמן לכך איש שדה רגיל במדברות וכן הוא במדרש:

על מעשה עזה ועזאל. פרש"י ז"ל שני מלאכי חבלה שירדו לארץ בימי נעמה אחות תובל קין ועליהם נאמר ויראו בני האלקים את בנות האדם ע"כ. ולזה רמז הרמב"ן ז"ל בפי' התורה שלו במה שכתב הנפילים היו בארץ שאמר ז"ל שהענין ההוא מתפרש במסכת יומא:

ואין השולח את המשלח טעון כבוס בגדים פי' שהמוסרו למשלחו אינו טעון כבוס בגדים:

אמר רבי יוחנן כמין קליעה. פי' הרב בעל הערוך ז"ל היה תולן במקלות כמין קלע מלשון קף הקלע:

דבעינן שיהא מזומן לכך. עתי אפילו בשבת. פ' מלשון עת כאלו כתיב בעתו ואפילו בשבת: **למאי** הלכתא. כלומר מה חלול שבת יש בזה דהא תחומין דרבנן נינהו:

חלה שאני. פ' דהוה ליה ככפות דאמרי' התם מודה ר' נתן בכפות:

אמר רפרס זאת אומרת עירוב והולאה לשבת ולא עירוב והולאה ליום הכפורים. פ' מדאינטריך קרא למישרי הולכתו של שער כשחל להיות בשבת. מכלל די"הכ דעלמא ליכא איסור הולאה דאי לא מה לי יו"הכ דעלמא מה לי יו"הכ שחל להיות בשבת אלא ודאי כדאמרן. וא"ת והא ביום הכפורים כתיב לא תעשה כל מלאכה וי"ל דהולאה לאו ממלאכה נפקא אפילו בשבת אלא מדכתיב ויכלא העם מהביא או מאל יאז איש אל יוציא וכדפרי' בפ"ק דשבת. וא"ת ולגבי שער דיום הכפורים מאי מלאכת הולאה איכא. וי"ל דממעביר ד' אמות ברשות הרבים מהולאה גמיר לה וכדפרי' בפרק הזורק. והא דאמרי' עירוב והולאה לאו דוקא אלא איסור הולאה קאמרי' ונקטי' לישנא דרבנן דתקון עירובי חצרות: (הגהה לאחד קדוש ז"ל ובודאי דהא מתני' פליגא אמתני' דפרק מגילה נקראת דאין בין שבת ליום הכפורים וכו' וקיימא לן דעירוב והולאה ליום הכפורים כההיא דאמרינן (עירובין דף ל') דמערכין לגדול ביום הכפורים בין לב"ה בין לב"ש. אי נמי דהכא מדאורייתא הוא דאמרינן דאין אסור הולאה ליום הכפורים אבל מדרבנן אסור והיינו מתני' ומתניתא ע"כ):

יכול להרכיב אני ואתם חלה משלחו מהו שישלחנו ביד אחר אמר להם אהא בשלום אני ואתם פ' יכול להרכיב אני ואתם כלומר דבר שאינו שאלתם כי חזק ובריא היה השעיר שיכולין להרכיב עליו לי ולכם וכן בריא היה המזומן לשלחו ומי יתן ואהיה אני ואתם בשלום כמותו אבל רש"י ז"ל פ' מה לכם לשאול על זאת לא אני ואתם מוקקין לשלחו ואין פ' זה מחזור ועוד כתב ז"ל ולקמן אמרינן

בתוספות א"כ שקלים נמי דאיירי בהו היאן קונין מהם קרבנות צבור של שנה זו דהא בעי' תרומה חדשה וליכא. ותירץ ריב"א ז"ל דהשתא אתיא לומר דכי קתני ועולין לשנה הבאה היינו שלא יניחום אלא עם החדשים של השנה האחרת ויעלו להם לתרומה חדשה: **ועוד** דהא דר' טבי גופה מצוה היא. פ' ומשום דבר שאינו אלא מצוה ליכא למימר ימותו. ואע"ג דמשום מצוה תנן למתני' אס משהגדיל מת יביא שנים ויגדיל עליהם בתחלה וכדפרי' עלה התם כשמביא שנים ליכא מיתה לרבנן אלא רעיה וכדאי' לעיל. כן פ' בתום. והא דפרכי' בכולה שמעתין ומשום גזירה ימותו. והדרי' למעבד אוקמת' דלדין נמי מתו משום גזירה. פ' בתום' דכל חד וחד מהני אמוראי סבי' להו דגזירה ידיה חמירא מדחבריה ויש להם למות משום אותה גזירה:

הא לא קשיא כר' דאמר שנה האמורה בתורה שס"ה ימים. והכא משכחת לה כגון שנוכל בראש השנה והפרישו בערב יום הכפורי' שילא ממחוסר זמן. שאין שנה עולה לו עד שיעבור יום הכפורים אחר בשהיתה השנה פשוטה כי ימות החמה יתרים על ימות הלכנה י"א יום: **דתניא** שנה האמורה בבתי ערי חומה וכו'. וא"ת ודילמא שאני התם דכתיב שנה תמימה. וי"ל דקים לן דלר' הכי קאמר עד מלאת לו שנה שהיא מן הסתם השנה התמימה של ימות החמה: **דף ס"ו דתנן** אין מקדישין ואין מעריכין וכו' כבר פרשתי בפ"ק

דע"ז וכו' בס"ד: **מאי** לאו בתקלה פליגי. פ' דמאן דאמר לא יקרב חייש לתקלה שמו יקריבו בתוך השנה. וא"ת וכי מקריב ליה מאי תקלה איכא דהא פסח בשאר ימות השנה שלמי' הוא. וי"ל דאתיא כמאן דאמר פסח בשאר ימות השנה בעיא עקירה. אי נמי אפילו למאן דאמר דלא בעי עקירה היכא דלא חזי לשנה הבאה אבל היכא דאמרת דחזי לשנה הבאה ודאי עקירה בעי:

עתי שיהא מזומן. פ' כדמתרגמי' ביד גבר דזמין

המשתלח ראשון פי' שזה כיון שהוצרך להביא אחר
אידחי ליה מעיקרא. ובתוס' אמרו שלא מצינו דיחוי
כזה אבל י"ל דחשיב ליה דיחוי מפני שמת חברו
ובעינן שיהו שניהם בעין. וא"ת והא אכתי לא
ידעינן האי סברא דבסמוך הוא דאמרינן לה אקושיין
יעמד חי עד מתי זקוק להיות חי כו'. וי"ל
דמעיקרא לא ידעינן שהמשתלח שהוא טפל יהא עכוב
אל הנעשה בפנים שהוא עיקר כיון שעומד בהכשרו
אבל מידע הוה ידעינן שהשעיר הנעשה בפנים שאינו
טפל יהא עכוב לשעיר המשתלח ויעשנו דיחוי. ולבסוף
אמרינן דאפילו משתלח עבד עכובא לנעשה בפנים:
אלא מת משתלח ישפך הדם אמאי הא איתעביד
ליה מצותיה פי' מת המשתלח למה לי
תשלומין שאתה מוזיקו להביא שנים ולהגדיל עליהם
ולשפוך דם הראשון הא איתעביד מצותיה דשעיר
המשתלח לכל דבר המעכב בו דהא שמעינן ליה לרבי
יהודה דאמר לא התודה כשר וכ"ש דשילוח לא מעכב
לד"ה דכי כתיב חוקה בדברים שהכהן עושה בבגדי
לבן בפנים ולא בדברים הנעשים ביד איש עתי עד
כאן לשון רש"י ז"ל:
תנן התם בני העיר ששלחו את שקליהם ונגנבו
או שאבדו אם נתרמה תרומה נשבעין לגזברין.
פרש"י ז"ל אם נתרמה התרומה בשלש קופות קודם
שנודע שאבדו נשבעין השלוחין לגזברין שבעת
השומרין שהרי ההפסד להקדש שאין הבעלים חייבין
לסקול עוד דתנן תורמין על האבדו שלא נודע ואם
לאו שלא נתרמה התרומה עד שנודע להם שאבדו
אין ההפסד להקדש אלא לבעלים לפיכך נשבעין לבני
העיר עכ"ל ז"ל. והקשו בתוספות חדא דלישנא
דמתני' לא דייק דתליא מלתא בידיעה אלא בנגבה
ואבדה גופה. ועוד כי נראה שהוא ז"ל סובר דהא
דתנן תורמין על האבדו ר"ל על האבדו ביד השליח
בדרך שעדיין לא נודע. וזה אינו נכון דא"כ למה
לי למיתני שתורמין על הגבוי שעומד ביד השליח
בעין פשי' וליכא למי' דזו ואין נריך לומר זו קתני
דהא על העתיד לגבות לא עדיף מן הגבוי. לכך

פר"י ז"ל שכל שנאבד קודם תרומת הלשכה אין
תורמין עליו כלל והא דתנן תורמין על האבדו
היינו על האבדו שהגיע כבר ליד הגזברין ועל הגבוי
היינו שהוא עדיין ביד השליח ולא זו אף זו קתני
והשתא לריכי תרוייהו וכדפרי' בפרק הזהב כס"ד.
והכא ה"ק אם משנתרמה התרומה נגנבו או נאבדו
בדרך שנשבעין לגזברין להפסדא דגזברין היא דהא
בשעת תרומה קיימין היו בדרך ותנן תורמין על
הגבוי כל' על הגבוי שהוא ביד שליח וכדפרש"י ז"ל
ואם לאו שאבדו או נגנבו קודם שנתרמה התרומה
נשבעין לבני העיר דפסידא דבני העיר היא שאין
תורמין אלא על האבדו שכבר הגיע אבל לא על
האבדו בדרך וכדאמרן:

אמר רבא קסבר ר"י חובות של שנה זו קרבות
לשנה הבאה. פי' חובות שהופרשו לצורך
שנה זו קרבות לשנה אחרת והשתא קס"ד דבכל מיילי
קאמר בין שקלים בין קרבנות והיינו דפרכין עלה
מפר ושעיר של יום הכפורים. וא"ת ומאי פריך
מפר ושעיר של יום הכפורים דמתה לרבי יהודה
ואינה קרבה לשנה אחרת דשאיני התם דגמ' גמירי
לה דחטאת שנתכפרו בעליה למיתה אולא כיון שנמנא
לאחר כפרה כדפרשינן לעיל. וי"ל דמסתמא לא
אמרה הלכה דאולא חטאת למיתה אלא היכא דלית
לן תקנתא בהקרבה דומיא דחטאת יחיד שאין לומר
שימתין עד שיעשה עבדה אחרת בשוגג ועל כרחין
או רועה או מתה ואתא הלכה דתמות אבל בהא דאפשר
לה בהקרבה לשנה אחרת אליכא דרבי יהודה לא אמרה
תורה שתמות אלא ודאי מדלא אמרי' הכי מכלל
דחובות של שנה זו אינן קרבות לשנה האחרת.
והקשו בתוספות אמאי לא פריך ליה ממתני' דנשפך הדם
ימות המשתלח ולא אמרי' יקרב לשנה הבאה. ותירצו
דלאו מילתא היא דשאיני התם שנדחה דבעלי חיים
נדחין אבל אבדה אינו דיחוי שלעולם ראוי הוא אלו
היה לפנינו:

ע"ב שאני קרבנות צבור כדר' טבי דבעי' להביא
קרבנות צבור מתרומה חדשה. הקשו

והא ודאי באיברי רובע ונרבע דלכולי עלמא לא יקרב אס עלו ירדו דהא לא כתיב בהו קרא להתירם על ידי תערובת ודכותא הא דאמרינן דלרבנן באיברי בעלי מומין לא יקרבו. וי"ל דהא ליתא אלא הא כדאית' והא כדאית' דברובע ונרבע הכל מודים אפילו מן התורה ובעלי מומין פליגי מדרבנן ואמרי רבנן דלא יקריבו ויצאו לבית השריפה מדרבנן. ויש מתרצים בתוספות דרבנן דהתם דסבירא להו לא יקריבו מדאוריית' לאו היינו רבנן דהכא וזה אינו מחזור לאוקמי פלוגתא בין רבנן לרבנן מדלא מפרש לה תלמודא:

ע"ב ואלו אידן כדקאי קאי פ' דלא קתני שיתקיים השני אלא תחת אותן שמת אבל בשגשאר חי בדוכתיה קאי. **יעמד** חי מי שחברו חי ולא מי שחברו מת מאי משמע. פ' דאלו ליטנא דיעמד חי אגופיה קאי ולא שיהא חברו חי. ופרקינן אמר רבא יעמד חי ולא שכבר עמד. יש שפירשו יעמד משמע עמידה אחת ולא שתי. ולא דייק הכי ליטנא דגמ' אלא ה"פ דיעמד משמע שעכשו הוא מעמידו ולא עמד שום פעם אחרת וכן פרש"י ז"ל כלשון אחד:

כ"י קאמינא אליבא דרבנן. פ' דהא מדקתני ועוד אמ"ר יהודה מכלל דשמיע להו לרבנן דפליגי בהא וסבירא להו דבעלי חיים אינן נדחין ורבנן ור' יהודה בתרתי פליגי חדא דמטאת נכור מתה. ועוד דלרבנן מת שני שבזוג ראשון קרב ושני שבזוג שני רועה ורבי יהודה סבר דבעלי חיים נדחין. ושני שבזוג שני הוא דקרב ושני שבזוג ראשון אינו קרב אלא מת. ומשום דרבנן לא אזכרו האי סברא בהדיא נקטה רבי יהודה בענין שער המשתלח דאפילו כדדיה אמרינן בעלי חיים נדחין והכי קאמר להו לרבנן אי סבי' לכו דשני שבזוג שני קרב פליגנא עלייכו בחדא דלדידכו שני של זוג ראשון רועה ולדידי מת. ואי סבירא לכו דשני שבזוג ראשון קרב פליגנא עליכו בתרתי דלדידי שני של זוג ראשון קרב והיינו דהדר אמרינן בשלמא לרב בהא פליגי ר' יהודה

ורבנן כלומר בהאי פליגי במאי דקתני ועוד וכן פרש"י ז"ל:

אמר רבא הא אמרי' דייקא מתני' כותיה דרב פ' דה"ק דכולה מתני' דייקא כותיה אליבא דרבנן:

בשלמא לרבי יוחנן דאמר בעלי חיים נדחין משום הכי ימות המשתלח אלא לרב כו' פ' דקס"ד דבההוא דקתני לרבנן ימות כדדיה קתני לרבי יהודה ימות. בשלמא לרבי יוחנן כדר' אבא דאמר רבי אבא אמר רב הכל מודים כו' פרש"י ז"ל הא דרבי אבא איתא במסכת תמורה (דף כ"ב) גבי פלוגתא דר' ורבנן שנחלקו במפריש מטאתו ואבדה כו' ככתוב בדברי רש"י ז"ל בפירושו עיין עליו:

דף ס"ה ע"א ואמר רבי הושעיא הפריש וכו' הקס' ריב"א ז"ל היכי חיילי והלא אינו יכול להפריש שתי מטאות זו אחת זו על תטא אחד ואמרינן בכמה דוכתי כל שאינו בזה אחר זה אפילו בבת אחת אינו. ומדקאמר הכא באחד מהן משמע שאינו חושש באיזו מהן אלא שהשנייה תרעה. ואומר ר"י ז"ל דלא שייך הכא למימר הכי דמיירי כגון שאומר הריני מפריש שתי מטאות א' לאחריות חברתה דאפילו למ"ד בעלמא דהיכא דהפרישן סתם לקרבן גדול מיכוין השתא דפריש לאחריות שפיר חיילי תרוייבו והויא כהניא דאמרינן בהשוחט את הזבח על שמונים חלות דהיכא דאמר יקדשו מ' מתוך פ' דלכולי עלמא קדשי דלאחריות קא מיכוין:

איכא דמותיב הכי פ' דלעיל נקטינן הא דתנן ועוד אמר רבי יהודה לאותוביה לרב ואיכא דמותיב מינה לרבי יוחנן:

מאי ועוד קשיא פ' דודאי דייק מתני' כותיה דרב:

בשלמא נשפך הדם ימות המשתלח דלא איתעביד מלוותיה. פרש"י ז"ל דלא איתעביד מלוותיה בדם ומקא כתיבא בדברים הנעשים בבגדי לבן בפנים ונריך להביא דס' אחר. ואי אפשר בלא הגרלה וכיון דאית ליה בעלי חיים נדחין ימות המשתלח

פי' וכלאו הכי נמי משכחת לה ששטו במזיד לבריא
 שלא כדין אלא דכל דאפשר לאוקומה בהתירא
 עדיף טפי: **דחיייתו** לצוק זו היא שחיתתו פי' דהכי גמירי לה:
רב סבר בעלי חיים אינן נדחין. והקשו בתוס'
 מהא דאמרינן בפסחים (דף ז"ח) המפריש
 נקבה לפסחו תרעה ואמרינן עלה ש"מ בעלי חיים
 נדחין ותירצו דמוקים לה רב כר' יהודה דאמר בעלי
 חיים נדחין ואע"ג דבסוף פרק אלו דברים דחיק
 תלמודא לאוקומה חדא מתניתא כר' אליעזר או
 כרבי יוסי בר חוני ולא בעי למימר דסבירא ליה
 בעלי חיים נדחין משום דרב סבר אינן נדחין ואע"ג
 דמצי לאוקומה כרבי יהודה התם כיון דאפשר לאוקומה
 במלתא דלא אשכחן דרב פליג עלה הכי עדיף טפי
 אבל כל היכא דלית ליה פתרי ודאי מוקמינן לה
 לרב אליבא דר' יהודה. ועוד י"ל דהיא דהמפריש
 נקבה לא תיקשי לרב דאמר לך רב מודינא ככי הא
 דכיון שעיקרו לפסחו ונדחה ממונו לגמרי לא אמרינן
 שיהא דיחוי לשלמים. ולא כימא דפסח בשאר ימות
 השנה שלמים כיון דלגבי פסח מתחלה ועד סוף
 עומדין בדיחויין: **מי** דמי התם מחוסר זמן לא אתחזי כלל. וא"ת
 והא השוחט את האם דהוה ליה בנו מחוסר
 זמן שנראה ונדחה היום ואפילו הכי חוזר ונראה
 למחר וכדתנן התם בזבחי' גבי מחוסר זמן דאותו
 ואת בנו רבי שמעון אומר כל הראוי לבא לאחר
 זמן הרי הוא בלא תעשה ויש בו כרת. וי"ל דלא
 חלקה תורה וכיון דמחוסר זמן דעלמא שהיה דחוי
 מעיקרו כשר אף זה כשר אעפ"י שנראה ונדחה דכיון
 שאין דיחוי אלא לבו ביום עשאו הכתוב כבעל
 מוס עובר: **דא** על ידי תערובת מרצה כדתנן נתערבו איברים
 כשרים באיברים בעלי מומין רבי אליעזר אומר אם
 קרב הראש של א' מהם יקריבו כל הראשים כולם.
 נראה מדברי רש"י ז"ל דמדר' אליעזר מייטינן ראייה
 דכיון דקתני יקריבו כל הראשים כולם אלמא על

ידי תערובת מרצה. וקשה הוא דא"כ רב דאמר
 כרבי אליעזר והיכי שביק רבנן ואמר כרבי אליעזר.
 ובר מהכי נמי קשיא לן אשמעתין מנא לן דאפילו
 לרבי אליעזר תערובת מרצה דילמא שאני התם דכיון
 דקרב אחד מהם תלינן איסורא בדידיה כדאשכחן
 גבי טבעת של ע"ז שנתערבה בין הטבעות שאוסרת
 תערובתה אפילו באלף וכשנפלה אחת מהן לים הגדול
 כולן מותרות דתלינן בדידה. אבל י"ל כזו דלא
 תלינן בעלמא איסורא במה שפי' מן התערובת אלא
 היכא דתערובת גופיה איסורא דרבנן כי היא
 דטבעות דאלו מדאורייתא חד בתרי בטיל אבל היכא
 דתערובת גופיה אסור מן התורה כי פירש אחד
 מהם ספקא דאורייתא הוא ולחומרא והיינו דאמרינן
 הכא דכיון דכי קרב אחד מהן כולם מותרין. מכלל
 דמעיקרא תערובת גופיה איסורא דרבנן הוא דאלו
 מדאורייתא משרא שרי וא"ת נהי דמוכח מהא דתערובת
 גופיה שרי מדאורייתא מנא לן דטעמא משום דבעל
 מוס על ידי תערובת מרצה דילמא משום דבטיל
 חד בתרי: י"ל דרבי אליעזר אפילו בשנתערבו חד
 בחד הוה שרי כשקירב אחד מהם כדנשמע במסכת
 זבחים דנקטי סתמא איברים באיברים. ועוד מדמודה
 באברי רובע ונרבע. ואם בשנתערבו ברובא אפילו
 רובע ונרבע אמאי לא בטיל חד בתרי. והא דתני
 לה בתערובת מרובה משום רבנן נקטיה. והשתא
 דאיתת להכי י"ל עוד דהכא אפי' מדברי חכמים
 מיייתי ראייה דעד כאן לא אסרי רבנן ואמרי לא
 יקריבו אלא מדרבנן אבל מדאורייתא יקריבו ור'
 שמעון נמי מדרבנן הוא דבעי קרב אחד מהם ומדאורי'
 בלא קרב נמי דהא תערובת מרצה ואפילו לכתחלה
 וכו' יקריבו. וא"ת אי לרבנן מדאורי' שרי אם עלו לא
 ירדו ואלו במס' זבחים משמע דלרבנן אם עלו ירדו
 דאמרי' התם איברי' באיברי בעלי מומין אם קרב אחד
 מהם רבי אליעזר אומר יקריבו כלן. וחכמים אומרים
 לא יקריבו ואמרי' עלה הכל מודים באיברי רובע ונרבע
 שלא יקריבו לא נחלקו אלא באיברי בעלי מומין שר'
 אליעזר אומר יקריבו וחכמי' אומרים לא יקריבו.

והא

והשתא הוה סבי' לן דפסח לא בעי עקירה וכי קתני לשמו פטור דשחיטה בפסח לשמו דאילו סתמא היינו שלא לשמו. וסבי' לן דאפילו הכי הוה לן למימר הואיל. ודחי' דהא ליתא דפסח עקירה בעי וכיון דבעי עקירה ליכא למימר ביה הואיל. ואף רש"י ז"ל כן כתב שם בפ' תמיד נשחט:

עקירת חוץ לא שמה עקירה. פי' דכי מהנייא עקירה למעבדיה שלמים ה"מ כששחטו בפנים אבל כששחטו בחוץ לא מהנייא ביה עקירה ואכתי פסח הוא. והיינו משום דסבי' לן דפסח בעי עקירה אפילו בפנים דאלו סבי' לן דלא בעי עקירה ונמילא הוי שלמים הא ודאי ליכא לאיפלוגי בין פנים לחוץ:

חטאתן ואשמך בחוץ פטורי' עולותיהן ושלמיהן בחוץ חייבי' בפ"ב דזבחים אמרי' דמעיקרא לא הוה תנינן במתני' מזורע ופרכי' זב וזבה ויולדת בני אדם כינהו. אמר זעירי תני מזורע בהדיהו. כלומר וכי קתני אשמך משום מזורע לחוד נסכה. תו פרכי' והני בני שלמים כינהו אמר רב ששת תני כזיר בהדיהו. כלומר וכי קתני שלמים משום כזיר בלחוד נסכיה ואמרי' דזעירי קבעוה תנאי במתני' דרב ששת לא קבעוה תנאי:

לא שאנו אלא לשמו אבל שלא לשמו חייב. פירוש ארישא קאי דקתני פטור. ואשם בלחוד קיימי דכשנשחט שלא לשמו כשר אלא שלא עלה לבעלים לשם חובה. דאלו חטאת ששחטה שלא לשמה פסולה היא כדאי במתני' קמיתא דזבחים. וכדידה בין לשמו בין שלא לשמו פטור. וכדפרש"י ז"ל:

ופליגא דרב חלקיה בר טובי. פי' דלדידיה עקירת חוץ שמה עקירה מדקאמר שלא לשמו חייב:

ע"ב ת"ר אי קרבן יכול וכו'. לאו היינו רישא דמתנית' אלא דתלמודא נקיט לה הכי ואורחה דתלמודא הוא והכי רישא דמתניתא יכול השוחט חולין בפנים יהא חייב ודין הוא וכו' עד על הקרבן הוא חייב ואינו חייב על החולין אי קרבן

שומע אני אפילו קדשי בדק הבית וכו': **יש** גורסי' ולא אוציא פרת חטאת ושעיר המשתלח שהן ראויין לפתח אהל מועד. וטענותא היא דאילו פרה אינה ראוייה לפתח אהל מועד כלל וכדאיתא בזבחים בהדיא. אלא ה"ג וכן גרש"י ז"ל ולא אוציא שעיר המשתלח שהוא ראוי לפתח אהל מועד ופרש"י ז"ל שהוא ראוי להגדיל ולהתודות עליו. ולפי הלשון הוה נראה דאפי' קודם הגרלה מרבית ליה לפטורא מדכתי' לה' ולא דק בה מרן ז"ל. דהא תניא לעיל דקודם הגרלה חייב משום הואיל ולא מוקמינן פלוגתא בכדי בין מתנייתא:

לה' לרבות שעיר המשתלח פי' דאפילו שעיר המשתלח אם הוא מחוסר זמן פסול:

הא מני חנן המזרי היא דתניא וכו'. פי' קס"ד דהא דקתני אפי' דם זבוח מביא חברו ומזויג לו דמביא חברו שלא בהגרלה קאמר כפשוטא דלישנא וקאמר דכתי' הא דלא בעי הגרלה איצטריך רחמנא למיפסליה משום מחוסר זמן. ומהדרינן דדילמא כי קתני חנן המזרי מביא חברו ומזויג לו בהגרלה קאמר שיביא שנים וירגיל עליהם ויטול של עזאזל לזויג לו והשני ירעה. דסבירא ליה לחנן המזרי דלא אמרינן בעלי חיים נדחין:

בגון שהומם וחללו על אחר פי' שהומם שעיר המשתלח לאחר הגרלה וחללו על שעיר אחר דאותו שעיר שני לא בעי הגרלה ואיצטריך רחמנא למיפסלי' היכא דהוי מחוסר זמן:

ומנא תימרא דפסיל ביה מומא דתניא כו' לה' לרבות שעיר המשתלח והקשו בתוספות ולרבינא למה לי לרבוויי דפסיל ביה מומא בהאי קרא תיפוק לי מקרא דלעיל דפסול במחוסר זמן ולית ליה אוקמתא אלא כשהומם. ותירצו דאע"ג דרבינא לא משכח ביה אוקמתא אחריתי אלו לא אשכחן בעלמא דפסיל ביה מומא לא הוה מוקמינן ליה להכי אלא דאמרינן דמלתא אחריתי אתא ולא ידעינן לה או במדא מאידך אוקמתי:

דף ס"ד בגון שהיה לו חולה בתוך ביתו פי'

קודם הגרלה ראוי לבא דהא צריך להביאו לפני ה' להגרלה אבל לאחר הגרלה אינו ראוי לבא. מ"מ שמעינן מהתם דאפילו קודם הגרלה פטור עליו משום שחטי חוץ. ותירצו בתוספות דאין הכי נמי דלפוס ההוא פירוקא תיקשי ממתנייתא דהכא וסוגיין דעלה. מיהו הא פרכינן על ההוא פירוקא ואמרין אחר הגרלה נמי הא איכא וידוי אלא אמר ר' מני לא קשיא כאן קודם וידוי כאן לאחר וידוי כלומר אידי ואידי אחר הגרלה ומתנייתא קודם וידוי ומתניתא לאחר וידוי אבל קודם הגרלה דכולי עלמא חייב כיון דראוי לשעיר הנעשה בחוץ. וסוגיין דהכא אהיה מסקנא סמך ובדין הוא דהוה לן למפרך התם על פירוקא קמא ממתניתא דהכא אלא דכיון דקשיא דהתם סגיא לן לא חיישינן למפרך מהאי ודכוותה בתלמודא. ואפשר דכי איתמר ההוא פירוקא התם כבי מדרשא לא שמיעא להו מתניתא דהכא:

ומאי שגא לשעיר הנעשה בפנים דלא דמחוסר הגרלה. פי' רש"י ז"ל דחשבי' ליה כמחוסר מעשה ואע"ג דהגרלה אינה בגופו של שעיר. דהא קיימא לן דעלי' גורל מתוך קילפי מעכבתן הנחה אינה מעכבת הכא נמי מחוסר עבודת היום פי' דעדיין זה ראוי לבא אל פתח אוהל מועד עד לאחר תשלום עבודת היום שאז ראוי להקריב שעיר הנעשה בחוץ. ופרקינן קסבר רב חסדא אין מחוסר זמן לבו ביום. פי' דמשום חסרון זמן שראוי לבא בו ביום לא חשיב מחוסר מעשה ולא דמי להגרלה דלא חסרון הגרלה היא אלא חסרון מזה של שעיר עצמו אבל חסרון עבודת היום אינה מחסרון מזה של שעיר הנעשה בחוץ. וכן פרש"י ז"ל:

אמר רבינא השתא דאמר רב חסדא מחוסר הגרלה כמחוסר מעשה דמי פי' ואע"ג דאינו מחוסר שום דבר בגופו: הא דאמר רב יהודה כו'. שחטן בחוץ קודם פתיחת דלתות ההיכל פטור:

דף ס"ג מאי טעמא מחוסר פתיחה כמחוסר מעשה דמי. ואף על גב דחסרון פתיחת דלתות אינו בגופו של זבח

מ"מ דבר של מצות הזבח הוא. כן פרש"י ז"ל ונכון הוא והא דתלינן סברא דמחוסר הגרלה כמחוסר מעשה כרב חסדא. משום דאמרה איהו בהדיא. דכלאו הכי נמי היינו סברא דתלמודא מדפרכי' לעיל להדיא חייב על שניהם למאי חזו. או אפשר דהיה פרכא מלישנא דרב חסדא. ודכותה בריש פרק אלו מציאות ודוכתי אחריני כדכתיבנא התם. והא דאמרין בסוגיין דאמר' מחוסר מעשה לקולא קשה אסוגיין דפרק תמיד נשחט (דף ס"ב) דאמר' התם בחד לישנא איכא אמרין מחוסר מעשה לחומרא אבל לקולא לא אמרין י"ל דהתם הוא מדרכנן אבל הכא דאורייתא דכל בדאורייתא לא שגא לקולא ולא שגא לחומרא וכן פירשו בתוספות: **וכי** אית ליה לרב חסדא הואיל עד לשמו פטור שלא לשמו חייב. גרש"י ז"ל טעמא דשלא לשמו הוא דחייב הא סתמא פטור ואמאי לימא הואיל וכו' אבל ברוכ הנוסחאות לא גרסי' טעמא דשלא לשמו וכו': אלא דגרסי' ואמאי לימא הואיל וכו'. ומיהו כולהו נוסחי אחד טעמא סלקי דהשתא סבי' לן דכי קתני לשמו פטור ושלא לשמו חייב. שלא לשמו דוקא. ולשמו היינו סתמא דסבי' ליה דפסח בשאר ימות השנה עקירה בעי. וסתמו פסח הוא ואע"ג דדחי' הכי השתא התם בעי עקיר' לאו משום דמעיקרא לא הוה סבי' לן הכי. אלא אדרבא אתמחי' אקושיין דלא דמו כיון דהאי בעי עקירה והאי לא בעי עקירה. ובדאי שכן הדעת נותנת. דאי סלקא דעתך דהשתא הוה סבירא לן דפסח לא בעי עקירה וכי קתני לשמו פטור היינו בדקאמר בהדיא בשעת שחיטה לשם פסח אם כן היכי ס"ד דנימא הואיל וראוי שלא לשמו דהא ליכא למי' הואיל אלא במידי דשחטיה סתמא אבל לא בשחטו בחוץ כפי' לשם דבר שאינו ראוי לפניס אלא ודאי כדאמרן. ואנן דחי' דאפילו הכי לא דמו דהתם כיון דבעי עקירה ליכא למימר בה הואיל אע"ג דשחטיה סתמא אבל הכא דלא בעי עקירה כי שחטו בחוץ סתמא אמר' הואיל. כן נראה לפי שטת רש"י ז"ל שכתב כאן. אבל יש שפירשו דלא כגרש"י ז"ל. והשתא

בה בכל דהו מה שאין כן בהגדלה שהיא מועשה
יום הכפורים והיא עבודה גמורה או עבודה קלת :

ע"ב גמרא מיעוט שעירי שנים פי' וכיון
דכן לא היה צריך לומר
שנים ומהא שמעינן דכל היכא דאמרינן מיעוט לשון
רבים שנים לאו ספיקא הוא כלל אלא כאלו נכתב
שנים בפי' :

תהיה למה לי לשאר הויות דמזורע הקשה ה"ר
אלחנן ז"ל כיון דכתי' תהיה לעכב למה
הוצרכו בפרק טרף בקילפי למכתב זאת למעט
מזורע עשיר שהביא קרבן עני. ותירץ ר"י ז"ל
דכיון דכתב רחמנא תורת לרבות מזורע עני שהביא
קרבן עשיר הוה מרבי' נמי לגמרי אפילו עשיר
שהביא קרבן עני דלגמרי רבי רחמנא שתהא תורת
המזורע שוה לכולם ולהכי איצטריך זאת :

אי הכי גבי תמידין נמי פי' בשלמא לדידי הוה ס"ד
דהא דכת' רחמנא שני אינו אלא למנינא דאע"ג
דלא צריך דמיעוט רבים שנים טרח וכתב לה קרא
לברר המנין יפה. אלא לדידך דדרשת להו גבי
תמידין נמי הוה לן למימר הכי. ואלו חנן לא
רבינן להו בשום דוכתא הקשה ה"ר אלחנן ז"ל גבי
תמידין היאך אפשר לומר כן דהא בשל שחרית כתי'
אחד שיהיה המיוחד ומובחר שכלשכת הטלאים וא"כ
אין כאן שנים שוין. וי"ל דאפילו הכי אפשר היה
ליקח מן העדר שני טלאים המובחרים שבעדר שאפשר
למנוח וכי איכא שנים מובחרי' כל אחד מהם חשוב
מובחר ולא עוד אלא שלוקחים שנים מובחרים שוין
ויתנו אחד מהם כלשכת הטלאים לבררו משם לבקר
ואחרי כן יתנו השני ליטלו בין הערבים :

ג"ה למנוח הכי נמי דבעי' ההוא מיבעי' ליה
לכדתניא כו' והלשון הזה עמוס לפי פשוטו
כיון שהודה לדברי המקשה דאין הכי נמי דבעי' הכי
למנוח כדאמר המקשה מאי הדר למי' דמיבעי' ליה
לדרשא אחריתי ורש"י ז"ל מפרש אותו בתמי' והוא
הנכון. ויש שגורסין אותו בנחותא ומפרשי למנוח
דרבנן הכי נמי דבעי' אע"ג דלא תנינן לה בשום

דוכתא אכל מדאורייתא מיבעי' ליה לדרשא אחריתי
והיינו דאמרינן בתר הכי של מוספין ודאי שניהן שוין
ואפי' מדאורייתא ואינו נכון. אלא ה"פ למנוח הכי
נמי דבעי' ואפילו מדאורייתא דגמרינן מאידך דלעיל
ומשום דגמרינן מהתם לא תנינן לה אלא התם דאלו
קרא דהכא מיבעי' ליה לכדתניא :

כנגד היום. פי' כנגד זריחת השמש כדפרש"י ז"ל :
על קרן צפוני לאו דוקא אלא כנגד קרן צפוני לבית
המטבחים במקום הטבעות :

מוספין ודאי שוין מדלא כתיב אחד אחד. כן
הגרסא בכל הספרים ופרשה רש"י ז"ל בשם
הראשונים ז"ל גבי מוספי שבת דכתב רחמנא שנים ודאי
בעי' שניהם שוין ואפילו לעכובא מדלא כתיב בה רבויי'א
דאחד אחד. ויש גורסין מדלא כתיב כבש כבש והכל
אחד. ורש"י ז"ל הקשה דכיון דלא כתיב אלא שנים
מהיכא תיתי לן עכובא לכך פי' דה"ק דמוספין ודאי
שנים דכת' ביה רחמנא היינו דבעינן למנוח שיהו
שוין ולא גרסינן מדלא כתי' אחד אחד ושטפא
דתלמידי תרבי'א היא ויש לקיים (תיים מדרבנן
גרסת הספרים דכיון דכתי' זה האשה עיין בתעני'
הוה אמינא דשנים דכתב שיהו שוין דף ו' ובמנחו'
עכובא הוא מדלא הדר וכתב ביה דף כ"ב שפי'
רבוי'א כדכתי' בשעירים ובזבחים : בית המדרש)

ת"ר שני שעירי יום הכפורים שנשחטו בחוץ עד
שלא הגריל עליהם חייב על שניהם פי'
חייב משום שחוטא חוץ מטעמא דמפרש ואזיל דקרי'
ביה ראוי לבא אל פתח אהל מועד הואיל וראוי כל
אחד מהם לשעיר הנעשה בחוץ. והקשו בתוספות
דהא בפ"ב דזבחים תנן פרת חטאת ושעיר המשתלח
ששחטן בחוץ פטור לפי שאין ראויין לבא אל פתח
אהל מועד. ורמ"א עלה בגמרא מהא דתניא לקמן
אי קרבן שומע אני כו' עד ולא אוליא שעיר המשתלח
שראוי לבא אל פתח אהל מועד כו' אלמ' שעיר
המשתלח ראוי לבא אל פתח אהל מועד הוא.
ופרק'א כאן קודם הגדלה כאן לאחר הגדלה כלומר

פירשו דהכא לאו שוין ממש בדקדוק אלא שיהו דומין זה לזה דרך כלל כל מה שאפשר דבהא סגי לענין בעלי חיים. וכן נראה מפ"י רש"י שפירש שיהו שוין במראה שניהם לבנים או שחורים וכן עיקר:

ולקייחתן כאחד ואע"פ שאין שוין כשרין. לקח אחד היום ואחד למחר כשרין ולאו דוקא למחר אלא אפילו מכאן ועד עשרה ימים אלא אורחא דמלתא נקט ואע"ג דקתני שאעפ"י שאין שוין כשרין כדיעבד אינטריך למיתני דלקיחה כאחד לא מיעכבא כדיעבד דהוה אמינא דבהא כיון דאפשר מעכב:

מת אחד מהם אם עד שלא הגריל מת יקח זוג לשני. פירוש כיון דלקייחתן כאחד אינו אלא לכתחלה ולמזוה. הא נמי כדיעבד חשבינן ליה ודיינו שנתקיים כבר מצות לקיחה כאחד ויש שפין דמייירי בשכבר נלקח שער הנעשה בחוץ שאם לא כ' שני זה יכול להיות לחטאת של שער שנעשה בחוץ כדאיתא בגמרא כיון שעדיין אין בו הגרלה. הלכך מפרשים זה להקריבו בחוץ ויקחו שנים לשם ולעזאזל ולא כהיר' מדלא פירשה בגמרא אלא ודאי סתמא קתני ואף עד פי שאין לנו עדיין שער לעשות בחוץ. שאין מצות לקיחה כאחת כל כך לערוב עליו את השורה כל כך:

ואם משהגריל מת יקח זוג לשני. יש מקשים אמאי לא פשטין מהכא דהגרלה מעכבא לעיל בפלוגתא דרבי ינאי ורבי יוחנן בפרק טרף בקילפי דאם איתא דהגרלה אינה אלא למזוה הוה לן למימר יקח זוג לשני כדאמרינן גבי לקיחתן כאחד משום דלקיחה כאחד לא מעכבא. ומתרלי' דלעולם אימא לך הגרלה לא מעכבא והכא משום מזוה יביא שנים ויגריל כיון דאפשר. ולא דמי ללקיחה דהתם אינה מזוה כ"כ כיון שאינה ביום הכפורים עצמו דאע"ג דאם לא לקח מבעוד יום יקח ביום הכפורים כדאיתא בפסחים פרק אלו דברים. מ"נ עיקר מצות לקיחה בחול הוא ולהכי סגי לן

כה

שלש קופות של שלש סאין כו'. ובמקומו במס' שקלים מפרש שתורמין את הראשונה לשם בני ארץ ישראל שמוכיחין שקלים תחלה והשני לשם בני ישראל שבעמון ומואב הקרובין לארץ ישראל. והג' לשם מדי ולשם יון ולשם מדינות הרחוקות. וכודאי שכל הקופות ותרומות לכל ישראל כי כלן שותפין בקרבנות צבור שכל יום ויום אלא בשעה שתורמין את הלשכה היו אומרי' שיהא נקראת כל אחת ואחת לשם בעליה קריאת שם בעלמא מפני שכל הקודם זכה:

דילמא שאני התם דבעידנ' דאיתחזי' קמייתא לא איתחזי' בתרי בתרייתא. שעדיין לא נתרמה והראשון' נראית להקרבה משנתרמה מה שאין כן בזו כי השעיר של זוג ראשון לא נראה לשלח עד שנגמרו כל הדמים וכשנגמרו כל הדמים שניה' נראו לשלוח: **איזה** מהן שירלה יקריב. פי' ואפילו בשאבד ונמצא קודם מצות דלא חזי חד מנייהו עד שבא מצות ואז נראו שניהם להקרבה:

ואם היה שני מובחר ממנו יביאהו פי' ולא שיך סברא זו גבי שער שאינו אלא לשלוח. אבל בפסח שיך שאכילתו מצוה ויש בו גם כן אימורים למזבח ובעי למיהוי מן המובחר. סליק פירקא ת"ל:

הדרן עלך פרק הוציאו לו:

פרק ו' שני שעירי יום הכפורים מצותן שיהו שוין במראה ובקומה ובדמים. יש מקשים היאך אפשר שיהו שוין במראה ובקומה דהא אמרי' בסנהדרין גבי בן סורר ומורה שלא היה ולא עתיד להיות משום דכתי' בננו זה שיהו אביו ואמו שוין במראה ובקומה. ויש מתרצים דהתם הוא בבני אדם שיש להם בפרצופם וקומתם הרבה צורות וענינים חלוקים אבל בבעלי חיים אפשר שיהו שוין במראה ובקומה. וקשיא להו מה שאמרו בירושלמי שאפילו בחטים אין חטה דומה לחברתה ממש לכך

ה'ג' תנו רבנן אי נמי גרסי' תנא וכולן מטמאין וכו'. ולא גרסי' תנן התם שאינה משנה בשום מקום:

ובולן מטמאין בגדים. פ"י כשנשפך הדם והולך להביא פר אחד או פרים אחרים אם חזר ונשפך. כולן יש להם דין פר יום הכפורים שאמרה תורה שיהא נשרף בבית הדשן ויטמא בגדי השורף אותו. דברי ר' אליעזר בר' שמעון פ"י ואזיל לטעמיה דסבי' ליה ממוקום שפסק הוא מתחיל. ותנן שכן כולם תורת פר עליהם שהרי נעשה מעשה בדמן. וחכמים אומרים אין מטמא ואינו נשרף אלא אחרון הואיל וגמר בו כפרה. וכראה מן הלשון הזה דאפי' כשנשפך הדם בהיכל שאינו מחזיר למה שפנים. אפילו הכי אינו נשרף אלא אחרון שבו נגמרה הכפרה לגמרי. ואתיא אפילו לר' אלעזר בר' שמעון. אבל יש שפי' דרבנן כר"מ סבי' להו דממוקו' שהתחיל חוזר ולא אתיא הא אלא לאותן שנשפך הדם באמצע המתנות שהפר הראשון שלא עלתה הזאתה כלום אינו נשרף. ואין פ"י זה נכון: **במה** שעירים משלח. פ"י כשנשפך דם השעיר והוצרך להביא שעירים אחרים להגדלה כמה שעירים משלח:

דף ס"ב הבא כתיב אותו. לומר שאינו משלח אלא אחד והאחרים

ירעו עד שיסתאבו ויפלו דמיהם לנדבה: **בשלמא** רב שימי בר אשי משמיה דרבא קסבר הואיל וגמר כפרה בו. פ"י הואיל וגמר כפרה בשעיר שבא עמו וראוי הוא זה שיהא נגרר אחריו להלכותיו אלא רב פפי משמיה דרבא מאי קסבר הקס' רבי' אלחנן ז"ל אדרבה כדידיה דיקא מתני' טפי דתנן לקמן בפ' שני שעירי מת יביא שנים ויגריל עליהם וכו' ועד השני ירעה עד שיסתאב. אלמא חבירו של אותו שעיר שמת הוא המשתלח. והשני הוא רועה. ותירץ דהא מצי' למידחי מאי שני של זוג ראשון. ירעה עד שיסתאב והאחרון ישתלח:

דמו קודם מתן בהונות. כלומר קודם שנגמרו כל מתן הבהונות דלר' מאיר יחזור לראש ואשם אחד הוא. ולראב"ש אין לו תקנה דהא מה שהיה קודם שנשפך במקומו עומד ואם מתחיל ממוקום שפסק הוו להו שתי אשמות ואין כאן מקום לדרוש כי היכי דדרשי' התם חטוי אחד ולא שני חטויין. וכן פ"י רשכ"ס ז"ל:

מתקיה לה רב חסדא והא אותו כתיב. פרש"י ז"ל והקריב אותו לאשם אותו שהונף עם הלוג ולא אחר וא"כ אפי' לר' מאיר אין לו להביא אשם אחר:

תניא כוותיה דר' יוחנן. פ"י לפום פשטא דברייתא משמע דאיכא מאן דתני שמביא אשם אחר ולא דרשי' אותו ולא אחר. מדקתני צריך דם אחר להכשירו ורב חסדא דמי דהתם צריך ואין לו תקנה קאמר ופרכי' ומי קתני תנא הכי פ"י דליתני סתם צריך ובעי' למימר צריך ואין לו תקנה ומהדרי' דאין הכי נמי דהא תניא וכו'. ופליגא דר' פדת דלר' פדת צריך ויש לו תקנה הוא שמעביר תער על הראש הממורט דלא בעינן קרא כדכתיב דאמר ר' פדת ב"ש ור' אליעזר אמרו דבר אחד כלומר הסכימו לדעת אחת דלא בעי' קרא כדכתיב אלא עבדי' מאי דאיפשר:

ת"ר ולקח וכו' יכול בכלי פ"י גבי דם אשם של מזורע שיצא לידון בדבר חדש יותר משאר אשמות שזה צריך מתן בהונות ואעפ"כ החזירו הכתוב לכללו לתת ממנו מתן דמים על המזבח וכן אמרו בפ"ק דיבמות שזהו דבר שיצא לידון בדבר חדש שאין אתה יכול להחזירו לכללו עד שיחזירנו הכתוב לכללו בפ"י:

מה חטאת טעונה מתן כלי פ"י לקבל דמה בכלי דנפק' לן בכל הקרבנות מדכתי' זאת התורה לעולה ולחטאת ולמנחה כו'. וכתיב גבי עולה וישם באגנות. וכן פרש"י ז"ל:

אין מקטירין עליהן את הקומץ ופרקינן שאני התם דכתיב ומיתר והנותר פירוש שהנתון על הראש הוא מותר דמותר קרייה רחמנא. וא"ת ואמאי לא פריך אי משום דכתיב והנותר אפילו דבהונות נמי דהא קרייה רחמנא יתר ואין סברא לחלק בזה בין יתר לנותר. י"ל דאידך עדיפא ליה למפרך מנותר לנותר:

ע"ב גרש"י ז"ל אמר ר' יוחנן אשם מזורע ששחטו שלא לשמו באנו למחלוקת רבי מאיר ור' אלעזר ברבי שמעון כו'. פ"א דקיימא לן שכל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשרין וחייב להקטיר ולזרוק אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה והכא נמי אשם מזב' ששחטו שלא לשמו ויש לו לזרוק דמז' ככל הלכותיו אלא שלא עלה לבעלים לשם חובה. פלוגתא דר' מאיר ור' אלעזר בר' שמעון לר' מאיר דאמר ביום הכפורים אשם נשפך הדם יביא אחר ויתחיל בתחלה הכא נמי יביא אחר. פרש"י ז"ל דכי היכי דהתם אמר ר' מאיר שכל עבודה שלא נגמרה הרי היא כמי שאינה אף זו הואיל ולא נגמרה שהרי לא עלתה לבעלים לשם חובה הרי היא כמי שאינה ויביא אשם אחר לשם חובה. דאע"ג דכתי' כבש אחד אשם. הכא נמי חד הוא כיון שאין הראשון עולה לו. אבל לר' אלעזר בר' שמעון דאמר ממקום שפסק משם הוא מתחיל. אלמא לא אמרי' כמאן דליתא דמיא. הכא נמי עבודה ראשונה חשיבא היא אע"פ שלא נגמר בה כפרה ואם מביא אשם אחר הוה ליה שתי אשמות ואשם אחד אמר רחמנא ולא שנים דהכא ליכא דרשא למדרש כדדרשינן ביום הכפורים חטוי אחד אמר רחמנא ולא שנים חטויין הילכך לריך ואין לו תקנה. זו שיטת רש"י ז"ל. ואינה מחוורת כי מה ענין ההיא דיום הכפורים שנעשו ההזאות הראשונות בכשרות גמורה לאלו שנעשות הכפרה הראשונה בפסול ושלא כהלכה. הא ודאי דכולי עלמא כמאן דליתא דמיא ויש לו להביא אשם אחר. וגרס' ר"ח ז"ל יותר מחוורת שהוא גורס אשם מזורע שנשפך

כאן אלא חטאת אחת שכלן בהזייה אחת דהזאה דקודם שפיכה אינה מן המזין וכמאן דליתא דמיא: **גרש"י** ז"ל תניא אמר ר' לי חלק ר' יעקב בלוגין. ופ"א ז"ל דקס"ד דהכי קאמר לי חולק רבי יעקב בין הזאות בלוגין דמזורע להזאות של יום הכפורים דאלו במזורע כל שנשפך השמן באומצ' דכולי עלמא חוזר למקום שהתחיל דהתם ליכא טעמא למדרש חטוי אחד ודכולי עלמא אמרינן לוג אחד ולא שני לוגין. ופרכינן עלה דהא תניא דאיפליגו בה כדאיפליגו ביום הכפורים ומהדרינן אימא לי שנה רבי יעקב בלוגין כלומר כך שנה לי מחלוקת בזו כמו בזו כלו' דמאי דאמרת דחלק רבי יעקב אינו לשון חילוק אלא לשון מחלוקת ששנה זו במחלוקת כך יש לפרש לפי גרסא זו ושיטה זו של רש"י ז"ל אבל ר"ח ז"ל גורס תניא אמר ר' לא חלק ר' יעקב בלוגין וקס"ד לא שנה בו מחלוקת אלא הכל מודים שמתחיל מן הראש ופרכינן עלה ממתנייתא ופרקינן אימא לא שינה רבי יעקב בלוגין כלומר שלא היה עושה שינוי בין מזורע לשל יום הכפורים וכשם שנחלקו בזו כך נחלקו בזו לומר דהא דקתני לא חלק רבי יעקב אינו לשון מחלוקת אלא לשון חילוק שלא חלק בין זו לזו:

רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים ממקום שפסק הוא מתחיל. ותימא מנא ליה הא דהא הכא ליכא קרא למדרש חטוי אחד ולא שני חטויין כדאי' לעיל. וי"ל דמזמנות יום הכפורים גמר שהוא בכין אב לכל מקום והא בלוגין היינו לוג שמן שמביא עם אשמו ומזה ממנו ז' פעמים כנגד בית קדש הקדשים ואחר כך מזה ממנו על הבהונות כדכתי' ומיתר השמן וגו' ואחר כך נותן על הראש כדכתיב והנותר בשמן אשר על כף הכהן וגו' ואם יש שם שירים עוד נאכל לכהנים כדאיתא בספרא.

אלא מעתה דכתי' והנותר מן המנחה הכי נמי דלא מעבדי פ"א מפני שקראו הכתוב נותר כאלו הוא דבר טפל ושירים בעלמא. פרש"י ז"ל והא קיימא לן דשירים שחפרו בין קמיצה להקטרה

כו'. וכל הזאות שבפנים קודמין לכל המתנות שבהיכל:

ת"ר וכפר את מקדש הקדש זו לפני לפני פרש"י ז"ל בא ללמדנו שדס השעיר הנעשה בפנים מכפר על הנכנס לפני לפני בטומאה והיתה לו ידיעה בתחלה ולא היתה לו ידיעה בסוף דילפינן מקראי בפ"ק דשבועות (דף ז') דשעיר זה תולה מן הייסורין על הנכנס במקדש בטומאה עד שיודע לו בסוף ויביא קרבן עולה ויורד ע"כ. פי' לפירושו שאין קרבן עולה ויורד בנכנס במקדש בטומאה אלא כשיש לו ידיעה בתחלה ובסוף אבל יש לו ידיעה בתחלה ולא בסוף שעיר הנעשה בפנים תולה עד שיודע לו בסוף ויביא קרבנו. ואם לא היתה לו ידיעה בתחלה ויש לו ידיעה בסוף שעיר הנעשה בחוץ מכפר דלאו בר קרבן עולה ויורד הוא ואם אין לו ידיעה לא בתחלה ולא בסוף שעירי הרגלים ושעירי ראשי חדשים מכפרים כדאיתא התם:

אהל מועד זה היכל פרש"י ז"ל שמכפר על טומאת שאורעה בהיכל. ואת המזבח כמשמעו על טומאה שאורעה לו במזבח ושהה כדי השתחויה שזהו שיעור שהייה למי שנטמא בעזרה כל זה פי' רש"י ז"ל. והקשה עליו ר"י ז"ל שאם לא בא הכתוב ללמד אלא על מקומות שנכנס שם אדם בטומאה שהשעיר מכפר עליהם למה לי כל הני קראי דהא כתי' שמכפר על טומאת מקדש וכל מחנה שכינה מהתם נפיק כדאמרין במסכת שבועות מכדי משכן איקרי מקדש ומקדש איקרי משכן תרי קראי למה לי אם אינו ענין לטומאה שבחוץ תנהו ענין לטומאה שבפנים. ועוד גבי מזבח היכי שייך לאדכורי טומאה אם שמש שם בטומאה אין דס השעיר מכפר עליו. ואם בששה על המזבח כדי השתחויה לא שייך זה אלא בהיכל שהוא מקום השתחויה. ועוד דאמרין בפ"ק דשבועות יש להביא ג' עבירות ע"ז וגילוי עריות ושפיכות דמים ופרכינן אמאי לא מוקי להו בקרא. וזה תימה היכי אפשר לאוקומינהו בקרא כיון דמיירי קרא לענין טומאה. לכך פר"י ז"ל

דמתנייתא מפרש משפטי הזאות דס השעיר היכן הם. וה"ק את מקדש הקדש אלו הזאות שבפנים לפני על בין הבדים. אהל מועד זה היכל ההזאות שעל הפרוכת מזבח כמשמעו כלומר הזאות שעל המזבח הפנימי. וכפר אלו העזרו' שפיכת שיירי הדם שהיה שופך על יסוד מזבח החיצון וא"ת למה לי האי קרא דהא כתי' בקראי בהדיא ענין הזאות הללו וכדכתי' וכן יעשה לאהל מועד וגו'. ואי לעיכובא הא כתיב וכלה מכפר כדדרשינן בסמוך. תירץ ז"ל דהאי קרא אינטריין משום דכולה פרשה כתי' אהרן והוא ס"ד שאינו נוהג אלא באהרן ואתא קרא ללמד על כל כהן משום בשמן המשח' או מרובה בגדים לעשות כל הסדר הזה וכדכתי' בתו' כהנים וכפר הכהן אשר ימשח אותו מה ת"ל לפי שכל הפרש' אמורה באהרן לדורות מנין ת"ל וכפר הכהן וגו'.

יכפר וכי' השוו כולם לכפרה. פי' שהכהנים לויים וישראל מתכפרים בדס השעיר הנעשה בפנים כדרך שמתכפרים בשעיר המשתלח בשאר עבודות: **רבי** שמעון אומר כשם שדס השעיר הנעש' בפנים מכפר כו' ובמסכת שבועות פרכינן לרבי שמעון הרי השוו כולם לכפרה ופריק אין הכי נמי ומיהו האי בדידיה והאי בדידיה כלומר ישראל בשעיר וכהנים בפר:

ת"ר וכלה מכפר וכו' שכולן כפרה כפרה בפני עצמן פי' דלהכי כתב בכל חד את ואת. **מבא** אמרו פרש"י ז"ל לאו אכתן מקלית מתנות וגשפך הדם קאי דהייא לאו מההיא דכפרה כפרה בפני עצמן אלא תליא פלוגתא בחטא' אחת או חיטוי אחד אלא אגמר מתנות שבפנים וגשפך הדם קאי שאמרו מכאן שאין צריך לחזור ולהזאת בפנים שהרי כל אחת כפרה בפני עצמה:

חטאת אחת אמרתי לך ולא שתי חטאות. פי' ואם אתה אומר ממקום שפסק הא איכא שתי חטאות אבל כשאתה אומר ממקום שהתחיל אין

במתנות שבהיכל. ועל כרחו להקדים שמיטת
השעיר דהא לריך להזות מדם השעיר
לפנים כדתנן נטל דם השעיר נכנס למקום שנכנס
כו'.

שייך למימר ביה שנעשית מצותה ומועלין בה שאין
אנו אומרים הלשון הזה אלא כמה שנאמר קודם מצותה
ועמד באיסורו לאחר שנעשית מצותו ולא בדבר שאין
עיקר איסורו אלא לאחר עשיית מצותו. כן פי'
ה"ר אלחנן ז"ל:

תרי מיעוטי כתיבי. פי' ותרויהו נריכי דאי לא
כתב רחמנא מיעוטא אלא בחד מינייהו הוה
אמי' דדילמא איכא מילי דגמרי מאידך דלא כתיב
ביה מיעוטא ודכיתה אמרי' לענין אסורי הגאה שאין
תופסין חלופיהם דבר תורה. דלא גמרי' מע"ז
ושביעית שתופסין דמיהם משום דתרי מיעוטי כתיבי
וכדאיתא בפ"ק דקדושין ובדוכתי אחריני:

הערופה ואע"ג דבמסכת חולין דרש' מיניה
דעגלה בעריפה ולא בשחיטה. תרויהו
שמעת מינה דכוליה הערופה מיותר ודרשא דהתם
מגופיה דקרא ודרשא דהכא מייתורא דקרא:

חד למעוטי מנותר שאם אכל דם שהיה נותר אינו
חייב עליו משום נותר אלא משום דם בלבד.
וחד למעוטי מטומאה פי' מי שאוכלו בטומאת הגוף
פטור ומשום אוכל קדשים בטומאה. והקשו בתוספות
למה לי מיעוטא לטומאה דהא דרשי' בעלמא ג"ש
בטומאה דגמר קדש קדש מותר ואפילו לקולא נמי
דרשי' לה להאיא ג"ש בזבחים פרק ב"ש ותירץ ר"י
ז"ל דבפרק ב"ש אשכחן חיוב בטומאת הגוף בדברים
שאין בהם חיוב פיגול מדכתיב אשר יקדישו בני
ישראל. ויליף נמי התם נותר מטומא' לחומרא
ולא מפגול לקולא הילכך אי לא כתב הכא אלא
חד מיעוטא הוה אמרי' דלא יליף טומא' מותר כיון
דבטומאה גופה כתב בה רבויי דמן הקדשים אשר
יקדישו הוה לן לאוקומי מיעוטא כנותר דמעטיה
רחמנא דלא יליף מטומאה בג"ש:

אבל פיגול לא צריך קרא פי' דאילו צריך קרא
בדידיה הוה מוקמי' ליה ולא בטומאה דרכי
בה רחמנא דברים שאין בהן משום פגול כדאמרן:

כל שיש לו מתירין בין לאדם בין למזבח פי' דומיא
דבשר קדשים שהדם מתירם דכתיב באכילת אדם

ורם זבחיך ישפך והבשר מאכל וגבי אכילת מזבח
רחמי' אמר וזרק והדר והקטיר:

דברים האמורים בבגדי לבן מבחון פי' כגון
הגרלה ווידוי וכל מתנות הפרוכת ומזבח
זהב ושפיכת שירים. אבל בדברי' הנעשים בבגדי
זהב מבחון אס הקדים מעשה לחבירו מה שעשה
עשוי פרש"י ז"ל כגון שהקדים הוצאת הכף ומחתה
שהוא בבגדי לבן לאילו ואיל העם שהוא בבגדי זהב.
והקשה ריב"א ז"ל אס כן היכי אמרינן מה שעשה
עשוי דכל היכא דעבד הכי אין לנו אלא ג' טבילות
וששה קדושין כדאי' בפרק אמ' להם הממונה. ולא
אמרינן דגמרי חמש טבילות ועשרה קידושין כדאית'
התם ותירץ דלכתחלה הוא דגמרי להו דאלו בדיעבד
אין קדוש וטבילה מעכבין אלא בתמיד של שחר שהוא
דבר המעכב באהרן ובניו כדאית' בזבחים וכדאמרינן
בפרק אמר להם הממונה. עוד הקשה היאך אפשר
דמה שעשה עשוי דהא היפך ושינה בדברים שבפנים.
והויא לה כהאיא דאמרינן לעיל במכילתין אילימא
דאקדים מתנות דפר בהיכל מקמי מתנות דשעיר
בפנים חקה כתי' ביה ואפילו לרבי יהודה. וזו אינה
קושיא לפי מה שפי' ר"י ז"ל התם דהדר ביה תלמודא
מהאיא סברא כי אמרינן דנהי דהגרלה מעכבא
כסדרן לא מעכב אבל אגן כתיב' התם שאין הפירוש
ההוא מחזור. ויש לתרץ כאן דשאני הוצאת כף
ומחתה שאינה אלא עבודת סילוק ואינה לכפרה וכי
כתי' חוקה בעבודות שהן לכפר כתיבא. ועם כל
זה אין פירוש רש"י ז"ל כגון דכיון דאמרינן בדברים
הנעשים בבגדי לבן אס הקדים מעשה לחבירו משמע
דמיירי כשעניהם בבגדי לבן. ונראה כי רש"י ז"ל
דחק את עצמו לפרש מה שפירש לאשמועינן דאפילו
בשהקדים הוצאת כף ומחתה לא הוי עכובא מפני
שהיא עבודת סילוק:

ע"ב וחד למעוטי שירים דלא מעכבי. פרש"י.
ז"ל דלא מעכבי בסדרן אס הקדים
להם דבר המאוחר להם ואעפ"י שהם נעשים בבגדי
לבן. ונראה מדבריו ז"ל דשירים מעכבי איעקר
להו

וזה ירושלם כמו שגורסי' במקצת ספרים. או גרסי' משכזה גברי לגברא כדגרסי' הכא בשמעתין.

ת"ר מועלין בדמים דברי ר' מאיר. פי' וסתם מתני' ר' מאיר היא:

ע"ב עד כאן לא פליגי אלא מדרבנן אבל מדאורייתא אין מועלין בהם. פרש"י ז"ל עד כאן לא פליגי אלא מדרבנן דמאן דאמר מועלין בדמים מדרבנן קאמר לשלם קרן אבל מדאורייתא להוסיף חומש לא. ע"כ. וגראה מדבריו ז"ל שאין תוספת חומש בכל מעילה דרבנן וכן עיקר ואיכא למידק דהכא ובכמה דוכתי אשכחן מעילה דרבנן. ואילו בריש מעילה (דף ב') פרכי' בהדיא גבי הא דאמרי' קדשי קדשים ששחטן בדרום שיש בהם מעילה מדרבנן. ומי איכא מעילה מדרבנן. ומשנינן אין דאמר עולא אמר רבי יוחנן קדשים שמתו יצאו ידי מעילה דבר תורה. וכן במסכת תמו' בפ"ב (דף ל"ב) גבי המקדיש עולה לבדק הבית ומי איכא מעילה מדרבנן. ומשני ראוי למעול בה שתי מעילות קאמר תירצו בתוספות דודאי פשיטא ליה לתלמודא שיש הרבה מעילות מדרבנן והתם במעילה הכי פרכי' מי איכא מעילה מדרבנן ככי הא דהיו להו קדשים שמתו דהא אמרינן התם דקדשים ששחטן בדרום כמאן דחנקינהו דמי ולהכי משנינן דאין ה"כ דאפילו ככי הא איתא מעילה בדרבנן כדאמ' עולא אמר רבי יוחנן וכו' והא דמייטינן התם הנהגה מן החטאת כשהיא מתה מעל מעל מדרבנן קאמר דהא חטאות המתות אין בהן מעילה דאורייתא וההיא דפרק בתרא דתמורה אתמהי' עלה משום דאית בה מעילה מדאורייתא ולהכי פרכי' היכי תקינו רבנן בה מעילה כיון דהא אית בה מעילה מדאוריות' מדין עולה שהיתה כבר. ופרקינן דאין הכי נמי וראוי לשתי מעילות קאמר אחת משום עולה ואחת משום בדק הבית מדרבנן:

אין לך דבר שנעשה מצותו ומועלין בו. הקשו בתוספות מהיכא אתא לן הא דאי משום דהוי תרומת הדשן ועגלה ערופה שני כתובין הבאין כאחד

ואין מלמדן או משום דכתיב ושמו הערופה לא משמע לפוס סוגיין דמהתם תיתי לן. דהא דר פרכי' והרי תרומת הדשן וכו'. ואמרינן טעמא דשני כתובין הבאין כאחד. וטעמא דתרי מיעוטי כתיבי. ור"י ז"ל פי' דנפקא לן מחטאות המתות דדרשינן בת"כ שאין מועלין בהן כיון שאין ראויין למצו' והכי נמי כל דבר שנעשית מצותו אין מעולין בו. ורש"י ז"ל פי' דטעמא משום דבמעילה כתיב מקדשי ה' וכיון שכבר נעשי' מצותו לא קרי' ביה מקדשי השם וכיון הוא. עוד הקשו בתוספות מאי האי דמשני אין לך דבר שנעשית מצותו ומועלין בו וכו'. אדרבה אימא לאידך גיסא אין לך דבר שלא נעשית מצותו ואין מועלין בו. ואנו אומרים דלפני כפרה אין מועלין בו וכל היכא (איכא) דאיכא למדרש לקולא ולחומרא לחומרא דרשינן ותירצו דהא איכא שלמים שלא נעשית מצותן ואינן בני מעילה כדאיתא במעילה. ובפ"ב דראש השנה ובכמה דוכתי ואי נמי עגלה ערופה שאינה אסורה עד שתרד לגחל איתן או עד שתערף למ"ד עריפתה אוסרתה:

והרי תרומת הדשן. פרש"י ז"ל שנעשית מצותו ומועלין בו:

דף ס' תרומת הדשן ועגלה ערופה. פרש"י ז"ל דעגלה ערופה מדכתיב וערפו שם. שם תהא קבורתה. ואיכרא דהכי דרשינן לה בבכורות. ואיכא למידק דהא במסכת ע"ז ובדוכתי אחרינ' דרשינן דאסורה בהנאה מדכתי' כפר לעמך ישראל כפרה כתיב בה כקדשים. תירצו בתוס' דתרווייהו צריכי' כפרה לאוסרה מחיים. וערפו שם לאוסרה לאחר עריפה אע"פ שנעשית מצותה ולהכי נקט הכא רש"י ז"ל ההוא טעמא דערפו שם וא"ת ולמאן דאמ' שאינה אסורה מחיים כפרה בעגלה ערופה למה לי. וי"ל דמוקי ליה למילי אחריני אי נמי דאיהו לא דריש וערפו שם כדדריש בבכורות. ומכפרה נפקא ליה איסור דלאחר מיתה. ומיהו סוגיין הכא כמאן דאמר שאסורה מחיים דאי לא לא

שהוא רואה ההיכל. וי"ל מקומן דף נ"א ובפרק
 דאין הכי נמי וטעמא דקרא התכלת דף ס"ד
 קא נסיב תלמודא ויש כיוצא שכתבו דרש"י לא גרים
 בו במקומות אחרים: דביה פגע ברישא אלא
אף ירידתו מן הכבש בסמוך מקרא דאשר פתח
 לו פי' נקט האי טעמא אהל מועד נפקא לן
 אפילו למאן דלית ליה טעמא שהיסוד מערבי הוא
 דאין מעבירין על המזות כנגד פתח ההיכל
 דלמ"ד אין מעבירין על מזוז ועוד לו סמוכות
 המזות תיפוק ל' משום דכי בראיו' ברורות כאשר
 פגע ביסוד דרומית פגע יראה הרוחה וכן
 ברישא: מתבאר מדברי רש"י
 בפ' החומש פ' ויקרא ד"ה אל יסוד כו' שכתב זה
 יסוד מערבי שהוא כנגד הפתח עכ"ל וכונתו מבוארת
 דמקרא הוא דמפיק ליה ולאו משום טעמא דביה
 פגע ברישא כמבואר. וזה חזיתי חזות קשה להגאון
 הרא"ם ז"ל בביאורו שם ד"ה יסוד מזבח כו' שאחר
 שפירש דברי רש"י ז"ל דמגופיה דקרא דאשר פתח
 אה"מ דרשינן שהוא יסוד מערבי כתב וז"ל אבל
 בזבחי' פרק איזהו מקומן דרשו לקראי דהעולה ואשר
 פתח א"מ חד לגופיה וחד למעוטי מזבח הפנימי
 כו' וטעמא דיסוד מערבי מכל שאר יסודות כבר
 אמרו שם משום דכי נפיק מאה"מ ביסוד מערבי פגע
 ברישא כו' יעש"ב. ונוראות נפלאתי שהרי התוס'
 ז"ל שם ובכל הנהו דוכתי דכתבינן לעיל כתבו
 בהדיא משם רש"י ז"ל דלא גרים ההוא דפגע ברישא
 אלא מגופיה דקרא נפ"ל הכי והם ז"ל קיימו את
 דבריו כמבואר ואין כתב הוא ז"ל בפשיטות הפך
 דבריהם ופירש דברי רש"י ז"ל הפך דעתו ואם דחקו
 מה שאמרו שם דאינטריך אשר פתח אה"מ ללמד על
 המזבח החיצון שיהא כשר ונמצא דלא אייתר לן קרא
 ליסוד. הרי דבר זה הוקשה להם לתוס' שכתבו
 שם בע"ב ד"ה ה"ג מאשר כו' ואף על גב דדרשינן
 ליה ליסוד מערבי תרתי שמעי' מינה עכ"ל. וכונתם
 דלעולם עיקר קרא ליסוד מערבי הוא דאתא וממילא
 נפ"ל הכשר מזבח החיצון כיון דאיסוד ידיה קפיד

רחמנא בכלל מאתים מנה כמובן. ואף שדברי
 התוס' דפרק איזהו מקומן לא באו במקומן שם
 בדפוסים הישנים והם בדף מ"ח מ"מ יש לתמוה על
 הגאון ז"ל דכל רז לא חניס ליה וכעת זל"ע ועיין
 בס' ידי אליהו דף פ"ט ודוק):
קסבר פיתחא בדרום קאי פי' פיתחא דהיכל
 בדרום המזבח קאי דסביר ליה דכוליה
 מזבח בצפון וכיון דכן נד דרומו של מזבח כלכד
 הוא שרואה פתח ההיכל בחמש אמות שנגד חלי
 הפתח כי מחזי הפתח מתחיל דרומו של מזבח.
ה"ג תאני רבי ישמעאל בדבי רבי שמעון בן יוחאי
 זה וזה יסוד דרומי וסימניך משכנה גברי
 לגברא. וכן גרש"י ז"ל ופירש הוא ז"ל בתוך מדרשו
 של ר' שמעון בן יוחאי היו שנין משנת רבי ישמעאל
 וגורסי' בה זה וזה יסוד דרומי לומר שחזר בו ר'
 ישמעאל. וסימניך שלא תטעה לומר זה וזה יסוד
 מערבי היו שנין משכנה גברי לגברא תלמידי רבי
 שמעון שהיו מרובין משכנה לר' ישמעאל לומר כדבריה'.
 ויש גורסי' זה וזה יסוד מערבי וסימני' וכו' ופי'
 תלמידי ר' ישמעאל משכו לר' שמעון לשטתם. וכן
 גורס רש"י ז"ל בזבחים והקשו בתוס' דשיליה מסכת
 זבחים גבי כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל
 הנחלה נחלקו דבי ר' ישמעאל תנא זה וזה שילה
 ר"ש בן יוחאי אמר זה וזה ירושלם ואמרי בסופא
 דשמעתא תנא דבי ר' ישמעאל בדבי ר' שמעון בן
 יוחאי זה וזה ירושלם וסימניך משכינהו גברא לגברי
 וכך הגרס' שם בכל הספרים והשתא קשה מה סימן
 הוא זה כיון דפעמים גברי לגברא ופעמים גברא
 לגברי ואין לנו הכר והכרח באיזה מהם היה גברא
 לגברי ובאיזה היה גברי לגברא. לכך פירשו כי ר'
 שמעון בן יוחאי שהוזכר שמו ושם אביו קרוי גברי.
 ורבי ישמעאל שלא הוזכר שם אביו אלא שמו קרוי
 גברא וכשחוזר ר' ישמעאל לדברי ר' שמעון בן יוחאי
 אומרי' משכנה גברי לגברא וכשחוזר ר' שמעון בן
 יוחאי לדברי ר' ישמעאל אומר משכינהו גברא לגברי.
 ולפי' זה גרסי' בסוף זבחים בדברי ר' ישמעאל זה

מטומאות בני ישראל נקט תנא האי ליטנא וכן פי' הרמב"ם ז"ל:

תנו רבנן וילא אל המזבח אשר לפני ה' מה תלמוד לומר אם ללמד שינא מקדש הקדשים לא היה צריך לומר דהא פשיט' כי מזבח הזהב בהיכל הוא עומד אמר רבי נחמיה לפי שמצינו בפר העלם דבר שכהן עומד חוץ למזבח פי' כשמוזה על הפרוכת עומד חוץ למזבח הזהב ומוזה כדאי' לקמן באידך מתנייתא דבסמוך דהכי מתנייתא תרוייהו כהדדי איתמרו וכל חדא מינה סמכה על חברתה:

יכול אף זה כן ת"ל וילא אל המזבח היכן היה לפניו מן המזבח כן גרש"י ז"ל כלו' דכיון דכשעת הזאת דמזבח אנו' וילא אנו למדין כי קודם לכן לא ינא חוץ למזבח וכשהוא מזה על הפרוכת עומד בין המזבח והפרוכת ומוזה: והאי וילא לאו משום יציאת קדש הקדשים אלא לצאת מבין הפרוכת ולמזבח ולעמוד חוץ למזבח שמוזה על המזבח ולמדנו כי בהזאת הפרוכת עדיין לא ינא. ויש גורסין ת"ל וילא אל המזבח אשר לפני ה' כהן לפני ה' ולא המזבח לפני ה' הא כיצד עומד לפניו למזבח ומוזה. וגרסא זו דחוקה ומשובשת לפום פשטא דהא לא משמע הכי מדכתי' המזבח אשר לפני ה'. אבל יש לפרשה כפי הגרסא האחרת דמדכתיב וילא שמעינן כי קודם לכן הכהן היה עומד לפני ה' ולא המזבח:

דכולי עלמא מיהת בההוא קרן דפגע ברישא לא עביד. פי' שהרי כשיונא מקדש הקדשים פוגע במערבו של מזבח והא לכולי עלמא בקרנות של מזבח הוא מתחיל או בלפוני מזרחי או בדרומי מזרחי ואמאי דהא אין מעבירין על המזות. וכלאו הכי אית לן למיבעי מנא תיתי שיהא חייב לעשות כן אי בעי הכי נעביד ואי בעי הכי נעביד:

והדר אתי לההוא קרן דאיחייב ברישא. פי' ולרבי יוסי בקרן בלפוני מערבי איחייב ברישא שכן דרך יציאתו מלפנים דהא לרבי יוסי פיתחא בלפון קאי ולר' עקיבא בקרן דרומי מערבי

פגע דסבירא ליה כרבא דשתי פרוכות היו ופתחא בדרום קאי:

דף נ"ט כולה מזבח וכו' במקום חד קרן הוא פי' שהרי מזבח הזהב אמה על אמה כשיעור קרן של מזבח החיצון: **שני** כהנים גדולים נשתיירו בבית המקדש פי' ריב"א ז"ל דשני כהנים אלו לא נחלקו אלא דמר עביד הכי ומר עביד הכי. ומאן דעבד ככל חד מינייהו עבד והיינו ליטנא דאמר אני הקפתי דאי לא תימא הכי תיקשי לן הא דאמרי' בתמורה בפ"ב (דף י"ו) מימות משה עד שמת יוסף בן יועזר לא היתה מחלוקת בישראל והא דאפליגו בסמיכה לסוף שניה דאיכנר ליבא:

הוי מזו שהיתה לפניו באלכסון פי' הקרן שעומד בראש האלכסון של הקרן שהתחיל בו אם התחיל בקרן דרומי מזרחי הוי קרן אלכסון בלפוני מערבי ואם התחיל בלפוני מזרחי הוי האלכסון במערבי דרומי. וטורח הדבר לכוף שם להזאת מלמעלה למטה ולפי' כשעומד כיון שכפף עצמו בקרן הסמוך לו להזאת מלמעלה למטה מזה מלמעלה למעלה:

מר סבר פתחא דלפני לפנים בלפון קאי פי' דרבי יוסי סבר הכי דאמר פרוכת אחת היתה ולדידיה גמרון מתנות דקרנות בצד דרומי ומהיכא דגמרון מתנות דקרנות התם יהיב על המזבח כדמפרש ואזיל ולרבי יהודה הוי איפכא:

דאמר קרא ואת כל דם הפר ישפוך אל יסוד מזבח פי' גבי פר כהן משיח כתיב ותניא בת"כ הפר לרבות פר יוס הכפורים שיהו שיריו נשפכין אל היסוד:

וכי נפיק בההוא פגע ברישא פי' בצד מערבי ואין מעבירין על המזות: (חיים מדבר. עיין והקשו בתוספו' למה לי האי להתוספות ז"ל טעמא תיפוק לי' דכתיב בשמעתין ולעיל פרק בהדיא בקרא אל פתח אוהל אמר להם הממונה מועד והיינו כלפי מערב דף ל"ג ובפרק איזהו מקומן

לכשתמלא לומר דאיכא חציצה. ונראה דכריהם לענין זו של שמועתינו דכלי בתוך כלי אחר לא חשי' לקיחה על ידי דבר אחר. אבל מההיא דפרק לולב אין כאן ראייה גמורה דדילמא התם לדבריו דרכה קאמר לאשמועי' עיקר דינא למילי דעלמא דכל לכאותו או שהוא מין במינו אינו חונץ: **כרי** לערבן יפה יפה פ' מפני שהדמים קשים להתערב וכיון דסבי' ליה מערב' לקרנות משום דכתיב אחת. סבי' ליה שזריך לערבן יפה יפה שלא יהו כשתי חטוין. **מין** במינו חונץ או אינו חונץ. פ' קא מיבעיא ליה אם חונץ לענין קדשים ואפי' לרבא דאמר התם דכמות אינו חונץ. והיינו דנקטי' לה סתמא. ולא מייתי' עלה הדין פלוגתא דרבה ורבא. ולא מייתי' עלה הכא אלא מילי דקדשים: **ת"ש** היה עומד על גבי בהמה וכו' או על גבי רגל חבירו פסל. פ' משום דהוי חציצה בינו ובין הרצפה. ותנא דבי ר' ישמעאל הואיל ורצפה מקדשת וכלי שרת מוקדשין מה כלי שרת אין דבר חונץ בינו לבין כלי שרת אף קרקע לא יהא דבר חונץ בינו לבין הרצפה אלא רגל רגל עושה חציצה ואע"ג דמינו הוא. וש"מ דבבבב' מיהת מין במינו חונץ. ופרקי' דשמי רגל דלא מבטל ליה. פ' רגל חבירו ולישנא קלילא נקט דאלו רגל גופיה ודאי לא הוי חציצה. והא דלא אמרי' עלה דיקא נמי דקת' רגל חבירו משום דאיכא למימ' דרגל חבירו לאו דוקא. אלא אורחא דמילתא נקט דהא רגל עצמו שיתן רגלו על רגלו לא מצי קאי שפיר ובעי' לעמוד לשרת וליכא. והתם בפ"ב דזבחים עבד תלמודא צריכותא אמאי קתני בהמה וכלים ורגל: **אם** תמלא לומר מין במינו אינו חונץ. מין בשאינו מינו חונץ חונץ הקשו בתוס' מאי קא מיבעיא ליה דהא פשיטא לן בכוליה תלמודא דמין בשאין מינו חונץ אפילו במילי דעלמא ובמין במינו הוא דפליגי. וי"ל דהכא מפני שהסיב לחול

מחלחל ואינה חציצה גמורה משום הכי קא מיבעיא ליה וה"ק אפילו אם תמלא לומר דמין במינו אינו חונץ הא ודאי מין בשאינו מינו חונץ הוא בעלמא וה"כ מין בשאינו מינו הוא. או דילמא כיון דמחלחל לא חייץ. ול"ג או דילמא לא שני ומאן דגרי' ליה הכי פ' או דילמא דאע"ג דטעמא דחלחולי מחלחל טעמא תריחא הוא. לא משנינן ביניהו שלא לחלוק ולתת דברים לשיעורין: **אמר** לו תנייתיה זולף והולך עד שמוגיע לספוג כותב רש"י ז"ל רישא דמתני' הכי המקדש בשוקת והיה ספוג לתוכו מים שבספוג פסולין כיצד עושה זולף והולך עד שמוגיע לספוג שוקת הוא אבן חלולה שעל שפת המעין והמים נכנסין דרך חור שבדופניה ומשקין בה בהמות ומקדשין בה אפר חטאת לתוך מים חיים וקתני שהמים שבספוג עצמו פסולין דחיים אל כלי בעינן שיהו נובעין בכלי כיצד הוא עושה כשכא ליטול את המים ליתנם בצלוחית או בשפופרת זולף וגומ' את כל המים אשר בשוקת עד שמוגיע לספוג. זולף שואב כדאמרי' זולף וגומ' וגף כדרכו במועד קטן. אלא ספוג לא חייץ ולא פסיל אלא הנבלעין בתוכו וה"ה לסיב ע"כ לשון רש"י ז"ל: **בקומץ** פסול. פ' בתוס' דאצטריך למימר בקומץ פסול מפני שהסלת של מנחות דק מאד ופעמי' שיולא דרך הסיב בין כעין סדקים שבו שאין הסיב מדבק יפה יפה בזה: **ע"ב הא** דתנן היה מחטא ויורד פ' רש"י ז"ל כי הוא לשון ירידה כדאמרי' בזכורות נושא ועולה מתחטא ויורד ואינו מחזור דמהיכן הוי חטוי לשון ירידה. ועוד דבשלמא לת"ק דמתני' איכא למימר הכי משום דסבר כל ההזאות מלמעלה למטה אבל לרבי אליעזר מלמעלה למטה תפס לשון מחטא. והנכון דמחטא לשון חטוי והו"ה וליש' דדכויי כהיא ראמרינן בפרק דחולין ומנא לן דחטוי ליש' דדכויי הוא דכתי' תחטאני באזוב ואטהר משום דכתי' הכא גבי הזאות דמזבח הזהב וטהרו וקדשו

ומדס השעיר שניהם ביחד נושמע ולר' יונתן דאמר בעלמא דמשמע נמי כל אחד בפני עצמו סבירא ליה הכא שאין מערבין ואע"ג דבעלמא סבירא ליה דמשמע נמי שניהם כאחד מ"מ הכא סבירא הוא שיהא כל אחד בפני עצמו כיון שדס השעיר מועט וקרייה רחמנא דס השעיר. ודחינן אפילו תימא רבי יונתן הוא דאמר מערבין ושאי הכא דכתיב אחת פ"י דכתי' וכפר אהרן על קרנותיו אחת בשנה ומדלא קאמר פעם אחד ואמר אחת ודאי בא ללמד ג"כ שתהא הכפרה אחת. וא"ת אי רבי יונתן הוא דאמר מערבין ר' יאשיה אמר אין מערבין והא היאך אפשר דהא בעלמא סבירא ליה דאע"ג דלא כתיב יחדיו כמאן דכתי' דמי. י"ל דשאני הכא דאמר רחמנא מדס הפר ומדס השעיר וכיון דקרייה דס השעיר מכלל דבאנפי נפשיה קאי דאי לא הרי דס הפר מרובה ודס השעיר מתבטל בתוכו דסבירא ליה דעולין מבטלין זה את זה והכין איתא בהדיא בזבחים ומנחות דמ"ד מערבין לקרנות סבר העולין אין מבטלין זה את זה ומ"ד אין מערבין לקרנות סבירא ליה דעולין מבטלין וא"ת והא לכולי עלמא מערבין על טהרו של מזבח ותיקשי למ"ד עולין מבטלין תירץ ר"י ז"ל דבעלמא בקרנות קרייה רחמנא בהדיא דס השעיר ולהכי מאן דסבירא ליה עולין מבטלין אית ליה למימר שאין מערבין לקרנות אבל בהזאה שעל טהרו של מזבח לא כתיב ביה בהדיא דס השעיר וכיון דכן אע"ג דמערבין כן גזרת הכתוב ולא תיקשי למ"ד עולין מבטלין:

דף נ"ח אחת ולא שתיס מדס הפר אחת ולא שתיס מדס השעיר. הקשו בתוספות הא למה לי קרא פשיטא דמהיכא תיתי שיה שני פעמים מכל אחד ואחד. ותירצו שלא נזרכה אלא להיכא שגשפך הדס בין ההזיות דסבי' ליה כמאן דאמר לקמן כי ממקום שפסק הוא מתחיל דחטוי אחד אמר רחמנא ולא שני חטויין. ור' יונתן סבי' ליה כמאן דאמר מן התחלה הוא מתחיל

דחטאת אחת אמר רחמנא ולא שני חטאות וסתמא כר' יאשיה. פ"י דאע"ג דבעלמא סבירא ליה משמע שניהם כאחד. הכא אינטריך רחמנא למכתב אחת משום דכתיב מדס הפר ומדס השעיר כדכתי' לעיל:

בעא מיניה רמי בר חמא מרב חסדא הניח מזרק בתוך מזרק וקבל בו את הדס מהו. מין במינו חונץ או אינו חונץ הקשו בתוספות דמאי חציצה שייכא בלקיחה למאן דאמר לקיחה על ידי דבר אחר שמה לקיחה כדאסיק רבא בפרק לולב הגזול (דף ל"ז) והלכתא כותיה. ודוחק הוא לאוקומי סוגיין כולה כרבה דאמר לא שמה לקיחה ודלא כהלכתא מדלא פרישו לה בגמרא. ותירצו שלא אמרו לקיחה על ידי דבר אחר שמה לקיחה אלא בעושה בית יד חון לדבר ההוא ליטול בו. אבל כשאוחז בגוף הדבר אלא שנותן דבר אחר בין ידו לאותו דבר לא חשיבה לקיחה כל היכא שנתן שם דבר שהוא חונץ בעלמא. והביאו ראיה לדבריהם מדאמרי' התם אמר להו רבה להנהו דגדלי הושענא דבי ריש גלותא כי גדליתו הושענא שיירו בית יד דלא ליהוי חציצה רבא אמר כל לנאותו אינו חונץ. ואמרי' נמי התם אמר רבה לא לידון איניש לולבא בהושענא דכתרי טרפי והויא חציצה. רבא אמר מין במינו אינו חונץ. והשתא למה ליה לרבא הכי טעמי תיפוק ל' דסבי' ליה לקיחה על ידי דבר אחר שמה לקיחה כדאמרי' התם אמר רבא לא לינקוט איניש הושענא בסודרא דבעי' לקיחה תמה וליכא רבא אמר לקיחה על ידי דבר אחר שמה לקיחה. אלא ודאי ש"מ שלא אמר רבא לקיחה על ידי דבר אחר שמה לקיחה אלא בעושה בית יד מן הסודר חון ללולב לאחוז בו את הלולב וכההיא דאמר עולא אמר רבא מנא אמי' לה דתניא חזוב קצר מספקו בחוט וכבוס. אבל אם כורך הסודר על הלולב ומוטלו בו לא שמה לקיחה דכיון דמין בשאינו מינו הוא הויא חציצה. הכא נמי בשמעתין כיון שנתן מזרק בתוך מזרק והוא מניח ידו תחת שתייהם אין כאן לקיחה לכשתמצא

ועד רב אשי לא מצינו תורה וגדולה במקום אחד
 ע"כ דברי רבנו ז"ל וחיים הם למוצאיהם.
אלא אמר ר' ירמיה נותן א' למעלה וז' למטה
 לשם פר וחוזר ונותן א' למעלה וז' למטה
 לשם שער. הקשו בתוס' ואכתי קושיא דר' ירמיה
 בדוכתה קיימה ומדוייל ידי' משתלים דכיון שהדמים
 מעורבין כמותן א' למעלה לשם הפר הרי דם
 השער מעורב עמו ומקדי' לי' מקמי שבע דפר
 הניחא למ"ד מצוות צריכות כונה איכא למימר דכל
 שאינו מתכוין לו כמאן דלית' דמי אלא למ"ד אין
 צריכות כונה מאי איכא למימר. וי"ל דכל שלא בזמן
 דכולי עלמא צריכו' כונה והכא כשעושה הזאות דפר
 לא הגיע זמן ההזאות דשער וכשחוזר ועושה הזאות
 דשער כבר עבר זמן הזאות של פר. ומהאי טעמא
 נמי לא חיישינן בכולה סוגיין משום כל תוסף אליבא
 דרבי יהושע דסבר דדכר המעורב איכא משום כל
 תוסף כדאי' בפרק התערובת גבי דם של מתנה
 אחת שנתערב בדם של שתי מתנות ואית' נמי בפרק
 בתרא דראש השנה משום דהכא שלא בזמן הוא וכל
 שלא בזמן לעבור בעי כונה לדברי הכל כדאי' התם
 ובמסכת עירובין בפרק המוציא תפילין. עוד כתבו
 בתוספות ונריך לומר דהאי סוגיא סבירא ליה כמאן
 דאמר במסכת זבחים יש בילה דאי אין בילה הנה
 דם השער שהוא מועט כמאן דליתיה אלא ודאי
 כדאמרן ואפי' למ"ד בעלמא אין בילה שאני הכא
 דכיון דדם הפר ודם השער שוין במתנותיהן דכולי
 עלמא יש בילה וסבירא לן נמי דמתנות דהכא אין
 צריכות שיעור דאי אמרת צריכות שיעור דילמא
 ליכא בהאי שיעורא מדם השער שהוא מועט:
נתערבו לו כו' במתנות אחרונות. פי' לאחר
 שהזהיר אחת בפר קודם שיזה שבע. סבר
 רב פפא קמיה דרבא למימר כו' ולא שמוע ליה לרב
 פפא גדופא דר' ירמיה דלעיל:
ע"ב נתערבו לו כוסות בכוסות פי' שלא
 נתערבו הדמים ממש זה עם

זה אלא שאינו יודע איזה כוס הוא מדם הפר ואיזה
 כוס הוא מדם השער. נותן מאחת מהן אחת
 ושבע וחוזר ונותן בשני אחת ושבע וחוזר ונותן
 בראשון אחת ושבע ונותן הראשונה לשם פר לבדו
 והאחרונה לשם שער לבדו והאמלעית נותן על
 הספק. מה נפשך אם הראשונה היתה בשל פר הרי
 השנית לשם שער והקדים פר לשער. ושלישית
 כמאן דליתיה דמיא וכיון דשלא בזמן הוא אין בכך
 כלום ואם הדם הראשון היה של שער הרי השני
 הוא של פר וכשחוזר פעם שלישית הרי הוא מזה
 בראשון שהוא של שער והזאה ראשונה היתה קודם
 זמנה וכמאן דליתיה דמיא ואין כאן משום כל תוסף
 על הדרך שאמרנו:
למ"ד כוס אחד עושה חברו שירים כו' היינו
 פלוגתא דתנאי דמייתי' בסמוך במי שהיו
 לו שתי כוסות של דם ועשה זריקה בכוס האחד
 וכשאר השני דאיפליגו תנאי אם הכוס השני הוא דחוי
 או השיריים:
למעוטי שירים שבזוהר הכהמה פי' ואידך תנא
 סבר דההוא לא הוה צריך למעוטיה
 דמכיון דלא חזי להזאה כדתיא לעיל פשיטא דדחוי
 הוא ולאמה אזיל:
והא דתנן עירה דם הפר לדם השער כו'. הוינן
 עלה בגמרא ואמר' תנן כמאן דאמר מערבין
 לקרנות כלומר שצריך לערב דם הפר ודם השער
 בשעת הזאה על קרנות מוצח הפנימי ביום הכפורים.
 דאיתמר ר' יאשיה ורבי יונתן חד אמר מערבין וחד
 אמר אין מערבין אלא שמזה כל אחד בפני עצמו
 ואע"ג דר' יאשיה ורבי יונתן תנאי כינהו אמרו בגמ'
 דאיתמ' מפני שלא נשנה מחלוקתם זו במשנה ולא
 בברייתא אלא שהאמוראין היו מקובלין שנחלקו בזה
 ואתמר כן כבי מדרשא מפ' האמוראין:
תסתיים דר' יאשיה הוא דאמר מערבין דאשכחן
 ליה בעלמא דסבירא ליה דאע"ג דלא
 כתיב יחדיו כמאן דכתי' דמי כלומר דמשמע שניהם
 כאחד. הכא נמי כי אמר רחמנא ולקח מדם הפר

דף נ"ז הוי המנו וד"א ולא הוי הקישא פרש"י ז"ל דמאי דיליף פר משעיר בפנים לאו הקש הוא שהרי בכל א' מהם כתיב הזאה למעלה ולמטה ומנין בעלמא הוא שלמדין זה מזה וכל דבר שהעקר ממנו ודבר אחר מפרטיו למד בהקש אינו חשוב היקש ואלו לא נאמר הזאה בשעיר למטה כלל והי' למד אותה מן הפר בהקש זהו הקש שאינו חוזר ומלמד. ותימה א"כ היכי פרכי' לעיל שלא יאמר בפר למעלה כלל דגמר מלמעלה דשעיר דהא אלו לא יאמר למעלה כלל לא הי' חוזר ומלמד לחוץ. וי"ל דלעיל סמכינן איד' שינויי דבסמוך דמקומות הוא דגמרי א"כ דחוץ ופנים כחדא זימנא גמר.

הניחא למ"ד דלא הוי היקשא כו' פלוגתא היא בפ' איזהו מקומן.

מקומות הוא דגמרי אהדדי פרש"י ז"ל אין זה היקש הלמד מן ההיקש שהרי בהיקש הראשון למדו הבהמות זו מזו ובהיקש השני לא היקש שום דבר מבהמה לבהמה אלא המקומות הוקשו זו לזו.

חוץ מפנים בחד זימנא גמר. פרש"י ז"ל א"כ סבי' לן דפנים בהיקש למד יכול לחזור וללמד על ההיכל בהיקש לפי שפנים כתוב דבר מפורש שאין בו הקש והחוץ צריך ללמוד מפנים אותו דבר המפורש ג"כ וכיון שכן בעוד שלמד חוץ מפנים מה שמפורש בו יכול ללמוד ממנו בבת אחת אפי' מה שבא לפנים בהקש. ור"ח ז"ל פי' אין כאן אלא היקש אחד דהיינו מאי דיליף פר משעיר ושעיר מפר ובין בחוץ ובין בפנים ילפי' בחד זימנא מהדדי דחוץ ופנים כחדא מילתא הוא מכיון דכתיב בהדיא וכן יעשה באהל מועד וזה פי' ככון ומסייעי לי' גירסת רוב הספרים דגרסי חוץ ופנים בחדא זימנא גמר. ולמאן דגריס חוץ מפנים הכי פי' כי באותה שעה שלמדין פר משעיר ושעיר מפר מפנים יליף חוץ מפנים ביחד:

אני ראיתי ברומי והי' עלי' כמה טפי דמים ותמי' מילתא וכי לרבנן ר' אליעזר בר"י שקורי משקר וי"ל דסברי רבנן דדילמא שלא במתכוין נפלו בפרוכת כדאמרי' לקמן ואם נגעו נגעו ור"א סבר שאלו לא הי' במתכוין לא הי' נוגעים כולם ועוד דכהנים זריזין הן כן תירצו בתוספ'.

שלא כסידרן פי' שלא היו כסידרן של יו"כ א' למעלה וז' למטה ולמ"ד שהיו נוגעין בפרוכת הא ודאי הוו א' למעלה בקצה זה וז' למטה בקצה האחר.

נתערבו לו דמים פי' דם של פר בדם של שעיר. ומיירי כשנתערבו לאח' גמר מתנות דלפני לפנים דאי אמרת קודם לכן הי' נשחט השעיר קודם מתן הפר לפנים ואיכא מ"ד לקמן בפרקי' שעיר ששחטו קודם מתן של פר לא עשה ולא כלום.

משום דדיירי בארעא דחשוכה אמרי שמעתתא דחשיכון. פי' הר"ס במו"ל בתשו' שאלה דר' ירמ' לטעמי' דאמ' במחשכים הוסיבני כמתי עולם זה תלמוד בבלי וטעמא משום דלא נהירי להון טעמי' דמתנייתא כהלכה כמה דנהירי לרבנן דא"י. ור' זירא נמי בעי דלשתכח לי' טעמיה דבבלי משום דלא נהירן לי' בתר דשמע טעמא דמערבאי דמנהגא דעלמא דמדכר איש טפי מאי דגמר ברישא. מיהו לאו בכל הדורות היו כן אלא בימי רבא ורב יוסף ואביי ורבא דהוו להו שמדות כדאיתא בהשוכר את הפועלים. ואמר' נמי בפרק אלו טריפות ערקו רבה ורב יוסף ור' זירא אמר להו ערוקאי שהי' בורחין מחמת השמדות ואמר להו ר' זירא שעם כל זאת לא ישכחו דברי התורה ואמרינן בפרק המנחות והנשכים והיו חייך תלואים לך מנגד זה הלוקח תבואה משנה לשנה ואם כך ללוקח תבואה משנה לשנה כ"ש לשמדות שיש בו סכנת נפשות וזהו טעמן של ר' זירא ור' ירמ'. אבל א"כ נתגברה התורה בבבלי כ"ש בימי רב אשי דאמרי' מימות ר' ועד

והא דקאמרינן ונשדי' במיא פ' או לים הגדול כלל
 שחיקה או לשאר נהרות בשחיקה דהכי אסקינן בפ'
 כל שעה ובמס' מעילה וה"ה לפודה כרס רבעי
 בזמן הזה. **והנך** לשתרו איכא למידק היאך לשתרו אידך ומ"ש
 מכל איסורין שבתורה שאס יס איסור בהיתר
 בפחות מכשיער לזטלו שהכל אסור ואין מתירין
 אותו בסילוק כדי האיסור. ויס מרב' הרפתים
 שתירצו דשאני הכא שתחלת התערובת הי' בהיתר.
 ודמי לשני לוגין שאני עתיד להפריש שאינו מדמע את
 השאר ולסאה תרומה שנפלה לתוך החולין בפחות
 ממאה והטעם מפני שהתערובת הי' בהיתר. ואין
 דברים אלו מחוורין דכלל איסורין שבתורה אין הפרש
 בין שנפל האיסור בהיתר או שהי' היתר ונאסר
 מקצתה אח"כ ואינו ניכר כגון שנטמא א' מהם או
 שנאסר בקונס או מפני חמץ בפסח וכיוצא בו.
 והא דשני לוגין אינו אלא מטעם בריר' דלמאן דאית
 לי' ברירה למפרע אנו רואין כאילו האיסור עומד
 בפ"ע וההיתר בפ"ע. ותדע דבעלמא קיי"ל קרא
 לה שם מפיה לא יסתה משולי' מפני שמסקה מעורב
 הוא ואלו הכא הותר מטעם ברירה וכדכתי' בכמה
 דוכתי בס"ד. **והנכון** דקושיין הכא מטעם ברירה שהנותנין מעות
 בשופרות על דעת הכהנים נותנין שיהא
 מעות אלו מעכשיו כפי מה שירצה הכהן בשעת
 הקרבה הילכך בידו של כהן לומר שיהי' אלו למיתה
 והשאר יהי' חובה לאותם אנשים שהם חיים וכאלו
 הפרישום בעלי' לחובת אנשים דמיו ופריך לה תלמודא
 סתם משום דקיס לן דלא אפשר אלא בהכין והיינו
 דפרקינן בהדיא לר' יהודה ל"ל ברירה וזה נראה
 ברור. עוד הקשו ל"ל למשדינהו במיא דכיון דמעות
 סתומין הם אע"פ שמתו הבעלי' יכול לעשות מהן נדבה
 וכדאמרי' במסכת נזיר גבי הפריש מעותיו לנזירותו.
 מעות סתומין יפלו לנדבה ופריך והלא דמיו חטאת
 מעורבין בהן ופרקינן הלכה היא בנזיר ומסיק התם
 דה"ה לכל הסתומין וא"כ יכול הוא לתקן שיקח

בהמה מן השוק ויאמר מעות האשה בכל מקום
 שהם יהי' מחוללין על בהמה זו ואח"כ יקדישו
 לכל מי שחייב חטאת מאותן שנתנו בשופר ויקרסי
 בהמה זו קרבן נדבה. ותירצו דסתם מעות של
 שופרות מפורשין הן לענין זה כדאמרי' התם אמר
 רב אשי לא תימא מפורשין שיאמ' אלו לחטאתי
 ואלו לעולתי אלא אפי' אמר אלו לחטאתי ולעולתי
 מפורשין הם ואיכא דאמרי דאפי' אמר אלו לחובתי
 מפורשין הן ואלו הן סתומין כשאמר אלו לנזירותי
 או ללדתי ולכשתמצא לומר שאמר אלו ללדתי שהי'
 קן סתום אין הכי נמי שיפלו לנדבה אבל לא רצו
 לתקן שהנותן בשופר יתנם שם סתומין שאל יתנם
 שם מפורשין. **דף נ"ו הלוקח** יין מבין הכותים פ'
 וסתם כותים גירי אמת
 לר' מאיר קודם גזרה ויינם מותר משום יין נסך.
 ולר' יוסי דאמ' במנחות דגרי אריות הם ויינם יין
 נסך. לדברי ר"מ איירי הכא א"כ במטהר יין של
 כותים וכבר פירשתי לזו בהרבה מקומות בס"ד
 וכן אידך דקתני איו מפורשת במקומ' יפה בס"ד.
 ומאי דאמרינן הכא דלר"י אין ברירה ובפ' הגט
 אמרי' דאית לי' ברירה מההיא דמה היא באותן
 הימים באומר מעת שאני בעולם. י"ל דשאני התם
 שהוא חולה בידי שמים והדבר עומד להתברר מה
 שאין כן בהפרשת תרומה ובפרק כל הגט פירשתי
 יפה בס"ד. **ע"ב** ההוא דנחת קמ' דרבא. פרש"י ז"ל שליח
 נבחר שהי' רגיל לומר בתפלה סדר עבודה
 כמו שאנו אומרינן ע"כ וכתוב בס' העטור שנוע'
 מהכא שכלשון המשנה אומ' אותו כגון אתה כוננת
 דיוסי בן יוסי ולא כלשון סתום דרבא אס שמע
 כלשון סתום לא הי' מקפיד. וראיתי בס' עבודת
 הכבלי שמזכיר בסד' עבודת יה"כ וחוזרין לפייסות.
 ונראה שאין פייס בי"ה אלא כ"ג נותן לקרובו או
 לאוהבו עכ"ל ז"ל.

דאיתו חדא משמע כדפרש"י ז"ל ולפני הכפרת שהם
למטה לא כתיב ב' מנינא אלא דיליף מן הפר
דכתיב ב' יזה שבע פעמים ואלו בפר לא כתיב ב'
מנינא למעלה אלא דיליף משעיר.
מר כי אתרי' ומר כי אתרי' פי' במקומו של ר'
מאיר מקדימין למנות המנין המועט ובמקומו
של ר"י מקדימין המנין המרובה.
שלא יטעה בהזאות פיר' רש"י ז"ל שיהא לו שהות
בנתיים לתת לבו למנין שלא יטעה. וריב"א
ז"ל פירש שלא יטעה לכלול הראשונה בחשבון השבע
האחרונות ולא ימנה בין כולם אלא שבע שמא
תאמר שנאמר לו שימנה שמונה כדרכו א"א כי אלו
שני מנינות הם האחת מנין יחידי כדרכו לעצמו
והשבע מנין בפני עצמו וכן אמרו בירושלמי מאי
שלא יטעה אמר רבי זעירא כדי שיגמור של מטה
מתוך שבע.
לימר על הזאה ראשונה שלריכה מנין פי' דהאי
יזה לשון מיותר הוא שכבר כתיב והזה
אלא ודאי בא ללמד שימנה הראשונה עם כל השבע
ולא תהא מומינס וכיון שכן אם לא עשה כן לא
יבא דכיון דגזרת הכתוב הוא דכתב רחמנא בפרשה
חקה והיינו דאמרינן איכא בינייהו דלא מנה ולא
טעה דלמ"ד משום גזירה שלא יטעה יבא ולמאן דמיייתי
לה מקרא לא יבא.
לא היו שופרות לקני חובה פירוש דאילו לקני
נדבה היו שופרות כדלקמן והמתנדב קנין נותן
שם מעות לקן שלו ומודיע לכהן והכהן מקריבן
אח"כ לשם הבעלים סתם כי הוא לא הי' יודע
ומכיר במעות של מי היו כדמוכח דמאי דאמרינן
לקמן מפני תערובת חטאת שנתו בעלי'. ולקני
חובה לא הי' שופרות מפני התערובות ואלו לקרבנות
חובת בהמה פשיטא שלא תקנו שופרות שלא לבטל
סמיכה שהיא מצוה.
מפני תערובת חובה בנדבה פי' שלא יכיר כהן
איזה לחובה שהאחד מהם חטאת ואיזה
לנדבה שיהי' שניהם עולה. ומקריב עולה במקו'

חטאת או בהיפך ואין מעשה חטאת ועולה שוין ופי'
ר"י ז"ל דדוקא לתערובת קנין חובה בקנין נדבה
איכא למיחש אבל תערובת חובה בחובה שיתערבו
לו קנין של לאה בשל רחל ליכא למיחש כי כאו"א
היתה נותנת מעותי' צורדין בפני עצמן ולא היו
מתערבין. ולמאי דקס"ד השתא שיהי' כולן בשופר
אחד לא בשופר א' משום בביסין מעורבין אלא שיתנו
של חובה בלד לפון ושל קנין נדבה בלד דרום
ומחיצה ביניהם ואפ"ה אמרינן דחיישינן לחלופי
ופרכינן דאי משום הא נעביד ב' תיבות ונכתוב
עלייהו אי זו של חובה ואי זו של נדבה ופרקי'
דר"י ז"ל כתיבה כל' דלא סמך אכתיבה דילמא
לא מעייני בכתיבה וטעו:
ע"ב זהב לכפורת פרש"י ז"ל שהם מזרחים
מלשון כפורי זהב כל' שהזהב ההוא
הי' לכלי שרת ואינו נכון ד"הול למימר לכלי שרת
ועוד דבירושלמי דשקלים פי' לבית הכפורת שעושין
ממנו שם רקועי פחים וכן פי' ריב"א ז"ל והר"ם
במז"ל.
קנין הם תורים וגוזלי עולה הם בני יונה פי'
המתנדב שני תורים נותן בשופר של קנין
והמתנדב בני יונה נותן בשל גוזלין שכן קראו הכתוב
כדכתיב ותור וגוזל. ועוד דגוזל משמע כשהוא קטן
כדכתיב על גוזליו ירחף וקיי"ל תורים גדולים ולא
קטנים ובכ"י קטנים ולא גדולים ומפני זה היו
כותבין גוזלים בשופר של בני יונה כן פירשו בתוס'.
בחטאת שמתו בעלי' פי' דאזלא למיתה פרש"י ז"ל
דכיון שכן היו המעות שבהן דמי חטאת שמתו בעלי'
שהן הולכות לים המלח והם מעורבות עם המעות
האחרות הכשרות ופוסלות איתן. והיינו מפני
התערובות דקתני ופרכינן ונישקול ד' זוזי ונשדי
במיא ואידך לשתרו פרש"י ז"ל דדוקא נקט ד' זוזי
וכדאמרינן התם שעמדו קנין ברבעתיים דהיינו רובע
סלע צורי שהוא דינר צורי. וארבע זוזי דאמרינן
הם ארבע' זוזי מדינה מפני פרידה אחת של חטאת.
ושתי הפרידות הם שמונה זוזין שהם זוז צורי.
והא

ועדיין לא נראה פי' ואכן אשכחן שכבר נראה בו ביום קודם מיתתן קודם פרשה זו: לאחר מות כדכתיב התם ויצאו ויברכו וירא כבוד ה'. **אע"פ** שהוא יורד מן השמים מזה להביא מן ההדיוט פרש"י ז"ל אעפ"י שהורו כראוי נענשו לפי שלא נטלו רשות. הקשה ה"ר אלחנן לפני אביו ר"י ז"ל דהא האי קרא מיירי במזבח החיצון והיאך למדו ממנו לקטורת שהוא על מזבח הפנימי ותירץ לו אביו ז"ל שאותו הקטורת היא קטורת נחשון שהי' על מזבח החיצון כדאמרינן במדרש אריתי מורי עם בשמי וגו' בהקטרת נשיאים שהי' על מזבח החיצון עם שאר קרבנות בשביל חבתן של ישראל. תדע דקטורת דמזבח הפנימי הוא על טהרו של מזבח ואין מכניסין אלא במחתה אחת אלא ודאי הוראת שעה היתה לפי שהי' על מזבח החיצון. וקשה לפי' זה שהרי בת"כ ובמקומות אחרים משמע כי לפני לפניו מתו וכ"כ מפשוטן של כתובים ואם נאמר דהנהו פליגאן אמתנייתא דהכא ולית להו האי דרשה דהכא מה נעשה מפשוטן של כתובים. והנכון בזה מה שפירש הראב"ד דודאי טעו בהוראה זו שהורו לעצמן שדנו מזבח הפנימי ממזבח החיצון א"כ דלמזבח החיצון שנותנין ממנו אש לקטורת כדאיתא במכלתין קרי הדיוט לגבי אש שמים ומ"מ כשוגגין הן ואנוסין בזה ואין העונש אלא ממה שהזידו שלא נטלו רשות ממשה.

ויבא שלמה לבמה אשר בגבעון ירושלם פי' והי' לו לומר מן הבמה אשר בגבעון לירושלם או אל במה אשר בגבעון מירושלם.

ע"ב ואח"כ יתן שלו כלומ' שיתחזה כמי שנותן שלו' ונפטר מרבו. ויש נוהגין לתת שלו' ממש שהם או' שלו' לימיני שלו' לשמאלי ומשום שמעי' אמרו נותן שלו' לימינו. ואסיקנא לימינו של הקב"ה שהוא שמאל דידי' כי המתפלל כמי שעומד לפני השכינה. ומיבעי למיעבד כאביי ורבא דפסעי להו לשלש פסיעות

בכריעה אחת ולסוף הכריעה נותנין שלו' לימין ולשמאל וכן ראיתי למורי הרב שהי' נוהג. **אורחא** דמלתא הוא פי' אורחא דמלתא לתת ולטול בימין מפני שהי' מיומנת יותר ולאו משום דחשיבא טפי. **ת"ש ורבבה** מיימיניך דאלמ' ימין חשיבא ואע"ג דהאי ימיניך אימינו של אדם קאי ואכן אסקינן דכריעה לימינו של הקב"ה. י"ל דמיימיניך היינו כמי שמאל דידי' שהוא כנגד ימינו של הקב"ה א"כ כיון דימינו של אדם חשיבא משמאלו היא הנותנת דלמעלה כמי כנגד ימינו של הקב"ה אית לן למיכרע טפי כי הימין משוכח.

דף נ"ד חמשים ושנים שנה פי' כי מן החרבן ועד תשלו' ע' שנה דפקידה שהיתה כימי כרש היו כ"ב שנה כי מגלות יהויכין ועד גלות צדקיהו והחרבן היו י"ח שנה כדאמרינן התם גלו בשבע גלו בשמונה גלו בי"ח גלו בי"ט וכדפ"רשי ז"ל.

משונה מחברותי' פיר' רש"י ז"ל אחת מן הטבלאות של שיש שברצפה היתה גבוהה מחברותי' מעט.

ע"ב בשעה שנכנסו גוים להיכל מצאו כרובין מעורין זה בזה. הקש' הרב בן מאוש ז"ל דהא בב"ב אמרינן שלא היו פניהם איש אל אחיו אלא כשהיו עושין רצונו של מקום. ויש מתרצים דהתם בכרובין דמשה אבל הכא בכרובים דזורתא שבכותלים תמיד היו מעורין. ותימה דא"כ היכי אמרינן לעיל שהיו מראין להם כרובים דזורתא להראות חיבתן לפני המקום. והנכון כמו שפי' הרא"ש ז"ל דהני כמי כנס היו מעורין עכשיו אלא שנעשה כס לרעה כדי לגלות ערותן.

דף נ"ה והזה אותנו על הכפרת ולפני הכפרת סוגיא דשמעתא דבשעיר כתיב והזה אותנו על הכפרת והיינו אחת למעלה דהזה אותנו על הכפרת א' למעלה משמע

ספיקו סלקי דברי רבינו פרץ ז"ל כהוגן ואין
 נסת"ר כלל מהך דהכא כמבואר. ושוב מצאתי
 שהר"א ז"ל בתוספי יומא הביא דבריו הרב רלוק
 אהבה דף ס' כתב בדברי הריטב"א ז"ל אלו יע"ש
 והרב הגו' רזה להשוות דעת התוספ' לדעתם
 ופי' דבריהם באופן אחר עיין עליו):

ע"ב החיצונה פרופה מן הדרום ופנימית מן
 הצפון. ולר' יוסי דאמר שלא היתה שם אלא
 פרוכת אחת היתה פרופה מן הצפון כדאי' בגמרא
 דלכ"ע פתח הסמוך לקה"ק בצפון הוא. וטעמא
 דמלתא פי' ריב"א ז"ל שאלו הי' נכנס מן הדרום
 הי' הולך שמאלו כלפי ארון ולפיכך נכנס דרך צפון
 כדי שיהא ימינו כלפי ארון וגם כשיוצא כך הוא
 יוצא כדרך כניסתו וימינו כלפי ארון.
בשקדרי' ופרחי' פי' כי אע"פ שכתוב ויגמול שקדים
 נשארו שם מקצת פרחים כמות שהי' כדי
 להגדיל הנס וכן פי' ר"י ז"ל.

תנו את ארון הקדש פי' והלא שם הי' נתון אלא
 לומר שגמזוהו שם.

תנן כמאן דתני נזכרה פי' דתנא דמתני' סבר
 כתנא דברייתא דקתני נזכרה.

תני חדא נזכרה פנימה שהיא חוצה לו פי'
 שמתחיל מבפנים ובא עד סמוך לו ואידך
 תני איפכא.

דף נ"ג או שחסר א' מכל סמני' חייב
 מיתה פרש"י ז"ל דכיון דכתיב
 ענן הקטורת משמע כשהיא שלימה. ותיפוק ל' דקא
 מעייל ביאה ריקנית פי' ל"ל מיתה גבי מקטיר
 קטורת חסרה ת"ל דאפי' בלא הקטרה כתב רחמנא
 מיתה בנכנס ביאה ריקנית מדכתיב ואל יבא בכל עת
 אל הקודש ולא ימות וכיון שהקטורת אינה כתקנה
 ביאה ריקנית היא ופרקינן כגון שגג בביאה והזיד
 בקטורת פי' שאעפ"י שהי' סבור שאין מיתה בביאה
 ריקנית אם הי' יודע שיש מיתה דמקטיר קטורת

לא מיחייב כל היכא דגג בביאה.
דאעיל שתי הקטרות פי' בביאה אחת וקטרן
 שניהן שאם הקטיר את החסרה לבדה

אף משום ביאה ריקנית יש כאן.
אין לי אלא עלה מעלה עשן עיקר מעלה עשן מניין
 פי' והאי ליש' משמע א"ל אלא עלה מעלה עשן
 שהוא חשוב מנין שיוצא מעיקרו ת"ל וכסה והיינו
 דפרכי' והא איפכא תניא ופשוט הוא.

חד למצוה וחד לעכובא פי' דכי בענן אראה בא למצוה
 שיתן בה מעלה עשן דאילו מיתה דאית בי'
 אינו אלא לביאה ריקנית הדר כתב רחמנא וכסה
 ענן הקטורת לחייב מיתה על חסרון סמנין ואלו
 רב אשי לא משמע כי בענן אפי' אזהרה אלא מצוה
 בעלמא ולרבא משמע אזהרה מדכתיב לעיל ואל יבא
 וה"ק ואל יבא בכל עת ואל יבא כ"א בענן והא דפרכי'
 לעיל ות"ל דקא מעייל ביאה ריקנית לכ"ע פרכינן
 דכ"ע איכא בקטורת חסרה עכובא לרב אשי מדכתיב
 וכסה ענן הקטרת וכיון שכן הויא לה ביאה ריקנית
 והכין פרכי' לעיל דמסתייה דלכתוב רחמנא וכסה
 ענן הקטורת לעכובא ולא הי' צריך לכתוב בה
 מיתה דכיון דאיכא עכובא בחסרון הסמנין ביאה
 ריקנית. ולרבה דאמר כי בענן אזהרה כ"ש דפרכי'
 שפיר דאפי' לא כתב רחמנא וכסה כיון דאיכא אזהרה
 מכי בענ' למעלה עשן ממילא משמע שהוא
 מעכב ומחייב עלי' מיתה משום ביאה ריקנית וזה
 ברור:

ועדיין

ח"ד צפון ודרום לרחבו של היכל ולח"ד צפון ודרום
עומדין היו מחזיקין כל הצפון של היכל שהרי רחב
היכל עשר אמות והשלחן אמות ארכו הרי לחמש
שלחנות עשר אמות ואין שם מקום פנוי ליכנס
ביניהם ולכותל צפוני. הילכך בין מזבח לשולחן כי
המזבח משוך הי' כלפי חוץ כדאיתא לעיל ונכנס בצד
סוף השלחן הסמוך לו בין שלחן למזבח והולך לצפון
והא דקתני בין המזבח לשלחן לאו דוקא אלא
לשמיעין שבא מן הדרום לצפון שם השלחנות.

דף נ"ב הביבין ישראל שלא הצריכן
הכתוב לשליח עיקר

הפי' כדפר"ח ז"ל שמרוב חיתתן לא הצריכן לשליח
ביה"כ אע"פ שכניסתה חמורה יותר שהרי אף בשאר
ימים כשנכנס להיכל צריך מעיל בפעמונים משום
וגשמע קולו בבואו אל הקודש. ואלו ביה"כ נכנס
לפני לפנים בבגדי לבן שאין שם משמיע קול. אבל
מה שפר"ש ז"ל שלא הצריכן הקב"ה לשליח בתפלתן
שכ"א מתפלל לעצמו ושואל צרכיו כדכתיב בתפלת
שלמה אשר ידע איש נגע לבבו. אין פירוש זה
נכון חדא שאף בגוים כתיב ועשית ככל אשר יקרא
אליך הנכרי. ועוד כי מה ענין זה לשמועתנו אלא
הנכון כפי שפירשנו וכן פי' בתוספ'.

אמה טרקסין לא הכריעו בו חכמים פי' אמה
טרקסין הוא הכותל המפסיק בין ההיכל
ובין קה"ק שהי' רחבה אמה ונקרא כן מפני שהוא
בספק זה כי טרק בלשון יון חוץ וסין הוא פנים
והכותל הוא נקרא דביר ע"ש המקרא ועליו מספקא
לי' ליוסי בן הולל אם אמר הכתוב שהדביר בתוך
הבית מפנימה או אם אמר שהדביר בתוך הבית
לתת מפנימה מזמנו את ארון השם.

חמש מקראות אין להם הכרע. נראה
פירושה שאין להן הכרע מלשון
התיבות כל היכא דליכא פסיקא דקראי או הפסק
טעמים דאלו השתא דליכא פסיקא דקראי והפסק
טעמים נתברר ספקו.

(חיים מדבר. ע"פ הדברים האלה הנה נכון
דברי רבנו פרץ זלה"ה בהגותיו על הסמ"ק ז"ל
סי' קמ"ג בענין ספירת העומר שכתב דמתוך
הפסח יש להוכיח דחמשים יום לא קאי אתספרו
שהרי יש טרחא בתספרו אלא קאי ארישא דקרא
דכתי' עד ממחרת השבת השביעית כלו' שהוא
חמשים יום יע"ש. וכאשר ירדוף הקור"א בדבריו
אלו יראה בעיניו חזות קשה דאם איתא לדבריו
ז"ל דטעם מפסיק אהני לן להשמיענו דלא קאי
עלי' מאי דבתרה. א"כ גבי חמש מקראות שאין
להם הכרע בכולם יש בהם טעם מפסיק כאשר
יראה הרואה ובפרט ארור דשור דלעיל מיני' הוא
סוף פסוק שאין לך מפסיק גדול מזמנו ואפ"ה
מספקין בהו אהיכא קאי ועכ"ל דהטעם מפסיק
לא מהני ולא מידי ואין משגיחין בטעמים וה"ז
הפך דברי רבנו פרץ ז"ל. הן אמת כי זה חזיתי
בפ"ק דחגיגה (ו' ע"ב) דקאמרי התם בעי ר"ח
האי קרא היכי כתיב וישלח את נערי וכו' א"ר
אידי ואידי פרים למזב"ח לפיסקוק טעמים ופר"ש
ז"ל בגנינות א"ת שני מינין צריך אתה לפסוק
הטעם של עולות באתגמחא או בז"ק טעם מפסיק
הדיבור ממה שלאחריו עכ"ל. הנה מפורש יולא
מהך דהכא כדברי רבינו פרץ ז"ל שהטעם מפסיק
מהני להפסיק הדיבור ממה שלאחריו. האמנם
אכתי לא הונח לנו שהתוס' ז"ל שם כתבו ול"ד
ל"ה מקראות כו' ולא אזלינן בתר פסיקי טעמא
דהתם לא מצי קאי רק אחד מינייהו דאין משמעות
שתיהן שוה אבל הכא מצי קאי לתרוייהו יע"ש
ואף שדבריהם ז"ל צריכים ביאור כבר עמד עליהם
הרב ח"ה ז"ל יע"ש. ואיך שיהי' נראה דהך
דהכא לא מצי קאי לתרוייהו רק אחד מינייהו
כאשר יראה המעיין וא"כ לא מהני בכה"ג פסוק
טעמים דומיא דה' מקראות ומעתה הדרא קושיא
ע"ד רבנו פרץ ז"ל כמוכן. ואולם אחרי הודיע
אלקים אותנו דברי הריטב"א ז"ל אלו דהשתא
דליכא פסיקא דקראי והפסק טעמים נתברר

לרע ולא ימירנו וכתוב לא יגאל. וי"ל דנקט שלמים לענין שאינו דוחה את השבת דקתני רישא שהזבח דוחה.

שם תמורה אחת פ"י שכל הדברים האמורין במשנה זו שנוהגין בתמורה או שאין נוהגין בה שוין הם בכל תמורה שבעולם משא"כ בזבח דאיכא בכור ומעשר שחלין על בעל מוס ואינן יוצאין לחולין לגזוז (ז"ל לגזוז) ולעבוד.

ונוקמה בפסח שני הקשה ה"ר אלחנן דא"כ היכי קתני שנוהג בזכור שהרי אין פסח שני אלא ביחידים דזכור אינן נדחין ותירץ ר"י ז"ל דאיתא אליבא דר' נתן דסבר דאכילה אינה מעכבא וכל ישראל יוצאין בפסח אחד ומש"ה קרי קרבן זכור שדינו כק"ז שאין אכילה מעכבת בו.

פסח שני מ"י דחי (שבת) וטומאה פ"י וקושיין מטומאה אליבא דרבנן דאמרי לקמן שאינו דוחה את הטומאה דלא ניחא לן לאוקומה כרבי יהודה דאמר דוחה את הטומאה כיון דיחידא היא ואע"ג דברייתא דלעיל אוקי' בסמוך כר"י התם ליכא תירוצא אחרינא אבל הכא טפי עדיף לאוקומה בפרו או באילו וכדרבנן מלאוקומה בפסח וכו"י. ולפי' ר"י ז"ל בדין הוא דמלינן למידחי דהא דלא כר' נתן אלא דאיך פירכא עדיפא לן.

ע"ב ותיפוק לי' דאשר לו אמר רחמנא וכו' עד שנה עליו הכתוב לעכב. פ"י

וכיון דקפיד רחמנא כולי האי פרו של יחיד הוא ואינו דין שיעשה תמורה. והקשו בתוס' ודילמא אשר לו שני לעיכובא דזכור ואשר לו שלישי למעט בני אהרן למזוה אבל בני אהרן עיכובא ליכא. ותירצו דכל היכא דאפשר לאוקומי קרא למעוטי למזוה דאחרים לא מוקמינ' לי' לעכב הלכך אית לן לאקדומי מיעוטא דבני אהרן מקמי דנדרים עיכובא. וכי אתי אשר לו שלישי לעכובא ע"כ קאי אכולהו. עוד י"ל דלעיכובא דזכור לא בעי קרא לעיכובא כיון שאינם מתכפרים בו. **מספקא** להו לרבנן אי קדושת' כלפנים או כלחוץ פ"י וכיון שכן אם היו

נותנין את הפרוכת כלפי פנים ונותנין אמה ריוח להיכל דילמא כלפנים הוא ונכנס לפני ולפנים בשעה שנכנס להיכל וקא עבר משו' ואל יבא בכל עת אל הקדש ואם נותנין הפרוכת כלפי חוץ ומניחין אמה של ריוח כלפי פנים דילמא היכל הוא וכשיצא להזאת מן הבדים הבולטים על הפרוכת כעין דדי אשה כדלקמן כסבור להזאת לפני ולפנים והרי הוא מזה בהיכל. וכן בהזאות שעושה כנגד הפרוכת בפר כהן ובפר העלם דבר עושה אותם בהיכל והי' לו לעשותן בפנים ומדלא קשיא לן אלא משום דמספקא בקדושתו שמעינן מינה שאין לחוש אם מוסיפין על אויר ההיכל או על אויר קה"ק כל היכא דליכא משום חלושי קדושה ולר"י דלא עביד אלא פרוכת אחת אית לן למימר דלדידי' ליכא האי ספיקא וקיס לן דקדושת' כלפנים או כלחוץ אלא דלא איתפרש לן אי כלפנים ס"ל או כלחוץ כל זה פ"י, י"בא ז"ל.

בין המזבח למזורה פ"י שהי' בא מן הצפון ונכנס בין המזבח ולמזורה שדרום והולך לפתח של דרום ונכנס שם בפתח הפרוכת החיצונה וכדאמרינן לקמן דס"ל פתחא בדרום קאי. ור' מאיר אמר בין שלחן למזבח פ"י שבא מדרום המזבח ונכנס בין השלחן שבצפון ולמזבח ויוצא ונכנס בפתח שבצפון דסב"ל לי' כר' יוסי דפתח' בצפון קאי וי"א בין שלחן לכותל כל' שאינו מעקס דרכו אלא נכנס להדיא בין שלחן לכותל וס"ל כר"י דאמ' ליכא אלא חד פרוכת ופתחו בצפון וכדמפרש ואזיל.

מאן יש אומרים אר"ח ר' יוסי פ"י דאזיל בשיטתא דר"י דאלו י"א ר' נתן הוא כדאיתא בהוריות ועדיפא מיהא אשכחן בפ"ק דב"ב בענין איוב דקתני י"א דפליג עלי' ר' נתן ושמא ההיא איתמר' מקמא עובדא דבמסכת הוריות שקראוהו יש אומרים.

שולחנות צפון ודרום מונחים פ"י כי עשר שולחנות עשה שלמה והיו מונחים שתי שורות של חמש חמש בצפון איכא מ"ד במנחות שהיו נתונות לארכו של היכל מזרח ומערב ואיכא

ומאי נפקא לן מינה כלומר מאי אהני לן
בהאי דחוי דהא סוף סוף שפיר מיתרצא
קושיין דלעיל דפרכינן ותפוק לי דהויא חטאת שמתו
בעליה ומה לי דמשנינן דהויא לה חטאת זכור
או דנימא דהויא חטאת השותפין דהא סוף סוף
בין הא ובין הא לא אולא למיתה ומהדרי' דאפ"ה
לא נימא לי' לרבא למיקרייה קרבן זכור כי היכי
דלא ליתא למימר דשבת כהנים זיכור מיקרו ומביאין
פר העלם דבר של זכור וא"ת והיכי קרי להו
אביי לכהנים זכור דהא אביי גופא קרא להו במס'
הוריות שותפין תירצו בתוספות דבתר דשמע התם
לרב יוסף דקרי להו זיכור קרי להו הכא זיכור
כרב יוסף ולקמן בפ' ב' שערירי פריך אביי מהאי
מילתא דפר ושעיר ומשנינן שאני קרבנות זכור
כדרכי טבי ופריך התינח שעיר פר מאי איכא
למימר דאלמא לא חשיב פר קרבן זכור וי"ל
דהתם אליבא דרבא פריך הכי דקרי לי' הכא קרבן
השותפין. ועוד י"ל דלאביי קרבן השותפין הוא
כהאי דהתם דהוריות וכאידך דפרק ש"ש. והכא
בפרכי' קרי לי קרבן זכור כפשוטי' ולא דייק
מילתא כיון דעיקר קושיין דלעיל לא נפקא לן מינה
מידי.

ע"ב אי בתר מקדש אזלינן. פירוש דהוי יחיד
ועוש' תמורה דהא משלו הוא או בתר
מתכפר אזלינן והא רבים מתכפרים בו שכל שבטו
מתכפרים בו והויא לה חטאת השותפין שאינה עושה
תמורה.

המקדיש מוסיף חומש פי' מי שהקדיש בהמה
לחטאת חברו אם הוממה ובא לפדותה
חשיב כבעלים לענין תוספות חומש אבל אם המתכפר
פודה אותו הרי הוא כאינש דעלמא הפודה של חברו
שאינו מוסיף חומש דלענין חומש במקדיש תלה רחמנא
כדכתי' ואם המקדיש יגאל ויסקף חמישיתו עליו ואם
בא אחד מהם לעשות בו תמורה המתכפר עושה
בו תמורה ולא המקדיש במקדיש כאינש דעלמא היא
שהממיר בשל אחרים אין תמורתו תמורה.

אחיו הכהנים בקבועא מתכפרים או בקופיא
פר"ש ז"ל אחיו הכהנים בקביעות גמורה
מתכפרין בפר כאלו הם שותפין עמו והוי' לה
חטאת השותפין שאינו עושה תמורה או אין אחיו הכהנים
מתכפרים בפר עיקר גמור אלא שהם תפלין לו
כדבר הנץ על גבי דבר אחר וכ"ג לבדו עיקר
בכפרה והוי' לה חטאת יחיד ועושה תמורה. והקשו
בתוס' דהכא משמע דכי הויא כפרה בקבועא אין
עושה תמורה וכי הויא בקופיא עושה תמורה.
ובפ"ק בזבחים משמע איפכא דאמרין התם הניח להם
אביהם בהמה ומת אין ממירין בה ואמרי' עלה
ש"מ יורשין מתכפרין בקרבן אביהם דאי לא אמאי
אין ממירין בה דהא קרבן יחיד הוא וכבר ריבה
הכתוב את היורש להמיר בקרבן אביו ופרקינן מקופיא'
מתכפרין מקובעא לא מתכפרין כלו' דכיון דקופיא'
מתכפרין אין ממירין ותירצו דשאני הכא דמכפרא
לכ"ג מקיבעא הלכך כפרת אחיו הכהנים דהוי' בקופיא'
כמאן דליתה הויא אבל [התם] כבר מת אביהם
ליכא כפרה דקיבעא לשום אדם.

ה"ג שהזבח מוהג בזכור כביחיד משא"כ בתמורה
פי' שאינה מוהגת אלא בשל יחיד.

שהתמורה חלה על בעל מוס לענין שאינו יולא
לחולין פי' משא"כ בזבח דאע"ג דחל
על בעל מוס מ"מ אינו אלא כקדשי עזים וכקדשי
בדק הב' וכיון שקדם מומו להקדשו כשהוא נפדה יולא
לחולין לגמרי דכי אמרינן בפסולי המוקדשין שנפדו
תזבח ולא גיזה ועבודה היינו בשקדם הקדישן
למומן.

אי הכי זבח נמי מאי זבח שם זבח. פי' ולמה
לן לאוקומה בזבח מיוחד כגון פרו או אילו
נימא דשם זבח קאמר ולא תפשוט מינה מידי.

דף ג"א יש גורסין הא איכא זכור ומעשר
ושלמים ורש"י ז"ל לא גרים

שלמים דקרבן שלמים אין חל על בעל מוס ליאסר
בפדיונו בגיזה ועבודה דגבי זכור הוא דכתיב לא
תפדה וגבי מעשר בהמה כתיב לא יבקר בין טוב
לרע

את כלו. כלו דשאני התם דכתי' את כל הפר
דנשמ' שיוציא את כולו והא לא שייך למי' אלא
כשהוא שחוט:

ה"ג דתניא אמר לו רבי מאיר דמתניתא היא:
לאו מכלל דאיכא מאן דאמר דנכור הוי וא"ת
והיאך יכול לומר כן בחביתי כהן גדול דהא
משלו הן באין ואין בהם שום כפרה לאחיו הכהנים
והרי הן כאילו הן של אהרן דהוי קרבן יחיד לכולי
עלמא כדאיתא לקמן. וי"ל דכיון שקרבין בתוך
התמיד כדאיתא בפירקי' דלעיל חשיב קרבן נכור
ועוד דאמרי' בפרק התכלת כהן גדול שמת ולא מינו
אחר תחתיו מביאין חביתין משל נכור כן תירצו
בתוספות:

כולם ימותו פי' כל האבודים דהוו להו חטאת
שכפרו בעליה. וגמירי חמש חטאות
מתות ולד חטאת. תמורת חטאת. מתו בעליה.
נתכפרו בעליה. עברה שנתה. וסימוניך ותמונ"ע.
שאיין חטאת נכור מתה. וא"ת מ"מ הא בעיא
רעיה וגבי דמו של פר דליכא רעיה ילך
לאיבוד וצריך לשחוט פר אחרת וא"כ כי נימא לעיל
דאין חטאת נכור מתה מה אהני לן י"ל דהא ליתא
דלר' שמעון מילתא פסיקא נקט שאין חטאת נכור
מתה אלא דעבדי' ליה תיקון רעיה כדי שלא תלך
לאיבוד ותהיה לגדבה וכל היכא דליכא רעיה כיון
שאין חטאת נכור מתה הרי אינה נפסלת ועושין
כפרה בדם ודין הוא שהרי אי אפשר שימותו נכור
כולם והנשארים שצריכין כפרה יתכפרו בדם מה
שאין כן בהא דמתניתא שכבר נתכפרו הבעלים
ועבדי' תקנתא שירעו עד שיסתאבו כיון שאין חטאת
נכור מתה:

אלא אימא שאין חטאת השותפין מתה פרש"י ז"ל
דקסבר ר' שמעון חמש חטאות מתות בחד
דוכתא גמירי להו רחמנא דתמורת חטאת ליתא
בשותפין שאין קרבן שותפין עושה תמורה כדכתיב
ואם המור ימר בלשון יחיד חף כל חטאת השותפין
אינה מתה והכי מפר' לה תלמודא במסכת הוריות.

ומאי

לחזור ולשחוט פר צריך הוא ג"כ לחזור ולחפון דאי
לא קדמה חפינה לשחיטה ואמר רבי חנינא קטורת
שחפנה קודם שחיטה לא עשה כלום ופרקי' דר'
חנינא ה"ק דשאלת ר' יהושע כשאלת הראשונים
חביריו של ר' חנינא שהם סוכרין בפר ואפילו בדמו
של פר:

ע"ב כיצד הוא עושה פי' אחר שנכנס לפני
לפנים ובא לחפון כדי להקטיר
הקטורת אחוז את הבזק והוא הכף בראשי אצבעותיו
ויש או' בשיניו פרש"י ז"ל אחר שהניח את המחתה
בארץ אחוז בידו של בזק כלפי בין זרועותיו ומעלה
בין שני גודליו עד שמגיעת לבין אצילי ידיו פי'
הנקראין קוב"דוש. לעכבו ולתפשו בין שניהם וקשה
למה צריך לשיניו וראשי גודליו יעלהו בידו הימנית
כיון שכבר הניח המחתה שבימיו בארץ והוי ימיו
ריקנית וי"ל שהרי אינו יכול לחפון אלא בשתהא
שפת הכף האחרונה בראש פס ידו כדי שיריק אותה
לתוך חופניו ולא תוכל הכף לעמוד שם אלא בשיעלה
אותה בשיניו או בראשי אצבעותיו מעט מעט עד
שתהא שפתייה סמוך לפס ידו ויחזירה על חופניו:

במנין ומושכין ידיהם מומנו עד שישחט פי' אלמא
לא קרי' ביה תכסו על השה אלא בעודו
חי הכא נמי בפר ולא בדמו של פר משמע ופרקי'
שאני התם דכתיב וזהו משה מחיותיה דשה כלומר
מהויתיה דשה דהיינו כשהוא חי ואיכא דגרסי הכי
בהדיא מהויתיה דשה והכל ענין אחד:

שאני התם דיליף שה מה מפסח כבר פרשנוה
בפרק מרובה בס"ד:

א"ב שה מה מאי מהני ליה פי' אלא על כרחין
אהני ריבויא לרבות דלא בעי' זכר תמים
ובן שנה כיון דסוף סוף שה הוא ואהני מיעוטא דשה
שה למעוטי דבר שאינו שה גמור כגון כלאים ושחוטא
וחביריו וליכא למי' איפכא מטעמ' דכתיבנא:

דף נ' איתובי' וכו' והוציא את כל הפר דאיירי
בשהוא נשרף [ז"ל נשחט] ופרקי' שיוציא

עבודות חפינה כנגד שחיטה וקבלת הכף והולכה והקטרה כנגד זריקה וכן העלו בתוספו:

ע"ב בעי רב פפא חשב בחתיית גחלים מהו פי' כשהיה חותה גחלים במוצח לכאן ולכאן כדי ליטול המאכלות חשב להקטיר קטורת חוץ לזמנו או חוץ למקומו. מהו שתפסל אותה הקטרה שהקטיר באותן גחלים. וא"ת ומאי קא מיבעא להו דהא תנן לעיל שנפסלין בטבול יום וכיון דפסיל בהו טבול יום נפסלין בלינה ובמחשבה כדייקי' לעיל. תירץ רש"י ז"ל דשאני חתיית גחלים דדילמא לא חשיבא למיפסל בה דמוכשירי מזה אינם כמזה:

הולכה בשמאל מהו פי' הולכת הדם בשמאל מיפסלא ופירש רש"י ז"ל דמספק' ליה משום דאע"ג דהולכה עבודה היא מ"מ לא כתי' בה כהן בהדיא דהא לא נפקא לן אלא מדכתיב והקריבו בני אהרן את הדם אליו ואמרינן התם זו קבלת הדם אלא דכיון דאפקה בלשון הולכה מכלל דהולכה עבודה היא. הא כל היכא דכתיב בה כהן הא קיימא לן כל שנאמר בו כהן ואנבע אינו אלא ימין:

דף מ"ט תיובתא. ומתני' דהוליד את הכף בשמאלו שאני התם דלא

בעיא כלי אלא משום דלא אפשר:

ומקרא מסייעני וישחטו את הפר ויזרקו הכהנים מידם פי' מידם של שוחטין שהיו זרים אלמא זרים עשו הולכה. וא"ת א"כ כימא נמי שהשוחטין עשו קבלת הדם ואנן קיימא לן שהיא פסולה בזר. י"ל דקרא לא איירי בזרים אלא בשחיטה ובנתינת הדם לכהנים אבל כהן קבל הדם בכלי ונתנו לשוחטים והשוחטים הוליכוהו ונטלוהו כהנים מידם לזרקו וכן פרש"י ז"ל:

דעבוד מעשה אנטבא פי' כי הכהן שקבל הדם הוליכו עד למוצח והניחו ביד השוחטים כמניח על גבי אינטבא ונטלוהו משם בשעת זריקה:

אן דילמא ולקח והביא בעי' והא ליכא פי' ולא דמיא הא למאי דבעי רב פפא גופיה לעיל גבי בין הבינים דאלו לעיל פשי' לן שהכל היה בידו של כהן גדול אלא שנכנס בו מאיליו הלכך אפילו אם תמלא לומר דלא בעינן לקיחה במתכוין. איכא לספוקי אי בעי' שיקח הכהן עצמו או לא דדילמא כי כתי' ולקח הכהן אמלא המחתה גחלי אש בלחוד קאי או דילמא אתרווייהו קאי ומסתברא דרב פפא בהדי ההיא דלעיל בעי' לה אלא שהתלמוד סדרה בכאן משום דבעי למיבעי לה אידך דרבי יהושע בן לוי דבעי לאורוכיה בה טובא:

חפן ומת. יש שפי' דה"ה חפן ונטמא אלא דחדא מינייהו נקט דמיתה שכיחא טפי מטומאה שהוא זריז בה. ויש שפירשו דדוקא נקט מת אבל נטמא כיון שהראשון חי אין זה אלא כשלוחו וכל שכן גבי שחט ונטמא דכיון שהראשון חי והקרבתו משלו שאינו אלא שלוחו של ראשון ופר עצמו קרינא ביה:

למימרא דרבי יהושע בן לוי קשיש. פי' דקס"ד דהכי אמר רבי חנינא לתלמידו בוא

וראה ששאלתי אני קודם לכן היא כשאלת הראשונים והאמר רבי יהושע בן לוי לי התיר רבי חנינא לשמות פרש"י ז"ל מדקאמר ליה ר' דקאמר לי התיר ר' חנינא מכלל דקשיש מיניה והנכון דלאו משום דקרי ליה ר' אלא משום דקאמר התיר לי דמשמע שבא להוראה לפניו. דאע"ג דמשום דבקי ברפואה הוה. מ"מ לישנא דלי התיר לישנא דהוראה הוא וה"ק בוא וראה ששאלתנו כשאלת הראשונים כלומר שהשאלה ששאל רבי יהושע שהיה אחרון היה כשאלת הראשונים והא דקא' ששאלתנו דרך מוסר ורבוד הוא כאותה שאמרו ולענין שאלתא דשאלנא קדמיכון והשתא נמי קס"ד דמשום נפשיה אמר רבי חנינא כשאלת הראשונים מפני שאף הוא שאל שאלה זו. ופרכינן מספקא ליה והאמר רבי חנינא בפר ולא בדמו של פר שאם שחט כהן גדול פרו ומת צריך כהן שני לשחוט פר אחר כדכתיב בזאת יבא אהרן אל הקדש כפר כפר ולא בדמו של פר. וכיון שצריך לחזור

היכא שנתנו בכלי שיש לו תוך גמור כדנפקא לן
התם מדכתי' כף אחת הכתוב עשה כל מה שבכף
אחת ודוקא בדבר שהוא צריך כלי שרת דומיא דכף
דדבר שאינו צריך כלי שרת אין הכלי מוצרפו אלא
מודרבנן ואפילו בשצריך לכלי אם אין לו תוך גמור
אין צירופו אלא מודרבנן דדומיא דכף אחת בעי'
וכדאמרי' התם פרק חומר בקדש דאוקי' בשצברן על
גבי טבלה שיש לה לכוזבין ומודרבנן מפני שאין לו
תוך גמור ולאפוקי כל שאין לו תוך כלל דאפי'
מודרבנן אינו מוצרף.

קס"ד מודפסל טבול יום פסל נמי בלינה וכיון
דלינה פסלה מחשבה נמי פסלה כן הגרס'
בנוסחי דוקני ומשמע דהכי קאי אמסקנא. וקס'
א"כ היכי אמרי' קס"ד וי"ל דנקט ליה אגב רהטא
דאמרי' הכי פרק טבול יום גבי פרים הנשרפים
דדייקין הכא דקס"ד מודפסלה לינה פסלה נמי מחשבה
ודחי' לה דדילמא לינה פסלה מחשבה לא פסלה
והוי האי קס"ד כעין זימנין דאמרינן בעלמא סברוה
דקאי אמסקנא והא דאמרינן מודפסיל טבול יום פסלה
נמי בלינה לומר דכיון דפסיל ליה טבול יום מכלל
שנתקדש קדושת הגוף בכלי שרת וכיון שכן דין הוא
שיהא נפסל בלינה. והקשו בתוספות והרי קטורת
שנפסלו בטבול יום כדאיתא בפ"ק דשבועות ואפילו
הכי אינו נפסל בלינה עד שקדשה בכלי כדאיתא
בפ"ב דמעילה ותירצו דהתם בשהניחו בכלי שאינו
מקטירו בו. דקטורת צורך כל השנה הוא כדאמרינן
נמי בשבועות כי כשכותשה לתוכה הוא כותשה לצורך
כל השנה וכלי שרת אין מקדשין שלא בזמנן שלא
מדעת לכולי עלמא ככי הא שלא הווקאו לכלן אבל
הכא איירי' שנתנו בכלי שרת להקטירו מיד. והקשה
רש"י ז"ל אדמייתי לה מדיוקא דכיון דפסל טבול
יום דמיפסלא בלינה. ליייתי לה ממתני' דמעילה
דקתני בהדיא הקומץ והקטורת ומנחת כהנים מועלין
בהן משהוקדשו קדשו בכלי הוכשרו ליפסל בטבול
יום ובמחוסר כפורים וכלינה ולא תירץ רבינו כלום.
ור"י ז"ל תירץ דאי מהתם הוה אמינא שאין נפסל

בלינה אלא מודרבנן אבל הכא דאיירי בלירוף כלי
וקתני שפסל את כולו על כרחיך פסול טבול יום
מדאורייתא הוי כל היכא שיש לו תוך וכיון דפסיל
טבול יום מדאורייתא פסיל נמי בלינה מדאורייתא.
ואע"ג דהתם קתני חייבין עליהם דילמא חייבין
מכת מרדות דרבנן וכדאמרי' במסכת כריתות אכל אוכלין
טמאין ושתה משקין טמאין ונכנס למקדש חייב והיינו חייב
מרדות דרבנן דפסוליה לאו דאורי' וא"ת אדרבה צירוף כלי
דהכא דרבנן דקתני רישא העיד רבי יהושע בן בתירא
על אפר חטאת כו' ואלו אפר חטאת שאינו צריך
כלי אינו אלא מודרבנן וקתני עלה הוסיף רבי עקיבא
כו'. י"ל דקתני הוסיף רבי עקיבא דבמה שצריך
לכלי איכא צירוף דרבנן אפילו במה שאין לו תוך
גמור כגון טבלא וכדאי' התם י וריב"א ז"ל תירץ
דאי ממתני' דמעילה הוה אמי' התם בקטורת של
כל השנה דבעי כלי שרת מדאורייתא מה שאין כן
בשל יום הכפורים דלא בעינן כף אלא משום דלא
אפשר הלכך אפשר דכי נמי מקדש לא מפסיל בלינה.
להכי מיייתי הא דהכא דמייירי בגמלים דיום הכפורים
כדאית' בירושלמי וה"ה בקטורת דיום הכפורים וכיון
דפסל טבול יום מדין צירוף כלי ודאי פסולא דאורייתא
הוא. ומודפסיל מדאורי' מיפסיל נמי בלינה
מדאורייתא:

הא דאמרינן ומודפסלה לינה מחשבה נמי פסלה.
לאו כלל דוקא הוא דהא אמרינן בפרק טבול
יום דכפרים הנשרפים לינה פסלה מחשבה לא פסלה.
וטעמא דמלתא משום דגבי פגול כתיב אם האכול
יאכל אחת אכילת מזבח ואחת אכילת אדם וכל
שאין בו לא אכילת מזבח ולא אכילת אדם אין בו
פגול. ותו איכא נמי איברים דפסלה בהו לינה
ולא פסלה בהו מחשבה. וטעמא משום שאין פגול
אלא בדבר שהוא עיקר כפרה מה שאין כן באיברים
שאין כפרה אלא בדם. ותו איכא מנחת כהנים
ומנחת נסכים ומנחת כהן משיח דפסלא בהו לינה
ולא פסל' בהו מחשבה וטעמא משום שאין בהם ד'
עבודות דהא אינן נקמלות אבל חפינה אית בה ד'
עבודות

וכל היכא דעבדי ג"ש תרווייהו מיתי' להו דכומאן דכתי' גבי חפינה דמי ואי לא עבדי' ג"ש אף מדת לקומץ לית לן. ומהדרי' דרב פפא בלא ג"ש בעי לה להא דהכא ופשטיה דקרא דחפינה מספקא ליה מלוא חפניו והביא בעי' והא איכא פי' ואפילו בין הבינים נקטרין או דילמא ולקח והביא בעי' וליכא פי' כי מה שבין הבינים לא לקחו הוא אלא מאליו נכנס לבין הבינים בלא מתכוין וכיון שכן אינו נקטר כן פרש"י ז"ל וא"ת לעיל נמי כיצעי הכי מלא חפניו בעי' וכי עבד מדה לחפינה הא איכא מלא חפניו או דילמא ולקח והביא בעי' וליכא כבר תירץ רש"י ז"ל דליכא למימר התם ולקח בעינן וליכא דהא קימא לן במס' סוכה דלקיחה על ידי דבר אחר שחא לקיחה הלכך כל היכא דלא גמרי' מלא מלא מהתם שפיר איכא למימר שיעשה מדה לחפינה:

אמר רב פפא פשיטא לי מלא קומנו כדקמני אינשי פרש"י ז"ל צידו של אצבעותיו למטה כלומר שכופף ראש אצבעותיו לפס ידו וקומץ כמי שנוטל בכלי וזו הקמיצה המובחרת מיהו אם קימן בדיעבד בראשי אצבעותיו שהיה פס ידו למטה ותחב ראשי אצבעותיו בסלת וקמן קומץ שלם עד שמילא כל אורך פס ידו מהו וכן מלמטה למעלה מהו שהפך גב ידו למטה והעלה הקומץ בראשי אצבעותיו לתוך פס ידו עד שמילא פס ידו מהו וכן מן הצד מהו גב ידו למטה ולא תחב אצבעותיו בסולת אלא דחק גב ידו בסולת. והסולת היה נכנס מאיליו מן הצדדין מהו:

דף מ"ח דבקה לקומץ בדופני דמנא פי' דקיימא לן כי לאחר קמיצה יש לו לתת הקומץ בכלי שרת ואם לא נתנו בשוליו של כלי שרת אלא שנתנו בתוך חללו בדופנו ודבקו יפה בענין שהיה עומד שם כלי שיהא הכלי מסומך. והיינו דקאמר דבקה לא מחוקות ולא גדושות אלא טפופות כלו' לפות קצת ודוקא בחפינה דכתיב מלא חפניו אבל בקמיצה דכתי' בקומצו אינו אלא מחוק כדאי' לעיל וכן פרשו בתוספות:

גורעין ומוסיפין ודורשין. פי' ודוקא מאותיות שהם בראשי תיבות או בסופן כי הכא וכדכתי' בפרק יש נוחלין בס"ד:

נתפזרה קטורת מלוא חפניו מהו כו'. הקשה הר' אלחנן ז"ל אמאי לא בעי' לה גבי קמיצה. ותירץ ר"י ז"ל דבקמיצה כיון דמדאורייתא בעי' מתן בכלי פשיטא דידו כלומר בהמה דמי אבל גבי חפינה מספקא לן משום דכל היכא דהוה אפשר לא בעינן כף ומשום דלא אפשר הוא שמכניס בכף מי אמרינן סוף סוף בכלי הוא נותן וידו כלומר בהמה או דילמא כיון שאין כלי מעכב ידו בכלי הוא ולא איפשיטא:

בעי רב פפא חשב בחפינת קטורת מהו. פי' שחשב בשעת חפינה להקטיר קטורת חוץ למקומו או חוץ לזמנו. אם הוא נעשה פגול. מי יליף מלא מלא מהתם פי' דגבי קמיצה הא קיימ' לן שאם חשב בקמיצה פגול דאע"ג דפגול בשלמים כתיב הא רבייה רחמנא דכתיב זאת התורה לעולה לחטאת ולמנחה וגו' מה התם מהביא מחשבה הכא נמי מהביא לפגול או לא. וכתבו בתוס' דלענין פסול ההקטרה הוא דמייבעי' לן אבל כרת ליכא אע"פ שחשב בחוץ לזמנו שיש בו כרת בשלמים. וכדתנן בזבחים אלו דברים שאין חייבין עליהם כרת משום פגול הדם והקומץ וכו' אלמא אפילו חשב בקמיצה אין בו כרת ודיו לבא מן הדין להיות כנדון. וא"ת אמאי לא פרכינן הכא לרב פפא כדפרכינן לעיל מאי קא מייבעי' ליה אי גמר מלא מלא מהתם היינו הך. י"ל דהא ליתא דלעיל איכא למיפרך הכי משום דתרווייהו כחד טעמא דהוו בגופו של קומץ וחפינה מה שאין כן בזו. ואפילו גמרינן בהכי דלעיל ג"ש אפשר דלא אתיא להכי. אי נמי איפכא דשאני הכא דלא הוי אלא גלויי מלתא בעלמא דהא לפני לפנים חמור מקמיצה ודין הוא שיפגל:

שאם נגע טבול יום במקלטן פסל את כולן פי' שהכלי שרת מלרף כל מה שבתוכו להיות הכל גוף אחד והא פסולא דאורייתא היא כל היכא

יכול מבורך פי' מבצבץ מכל צד ויוצא.
ת"ל בקומצו. דמשמע לשון מיעוט קומץ מנומלם
 והיינו דאמרינן יכול יקמץ מעט בראשי
 אלבעותיו ואע"פ שאין קומצו מלא דכל כמה דמחסר
 טפי מעלי ת"ל מלא קומצו קומץ מלא:
ע"ב ובמחבת ומרחשת מוחק בגודלו כו' פי'
 דאלו בקומץ של סולת הבירואין
 מופלין מאיליהן אבל במחבת ומרחשת שהם
 מיני טיגון והן אפויית תחלה וחוזר ופותתן מזויין
 בהן בירואין שאינם מופלין מאיליהם ולפיכך צריך
 למחוק הבירואין בגודלו מכאן ובאלבעו קטנה מכאן
 וכדפרש"י ז"ל:
בין הבינים של מלא קומצו פי' מה שנכנס בין
 האלבעות קומץ הוא דבעי הקטרה או שירים
 הוא ונאכל:
דגואי לא תיבעי לך פירו' מה שנראה בפנים לא
 תיבעי לך דקומץ הוא ודבראי דהיינו מה שנראה
 בחוץ לא תיבעי לך דודאי שירים הוא. כי תיבעי
 לך דביני ביני כלומר מה שבין האלבעות ממש שאינו
 נראה לא מבחוץ ולא מבפנים מאי:
אמר רבי יוחנן הדר פשיט יהושע עזאה בין הבינים
 ספק. ואיכא למידק דכיון דספק קאמר
 דהוי מאי פשיטותא הכא לבעיין. ואפשר דה"ק בין
 הבינים ספק לפי שהוא גדון כפנים וכבחון כספק
 בין השמשות שיש בו מן היום ומן הלילה. הכא
 נמי יש בו מבפנים ויש בו מבחוץ וכקומץ ושירים
 המעורבין ביחד:
שירים שחסרו בין קמיצה להקטרה פי' שאבד
 או נתפזר או נשרף מהם כלום בין
 קמיצה להקטרה. והכא הרי חסר מהן מה שבין
 האלבעות שנשרף בשעת הקטרת הקומץ:
ה"ג השתא נמי איקרי כאן וכו'. ולא גרסי' אי
 הכי השתא נמי דנאי אי אמרת בשלמא איכא
 הכא בין הכי והכי איכא חששא וריעותא או משום
 שירים שחסרו או משום כל שממנו לאישים ומאן
 דגרים אי הכי לאו אי אמרת בשלמא גמור הוא אלא

ה"פ דאי עבדי' כדאמרת השתא נמי איכא חששא
 ולעולם אין לדבר תקנה ויש כיוצא בו במקומות
 מועטין כדכתי' בפ"ב דע"ז:
כל שממנו לאישים פרש"י ז"ל כל שנתנו ממנו
 לאישים מה שראוי להקטיר אם חוזר ונותן
 לאישים מן השירים עובר משום כל תקטירו כדכתיב
 לא תקטירו ממנו אשה לה' לא תקטירו דבר שכבר
 ניתן ממנו לאישים:
דמקטיר להו לשם עצים כר' אליעזר דתניא וכו'
 פי' הא דר' אליעזר איתא בפר' התערובות
 באיברי חטאת הנשארים אחר הקטורת אינוריס שנתערבו
 באיברי עולה שהם כליל ר' אליעזר אומר יתן הכל
 על המזבח. ואע"ג דאיכא באיברי החטאת משום
 כל שממנו לאישים. התם הוא כשנותן מן השירים
 לשם הקטרה אבל הכא אינו נותנס אלא לשם עצים
 בעלמא ויליף טעמא משום דבתר האי קרא דלא
 תקטירו ממנו כתיב קרבן ראשית תקריבו אותם לה'
 ואל המזבח לא יעלו לריח ניחוח. ומוסב על
 מקרא הראשון והכי משמע קרא אותו שאמרתי לך
 לא תקטירו ממנו פעם שניה אלא קרבן ראשית
 בלבד לא אמרתי אלא שלא יעלו לריח ניחוח אבל
 לשם עצים בעלמא מותר וכן פרש"י ז"ל בפ'
 התערובות:
לר' אליעזר נמי לכתח' דקמצי שמיני פי' דעד
 כאן לא שנה ר' אליעזר לשם עצים אלא
 באיברים שנתערבו דלית להו תקנתא אחריתי אי
 נמי בדיעבד אבל כל היכא דאפשר אסור לעשות
 כן לכתחילה והכא כל היכא דאפשר עבדי' קמיצה
 בכהן שמן דווקא משום דבר נכנס בין האלבעות
 במקום שאינו נראה:
מאי קא מיבעיא ליה אי גמרי' מלא מלא מהתם
 פי' מה קומץ בירואו אינו נקטר אף חפינה
 בירואיה אינם נקטרים. היינו הך דבעינן לעיל
 גבי מדה לקומץ אי גמרי' מלא מלא לחפינה דהא
 תרויהו חד טעמא ניכחו דבירואין ומדה לקומץ תרויהו
 מקומץ נפקי לן כדאיתא במתניתא דלעיל בהדיא
 וכל

אבל הכא אינתיק למנותה ושוב לא קרינא ציה אשו של מוזבא. והקשו בתוספות מיהא דאמרינן התם גחלים שפקעו מעל גבי המוזבא אין מועלין בהן ואין חייבין עליהם משום לא תכבה. ותירצו כי חילוק יש בין שפקעו מאיליהן דכי פקעו מאיליהן פקעה קדושתן שהמוזבא דחאס והיינו דקאמרי' הכא בכלה שמעתין שהורידו בידים מעל המוזבא. **הכא** אינתיק למנותיה פי' ומשום הכי פליגי ציה דרבא פטר כיון דאינתיק למנותיה ואביי מחייב אע"ג דאינתיק למנותיה וא"ת ולאביי תיקשי הא דאמרינן לעיל נחפורו גחלים מוכדן לאמה. ואמאי והא עבר משום לא תכבה ואלו לאביי בין אינתיק ובין לא אינתיק חייב עליו ותירצו בתוספות דהתם אפילו אביי מודה דכיון שנטלו לצורך גחלים של מחתה ונשתיירו שם שפטור עליו כי כשחותהו מעל גבי המוזבא על דעת כן חותהו שיערה מהם הצריך למחתה של קטורת והשאר שיהא הולך לאיבוד מה שאין כן כשהורידו בחנם ומה שאין כן בראש מחתה ומנורה שהיו לריבין למחת' ומנורה. ובהכי סליק פירקא בס"ד:

הדרן עלך טרף בקילפי

פרק ה דף מ"ז הוציאו לו את הכף בגמרא מפרש מאי מחתה: **גמרא** הכא מחתה דקטורת. פירו' מחתה גדולה של קטורת שממנה היה חופן ונותן לתוך הכף להכניס לפנים: **נשקליה** לקטורת בחפניו ונחתיה לה וליעול. פי' דלחתיה כהן אחר שאין זו עבודה כדי שתהא פסולה בכהן אחר ואי ננוי דלחתיה איהו גופיה בשיניה דהכא שהוא בחון אין בו משום כבודו של מלך: **וכיון** ולא אפשר עבדינן כדאשכחן בנשיאים פי' דכתיב בהו כף אחת עשרה זהב מלאה קטורת. ובמשנתינו נראה בפירש כי כשנותן

הקטורת בפנים שנותנו על הגחלים שבמחתה ואינו נותן הגחלים בארץ להקטיר עליהן. ובתוספות פירשו הטעם דבהקטרה שעל מוזבא הזה שהיה המוזבא טוב להקטיר עליו היה מערה הגחלים על טהרו של מוזבא ומקטיר עליהם אבל הכא דליכא מוזבא לא הוה נאה להקטיר בקרקע ולפיכך היה מקטיר על המחתה וכדאשכחן גבי נדב ואביהוא ויקחו איש מחתתו ויתנו בהן אש וישימו עליה קטורת: **איכא** דאמרי ערסן. פי' מאכל של חטים הנקרא דייסא שהם יפים לחולה וכן לעובדות שמלבן אותן ומלבן את העובר וכדאמרינן התם חלקא טרגיס זריד וערסן: **ואיכא** דאמרי בשכבת זרע פי' זריד הוא מלשון חבלי זרדים כלו' הברור והמאוסף מטיפת שכבת זרע: **לא** ראו קורות ביתי קלעי שערי. כתב רש"י ז"ל שמצא בירושלמי כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה כל אשה שהיא נמועה ראויה לבאת ממנה כהן גדול שלבוש בגדי זהב: **שלא** יעשה מדה לקומץ: פרש"י ז"ל שלא יעשה מדה מכלי כמדת קומצו ויקמץ בו. והקשה רשב"ם ז"ל דלמה לי לאתוייה מבקומצו ותיפוק לי דהא כתיב וקמץ דמס' שיקמץ בידו. לכך פי' הוא ז"ל שיקמץ ממחת' גדולה וכיוצא בו ולא שיתן מדת קומצו בכלי ואחר כך יתנהו על קומצו לקמץ בו וכיון הוא: **גרש"י** ז"ל דילמא שאם רצה וכו' אי נמי שלא יחסר ולא יותיר. וה"פ דאי איתית למידק מינה חופן וחזור וחופן. אזיל הכא לאידך גיסא ומדחי לך דדילמ' מתני' אשמעינן שאם רוצה לעשות מדה אחפינה עושה. אזיל הכא ומדחה ואזיל הכא ומדחה א"כ דהאי דקתני כך היתה מדתה קמ"ל שיהא מלא חפניו בנמצוס שלא יחסר ולא יותיר ויש גורסין דילמא שאם רצה לא יחסר ולא יותיר וכולה חדא פירוקא היא שאם רצה לעשות מדה לקומץ עושה כדי שלא יחסר ולא יותיר:

מאי אינו דוחה רב חסדא אומר דוחה את השבת ואינו דוחה את הטומאה פי' לאו למי' דדוחה דתחלתו דקאמר כו' לומר דוחה את השבת ואינו דוחה דסופו שאינו דוחה את הטומאה דהא ליתא דכולה בחדא גוונא מיירי אלא רב חסדא קאמר דודאי אפילו סופו דוחה את השבת ואינו דוחה דקאמר רב הונא היינו שאינו דוחה את הטומאה. ולאפוקי מומאן דמפרש דרב הונא אינו דוחה את השבת קאמר נקט רב חסדא דוחה את השבת. ולרבא נמי כולה מיירי בשבת ולאפוקי מדרב חסדא נקט דדוחה את הטומאה והאי תחלתו וסופו פירש בו רש"י ז"ל משם רבותיו ז"ל דתחלתו היינו הקטרת איברים של היום וסופו הקטרת איברים שהיו מאתמול ורב חסדא סבר דודאי אפי' סופו דוחה את השבת דאיברים שלא נתעכלו מערב שבת קרבין בשבת ועושין להם מערכה לר' מאיר אבל אינם כדאי לדחות את הטומאה ורבא אומר איפכא והקשה רש"י ז"ל על זה מדאמרינן לקמן תחלתו דעיקר כפרתו ואלו הקטר איברים אינם עיקר כפרה שאין כפרה אלא בדם לכך פרש"י דתחלתו היינו שחיטה וזריקה שהוא תחלת הקרבן והם עיקר כפרה וסופו היינו הקטר איברים שאינם עיקר כפרה דרב חסדא סבר דבין תחלתו ובין סופו דוחה את השבת כלומר דבין קרבנות השבת ובין איברים שנתותרו מערב שבת עושין להן מערכה בשבת וכן תחילתו דוחה את הטומאה אבל אם נשחט ונזרק דמו בטהרה אין מקטירין האיברים בטומאה דכי אמרי' במועדו ואפילו בטומאה דוקא כשניטמאו קודם זריקה. ורבה סבר דסופו ג"כ דוחה את הטומאה אבל אין סופו דוחה את השבת דאיברים שנתותרו מערב שבת אין עושין להן מערכה בשבת ואין פי' זה נכון שהרי בכמה מקומות מצינו דהבשר והאימורין קרבין בטומאה ואף על פי שתחלתו בטהרה וכדאמרי' בפ"ק דמכילתין היה מקריב מבחת אלים וכבשים וניטמאו בידו אומר לו הוי פקח ושתוק. ואע"ג דבשעת זריקה היה בטהרה ועוד קשה קצת לפירוש זה דלא דמי סופו אינו דוחה

דקאמר רב חסדא לסופו אינו דוחה דקאמר רבא דאלו לרב חסדא סופו אינו דוחה את הטומאה כל שנזרק בטהרה ואפילו בקרבנות שנשחטו ושנזרק דמן היום ואלו לרבא כי קאמר סופו אינו דוחה את השבת אינו אלא בהקטרת איברים שנתותרו מערב שבת. אי נמי דה"ק דעיקר כפרה של בשר זה בתחלתו דנהי דעיקר כפרה ביום ההוא מ"מ גם בבשר יש כפרה קצת היכא דאיתיה והנכון כפי' הראשון והא דאמרי' לקמן תחלתו דעיקר כפרה לאו עיקר כפרה ממש אלא שתלוי בו עיקר כפרה וכמאן דאמר אם אין בשר אין דם. מה שאין כן בסופו שאינו מעכב בדם כיון שכבר היה שם בשר בשעת זריקה.

מאי שגא שבת דכתיב במועדו ואפילו בשבת. ק"ל דהא חנן לענין איברים של ערב איירי' והנהו לא נפקי ממועדו אלא מבכל מושבותיכם כדאיתא בפ"ק דשבת וכדכתי' לעיל וי"ל דאין הכי נמי מיהו מכיון דכתב רחמנא בכל מושבותיכם גלי לן שזה בכלל במועדו ודכותה בתלמודא.

ע"ב שבת דתחלתו לאו בר מידמי שבת פי' דתחלת קרבן זה שהיה מערב שבת אינו דוחה את השבת שאין איברים של ערב שבת קרבין בשבת אלא בשנשחט ונזרק דמן מבעוד יום וגם בשהתחיל להקטיר האיברים בענין שמסלה בהן האור וכדכתי' לעיל מדכתיב עולת שבת בשבתו ולא עולת חול בשבת.

איתמר המכבה אש מחתה ומנורה פי' אש של גחלים דמחתת הקטורת דיום הכפורים דלפני לפנים. וגחלים שנוטל להדליק בהם נרות שבכל יום ויום.

רבא אומר פטור כיון דנתקה נתקה פי' דקסבר דכי כתיב אש תמיד תוקד על המזבח לא בא לחייב אלא שלא תכבה על המזבח עצמו שאם כיבה אותו שם חייב:

התם לא אינתיק למנזרה פי' וכמאן דאיתיה במזבח דמי כי עדיין הוא לרומו של מזבח

אש תמיד שאמרתי לך פי' דגבי נרות כתיב להעלות נר תמיד והיינו דקאמ' הכא אש שנאמר בו תמיד דהיינו אש של נרות לא תהא מוקדת אלא מראשו של מוצח החילון:

מה להלן בסמוך לו אף כאן בסמוך לו וא"ת אש מנורה תוכיח שאינו מן הסמוך לו י"ל דההוא אש דמנורה אינו אש גמור שאינו צריך לו אלא לשלהבת ולהכי לא ילפינן מיניה. כן תירצו בתוספות:

איזהו דבר שמוקצתו לפני ה' ואין כולו לפני ה'. פי' דכיון דכתב רחמנא מעל המוצח מלפני ה' משמע שיהא מקום במוצח שאינו לפני ה'. וא"כ אין זה מוצח הפנימי העומד בהיכל אלא מוצח החיצון שאין כולו עומד לפני ההיכל. ואיצטריך למכתב מעל המוצח וכו' הוה אמר מאי מוצח מוצח הפנימי פירוש מפני שהוא סמוך לו ומשום דרשא דלעיל:

דף מ"ו אבל מהאי גיסא ומהאי גיסא לא פי' דהוה ס"ד דדוקא מן הגחלים של מוצח שהם כנגד פתח ההיכל אבל מהאי גיסא ומהאי גיסא לא ואע"ג דלד מערבי הוא קמ"ל מעל המוצח כן פרש"י ז"ל.

אמר ר' אלעזר בר קפרא אומר היה ר' מאיר אומר איברי עולת חול שניתותו עושה להם מערכה בפני עלמה וסודרן אפילו בשבת כך הגרסא במקצת הספרים. אבל רש"י כתב דלא גרסי' עולת חול דא"כ משמע דכולה מלתא לא אתיא אלא לאשמועינן דאיברי חול שניתותו עושין להם מערכה בשבת וא"ת היכי פרכינן מאי קמ"ל דהא אתא לאשמו' שבת וכי תי' דהיינו נמי דפרכינן דהא בכל יום תנן ואפילו בשבת הא ליתא דהאי פריכ' רבא הוא דאמרה לקמן. אבל השתא לא נחתי' להכי אלא ודאי דלא גרסינן עולת חול אלא ה"ג איברי עולה שניתותו וכו' והשתא פרכינן ארישא דמשמע דאתא לאשמועינן דין איברי' שניתותו מבעוד יום

שעושין להם מערכה בפני עלמן. ואמרי' מאי קמ"ל בר קפרא דהא בהדיא תנן לה במתני' כדברי רבי מאיר. ולקמן פרכינן אסופא דקאנו' ואפילו בשבת דהא תנינן והיום חמש. ורבא פרכה מדתנן בכל יום ואפי' בשבת זו היא שטת רש"י והיא הנכונה:

לא נערכה אלא לפסולין דמשלה בהן האור פי' לפסולין שאם עלו לא ירדו וכן פרש"י ז"ל.

אבל באמצע שבת לא קמ"ל ואפילו בשבת והא אתיא לן מהא דאמרי' בשילהי פ"ק דמסכת שבת בכל מושבותיכם חי אתה מבעיר אבל אתה מבעיר בבית המוקד ואסיקנא דהיא לאיברים ופדרים שלא נתעכלו מבערב הוא דאתא וק"ל דהא בפרק אלו קשרים אמרי' עולת שבת בשבתו ולא עולת חול בשבת. וי"ל דהתם לאיברים ופדרים שלא משלה בהן האור מבעוד יום דכוותה בחול מקטירין דהקטרת איברים כלילה כיון שמרק הדם מבעוד יום כדאיתא בפרקא הממונה אבל איברי ערב שבת שלא משלה בהן האור מבעוד יום אינם קרבין בשבת:

קשיא פי' אבל לא הוי תיובתא דאיכא למימר בכל יום דחול קאמר.

ופליגא דרב הונא כו'. סופו אינו דוחה פי' והאי פליגא היינו אליבא דרבא דפריש בסמוך שאינו דוחה את השבת וא"ת ולרב הונא אליבא דרב תיקשי ליה מתניתא דבכל מושבותיכם דפ"ק דשבת וכי תימ' דמוקים לה לאיברים של קרבנות שבת כמו שפי' ר' יוסי הא ליתא חדא דהיא מעולת שבת בשבתו נפקא דודאי לכולהו מעשה הקרבנות כתיב ולא לשחיטה וזריקה בלחוד ועוד דברובא דנוסחי גרסי' התם לאיברים ופדרים שלא נתעכלו מבערב הוא דאתא וי"ל דרב הונא מודה הוא דכיון דמשלה בהן האור מבעוד יום שקרבין בשבת אלא שהוא סובר שאין עושין להם מערכה באפני נפשה. וכן תירץ ר"י ז"ל.

מאי

הכא נמי דהו שרירי טובא שלא נתעכלו בכל הלילה:

אמר לו ר' שמעון וכי תעלה על דעתך שזר קרב לגבי מזבח פרש"י ז"ל למה לי קרא ללמד שיהא הצתת אלתא בכלי שרת והלא כבר אמרת דהצתת אלתא בראשו של מזבח נפקא לן מדכתיב והאש על המזבח תוקד בו והיאך תהא בזר וכי זר קרב לגבי מזבח והכתיב ואל המזבח לא יקרבו ולא ימותו ואפילו ללויים אלא ודאי דהאי קרא בא ללמד על הצתת אלתא שיהא בראשו של מזבח וההוא קרא דהאש על המזבח תוקד בו אתא לקיום האש כדר' יוסי ומאי דכתב קרא כהן בהאי קרא לגופיה אינטי, יך לומר שתינת אש זריכה כהן ע"כ. והקשו בתוספות ונימא לרבי שמעון לנפשיה דכיון דמוקי' האי קרא בהצתת אלתא שיהא בראשו של מזבח דתו לא בעי למכתב כהונה שהרי אין זר לגבי מזבח ואמאי קשיא לר' יהודה טפי מלר' שמעון. וי"ל דלר' יהודה דנפקא ליה הצתת אלתא מוהאש על המזבח תוקד בו משמע שהיקידה עצמה כשנפח באש להציתו הויא בראשו של מזבח והא דלא אפשר בזר. אבל האי קרא דלא כתיב ביה אלא ונתנו אפשר לנתינת אש בזר דקאי אארעא ויהיב אש בראשו של מזבח. והיינו דמהדרי' דלר' יהודה נמי אינטי' דקאי קרא דהא הוה אפשר לנתינת אש מארעא דקאי אארעא ועביד במפותא:

ע"ב עבולי עולה אתה מחזיר ואי אתה מחזיר עבולי קטורת. פירשו בתוספות דדוקא עבולי קטורת שאינו על מזבח החיצון כעולה. אבל עבולי קומץ ולבונה ומנחת כהנים ומנחת נסכים שכולן על מזבח החיצון צריך להחזיר עכולן ולא אינעוט מהעולה:

אש מחתה ומנורה מנין. פי' אש שחותה ביום הכפורים לצורך הקטורת שלפני לפניו ואש שנוטל להדליק בו נרות של מנורה בכל יום ויום:

נאמר אש בקטורת פי' רש"י ז"ל מדכתיב יקטירנה ואין הקטרה בלא אש:

אש

בתוספו' דיום הכפורים דנקט בירוש' לאו דוק' אלא לאפוקי מחתה שחותה בה וכן נראה מן הטעם שאמרו שם מפני שהזקקו לכלין:

לא רבנן ולא ר' יוסי פי' דלר' יוסי ג' קבין נשתיירו במחתה ראשונה ולאו קושיא רבה היא דהא אין כולן מתפזרין וכיון דכן נקט קביים שהוא חשבון שלם אלא קושיא כל דהוא היא משום דאיכא לפרושה שפיר אפילו כפשטה כדמפרש ואזיל ודכותה בתלמודא:

בסאה מדברית פי' שאין בה אלא חמש קבין ירושלמיות עירה שלשה וגשאר שתיים:

בכל יום לא היה לה נושתיק. פרש"י ז"ל טבעת של זהב בראשה משום ונשמע קולו בבאו אל הקדש פי' דאע"ג דההוא גבי מעיל כתיב גמור מינה רבנן להא דהכא נמי והגאון ז"ל פי' שהוא כסוי כדי שלא יכבו הגחלים או לפי שלא יכוו פניו מחום הגחלים כי בכל יום לא היה צריך לכך שהיה יכול ליתן ידו השמאלית כנגד פניו שהרי לא היה נושא בה שום דבר וכיוצא בלשון הזה בילמודנו (כ"ר פ' ס"ט) מערטלו מנשתיקו כלו' מנרתיקו:

דף מ"ה לקיום האש פי' שאם אין אש כל הצריך במערכה גדולה מוסיפין עליו מזה:

ואחת לאיברים ופדרים שלא נתעכלו פי' ולא משלה בהם האור להוציאם מתורת בשר דאי משלה בהם האור הא אמרי' לעיל דחנות לילה עושה עכול לענין שאם פקעו לא ירדו וכיון דכן ה"ה דכיון שעבר עליהם כל הלילה דהו להו כדשן ואין עושין להם מערכה אחרת אלא ודאי כדאמרן ומיירי באיברים קשים שאין האור מושלת בהן ודוגמת' ההיא דאמרי' בזבחים גבי איברים שפקעו מעל המזבח קודם חנות יחזיר דהוינן בה היכי דמי אי דאית בהו ממשא אחר חנות נמי ואי דלית בהו ממשא קודם חנות נמי לא ופרקי' לא זריכה בשרירי

מתן דמים דהיכל נמי כדקתני רישא בהדיא וכיון
שלא בשעת הקטרה דהיינו דמים מיירי לפני לפנים
דכותה נמי שעת הקטר' נמש שעת הקטרה דלפני
לפנים. ופרקי' דלא מיירי הכ' אלא בשעת הקטרה
דהיכל ופי' זה נכון הוא אלא שאין אנו נריכין לו
לפי מה שכתבנו. ופרכינן אי הכי דהקטרה הקטרה
דהיכל היא בלחוד היכי קתני מעלה אחת בינייהו
לענין מתנות דלפני לפנים הא איכא מעלה אחריתי
דאלו דהיכל פרשי בין בשעת הקטרה דידה כו'.
ופרקי' הא קתני שבהיכל כו' כלומר הכי נמי קאמר
והא שבהיכל פורשין בין בשעת הקטרה דהיכל בין
בשלא שעת הקטרה דהיכל אלא דלפני לפנים ובין
אולם ולמזבח לא פרשי אלא בשע' הקטר' דהיכל
בלחוד ופרכי' דא"כ אמאי לא איירי אלא בענין
הקטרה בלחוד דלא קתני אלא חדא מעלה דהא איכא
מעלה במילתא אחריתי לענין מתן דמים דלפני
לפנים דאלו היכל פרשי בקידושין דידה. פי' בשעת
מתן דמים והוה ליה למימר שתי מעלות. ופרקינן
שם פרישה אחת היא כלומר חדא מעלה חשיבי
דמשום דבר הנעשה בפנים בין בשביל הקטרת ובין
בשביל מתן דמים פרשי בהיכל ולא פרשי בין האולם
ולמזבח ואפשר דשלא בשעת הקטרה דקתני הכל
בכלל אי נמי כדפרש"י ז"ל דאפילו תימא דלא מיירי
תנא אלא לענין מעלה דהקטרה ממילא שמעינן
דה"ה לענין מתן דמים דהא פשיטא דשוות נינהו:

ע"ב ש"מ מעלות דאורייתא. פי' מעלות
שאמרו בפ"ק דכלים בעשר קדושות
ונתנו מעלה לבין האולם ולמזבח על העזרה כדאיתא
התם. אותה מעלה דאורייתא דקדושת בין האולם
ולמזבח לחוד וקדושת עזרה לחוד דאי חדא קדושה
היא כי היכי דפרשי מבין האולם ליפרשו מבין העזרה
כיון דמדאורייתא חד דוכתא הוא אלא ודאי כדאמרן
ומהדרינן דלעולם מעלות דרבנן נינהו ועזרה כיון
דאיכא מזבח החיכוך דפסיק מינכרא חלתא ולא אתו
למיעל. ומיהו לא אמרינן השתא אלא דמעלות
בין האולם ולמזבח על העזרה דרבנן אבל ודאי יש

וכן עקר:
התורה חסה על ממונם של ישראל. פרש"י ז"ל
ואנן נמי חיישינן וחתיינן גחלים שומקת
את הכלי ומחסרתו. וככי האי גונא ליכא למימר
אין עניות במקום עשירות:

תנא ונתפזרו לו קב גחלים פי' הנותרים מן
המחתה שהוא חותה בה. מכבדן לאמה
פי' סילון שבעזרה היוצא לחוץ עד נחל קדרון.
והקשה רבינו נסים גאון ז"ל היאך משליכין אותם
במקו' זה להפסידן בידים ולזלזל אותם והלא הם
קדושי' בכלי שרת כדאמרינן לקמן פר' הוציאו לו את
הקומץ והלבונה והגחלים שנגע טבול יום במקצתן
פסל את כולן. ותירץ ר' דכלי שרת אין מקדשין
אלא מדעת והכא אין דעת לקדש את המתפזרים.
והקשה עליו הר' אלחנן ז"ל דהא פלוגתא דאמוראי
היא במסכ' סוכה ואיכא מאן דאמר דמקדשין שלא
מדעת אפילו שלא בזמן וכ"ש בזמן ולדידיה נמי
איכא למי' והנכון כמו שתירץ רבי' נסים ז"ל דלקמן
מיירי בגחלי' שמכנים לפנים שאותה מחתה היתה
כלי שרת. וכן נראה מן הירושל' שאמרו בירושלמי
דחגיגה גחלים מאי כלומר למה פוסל את כולם
אמר ר' אבדן תפתר בגחלים של יום הכפורים שבמה
שהוא חותה הוא מכנים אבל של כל יום לא כדתנן
התם נתפזרו לו קב גחלים מכבדן לאמה ואתמר
נמי מפני שהזקקו לכלין. פי' דמחתה שמכנים בה
הוא כלין והוא מזרפתן ולא מחתה שחותה בה ופי'
בתוספו

לעיל ואוכל מועד היינו היכל או חולס למ"ד קדושת
היכל ואולס חדא היא. **לא** שאנו אלא בשעת הקטרה דהיכל פרש"י ז"ל
שהוא קרוב לבין האולס אבל בשעת הקטרה
דלפני לפניו מהיכל פרשי שהוא קרוב מבין האולס
לא פרשי כי רחוק הוא לפני לפניו וקשה דהא
בשעת הקטרה דלפני לפניו חסור מן התורה להיות
בהיכל כדאמרינן לעיל ואס כן אמאי לא גזרינן
בבין האולס דילמא עייל להיכל וי"ל דמידי דמתעבד
לפני לפניו חסור להו לאינשי ולא עייל כלל ותו
דכי הויא גופה דהקטרה דהיכל שהוא קרוב איכא
למיחש דילמא מושתלי ועייל אבל היכא דהקטרה
ליתא אלא לפני לפניו שהוא רחוק אפילו להיכל
למה להו למיעל: (חיים מדבר. ליכא
ויש מתרצים דכי עביד לאקשוויי דא"כ למה
הקטרה לפני לפניו היו משביעין את הכ"ג
ניחא להו לרבנן לאוקומה שלא ישנה דבר והא
אדינא דאורייתא כי היכי היו עומדין באולס
דליחזו ליה ולירתת שלא לראותו שלא יתקן
יתקן מבחון ויכניס לפניו מבחון וכמו שכן הקשו
כדדוקי. ואע"ג דאכתי כת הקודמין ג"כמההיא
מזי עביד בין הפרוכות מאי דפר' הנויקין דף כ"ד
דאפשר לתקוני מתקנינן: ומה שפרש"י ז"ל שם
יע"ש ועיין להר"ב עץ החיים ז"ל דף ל' ולהר"ב אש
דת ז"ל דף ס' יע"ש. דאיכא למימר דאכתי לריבין
היו להשביעו שלא יעשה כן בין שתי הפרוכות שהיה
ביניהם רוחב חמה וכמ"ש הרמב"ם ז"ל בפ"ד מה'
בית הבחירה יע"ש דכל כי האי מלתא לא מנז
למיחזי ליה שהרי הפרוכות מפסקת ביניהם כמוזן.
איברא שראיתי להתוס' ישנים ז"ל בסוגיין בע"כ
ד"ה כיון שכתבו דגם שם אינו יכול לתקן כל כך
יע"ש. ולענ"ד לא מנחתי מקום למה אינו יכול
לתקן מאחר שהיה ביניהם רוחב חמה כדאמרן.
ותו דלדידהו ז"ל קשה א"כ שבועה זו למה אחר
שבהיכל אינו יכול לתקן מפני הרואים אותו מן
האולס כמוזן. באופן דלדברי הריטב"א ז"ל ל"ק

מידי למה היו משביעין אותו וכמדובר. ברם ההיא
דאקשו בה רבנן קמאי ז"ל דמנז לראותו דרך לול
לא מיתרצא בהכי שהרי הלול היה פתוח מן התא
שאחורי בית הכפורת מנז מערב לתוך בית קה"ק
וכמ"ש רש"י ז"ל בזבחים דף כ"ה יע"ש ואס כן משם
היו יכולין לראות כשנכנס לבית קה"ק אס כבר
תקן מבחון כמוזן ועיין בס' עבודת ישראל דף מ"ד
ומ"ה כי לא דבר נכונה בזה ועיין להר"ב עץ החיים
ז"ל שתירץ לעיקר הקושיא בההיא דקול ומראה וריח
איכא איסורא דרבנן ולהכי היו משביעין אותו. ואחד
הרואה דברי הריטב"א ז"ל עיניו יחזו דככה"ג לא
העמידו דבריהם חכמים כיון שהראיה מוכרחת לצורך
שיראו אותו שלא יתקן מבחון שהרי כתב ז"ל דככה"ג
ניחא להו לרבנן לאוקומי' אדינא דאורייתא כי היכי
דליחזו ליה ולא גזרו דילמא עייל להיכל כמוזן.
ובר מן דין עכ"ל כן דהא הכא נמי מסתכל בהיכל
דאסיר מדרבנן כאמור וכמ"ש הרמב"ם ספ"ו מה'
בית הבחירה והוא גמרא ערוכה בפ"ב דשבועות דף
י"ו ובתוספתא דכלים יע"ש וכבר הושג בזה מרן
ז"ל שכתב דבהיכל מבין לו. ועיין בפ' המשנה פ"ד
דמדות משנה ה' יע"ש וא"כ איך כת' הריטב"א ז"ל
והתוס' ישנים ז"ל דבעינן שיעמדו שם כדי שיוכלו
לראות והא לא מנז למיחזי מחמת איסורא דרבנן
אלא ודאי עכ"ל כיון דלא סגי בלא"ה לא העמידו
דבריהם כמדובר ודוק):

בשעת מתן פר כהן וכו' פ' דבכל הני איכא
הזאות בהיכל על הפרוכות ועל מוזנח הזהב
כדאית' בפרק איזהו מקומן. **מאי** לאו בשעת הקטרה דלפני לפניו. וא"ת
ומנא ליה הא י"ל חדא דהקטרה סתם קתני
וכל הקטרה במשמע מסתמא. ועוד מטעמ' דמפרש
בסמוך דלא קתני בין האולס ולהיכל אלא מעלה
אחת וזה ברור. ובתוס' פ' דהשתא ס"ד שלא
בשעת ההקטרה היינו שעת מתן דמים דאי לא עביד
מידי אמאי פריש כלל. ועל כרחין במתן דמים
דלפני לפניו קאמ' דאלו במתן דמים דהיכל אפילו

אלא לריבות' נקטיה ומשום דסתם קטן בעי סיוע
 אבל לר' יהודה קשיא אשה וקטן :
ע"ב אמר אביי כיון דאמר מר וכו' עד ודאי
 פליגי פי' משום דלא סגי' בלאו
 הכי לא חש תנא לפירושה דמדרבנן נשמע לר'
 יהודה :
הטהור מכלל שהוא טמא פי' דמשמע הטהור
 דהשתא לימוד על טבול יום שכשר בפרה
 וא"ת תינח בהזאה בשאר עבודות מנא לן דהא קימא
 לן שכל מעשיה בטבול יום ו"ל דבהזאה דחמירא
 קרייה רחמ' טהור מכלל דשוויה טהור גמור לכל
 עבודות .
לא מסקי מינה אלא כדמסיק תעלה מבי כרנא
 פי' כל היכא דבעו לפרושה כולה בחד סדרא
 שיהו כל מקראותיה שוין אלא אמרין כו' .
יבא זכאי ויכפר על החייב פי' ומה שמתודה על
 ביתו בוידוי ראשון משום דביתו כגופו :
מתני' על הרובד הרביעי פי' על השורה הרביעית
 של הרצפה וטעמא דכולה מתני' מפרש
 בגמרא :

והיום דקה מן הדקה . פי' באותו שזריך להקטיר
 לפני ולפנים וכדפרש"י ז"ל והכי מוכח
 בגמרא דמייתי לה מדכתי' ומלא חפניו קטורת
 סמים דקה .
והיום עולין באמצע פי' כהנים העולין עמו משום
 כבודו או לסייעו בהפוך למורא וכיוצא בו כי
 אע"פ שכל עבודות יום הכפורים אינם אלא בו
 בכי הא מסייעין כדכתי' בפ"ק וכן פירשו בתוספות :
והא כתיב וכל אדם לא יהיה באוהל מועד וכו' פי'
 וא"כ היאך המזמר עומד בשעת הקטרה
 בהיכל דלפנים .
גרש"י ז"ל תני של היכל כלומר שורה רביעית
 שהיא חוץ להיכל וקש' דא"כ נמצא עומד
 באולם ולקמן אמרי' שפורשין מבין האולם ולמזבח
 ואפילו ר' אלעזר לא התיר אלא בין האולם אבל
 לא באולם עצמו תירצו בתוספות דהא לקמן אינו

אלא מדרבנן שלא אסר הכתוב אלא באוהל מועד
 דהיינו היכל והכא גבי מזמר אוקמוה אדינא דאורייתא
 משום טירחא דכהן גדול שלא יהא זריך לטרוח לבא
 עד בין האולם ולמ"ד היכל ואולם חדא קדושה היא
 הכא נמי במתני' קרי לאולם היכל וחזן לאולם
 קתני ויש ספרים ישנים שגורסים תני חזן לעזרה
 ולא נהי' דהא במתני' היכל קתני ולא משמע דמשכשי'
 לה למתני' .

דף מ"ד בפרתו קודמות לכפרת ביתו פירשו
 ב"ר לענין וידוי שמתודה
 תחלה עליו ואחר כך על ביתו ואחר כך על אחיו
 הכהנים ויש מקשי' דא"כ מאי קאמר קודמת לכפרת
 כל ישראל דהא בוידוי של פר אינו מתודה בו על
 ישראל וי"ל דקים להו בוכפר בעד כל קהל ישראל
 אם אינו ענין לוידוי זה תנהו ענין לוידוי השעיר
 אלא דאשמועי' קרא הכא אגב אורחיה דין סדר
 הוידוי ויש שפי' דמיירי לענין קרבנות שבהן גדול
 מקריב קרבנותיו בכל מקום קודם לכל הקרבנות
 וקרבן אחיו הכהנים קודם לקרבן כל ישראל :

מאי משמ' פי' דקרא בהקטרה מיירי .
איזהו דבר ששם בו ובכהנים ובכל ישראל הוי
 אומר זה הקטורת פי' שמכפר על כולן
 בשום באחת דאלו מתן דמים אינו שוה בכלן שהפר
 עליו ועל הכהנים והשעיר על ישראל כן פרש"י ז"ל .
מניין לקטורת שמכפרת על לשון הרע שנאמר ויתן
 את הקטורת ויכפר על העם פרש"י ז"ל
 דלעיל מינה איירי בלשון הרע שאמרו למשה ולאחרון
 אתם המתם את עם ה' והחל הנגף בעם ואח"כ
 ויתן את הקטורת ויכפר על העם .

יבא דבר שבחשאי פירשו בו שהקטורת דבר שבחשאי
 שאין עליו שום דבור מה שאין כן בהזאות
 שהיה בו דבור כדאמרי' בפרק הוציאו לו שהיה מונה
 אחת אחת ואחת וכו' .
תנן התם פורשין מבין האולם ולמזבח בשעת
 הקטרת הקטורת פי' ופרישה זו מדרבנן דאילו
 מדאורייתא אין איסור אלא באוהל מועד כדאיתא
 לעיל

דף מ"ג ולקח אלעזר הכהן מודמה פי' והאי קרא איירי בקבלת הדם והזאת דמה והא דהדר כתיב ביה אליעזר הכהן לשמואל דאמר דשחיטה בזר כשרה וכי כתיב ושחט אותה לפניו שיהא אלעזר רואה אינטריך למכתב הכא אלעזר הכהן לאהדורה לאלעזר. דאי כתיב ולקח מודמה באמצעו הוה משמע שחט השוחט יקבל הדם ולרב דאמר שחיטה באלעזר דוקא הא דהדר כתב הכא אלעזר היינו למיהוי מיעוט אחר מיעוט למעט שאר כהנים חוץ מאלעזר ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות שתהא קבלת הדם והזאתו כשרין אפילו בכהן הדיוט הלכך האי קרא בין לרב בין לשמואל משמע מוציא מיד משמע.

לשמואל דאפילו לכהן הדיוט פי' והוי משמע מוציא מיד משמע ולרב קרא דלעיל נמי בכהן הדיוט והוי משמע ממילא אלא דאינטריך למכתב כהן משמע דמפרש ואזיל:

הכהן בביהונו פי' להכי כתב הכהן מיותר לאשמועינן שצריך ללבוש בגדי כהונה ובמסכת פרה אמרו כי בבגדי לבן היתה נעשית ובסיפרי מוכח לה מחקה חקה דיוס הכפורים ואמרי' התם שאלו תלמידיו את רבן יוחנן בן זכאי באי זו כלים היתה נעשית אמר להם בבגדי זהב אמרו לו למדתנו רבינו בבגדי לבן אמר להם אם מה שראו עיני ושרתו ידי שכתתי ק"ו מה שלמדתי מרבתי וכל כך למה כדי לדחוק בה את התלמידים כלו' לחדד בה את התלמידים שיהו זוכרין מה שלמדו לפניו ודכות' בפרק יוצא דופן:

השתא כהן גדול בעי' בביהונו מיבעיא הקשו בתוספות לימא ליה דאינטריך בביהונו לדברים האמורים לעיל שהם כשרין בכהן הדיוט ויש שתירצו דהא ליתא דכי כתיב הכהן בביהונו אכלה פרש' משמע ואפילו לדברים שהן בכהן גדול ולא נהיר והנכון כיון שפי' ז"ל דהכי פרכי' דכיון דאיכא שום עבודה דאזכרה רחמנא כהן גדול פשי'

לן דמאי דהדר אפשר בכהן הדיוט דבעי' בביהונו דמסתמא לא נחתיה מעבודה לעבודה תרי דרגי':

מלתא דאיתא בק"ו טרח וכתב לה קרא פי' כשאין צריך לעקם הרבה כי הכא וכדכתי' בריש פרק איזהו נשך:

ואסרף איש טהור את אפר הפרה פי' והאי איש טהור מיותר הוא לדרשא דכיון דכתב רחמנא לעיל הכהן מסתמי' איש טהור הוא אלא ודאי לדרשא אתא איש להכשיר את הזר טהור להכשיר את האשה וליכא למימר אמאי לא אמרי' איפכא חדא דלא נפקא לן מינה מידי אי מפכת לה אפיך ותו דכיון דקתני בכל דוכתא איש ואתי למעוטי אשה לא אתי שפיר למדרש מיניה הכא ריבויא דאשה ועוד י"ל דכיון דלעיל מינה מיירי שהוא איש כהן דרגא דרגא ממעטי' ליה ומעיקרא מרבי' דלא בעי כהן ולבסוף מרבי' אשה וכן נראה מפ' רש"י ז"ל:

ולקחו לטמא מעפר פי' ומסתמא ולקחו אותם דלעיל משמע ור' יהודה א"כ לימא קרא ולקח מאי ולקחו דאפילו קטן פירוש דלקחו טפי לך גברא יתירא:

ונתן ולא ונתנה פירוש מייתורא דקרא והיינו דאמרי' בסמוך דלרבנן אינטריך למשרי דשקלי תרי ויהיב חד ואי לא דרשי' ייתורא אפילו תימא דאתא לומר דיהיב חד אכתי איכא למימר דההוא חד ליהוי גברא משום ונתן ולא ונתנה אלא ודאי כדאמרן וכן בדין דאי משום דכתוב בלשון זכר אורחא דקראי הוא בדבר הגוהג בין באיש בין באשה:

לרבנן איש ולא אשה טהור להכשיר את הקטן וכו' פי' וליכא למימר איפכא דא"כ לשתוק קרא והוי משמע ממילא מאסיפה דלעיל אלא ודאי משמע מוציא מיד משמע הוא ולא פליג ר' יהודה פי' דאם איתא דפליג הוה ליה למיתנייה בהדיא והא דלא קשיא לן לרבנן דלעיל אכשרי' קטן לגמרי והכא קתני אשה מסייעתו משום דאשה מסייעתו לאו דוקא אלא

דברים כיון שכל עבודותיה בחוץ כדפרש"י ז"ל ומידי
 דהוה אמראות נגעים דבעו בה כהונה כדמפרש
 בסמוך : **מושרף** את הפרה לעיניו. וא"ת ודילמא ההוא
 נמי שיטרוף אחר חותה בפניו של אלעזר.
 י"ל דהא ליכא למי' כיון דלא כתיב לעיל מינה
 וכתתם אותה אל אלעזר כדכתיב גבי שחיטה :
למעוטי מאי כו'. עד למשמרת למי' כדה.
 וא"ת ומנא לן דאתי למעוטי מידי.
 ועוד ליתו כולהו מלמשמרת. וי"ל דלא משמע
 להו דכתיב למשמרת אלא לעיקר הכשרה דפרה ותדע
 דהא כתב רחמנא אידך קראי לאשמועי' דלמשמרת
 לא קאי אכולהו. והיינו דאמרי' למעוטי מאי דאי
 לא אתא למעוטי מידי לשתוק וליתו כולהו מלמשמרת
 כך פירשו בתוספות :
ע"ב ושאיין כשרין אלא ביום : פי' מדכתיב
 וחטאו ביום השלישי ולא כתיב וחטאו
 בשלישי ובשביעי :
ת"ל התורה וא"ת ולענין השחיטה וקבלת הדם
 והזאה דאיתה בחטאות דעלמא למה לי קרא
 הכא תיפוק לי' דחטאות קריה רחמנא. ויש שתירצו
 דאין הכי נמי ואגב אידך דליתנהו בחטאות דעלמא
 נקטינהו להכי. אי נמי דכיון דאיכא כמה מיילי
 שאין לפרה דין חטאת שהרי אינה נפסלת בלינה
 וכמה דברים אחרים אינו' דבהא נמי לא דמי לחטאת
 ולא בעי' יום :
הרי אנו למדין מהזאת מימיה מה הזאת מימיה וכו'.
 וא"ת א"כ למה לי למכתב התורה לרבות
 כיליף מהזאה. י"ל דכיון דכתב רחמנא זאת
 למיעוט' הוה ממעטי' כולהו אי לאו דכתב רחמנא
 ריבויי' דהתורה אבל אחר שריבה הכתוב ומיעט יש
 ללמוד מהזאה מה הוא מרבה ומה הוא ממעט :
אשה מאי טעמ' אלעזר ולא זר דסבי' ליה דשחיטה
 באלעזר ממש ולא לעיניו של אלעזר וכיון
 דכן הוא יש לנו גם כן לומר אלעזר ולא זר :
אמר עולא כל הפרשה בלה משמע מוציא מיד

ומשמע ממילא פרש"י ז"ל כשתדקדק בפ' פרה אדומה
 איך יכול להשוות שטת הפרשה שיהיו כל מקראותיה
 זה מוציא מכלל זה או יהיה כל מקראותיה שוין זה
 כזה אלא יש בהם משמעה מקרא זה מוציא מיד
 המשמע של המקרא שלפניו מה שפסל זה הכשיר
 זה או מה שהכשיר זה פסל זה. ויש בה משמעות
 מקראות שמתקיימין ממילא שהמשמע הראשון עומד
 במקומו ואינו מוציא מכלל חבירו ולפי מדרש סדרן
 יש להביא מי הוא המוציא מכלל חבירו ומי משמע
 ממילא ועכשו הולך ודורש את כלה ע"כ לשון
 רש"י ז"ל :
איכא דאמרי אותה לאלעזר וכו' פי' דתנאי פליגי
 איכא מאן דאמר הכי ואיכא מאן דאמר הכי
 דפלוגתא דתנאי היא במסכת פרה כדכתי' בפ"ק
 והיינו איכא דאמרי דאמרי' הכא ולשון זר הוא זה :
בשלמא למ"ד לדורות כהן הדיוט שפיר. פי'
 דכיון דמפקי' לה מאלעזר ודרשי' ולא
 לדורות באלעזר הרי כל שאר הכהנים להכשירה
 מסתמא ואפילו כהן הדיוט :
גמר חקה חקה מיום הכפורים פי' ואידך תנא לא
 גמר חקה חקה אי נמי אית ליה וכדמשמע
 קלת לקמן גבי כהן כהנו אלא דסבי' ליה דהכא
 ליכא למידן ג"ש דכמאן דמפורש בהדיא כהן הדיוט
 דמי כיון דסתם דכריו :
שלא יאמרו שתיס שחט פרש"י ז"ל וקימא לן שכל
 המלאכות הנעשות עמה פוסלות אותה
 כדתנן כל העוסקין בפרה מתחלה ועד סוף פוסלין
 אותה במלאכה ולקמן נמי אמרי' ושחט אותה שלא
 ישחוט אחרת עמה :
ר' שמעון היא דדריש טעמיה דקרא פי' דעביד
 דינא לפוס טעמא דקרא בלחוד דאלו רבנן
 אע"ג דדרשי טעמא דקרא בכל דוכתא מ"מ כל
 היכא דכתב רחמנא שום דין מוחלט לא מיבטלי
 מיניה מידי משום טעמא דקרא אלא סבי' להו דלא
 פליג רחמ' וכדפרי' לה בב' מצינא בס"ד. וכן
 במסכת סנהדרין בס"ד :

כדי שיהו כולן באגודה. פרש"י ז"ל דבעיא שיהו נקמין ביד אחת דכתיב ולקח הכהן עץ ארז וכו' ואין לשון זה מחזור דהא בלא אגודה נמי יכול ליטלן כולן ביד אחד. וה"ר יוסף ז"ל פי' דמשום הדור מצוה הוא לפי שהם דברים קטנים. וריב"א ז"ל פי' דאפשר דילפי' קימה קימה מלקיחת אזור דמזרים כדילפי' במסכת סוכה לגבי לולב קימה קימה מהתם. ואפי' למאן דלא דריש הכי התם אית לן למידרשי' הכא דאיכא אזור כלקימה דמזרים:

דף מ"ב וההוא יומא נח נפשיה דרביא בר קיסי. פי' ההוא יומא דאפליגו בה בני מדרשא ואתנחו ביה סימנא למידע במאי פליגי. רביא בר קיסי מכפר בשעיר המשתלח פי' דקיימא לן דמיתת לדיקים מכפרת ולהכי עבדו סימנא דבמידי דכפרה פליגי ההוא יומא. והיינו השעיר המשתלח שהוא לכפר מה שאין כן בפרה דאע"ג דאמרי' התם למה נסמכה פרה מרים לפר' פרה לומר לך כשם שהפרה מכפרת כך מיתתן של לדיקים מכפרת אין עיקר הפרה לכפרה אלא לטהרה. אבל שעיר המשתלח אין עיקרו אלא לכפרה. וכן פירשו בתוספות:

אחת כשרה בור ק"ל דהא איפליגו תנאי בפרה של דורות איכא מאן דאמר לדורות בכהן גדול ואיכא מאן דאמר בכהן הדיוט. אבל זר ליכא למ"ד. י"ל דאמר לך שמואל דהתם הוא מקבלת הדם ואילך. אבל שמיטה אפילו בור דאפילו באותה שעה אלא בור לא היתה אלא בור כדיליף לקמן:

ואחת פסולה בור פי' לא סוף דבר זר ממש דהא אלא כל שזר אצלה ואפילו כהן הדיוט דהא אלעזר וחקה או אהרן וחקה כתיב בה אליכא דרבי והכי אמרי' בפרק ד' אחין זר שמש בשבת יש כאן משום זרות ואוקי' בשמיטת פרו של אהרן וכמאן דאמר שמיטתו בור פסולה ומאי זר למי שזר אצלה: **שאני** פרה דקדשי בוק הבית היא פי' דאפילו למ"ד פרה כקדשי מוזבח ה"מ לשאר מילי אבל לענין זה אין לחלק בה בין שמיטה לשאר

דברים

באחריני מערב פי' בשעיר מוסף הנעשה בחון. של שעיר המשתלח דבעי חלוקה בעי שיעור פרש"י ז"ל דבעי חלוקה מדתנן לקמן במכילתין בשעת שלוחו נותן חציו על הסלע וחציו על קרניו: פי' לפירוש דמסתמא מזה הלשון שקושרו הוא עצמו שנינו לקמן דמחלקו והיינו דלא אדכרי' בשעיר המשתלח אלא לשון אחד. ויש שפירשו דבעי חלוקה שנותן חציו בשל שם וחציו בשל עוזאל דתרווייהו בעו קשירה כדאסקי' לעיל ופי' רש"י ז"ל הוא הנכון יותר:

בעיא כובד. פי' שיהא כבד כדי שיפול לתוך שריפת הפרה. הלכך לשון שלו בעי שיעור דאע"ג דאיכא כובד דאזור ועץ ארז מ"מ כדי שלא ילך הלשון באויר בשעת זריקה בעי שיעור בו כדי להכבדו:

כובד תנאי היא פי' ור' יצחק כמאן דאמר לא בעי' כובד סבי' ליה דאי לא שניהם בעו שיעורא:

כורכן בשיירי לשון פי' וכיון דאיתא בי' שירים שיעורא בעו:

כאן בקולחת כאן בככפת ויש גורסי' קודחת והכל אחד ופי' שהיא מעלה שלהבת וככפת שאינה אלא מעלה שלהבת כפופה סמוך לגחלתה. ופי' רש"י ז"ל דקולחת לא קדש דכיון שהיא רחוקה מן הגחלים לא קרי' ביה אלא תוך שריפת הפרה. אבל נכפתת קרינא ביה הכי והקש' ר"י ז"ל דאדרבא טפי חשיב תוך שריפת הפרה כשנפל בשלהבת הגדולה מנכפתת שהאש הולכת וזזה ממקומו. ועוד אמאי לא קאמר הא והא בקולחת כאן שזרק בגובה האש כאן שזרק בסמוך לגחלת לכך פרי' ז"ל בהפך דבקולחת קידש וכנכפתת לא קדש וליש' דקדוש דנקט הכא באשגרת לישן הוא. דלא מוקרי' קדוש אלא נתינת האפר לתוך המים כדאית' התם:

כובד תנאי היא. פי' ומאן דאמר קדש סבי' ליה לא בעיא כובד ומאן דאמר לא קדש בעי' כובד:

באתריני

בדין הוידוי דלרבנן אינו מעכב ולר"ש מעכב ובהא אמרינן דאזדו לטעמייהו:

ע"ב דתניא יעמד חי לפני ה' לכפר עד מתי זקוק להיות חי כלומר שאם מת

יהא חייב להביא אחר תחתיו עד שעת מתן דמו של חברו כו'.

וטעמא דפלוגתייהו דלרבי יהודה מוקי' כפרה דאמר רחמנא לכפר עליו במתן דמים

של חברו משום דסבירא ליה דוידוי אינו מעכב ולרבי שמעון מוקי' לה בוידוי משום דסבירא ליה וידוי

מעכב. וא"ת והא לא תליא פלוגתא אלא בהקישא

דרבי יהודה יליף מדכתי' וכלה מכפר את הקדש

ורבי שמעון קאמר בכפרה שבגופו של שער הכתוב

מדבר. י"ל דהא לא הוי עיקר טעמייהו דהא איכא

למימר הכי והכי אלא משום דסבר רבי יהודה וידוי

אינו מעכב מפיק קרא מפשטיה דמשמע בכפרה

שבגופו. ומוקי לה בכפרת דמים של חברו. ור'

שמעון משום דסבירא ליה וידוי מעכב מפרש לה

בוידוי שבגופו ואע"ג דסתם כפרה מתן דמים היא

מוקי לה בכל היכא דאפשר:

מה להלן כפרת דמים אף כאן כפרת דמים וא"ת

והא איכא כפרה של וידוי כדכתי' וכפר בעדו

ובעד ביתו וכדאיתא לעיל בהדיא וי"ל דאין הכי נמי

אבל כיון דסבירא ליה דוידוי אינו מעכב טפי איכא

לפרושה בכפרת דמים כרוב כפרו' דעלמ' וכדכתי'.

אלא לאו לעכב וש"מ הנחה לא מיעכבא הגרלה

מיעכבא. פי' וק' למ"ד דאפילו לר' נחמיה

הגרלה לא מעכבא. ולמ"ד דלרבי יהודה לא מעכבא

איכא לאקשווי נמי מיהא משום דסתם ספרא ר'

יהודה:

ג"ה שיכול והלא דין הוא. וה"פ שיכול לומר

בהפך והלא דין הוא לומר בהפך ויש כיוצא

בזה אבל רשב"ס ז"ל לא גרים והלא דין הוא ואין

נורף:

קדש השם פי' כדנפקא לן מולקח ועשה כדאית'

לקמן ודקתני מקום שלא קדש הגורל.

פרש"י ז"ל שלא מצינו בשום מקום שקדש הגורל פי'

וכן

כדיון שלא מצינו כן אין לנו לומר שיקדש דמיוס

הכפורים לא גמרי' דהא כתי' בה מיעוטא אשר עלה

עליו הגורל וכדאי' לקמן:

דף מ"א סתם ספרא מני רבי יהודה

היא וקתני וכו'. והקשה

ר"י ז"ל מהא דאמרינן בפ"ק דחולין וכן בפ"ק

דקדושין וכל היכא דכתיב חוקה לא דרשינן ק"ו והא

גורלות דכתיב בהו חקה ואפי' הכי הוה דרשינ' ק"ו

אי לאו דכתב רחמנא ועשהו חטאת דתניא הגורל

עושה חטאת כו'. ומייתי' הא מתניתא ומאי קושיא

לימא ליה דסתם ספרא רבי יהודה דסבירא ליה

דלא כתיב חקה בדברים הנעשים בבגדי לבן בחזן.

והגרלה דבר הנעשה בחזן היא. ותירץ דאע"ג

דסתם ספרא רבי יהודה לית לן לאוקומה דפליגי

עלה שאר תנאי מסתמא. וכיון דכן אף רבי נחמיה

נמי מודה בה כיון דלא פליג עליה ולא נהיר' דהא

על כרחי' פליג עליה ר' שמעון דסבירא ליה הגרלה

לא מעכבא וכיון דכן מי יימר לן דלא פליג עליה

רבי נחמיה נמי. ועוד תירץ ז"ל דבדין הוא דמצי

למימר התם הא מני רבי יהודה היא דלית ליה

חקה בהגרלה אלא דניחא ליה טפי לאוקומה אפי'

כרבי נחמיה דאורחא דתלמודא לתרוצי לדברי הכל

כל מאי דאפשר. עוד הקשו בתוספות דכסוגיין

ולקמן בפרק הוציאו לו משמע דחוקה עכובא. ואלו

התם אמרינן מניין לכהן שלא קדש ידים ורגלים ועבד

שעבודתו פסולה גמרינן חוקה חוקה ממחוסר כפורים

ולמה לי ג"ש תיפוק לי דחוקה עכובא. ותירץ הר'

יהודה ב"ר יקר ז"ל דנהי דחקה עכובא שלא יעלה

הקרבתן לשם חובה אבל לא הוי משמע דפסול אי

לאו דאיכא ג"ש:

אמר רב חסדא אין הקינין מתפרשות פירוש כי

יוכל לשנותם אחר קריאת שם אלא אם קרא

שם או בלקיחת בעלים או בעשיית כהן. ופירש

ר"י ז"ל דקינין לאו דוקא אלא ה"ה לקרבנות בהמה

סתומין כגון נזיר שהפריש סתם שתי בהמות

לקרבנותיו. ולא פי' אי זו לעולה ואי זו לאשם

לא הוה ידע מאי אמרי רבנן פירוש לא ידע ליש' דהגרלה דאמרי רבנן אי הגרלה ממש הוא או גמר הגרלה דהיינו נתינה ואמר להו אס לא הגריל כשר דאפיל הגרלה לא מעכבא ואי הגרלה הנחה קאמריטו פיל אכל בהגרלה סבירא לכו דמעכבא פליגנא עליכו בתרתי בהגרלה ובידוי.

ת"ש פר מעכב את השעיר וכו' דאי אקדמיה לשעיר מקמי פר פיל בהזאות שפנים לא עשה כלום דפר הוה ליה לאקדומי וחוקה כתיב ביה לדברי הכל.

אילמא דאקדים מתנות דפר בהיכל על הפרוכת מקמי מתנות דשעיר בפנים על הכפורת אמאי לא מעכב. הא חוקה כתיב בהו פיל והא לפי סדר הפרשה של שעיר היה לו להקדים. וא"ת מ"מ מתנות פר בהיכל דבר הנעשה בחוץ חשיב כדאיתא לקמן ולרבי יהודה מאי איכא למימר. ועוד דהא במתנות שפנים קתני. י"ל דאפילו הכי כיון דמתנות שעיר בפנים שהיה לו להקדים הס דבר שפנים חקה בפנים חשיב דהא מ"מ עשה הפסקה בין עבודת שפנים שלא היה לו להפסיק ושינה סדר עבודת פנים. וא"ת וכיון דבהא שעיר מעכב את הפר אמאי לא קתני לה כדקתני פר מעכב את השעיר. י"ל דעיקר רבותיה אינו אלא לאשמועין דאפילו בעבודה שפנים משכחת לה דבר שאינו מעכב ולא משכחת לה אלא בשעיר שאינו מעכב את הפר. דאע"ג דאשכחן לקמן בסמוך שהפר אינו מעכב את השעיר בעבודת שבהיכל הנהו עבודת חוץ כינהו:

ומדסדרן לא מעכב הגרלה לא מעכבא פיל דקס"ד דאלו היתה הגרלה דבר חשוב לעכב כשאינו עושה אותה כלל דין הוא שתעכב גס כן כיון שמשנה בה בעבודת פנים ואע"ג דהיא גופה נעשית בחוץ וכדפריש' לעיל לענין מתנות שבהיכל עס מתנות שפנים אכל אי סביל לן דהגרלה אינה מעכבא בעצמה הא ודאי לא חשיבא לעכב כסדרן. היינו דלא חוקי' מתניתי' בדעבד מתנות מקמי

נתינה וכיון דנתינה לא מעכבא כסדרן לא מעכבא דההיא פשיל דלא תעכב דהא נתינה לאו עבודה היא לכולי עלמא אכל בהגרלה אשמעי' רבותא דהגרלה לא מעכבא.

ורבי יהודה היא וכו' וכדין הוא דמצי לאקשוני דא"כ דכותה נמי פר אינו מעכב את השעיר אלא דאיך פירכא עדיפא ליה דהא מתנות שפנים קתני דמותיב ליה מגופה דברייתא:

ואי בעי' אימא לעולם רבי יהודה ונהי דכסדרן לא מעכבי הגרלה מיהת מעכב פיל דאע"ג דהגרלה מעכבא כשאינו עושה אותה כלל אינו דין שתהא מעכבת לרבי יהודה בדבר הנעשה בפנים כיון דהגרלה גופה דבר הנעשה בחוץ. ופיל ר"י ז"ל דהשתא להאי תירוץא כי היכא דהדרי' ממאי דס"ד מעיקרא דכל היכא דהגרלה מעכבא כסדרן נמי מעכב ואע"ג דהגרלה דבר הנעשה בחוץ ה"ה דהאי דאמרי' לעיל דאי אקדים מתנות דפר מקמי מתנות דשעיר בפנים חקה היא ומעכב דהשתא הדרי' כן מההיא סברא וסבירא לן דלרבי יהודה כיון דמתנות פר בהיכל דבר הנעשה בחוץ הוא אינו מפסיק ואינו מעכב כסדר עבודת שפנים. וכדין הוא דמצי' השתא לאוקומי סופא דקתני שעיר אינו מעכב את הפר בדאקדים מתנות דפר בהיכל מקמי מתנות דשעיר בפנים. אלא דניחא לן לאוקומה בההיא מילתא גופה דהוה ס"ד לאותובי מינה דהיינו הגרלה כן כתבו בתוספות ואינו מחזור דהא להדיא נקיט תלמודא לעיל דאי אקדים מתנות פר בהיכל מקמי מתנות שעיר בפנים שהוא מעכב דאלמ' פשיטא להו דהכין הלכתא. ושאיני הגרלה דהיא גופה אינה עבודה שלימה ואינה כדאי לעכב לעשות שינוי בדברים הנעשים בפנים מה שאין כן במתנות פר בהיכל שהיא עבודה שלימה דכי אפסיק בה בין מתנות שפנים דין הוא שתהא חולצת ומפסקת ומבטלת חקה דכתיב בה כ"ל:

ואזרן לטעמייהו פרש"י ז"ל והוא הנכון דקאי אפלוגתא דאיפליגו לעיל רבי שמעון ורבנן

וכבודות שלא היו רוצות להסתפק בזה אלא שיתנו להם תמרוקיהן. וא"ת והיאך היו מתבשמות מריח הקטורת דהא קיימא לן קול ומראה וריח אין בהם משום מעילה הא איסורא איכא. וי"ל דהא הוה ליה לא אפשר ולא מתכוין דשרי לכולי עלמא. וא"ת הא דאמרי' בשלהי פירקא דלעיל על בית אבטיגס שהיו מתניין עם נשותיהן שלא יתבשמו מה היו צריכין להתנות דהא תנן דאפילו נשים שביריחו לא היו צריכות להתבשם. ויש מתרצין בתוספות כי הם חוץ ליריחו היו דרים. עוד י"ל שאפילו דרין בירושלם כיון דאיכא עשירות בירושלם שהיו מתקטנות כדכתי' לעיל צריכין היו הם להתנות וכיון שאינם מתבשמות תמרוק הניכר שוב אין להם חשד ממה שמתבשמות מריח הקטורת כיון שכל הנשים מיריחו כמותן ולענין בית אבטיגס כשהיו עושין הקטורת יש אומרים שלא היו צריכין לתת שום דבר על נחיריהם מפני הריח דהא הוה ליה לא אפשר ולא מתכוין ונראי' דברי ר"י ז"ל שכתב שהיו סיתמין נחיריהם דכיון שעומדין ונחיריהם עליהם ולא סגייא דלא יריחו כאפשר וקא מיכוין הוא.

א"ר ינאי עליית גורל מתוך קלפי מעכבת פי' שאם לא סיים אותם על ידי גורל אלא מעצמו שזכה עליהם שם לא עשה ולא כלום. ומיהו אפשר דקלפי גופיה אינה מעכבת אלא גורל בלחוד ונקט קלפי כאורחא דמילתא אבל י"א דקלפי נמי חובה דאורייתא דהכי אמרינן בספרא אשר עלה עליו הגורל לה' יכול יתן על גביו ת"ל אשר עלה עליו שעלה לשמו מתוך קלפי:

הנחה אינה מעכבת. פי' דכיון שעלה הגורל ונודע מי הוא לשם ומי הוא לעזאזל הוקבעו ואינו יכול לשנותם אע"פי שלא נתן הגורלות על השעירים שאין נתינה זו אלא מנזה בעלמא. וא"ת ללישנא קמא דאמרינן שהגרלה מעכבת משום דסבירא לן דדברים הנעשים בבגדי לבן בחוץ חקה כתיב בהו. נתינה אמאי לא מעכבא דהא עלה נמי כתיבא חקה. דבשלמא ללישנא בתרא טעמא דהגרלה

משום דשנה עליה הכתוב לעכב אלא ללישנא קמא מאי איכא למימר. וי"ל דסבירא לן דנתינה לאו עבודה היא כלל ודומיא דמאי דאמרינן דהגרלה לאו עבודה ומשום הכי לא מעכבא וכ"ש נתינה דודאי סבירא הוא שלא תעכב כיון שעלה כבר עליו הגורל:

אליבא דרבי יהודה וכו' פי' פלוגתא דרבי יהודה ורבי נחמיה לקמן בפרק הוציאו לו דרבי נחמיה סבר דכתיב בה חקה לכל הנעשה בבגדי לבן בין בפנים דהיינו לפני לפנים ובין בחוץ כגון היכל ועזרות ורבי יהודה סבר דלא כתיבא חוקה אלא בדברים הנעשים בבגדי לבן בפנים והגרלה דבר הנעשה בחוץ הוא. והקשו בתוספות מאי שנא חפינה שנעשית בחוץ ואפילו הכי היא חשובה מעבודת פנים כיון שהיא צורך פנים הבא נמי הגרלה צורך פנים הוא שעושה הזאות משעיר הנעשה בפנים ותיירו דשאני חפינה שאין שום דבר מפסיק בינה ובין הקטורת והוי"א לה כתחלת הקטרה מה שאין כן בזו שיש כמה עבודות בין ההגרלות ובין ההזאות של שעיר הנעשה בפנים. ועוד י"ל דכיון דחפינה אין בה אלא צורך פנים והיא עבודה שלימה חשיבה כפנים מה שאין כן בהגרלה שיש בה ג"כ צורך שעיר הנעשה בחוץ ואינה עבודה שלמה ואפילו למאן דאמר הגרלה עבודה:

דף מ' אלא למאן דאמר מעכבא הא מני חזקוני וא"ת ואמאי לא חוקי דרבי שמעון דאמר לקמן במתניתא דהגרלה לא מעכבא וכדמתרצי לקמ' בשמעתין וי"ל דהשתא לא הוה ידע לה תלמודא להאי דרבי שמעון ועוד דטפי ניחא ליה לאוקמוה ככולי עלמא כל היכא דאפשר מלאוקומה כר' שמעון לחודיה:

תני מנזה להניח פי' דהגרלה דקתני גמר הגרלה בעי למימר דהיינו נתינה:

מביא חבירו שלא בהגרלה פי' דסביל ליה הגרלה לא מעכבא ומנזה הא עבדא בהגרלה ראשונה:

כדי להדליקו מיד ושידליק האחרות ממנו ואף כאן
 כך יש לפרש לשונו ז"ל בו היה מסיים בין הערבים
 הטבת נרות שהתחיל בשחרית. ועם כל זה אין
 פירושו מחזור בדכתי' במסכת שבת בס"ד בשם
 ריב"א ז"ל. וא"ת והיאך לא היה מטיב נר מערבי
 שחרית דהא מקראי מייתי' לעיל הטבת שתי נרות
 בבוקר. וי"ל דהיאך בשאין הנס עומד שלא רצה
 הכתוב לסמוך על הנס ועוד בזמן הנס היה מטיב
 נר מזרחי כדי שיהא השני לו מערבי והוא עומד
 במקום הטבת שתיהן וכאלו הטיבן לשתיהן דמי.
ולא היו כהנים צריכין להביא עצים למערכה חוץ
 משני גזירי עצים כדי לקיים מצות עצים.
 פרש"י ז"ל לא היו צריכין להביא עצים למערכה
 לאחר שחרית חוץ משני גזירי עצים של בין הערבים
 שהם חובה כדאיתא לעיל בפרקי'. ונראה מדבריו
 שלא היה חובה לעשות מערכה בבין הערבים ואין
 שם אלא חובת שני גזירי עצים. ויש שכתבו דבכל
 קרבן תמיד איכא חובת מערכה והכא ה"ק לא היו
 צריכין להוסיף על המערכה לאחר סדורה חוץ
 משני גזירי עצים שהם חובה בכל מערכה. ודבריו
 רש"י ז"ל נכונים יותר ועליהם הסכימו בתוספות.
וכל כהן שמגיעו כפול צנועין מושכין ידיהם פי'
 ר"י ז"ל וכן נראה מפ"י רש"י ז"ל דדוקא כהן
 שמגיעו כפול אכל מגיעו כזית שיש בה מצות אכילה
 לא היו מושכין ידיהם אכל כפול לא היתה בו מצות
 אכילה כיון שאין שם בו שביעה. וא"ת א"כ מאי
 עדיפותא דשעת ברכה דאמר' שכל כהן שמגיעו
 כזית יש אוכל ושובע וכי תי' דהתם אוכל ושובע
 בזית ואלו הכא אינו שובע אפילו בזית הא הוה
 ליה למיתני בהדיא וכי תי' בדפרש"י ז"ל דבימי
 שמעון אס' מגיעו כפול לא היו מושכין ידיהם הוה
 ליה למיתני הכי ויש שגורסי' ברישא וכל כהן שמגיעו
 כפול אכל אין כן בכל הספרים אבל י"ל דכיון
 דבשעת ברכה כל כהן שמגיעו כזית היה אוכל ושובע
 מנילא שמע' דכשמגיעו כפול לא היו מושכין ידיהם
 ממנו שהרי ברכה יש בו ואס' אינו שובע יהי' סועד

מיהת ונקט בזית משום דרובן היה מגיע להם
 כזית מפני שהיה הלחם מתברך ולאשמועי'
 ריבותא דאפילו בזית איכא פעמים שביעה ופעמים
 הותרה:

ע"ב אשרו חמוץ ולא תאשרו חמוץ פרש"י ז"ל
 דהא לא הוה צריכה למימר הכא
 אלא דבב"ק אמרי' ליה לענין שאין נזקקין אלא
 לתובע תחלה ואגב גררא דהתם נקטוה הכא:
גזרמן לי זקן אחד כבר כתבנו למעלה מה שאמרו
 בירושלמי דכבוד שכינה היה.

ת"ר עשרה פעמים מזכיר כהן גדול את השם בו
 ביום פ"י השם מפורש דאלו השם בכניו
 הרבה פעמים מזכירו בתפלתו ובכמה דברים אלא
 ודאי כדאמרן וכן מפורש בירושלמי.
ובברך אמר אלא השם ונשמע קולו עד יריחו פרש"י
 ז"ל כבר היה המעשה שהיה קולו עד יריחו
 כל' שלא היה זה אלא בזמן הנס שהיו ישראל עושין
 רצונו של מקום וכן מפורש בירושלמי.

וציר דלתות ההיכל היה נשמע לשמנה תחומי
 שבת. ואיכא למידק דהא במסכת תמיד
 תנן כי ביריחו היה נשמע קול שער הגדול שנפתח
 והתם מוכח דעל שער ההיכל קאמר לא על שער
 העזרה ותירץ ר"י דהא פליגא אהיא דהתם עוד
 י"ל כי ציר הדלת היה נשמע עד שמנה תחומי שבת
 אבל קול הדלתות עצמן היה נשמע עד יריחו. ועוד
 י"ל דהא בזמן הנס והא שלא בזמן הנס:

נשים שביריחו אינם צריכות להתבסס מריח
 הקטורת פי' ודוקא הנשים אבל הכלות
 שצריכות קשוט יותר צריכות היו להתבסס מה שאין
 כן בירושלם שאפילו הכלות לא היו צריכות להתבסס
 כדקתני ואזיל:

כלות שבירושלם אינן צריכות להתבסס מריח
 הקטורת ויש מקשים מיהא דתנן פרק מציאת
 האשה חמתן מקבל עליו עשרה דינרים לקופה של
 בשמים ואוקי' בירושלם שהיו הנשים מתבשמות הרבה.
 וי"ל דנהי שלא היו צריכות להתבסס יש בהן עשירות

בבית המקדש היו עובדי אחריו בשכמל"ו כדאיתא במסכת תענית : **גמרא** כי היכי דלא ליכוין ולשקול פ"י לאו דליכוין במזיד ליטול של שם בימינו דא"כ קא מבטל מצות ההגבלה אלא דאגב שהוא רוצה להעלות של שם בימינו מטריד ושוכח מלהגביל וכן פירשו בתוספות. אי נמי דה"ק דלא ליתחזי לאינשי דקא מוכוין ושקיל : **אלא** של חול נקדשה פ"י דכל דאפשר בשל קדש הכי עדיף טפי מפני כבוד המצוה. והקשו בתוספות למאן דאמר מצות ליהנות ניתנו ואסור לעשותם בדבר שהוא קודש ואסור בהנאה כיון שאינו צריך לכך היכי אמרינן הכי דליקדשה דאס כוננא נהנה בשל קודש שלא לצורך. ותירצו דכיון דאיכא כבוד המצות הרי הוא מותר כשם שמותר להשתמש בכלי שרת במקדש. עוד י"ל דקושיין הכא אליבא דהלכתא דקיימא לן מצות לאו ליהנות ניתנו : **אם** כן הויא ליה כלי שרת פ"י לאו דוקא דהא אין כלי שרת מקדשין להיות עליהן דין כלי שרת אלא במשיחת שמן או בעבודה כדאיתא בכמה דוכתי ובפ"ק והכא ליכא משיחא ולא עבודה דהגבלה לאו עבודה היא אלא ה"ק כיון דאי מקדשי ליה מיחזי ככלי שרת לעולם ויהיו סבורין שיכולין להשתמש לו דבר שצריך כלי שרת כגון לקדש בו מנח' וכיוצא בו. ואנן קיימא לן דכלי שרת דעץ לא עבדי וכן פירשו בתוספות והנכון דכיון דעבודת קלפי אינו אלא בהגבלה זו היא עבודתו לקדשו ואשר ישרתו בס קרי' ביה : **ובלי** שרת דעץ לא עבדי פ"י דאפילו למ"ד בפרק החליל דעבדי' כלי שרת דעץ ה"מ מדאורייתא אבל מדרכנן לא עבדי' : **התורה** חסה על ממונם של ישראל פ"י כיון דלאו מידי דעבודה היא כולי האי ואינו אלא פעם אחת ואין הקלפי עצמו דאורייתא ולאפוקי גורלות עצמן שעשאן בן גמלא שהן מספרין אותו לשבח. דשאני גורל עצמו שהשם כתוב באחד מהן

והעלתם דאורייתא ולאפוקי נמי ידות הכלים דעבדי בהו עיקר שירות תדיר. **הסגן** וכהן גדול מכניסין ידיהם לקלפי והקשו בתוס' והא קיימא לן שכל עבודת יום הכפורים אינה אלא בכהן גדול ותירצו דהאי תנא סבר הגרלה לאו עבודה היא. אי נמי דאפילו תימא הגרלה עבודה כיון דאינה אלא בשמאלו דכהן גדול אין בה חובת כהן גדול וכדאמרינן לקמן דימיניה דסגן עדיפא משמאליה דכהן גדול : **אם** בימיני של סגן עולה ראש בית אב אומר לו לכהן גדול אישי כהן גדול דבר מילך פ"י דבר דברין שיאמר לה' מטאת. וא"ת ולמה אין אומרי' לסגן הגבה ימינך י"ל דכיון דאיהו לית ליה לומר לה' מטאת אין לומר לו הגבה ימינך כי אינו טרוד כ"כ כדי שישכח ועוד כדי שלא יתביש כהן גדול. ה"ג למה סגן ממונה וכן גרש"י ז"ל וכן הוא בתוס' ולא גרסי' למה סגן בימינו : **שאם** יארע פסול בכהן גדול נכנס סגן תחתיו ומשמש הקש' הר' אלחנן ז"ל בבית ראשון שהיה שם כהן משוח מלחמה למה היה סגן ממונה שאם יארע פסול בכהן גדול ישמש משוח מלחמה תחתיו שהרי משמש בשמנה בגדים ככהן גדול והוא מצווה על הכתולה ומוזהר על האלמנה ככהן גדול וכן לשאר דברים אחרים כדאי' בהוריות. ותירץ לו ר"י ז"ל דבמשוח מלחמה היה לך איבה כיון שיש עליו דיני כהן גדול במקלט מעכשו והוא ליה כזרה מה שאין כן בסגן שהוא כאלו הוא ממונה תחתיו דעבודתו. **והיה** נר מערבי דולק. פרש"י ז"ל לאחר שכו שר נרות אע"פ שממנו היה מתחיל להדלקת נרות בערבית בו היה מקיים הטבת נרות שחרית ע"כ ואין לשון זה מכוון שהרי בזמן הנס לא היה מטיב נר מערבי בשחרית כלל. וא"כ היאך היה מקיים בו הטבת נרות שחרית אבל במס' מנחות פרש"י ז"ל שבו היה מקיים ההטבה שלא היה מטיבו עד בין הערבים כשבא להדליקו כי היה מטיבו תחלה

והללו פתן מתעפשת יש שפירש דהא בזמן שלא היו עושין רצונו של מקום ולא היה נס בלחם הפנים להיותו חס ביום הלקחו. ואחרים פירשו דאפילו היה הנס קיים מה שהיה אפשר לעשות ולתקן בידי האדם לא היה הב"ה רוצה לתקנו בנס: **לא** רצו ללמד על מעשה הכתב. פרש"י ז"ל שהיה קושר ארבע קולמוסין בד' אלכעותיו והיה כותב שם של יו"ד ה"א וא"ו ה"א ביחד: **ע"ב דלא** מסקינן בשמהתיהו. פירשו בתוספות דכי מה שנהגו לקרא שם נדיק ישמעאל כשמו של ישמעאל בן אברהם שהיה רשע דהיינו משום דסבירא לן כמאן דאמ' כי ישמעאל עשה תשובה. אי נמי דשמי ישמעאל שהקב"ה קראו באותו השם: **צדיק** מעלמו. פי' על ידי מעשיו הטובים לריכין כל היום להזכירו לשבח ולברכו ורשעים מזכירין אותם על ידי אחרים כי על ידי מעשה רשע אחד יש לנו לקלל כל הרשעים כדכתיב שם רשעים ירקב: **כל** המשכח דבר מתלמודו פי' שגורם במזיד לשכוח דבר מתלמודו: **בא** ליטמא פותחין לו פי' שאין מונעין מלפניו ואין מוחין בידו ויש גורסין פתחים לו וגרסה נכונה היא. דהא אמרי' לעיל רגלי חסידיו ישמור. בשלא בא הוא ליטמא במזיד. אבל אם הולך בדרך לא טובים בכונה הא ודאי נכשל כמו שמצינו ביומא כהן גדול ששמש בכהונה גדולה שמוכים שנה ולבסוף נעשה צדוקי: **דף ל"ט מטמאין** אותו מלמעלה. כלומר שיש הרבה משטינים להטעותו כדכתי' והשטן עומד על ימינו לשטנו. ואם מקדש עצמו מלמטה מקדשין אותו המלאכים הקדושים מלמעלה. ובהכין סליק פירקא ת"ל: **הדרן עלך אמר להם הממונה.**

פ"ד טרף בקלפי והעלה שני גורלות. פרש"י ז"ל טרף בקלפי שהכניס שם ידיו פתאום בטריפה ובחטיפה כי היכי דלא ליכוין ולשקול ויש מפרשי' שנענע הקלפי לערב הגורלות מלשון ביצים טרופות: **אם** של שם עולה בימינו הסגן אומר להם אישי כהן וכו'. **נתנם** על שני השעירים ואומר לה' חטאת. ובתוספתא אומר כי כהן אומר לה' והסגן אומר חטאת: **ר'** ישמעאל אומר לא היה צריך לומר חטאת: פי' קא מיפלגי בהא דכתב קרא והקריב אהרן את השעיר אשר עלה עליו הגורל לה' ועשהו חטאת דת"ק סבר דהאי ועשהו חטאת אמציקרא נמי קאי שעשהו חטאת בדיבורו בשעת העלאת הגורל. ורבי ישמעאל סבר דהאי ועשהו חטאת אהשתא בלמוד קאי כלומר שיעשנו חטאת. והקשה הר"ר אלחנן ז"ל לת"ק היאך אומר לה' חטאת דהא אמרינן בנדרים דלא לימא איניש לה' קרבן אלא קרבן לשם דילמ' פשע ואמר לה' ולא אמר קרבן ונמצא מזכיר שם שמים לבטלה. ותירץ ר"י ז"ל דשמי הכא דגלי קרא דכתיב אשר עלה עליו הגורל לה' והדר ועשהו חטאת. א"כ דהתם מודרבנן בעלמא הוא אבל הכא בכהן גדול דזריז ולא פשע. ועוד שהרי יש שם הסגן ואב ב"ד דמדכרי ליה לו'. ועוד כ"ל והוא הנכון דהתם הוא דכי אמר לשם ותו לא איכא שם שמים לבטלה אבל הכא כי לא אמר חטאת ליכא שם שמים לבטלה כי מה שאמר לה' הוא סיוס הגורל לומר כי מה שעלה בימינו הוא לה' וכדברי רבי ישמעאל. אלא שגזרת הכתוב הוא לת"ק שיאמר חטאת ולפי דברי התוספתא אין כהן גדול אומר כן אלא הסגן: **והם** אומרים ברוך שם כו' לפי שהזכיר כהן גדול את השם ככתבו כי עשרה פעמים כהן גדול מזכיר את השם ככתבו שהוא שם המפורש כדאיתא בגמרא. וכל מקום שמזכירין את השם ככתבו בבית

ייראוך עם שמש דהיינו תפלה וכדי לקיים סמיכת גאולה לתפלה מקדים ק"ש קודם הכן החמה ודוקא לותיקין שמדקדקין בכך אבל לשאר עמא שאינם יכולין לעשו' כותיקין זמנם לאחר הכן החמה כדאמ' הכא וא"ת והא אמרינן התם הלכה באחרים דאמרי' זמן ק"ש משיראה את חברו ברחוק ד' אמות ויכירוהו. וליכא למימר דהא דאביי פליגא אההוא פסקא חדא מדלא חזינן לאביי דפליג התם עלה ועוד דא"כ למאן דפסק התם הלכה באחרים הא מתנייתא דהכא היכי מפרש לה וי"ל דההיא דהתם ליחידא אבל הא דהכא לצבור שמתאחרין להתאסף לתפלה וכמו שנוהגין היום בצבור ובדוכתא פריש' לה שפיר בס"ד:

אם שכב ואם לא שכב. לא דק דהא לא כתיב בכל הפרשה אם שכב. והכי כתיב ואת כי שטית תחת אישך וגו' ואידי דנקט ואם לא שכב נקט נמי אם שכב והכין אורחא דתלמודא:

דף ל"ח אלבסנדריא של מצרים. פי' דאע"ג

דכתי' לא תוסיפון לשוב בדרך הזה עוד כבר פירשו בסיפרי לגור שם אי אתה חוזר אבל אתה חוזר לסחורה ולכבוש את הארץ. ומיהו תמיהא מלתא על מה סמכו העולם לגור בזמן הזה במצרים כגון הרמב"ם ז"ל וכמה גדולים אחרים. ויש אומרים שאותן עיירות כבר נתכלכלו ונחרכו ואלו עיירות אחרות הן שנתיישבו אחרי כן וה"ר אליעזר ממין תירץ שלא חסר הכתוב אלא להולך בדרך ההוא שמארץ ישראל והמדבר למצרים דהכי כתיב קרא לא תוסיפון לשוב בדרך הזה. והנכון יותר שאין האיסור ההוא אלא בזמן שישראל שרויין על אדמתם אבל בזמן הזה שנגזר עלינו להיות נדחים בכל קצוי הארץ כל חוצה לארץ אחד הוא ואין איסור אלא שלא לצאת מדעת מן הארץ לחוצה לארץ.

אל תקרי ברותים אלא ברית ים כן גורס רש"י ז"ל. ופי' שעשו ברית זה עם זה. והגאונים

ז"ל גורסי' אל תיקרי ברותי' אלא בְּרִיתִים:

והללו

שיגדיל בהליכתו לקיים מצות הגורל ויתברר העליה מתוך הקלפי אי זה הוא לשם ואי זה הוא לעזאזל שיתנס שניהם על כל אחד מהם לקיים נתינת הגורלות כדכתי' ונתן על שני השעירים גורלות. אבל לא בעינן לומר שיתנס שניהם על זה ושניהם על זה בלא גורל דא"כ בטלת תורת הגרלה ואין כאן גורל אלא ודאי כדאמרן ופשוט הוא וכן הוא בירושלמי.

ריבה של זית ושל אגוז ושל אשכנז. פי' לאו דוקא אלא ריבה כל דבר ואפילו עץ ורבנן

אמרו באלו למזוה מפני שהם חזקים ויפים:

גלגלא דמשקעי ליה פי' שעשה חוץ לבור גלגל שהיו מורידים בו את הכיור לתוך הכור

כדי שלא יהו נפסלין בלינה שיירי המים שככור שקדשו בכיור שהוא כלי שרת. ומוכני לשון גלגל הוא וחברו בפ"ק דחולין:

ע"ב הקורא ק"ש עם אנשי משמר ואנשי מעמד לא יצא פי' לאו דוקא אלא שלא

קיים מצותו כראוי. ודכותה הא דאמרינן התם לא קיימת מצות סוכה מימין ואמרי' נמי כל שלא אמר שלשה דברים אלו בפסח לא יצא ידי חובתו וכבר פרישנא לה בפ"ק דברכות בס"ד:

אמר אביי לשאר עמא דירושלם פי' דההוא סימנא דנכרשת אינו לאנשי משמר ואנשי מעמד

אלא לשאר כל העם שבירושלם. ודקארי לה סבר דכיון שבתוך המקדש היה הסימן מסתמא לא היה

אלא להיות סיי' למשרתים במקדש. והקשו בתוספות דבהא אמר אביי שזמן ק"ש לאחר זריחת חמה ואלו

בפ"ק דברכות אמרינן אמ' אביי לתפילין באחרים לק"ש כותיקין דתניא ותיקין היו גומרין אותה עם

הכן החמה. אלמ' זמן ק"ש קודם הכן החמה ור"ח פי' דגומרין אותה ר"ל שאומרין אותה עם הכן

החמה כדכתי' ייראוך עם שמש. והיראה זו ק"ש שיש בה קבלת עול מלכות שמים ולא נהיר כדמוכח

התם. והנכון דהא דהכא לעיקר דינא וההיא דהתם למצוה כדי להתפלל תפלה עם הכן החמה כדכתיב

המוזבח בצפון קאי דכי מוקים ליה מכותל היכל ולדרום קאי ליה כמזבין האולם ולמוזבח ולוקמיה מכותל היכל ולצפון בין האולם ולמוזבח אמר קרא לפונה שיהא פנוי מכלים. וי"ל דלעולם דמתני' דמדות סבי' ליה דכוליה מוזבח בדרום והא דקתני שיהא הכיור משוך כלפי דרום היינו שיהא משוך ד' אמות כנגד כותל דרומי של עזרה כי המוזבח מתחיל כנגד חצי הפתח הדרומי של היכל ואי אפשר שיהא הכיור נתון שם שלא יפסיק בין המוזבח לפתח משום דכתיב ואת מוזבח העולה שם פתח אהל מועד ולא כיור פתח אהל מועד הלכך מושכו חמש אמות לצד דרום עד שיעבור מנגד הפתח ונמצא עומד בין האולם ולמוזבח בדרום ויהא צפון פנוי מכלים אבל בההיא דר' יוסי כיון דקתני מושכו קימעה כלפי דרום מכלל דמוזבח קאי בצפון ולפי' אינו יכול להניח הכיור בצפון בין האולם ולמוזבח דבעי' שיהא צפון פנוי מכלים: ואם נותנו לחוץ לגמרי כלפי דרום חוץ מנגד המוזבח נמצא שאינו עומד בין האולם ולמוזבח כלל והכתוב אומר בין אהל מועד ובין המוזבח הילכך מושכו כלפי דרום קמעה דאלו סבי' ליה דמוזבח בדרום היכי קתני מושכו קמעה אפילו טובא נמי יכול למושכו אלא ודאי מדקתני משוך קמעה מכלל דמוזבח כוליה בצפון כך תירצו בתוספות זבחים:

תני כבין האולם ולמוזבח פרש"י ז"ל אצל מקצוע צפוני של מוזבח שהיה מקרבו אל הפתח בכל יכולתו משום חולשא דכהן גדול ויותר מכן לא היה יכול לקרבו דאי מעייל לי' נגד מוזבח לאו בצפון קאי ע"כ וקשי' אסוגיין דהא לעיל אסקי' להדיא דמתני' ר' אלעזר בר' שמעון היא והיכי קא מוקים לן הך סופא דמתני' גופה דאתיא דלא כותיה. וי"ל דלעיל לא דייקי עלה אלא לאפוקה מדר' יוסי ברבי יהודה ומר' ולמימר דאי מתני' כפשטה רבי אלעזר ברבי שמעון היא ולכשתמצא לומר דתנא דמתני' סבי' ליה דכוליה מוזבח בדרום תני כבין האולם ולמוזבח ואכתי הויא כרבי אלעזר בר' שמעון נמי דוק ותשכח.

שלשה שהיו מהלכין בדרך. הרב באמצע וכו' והקשו בתוספות דהא קימא לן שאין מכבדים בדרכים ותירץ ר"י ז"ל דהתם בשלא יצאו ביחד מן העיר אלא שפגעו זה בזה בדרך אבל כשיצאו מן העיר ביחד מכבדין ויש שמחלקין בין ההולכים בדרך להולכים בעיר ובדוכתה כתיבנא לה בס"ד:

וכן מצינו במלאכי השרת שבאו אצל אברהם פי' דהא כתיב נצבים עליו ואלו היו באין זה אחר זה לא היה נצב עליו אלא הראשון בלבד:

תרנמה רב ושמואל בר אבא כדי שיתכסה בו רבו פרש"י ז"ל הא דקתני מימינו לא שילך אצלו אלא מאחוריו זה לצד ימין וזה לצד שמאל ושניהם מאחוריו:

גרסת הספרים והתניא המהלך כנגד רבו הרי זה בור אחורי רבו איתמר. והתניא המהלך אחרי רבו הרי זה מגסי הרוח דמאדד אלדודי. וגרסא זו נראית משובשת מאי קא פרכי' מדתניא המהלך כנגד רבו הרי זה בור דהא היינו מאי דסבי' לן והא מקשי' ופרקי'. ורש"י ז"ל מחק גרסא זו וכתב דה"ג והתניא המהלך כנגד רבו הרי זה בור המהלך אחרי רבו הרי זה מגסי הרוח דמאדד אלדודי וזו הגרסה נוחה. ויש לדחוק ולישב גרסת הספרים דהא דאמרינן והתניא המהלך כנגד רבו הרי זה בור. בניחותא גרסינן לה וסיעת' לפירוקא דידן והדר פרכי' מפירוק דידן. וכי אחורי רבו איתמר האי פירוקא כלומר אכתי היכי ניחא לן בהא פירוקא דהתניא המהלך אחרי רבו הרי זה מגסי הרוח ומהדרינן דלאו אחורי רבו ממש אוקי' למתניתא דלעיל אלא דמאדד אלדודי.

יכול יתן שנים על זה ושנים על זה פי' שנים שכתו' בהן שם על זה ושנים שכתוב בהן עזאזל על זה ת"ל גורל אחד לה' וגורל א' לעזאזל אין בו אלא גורל אחד שיהא כתוב לה' וגורל א' שיהא כתוב לעזאזל. יכול יתן שם שם עזאזל על זה ושם עזאזל על זה פי' כי אחר שיגדיל

לאו בצפון קאי שאין כלום ממוזבח לצפון עזרה ואלו
היו קיימי נגד מזרחו של מזבח פורתא לאו בצפון
קיימי דאי לא למה לי למיתני שיעמידם לצפון
המזבח שהמקום דחוק לוקמינהו למזרחו של מזבח
שהוא מרווח יותר אלא ודאי משום דבעי העמדתן
במקום שחיתת השעיר הנשחט ומזרחו של מזבח לאו
צפון הוא לענין שחיטה.

ר' אליעזר בן יעקב היא דתניא ר' אליעזר
בן יעקב אומר צפונה שיהא פנוי מכלום ויש
גורסי' שיהא פנוי מכלים ואפילו ממוזבח וכן היא
במסכת זבחים פ"ר קדשי הקדשים ומשום דסביל ליה
לר' אליעזר דכוליה מזבח בדרום קאי והכי נמי
אמר' לה לעיל בפ"ק. ודייק לה ר' אליעזר להאי
סברא מדכתיב צפונה פרש"י ז"ל דכיון דכתיב ירך
המזבח צפונה הך ה"י יתירא משמע שימשך מן המזבח
לצד צפון שהוא אויר פנוי כי צפון משמע שהוא אויר
פנוי וכיון דכתי' צפונה משמע שאין המזבח שם
והקשו בתוספות והלא הרבה כלים היו לשם שולחנות
וטבעות וקלונסאות ותירצו דהנהו לצורך שחיטה
ומסתמא האי דקאמר פנוי היינו משום צורך שחיטה
ושיהא מופנה משם כל שאינו לצורך שחיטה. עוד
הקשו דהא לעיל אמר' מאן תנא מדות ר' אליעזר
בן יעקב היא ואילו במסכת מדות משמע דמזבח
בצפון קאי דתנן כיור היה נתון בין האולם ולמזבח
משוך כלפי דרום ומאן דאית ליה האי סבירא ליה
דמזבח בצפון ומושכו כלפי דרום כדי שיהא צפון פנוי
וכדאמר' בפרק קדשי הקדשים תניא ר' יוסי הגלילי
אומ' ונתתה את הכיור בין אוהל מועד ובין המזבח
יכול יתנו בין האולם ולמזבח ת"ל ואת מזבח העולה
שם פתח משכן אהל מועד מזבח פתח אהל מועד
ולא כיור פתח אהל מועד הא כיצד נותנו בין האולם
ולמזבח משוך קימעא כלפי דרו' ואמר' עלה מאי
קסב' חי קסב' כוליה מזבח בדרום קאי לוקמיה מכותל
אולם ולדרום בין אולם למזבח ואי נמי סבר מזבח
חציו בצפון וחציו בדרום לוקמיה מכותל היכל
ולדרום בין האולם ולמזבח לאו משום דסבר כל

המזבח

שניתק לעשה וא"ת ומהיכן משמ' מלישנא דרבי יוסי
הגלילי ור' עקיבא דפליגי בלאו דנבילה דהא אפילו
ר' יוסי הגלילי לא אדכר אלא לקט שכחה ופאה.
ו"ל דהשתא סביל לן דלכולי עלמא עשה דכתיב בלקט
שכחה ופאה בתר לאו דידהו עשה דמעיקרא הוא
ואין הללו ניתק לעשה כלל אפילו הכי סבר ר' יוסי
הגלילי דאין לוקין עליו דלא דמי ללאו דחסימה
וכיון דכן ה"ה ללאו דנבילה. ולפרושי הא אמרי
דודאי כי היכי דפליגי בלקט שכחה ופאה הכי נמי
פליגי בלאו דנבילה:

אבוי אמ' בלאו דנבילה כולי עלמא לא פליגי
דלאו מעליא הוא כיון דלא אפשר בשום צד
לתקוני לאו. ולא פליגי אלא בלקט שכחה ופאה
בלחוד ר' עקיבא סבר תעוב מעיקרא משמע ואין
הללו שלפניו ניתק לעשה ולוקין עליו ור' יוסי סבר
דהשתא משמע ולאו שנתק לעשה הוא ואין לוקין
עליו וכל שאין לוקין עליו עולה מכפרת עליו:

מרה דתימא מסתבר טעמא דר' מאיר דמסייעי
ליה קראי פי' קראי וכדאמר' בסמוך אלא
כר' מאיר סביל לי דכתיב בספר אורייתא דמשה.
וכן פרש"י ז"ל דמסייע ליה קרא דכתיב ביום הכפורים
עלמו בידוי השעיר והא עדיף מכולהו קראי ויש
שפוסקי' הלכה כרבי מאיר דסתם מתני' כותיה
וכההוא דנחית קמיה דרבה דהא רבה שתיק ליה
ולא אהדריה. אבל הגאונים פסקו כרבנן כדפסק
רב בהדיא ולא אשכחן אמורא דפליג עליה ורבא
נמי הכי סביל ליה ואתמה על ההוא דהוה נחית
קמיה ואמר ליה שבקת רבנן ועבדת כר' מאיר וכן
עיקר. וכן המנהג בכל הארצות האלו. אבל יש
מקומות בספרד ואשכנז שנוהגין כדברי ר' מאיר.
ורבי' הגדול הרמב"ן ז"ל הכריע כדברי הגאונים
ז"ל ותו לא מידי:

דף ל"ז מדרקאמר לצפון המזבח מכלל דמזבח
לאו בצפון קאי פי' רש"י
דלאו לישנא דקתני דיין לה אלא מעיקר דינא. פי'
כיון שהולך למשכו מכנגד המזבח מכלל דמזבח

שם הסכינן שהיו משתמשין בהן בבית המטבחים של עזרה וכתב רש"י ז"ל כי הסכין קרוי חלף כלשון ערבי ואין צורך כי על שם שחותכין בו קרוי כן מלשון כליל יחלוף וכן כתוב בספר עזרא מחליפות תשעה ועשרים והם הסכינן:

אדר' יוסי ב"י מוסיף ליה אדר' אלעזר ב"ר שמעון לית ליה. פי' בתמי' קאמ' היאך אפשר שיהא המרוחק כשר והמקורב פסול. ופרקי' דאנן ה"ק דכיון דדחיק נפשיה לאוקומה בדוחק בין האולם ולמזבח ולא מוקים ליה בהרוחה במקום דריסת רגלי הכהנים מכלל דלית ליה דר':

הבא נמי משום חולשא דכהן גדול פי' שלא יצטרך לטרוח להוליך מזרק הדם ממקום רחוק. תמיה' מלתא אמאי הוה קשיא לן מעיקרא דר' טפי מדרכי אלעזר ב"ר שמעון דלא מוקמינן ליה בין כותל למזבח. וי"ל דהוה משמע לן דשאני הא דר' שהיה המקום מרווח ופנוי מכל דבר והוה עדיף טפי לשחיטת הפר ואנן פרקי' דאפי' הכי למויחש לחולשא דכהן גדול עדיף לן:

כרי שלא ירביץ גללים. פי' שהיה צריך להעמידו בין למזבח ואם היה עומד פניו למזרח וזנבו למערב היה מטיל גללים לפני מזבח אבל עכשו שראשו לדרום וזנבו לצפון היה מעמיד יריכותיו חוץ מבין האולם למזבח. ובמדרש אמרו מעולם לא הרביץ גללים אלא שאין לנו לסמוך על הנס:

גרש"י ז"ל עון לקט שכחה ופאה שאין להם וידוי וכתב דלא גרסינן ומעשר עני דהא מעשר עני וידוי יש לו דכתי' וגם נתתיו ללוי לגר ליתום ולאלמנה ולגר וליתום ולאלמנה זה מעשר עני. ואו' ז"ל שכן מצא בתוספתא דמנחות והקשו עליו בתוספות חדא דהא בלקט שכחה ופאה יש וידוי בדנפקא לן בסיפרא מההוא קרא גופיה שהרי אמר בהם לגר ליתום ולאלמנה ועוד מה ענין וידוי זה לוידוי דהתם דאלו התם מתודה שהפרישו כדין וכמנזה ואלו הכא מתודה על מה שחטא ולא הפרישו כדין הלכך

שפיר גרסינן ומעשר עני ולא גרסי' ומעשר שאין להם וידוי והתוספתא ההיא משוכשת ואפשר דגרסי' שאין להם וידוי כו' לומר שאין להם כפרה ככריתות ומיתות ב"ד וחייבי לאוין שיש בהן מלקות שהם מתכפרים בעונשם וכוידוי שמתודין כשמומתין או כשלוקין דהא כל המומתין מתודין. ומסתמא לא סגי' שלא יהא הלוקה מתודה לכפר עליו והרי זה כאותה שאמרו בסיפה וגרזה לו לכפר עליו על מה היא מכפרת אם על כריתות ומיתות ב"ד הרי עונשן אמור אם על חייבי מלקיות הרי עונשן אמור. הרי אינה מכפרת אלא על עשה ולא תעשה שניתק לעשה. וזו היא הסברא של רבי עקיבא כדפרש"י ז"ל ואף רבי יוסי הגלילי הכי אית ליה. אלא דנקיט עון לקט שכחה ופאה מטעמ' דמפר' בסמוך בגמ' והיינו דאמרינן מאי בינייהו. ושקלי' וטרי' עלה משום דקים לן דלרבי יוסי הגלילי לאו דוקא הכי דפריט. אלא ה"ה לכל עשה ולא תעשה שניתק לעשה כאידך מתני' דסיפרי דההיא דברי הכל היא ובודאי שכל הדברים שהעולה מכפרת אפילו על המזידין היא מדקתני אם על חייבי מלקיות הרי עונשן אמור ואין במלקיות עונש על השוגגין וכן פירש הרמב"ן ז"ל בפירושו התורה שלו הלכך שפיר גרסי' שאין להם וידוי כלשון התוספתא וזה נראה ברור:

ע"ב בלאו דנכלה קא מיפלגי מר סבר לאו מעליא הוא ומר סבר דלאו לאו מעליא. פרש"י ז"ל דנכלה כתיב עשה אחר הלאו לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה ודכולי עלמא לא הוי לאו שניתק לעשה כיון שכבר אכלה היאך אפשר לו עוד ליתנה לגר. הילכך על כרחין ההוא עשה מעיקרא משמע קודם עקירת הלאו ואפי' הכי סב' ליה לר' יוסי הגלילי דאהני מאי דכתביה לעשה אחר הלאו דלא לילקי עליה דלא ליהוי כלאו דחסימה וכיון דלית ביה מלקות העולה מכפרת על זדונו ולר' עקיבא לאו מעליא הוא ולוקין עליו ואין העולה מכפרת אלא על לאו שניתק

רבנן שמא לא ימסרם יפה יפה. וי"ל דהתם בדבר שאין הכל יודעין שצריך לבא משל צבור חיישינן שמא לא ימסרם יפה יפה:

משתי רבוא. פרש"י ז"ל משתי רבוא מנה: **אנא** ה' חטאתי כו' אנא ה' כפר נא והא דמהדר את השם תרי זימני. פי' בתוספו' משום דעשרה פעמים יש לו לכהן גדול להזכיר את השם ביום הכפול' חד כשעולה הגורל לה' בידו שאומר לה' חטאת כדלקמן ובג' וידויין שמתודה מזכירו ג' פעמים בכל אחד ואחד הכי תרי ואידך לפני ה' תטהרו. והן עונין בשכמל"ו. אמרו במדרש כי בכל השנה אין לומר בשכמל"ו בקול גדול אבל ביום הכפול יש לאומרו בקול גדול כדרך שהאופנים וחיות הקדש עונין אותו ברעש גדול בכל ימות השנה.

דף ל"ו מאן שמעת ליה דאמ' בין האולם ולמזבח צפון פי' שהוא חשוב צפון לענין שחיטת קדשים דהכא כיון שמעמידו בין האולם ולמזבח מכלל דצפון הוא לשחיטה כדאמרין לקמן כי במקום שמתודה עליו הוא נשחט:

ובנגד כל המזבח כולו פי' כל שיש בעזרה לצד צפון כנגד רחב המזבח שהוא ל"ב אמות אבל מה שהוא למעל' מזה כלפי מערב או כלפי מטה לצד מזרח אעפ"י שהוא צפון לגבי עזרה אינו חשוב לענין שחיטה דכתי' ביה על ירך המזבח לפונה דסבירא ליה לרבי יוסי ברבי יהודה דלא חשיב ירך המזבח אלא מה שעומד כנגד רוחב המזבח כלפי צפון. ור' אלעזר ב"ר שמעון מוסיף אף מה שהוא למעלה מזה עד האולם ור' מוסיף אף מה שהוא למטה מזה עם כל דריסת רגלי ישראל שבעזרה לצד צפון. אבל אותן בתי החליפות שיש בצד האולם כמה שיש בו עודף על ההיכל אעפ"י שאותן בתי פתוחין לגבי המזבח והן כעין מבואות פתוחות לו פסולין הן לשחיט' ולא חשיבי חורי רשות שהם כרשות דכיון שאין המזבח נראה שם אינו חשוב ירך המזבח וכדפרש"י ז"ל. ונקרא המקום ההוא בית החליפו' מפני שהיו בהם כ"ד חלונות לכ"ד משמרו' להלגייע

ופרק' לא פחותין מהן. וק"ל ומהיכא הוה משמע לן מעיק' דאחרים חשובים קאמ' ומאי דפרש"י ז"ל דאי לא לעלויהי אתי למה לי למכתב אחרים דמשמע שאין דומין לראשונים. זה אינו מספיק דאדרבא גבי הוצאת הדשן דכתי' אחרים אמרי' פחותין מהן קאמ' כדאי' לעיל. וי"ל דשאני הכא שנכנס לקדש הקדשים ומסתברא מעלין בקדש ולא מורידין כי מה גנות ראה שם פעם ראשון שחזור שם בבגדים פחותין. ואנן פרקי' דאדרבא בגדים פחותין קאמר קרא כיון שאין עבודה זו חשובה כראשונה שאין נכנס עתה אלא לפנות מקום להוציא משם כף ומחתה. ובגדים שמוג כוס והקטיר לפני רבו אל יסלק בהם כלים משולחן רבו.

עבודת יחיד יש שפי' יחיד ממש ולא נהיר דקרבן יחיד בגדי כהונה גמורה בעי. לכך פרש"י ז"ל דלהוצאת כף ומחתה קרי' עבודת יחיד לפי שאין בה צורך לצבור אלא גמר עבודה שלא לצורך לפנות המקום שנתן בה כלים אלו. ובשם רבותיו ז"ל פי' דקרי עבודת יחיד לעבודת מקרא פרשה שהיה כהן גדול קורא בבגדי לבן בעוד שמשלחין השעיר למדבר כדאי' לקמן ואמרי' לקמן שאם יראה קורא אותה באצטלית לבן משלו. והקשה רש"י ז"ל דהא לא קתני התם ובלבד שימסרנה לצבור. ואיכא לפרושי דבריתא מאי דלא פריש במתני' אתי' לפרושי והתם הוה ליה לאתווייה:

ובלבד שימסרנה לצבור פי' דסוף סוף עבודת צבור היא קצת.

מהן דתימא ניחוש שמא לא ימסרם יפה קמ"ל והקשו בתוספות אכתי מאי קמ"ל דהא גבי שקלים תנן שאם רצה להוסיף יותר ממוחצית השקל מוסיף ובלבד שימסור לצבור ולא חיישינן שמא לא ימסרם יפה יפה. וי"ל דשאני התם שמוסרו לצבור ומתרוקן מומנו מה שאין כן בבגדים אלו שהוא עצמו לובש אותן. והוה ס"ד דניחוש שמא לא ימסרם כראוי וא"ת והא גבי ספיחין דשביעית אמרי' בשילהי בבא מציעא דפליגי תנאי אם באין נושא יחיד וחיישי

דף ל"ה וע"ב אי כליר מהני וטפי אהני
לית לן בה פ"א והוא דטפי

אצל שחרית.

ה"ג וכן גירס' רש"י ז"ל. מתיבי ולבשו כו' עד
פחותין מהם וכתר הכי גרסי' תני רב ושמואל
כו' ונוסחי' דגרסי' מאי דתני רב ושמואל מעיקרא
והדר גרסי' מתיבי טעותא היא וכן כתבו בתוספות
מתיבי ולבשו בגדים אחרים וכו' כתב רש"י ז"ל
לא גר' וקרבנו את אשר לעם דהוא לאו גבי שירות
כתיב אלא גבי בגדים שאכלו בהם ולא אפשר לאוקומי
ביום הכפורים שאין בו אכילה אלא מהאי קרא מותיב
ובלאתם אל החצר החיצונה וגו' דאיכא לאוקמוה
ביום הכפורים דכתיב לעיל מיניה והיה בבואם אל
שער החצר הפנימית בגדי פשתים ילבשו ולא יעלה
עליהם צמר וגו' והא ודאי ביום הכפורים דאי בשאר
ימות השנה הא איכא מעיל דכוליה תכלת. ומשן
ואפוד ואבנט דאית בהו תיכלא וכתיב בתריה ובלאתם
אל החצר החיצונה יפשוטו את בגדיהם אשר המה
משרתים בם וגו' ולבשו בגדים אחרים עכ"ל ז"ל.

מאי לאו בגדים אחרים חשובין מהם. פ"א אלמ'
בגדי לבן שלובש כהן גדול ביום הכפורים
בין הערבים חשובין מאותם שלובש שחרית. וא"ת
ומנא לן דהא דכתי' ולבשו בגדים אחרים הם בגדי
לבן של בין הערבים אדרבא מיירי בבגדי זהב שהוא
לובש כשפושט בגדי הכד כדכתי' בספר אורייתא
דמשה. י"ל דמשמע לן דיחזקאל לא אתא אלא
לפרושי מידי דלא כתיב באורייתא אלא דהוי גמירי
לה ואתא איבו ואסמכה אקרא. כדאמרי' דכותה
בכמה דוכתי וכן פרש"י ז"ל בכאן וזה לשונו וקס"ד
דה"ק קרא וכשיחזור ויכנס שם בין הערבים ילבש
בגדים אחרים ומשום דלא רמזה משה באורייתא
והלכת' גמירי לה אתא יחזקאל ואסמכיה אקרא
עד כאן. עוד כתב רש"י דהא דכתי' בסופיה דקרא
ולא יקדשו את העם בבגדיהם לא תיקשי לן למאי
דדרשינן הכא דסופיה דקרא לאו ארישא קאי אלא
מלתא אחריתי היא שלא ילבשו בגדי קדש במדינה.

ופרקי'

יהודה דכל כי האי גונא הוה ליה לפרושי והיכי תלי
לה סתמא בכל דוכתא בפלוגתא דרבי שמעון ורבי
יהודה דשבת ולא דחי דילמא מודה רבי שמעון
בשאר איסורין דאסור משום דלא כתי' בהא מלאכת
מחשבת אלא ודאי דשבת בנין אב לכל התורה ועוד
דהתם בפרק כירה משמע כפי' רש"י ז"ל דצירוף
דרבנן אפילו בשאין מתכוין מדפרכינן התם וללרף
לכתחלה מי שרי וכיון דלא קשיא לן אלא בלכתחלה
מכלל דלא הוי אלא איסורא דרבנן לפיכך פירשו
דהכא ה"ק ה"מ דלרבי יהודה דבר שאין מתכוין
אסור מן התורה באיסורין של תורה כגון קולץ
בהרתו אבל הכא אפילו במתכוין אינו אלא מדרבנן
וכדפרש"י ז"ל ואין שבות במקדש כלומר דאע"ג דצירוף
כיון דבמתכוין אסור מדרבנן אסור רבי יהודה בשאינו
מתכוין במתכוין. במקדש הקלו להתיר בשאינו
מתכוין דאין שבות במקדש. והא דאטרכי למהדר
ולומר מלאכת מחשבת אסרה תורה משום דלא
התירו במקדש אלא שבות קל אבל שבות חמור
שדומה למלאכה נוהג אף במקדש כדמוכחי בפרק
בתרא דעירובין וכדכתי' התם בס"ד. הלכך צירוף
במתכוין לא שרינן במקדש אבל כשהוא שלא במתכוין
דאיכא תרתי למעליותא שרינן ליה והא דאמרינן
מלאכת מחשבת אסרה תורה נראה לפי' זה דלאו
בדוק' נקטינן ליה דהא לרבי יהודה קיימי' דאסר
בשאינו מתכוין במלאכות דשבת נמי כדברירנא.
אלא ליטנא בעלמא נקטי' דצירוף בשאינו מתכוין קיל
להו לאינשי. מימר אמרי ומרגלא בפומייהו מלאכת
מחשבת אסרה תורה ולרבי יהודה מלאכת מחשבת
דאמר רחמנא למיעוטי נתכון לזרוק שטים וזרק ארבע
ודכותה שלא נעשית מחשבתו:

בשחר היה לבוש פלגסין של שמונה עשר מנה
כו'. יש שפי' פלגסין שהם בגדי פשתן
מובחר נקראי' כן על שם מקומן כדאמרי' בסופ'
הכדויין שהם של פשתן של מלכות הודו. ויש שפי'
שנקראי' כן מלשון פלס ומאזני משפט לחשיבותן.
שנמכרין במשקל כסף כמו שאנו קורין היום לבגדים
חשובים בלעז מלבושים של משקל.

דאמרי תרויהו מודה ר' שמעון וכו'. הא פרכי' מינה לאביי בפרק ר' אליעזר גבי ההיא דערלה דמייתי בסמוך ופרקי' דאכתי לא שמיעא ליה ולבתר דשמעה מרבא סברא וכיון דכן הא דאמר הכא נמי מקמי דשמעה מרבא אמרה ותדע דהא פרכי' ליה מההיא דערלה דאתמרן מקמי דשמעה מרבא וא"ת ולמה לן למפרך לאביי מהא מתניתא דמייתי' השתא והלא משנה מפורשת היא ותלמוד ערוך דר' יהודה אומר דבר שאין מתכוין ממתני' דגרידת מטה וספסל דאוסר ר' יהודה. וי"ל דאין ה"כ ואפי' הכי מדאבי' גופיה עדיפא לן לאקשווי מלמפרך ממתני'. ועוד דילמא מודה אביי שר' יהודה אומר מדרבנן והכא מדאורייתא קאמר שהוא מותר ובמקדש לא גזרו מפני צורך השעה או משום דאין שבות במקדש כדלקמן. ואע"ג דמשנ' דהשתא לא ידעי' דאתי כולה מההוא טעמא דאין שבות במקדש:

קרא למה לי פי' למשרייה תיפוק לי' דהוי דבר שאין מתכוין. אומר אביי לר' יהודה נצרכה דאמר דבר שאין מתכוין אסור פי' אסור מן התורה מדאיצטריך קרא למשרייה. ורבא אוקמוה התם אפילו כר' שמעון ומשום דמודה ר' שמעון בפסיק רישיה ולא ימות שהוא אסור מן התורה דמתכוין הוא חשוב.

גרסת הספרים ישנים גם חדשים ה"מ בכל התורה כולה אבל הכא צירוף דרבנן הוא ואין שבות במקדש מלאכת מחשבת אסרה תורה ורש"י ז"ל כתב דלא גרסי' ואין שבות במקדש. דהשתא אוקמתא דאביי מפרשי' ואיהו כולה מילתא בדבר שאין מתכוין בלחוד תלי לה. ופי' הוא ז"ל ה"מ בדבר שהוא אסור מן התורה כשהוא מתכוין כגון הקולץ בהרתו כהא ודאי לר' יהודה אף בשאין מתכוין אסור מן התורה. אבל הכא צירוף אפי' במתכוין אינו אלא מדרבנן. וכראה מדבריו ז"ל דסבי' ליה דלר' יהודה דבר שאין מתכוין מותר בדבר שאיסורו במתכוין מדרבנן והקשה עליו ר"י ז"ל חדא דהא מתניתא דגרידת מטה דאסר ר' יהודה איסורא דרבנן

היא כדאיתא בפרק כירה ועוד דבההוא פרקא גב מתני' דמיחס שפנהו אומר אביי גופיה ה"ק מיחס שפנה ממנו מים לא יתן לתוכו מים כל עיקר מפני שהוא מצרך ור' יהודה היא דאמר דבר שאין מתכוין אסור דאלמא סברא דאביי דר' יהודה אומר צירוף שאינו מתכוין ואלו הכא שרי ועוד דככולהו נוסחאי קדמאי גרסי' ואין שבות במקדש לכך פר"י ז"ל ה"מ בכל התורה כולה כו'. ה"מ דדבר שאינו מתכוין אסור לר' יהודה מן התורה בשאר איסורין של תורה דלאו אסור שבת כגון קולץ בהרת ודכותה דלא כתיב בהו מלאכת מחשבת אבל הכא לענין שבת צירוף שאינו מתכוין לו. מדרבנן בעלמא הוא דאסור ואין שבות במקדש. דאלו מדאורייתא משרא שרי דמלאכת מחשבת אסרה תורה וכל מה שאסר ר' יהודה לענין שבת דבר שאין מתכוין לא אסר אלא מדרבנן ולפי' זה במתכוין איסור תורה הוא משום מכה בפטיש שהוא גמר מלאכה. וכאמת כי לפי זה מתיישב לשון הגמרא אבל בתוס' הקשו על זה דאשכחן לר' יהודה דאוסר בשבת דבר שאין מתכוין באיסור תורה מהא דאמרינן בכריתות שאם היה חותה בגחלים והיה מכבה את העליונות והובערו התחתונות חייב שטים. ואוקי' כרבי יהודה דאמר דבר שאין מתכוין אסור והתם חייב שטים מן התורה קאמ' גם מה שאומר רבינו ז"ל דבשאר איסורי תורה דבר שאין מתכוין אסור משום דלא כתיב ביה מלאכה מחשבת. לא משמע הכי מהא דאמרינן גבי מוכרי כסות דכלאים כרבנן דאוק' בפרק כל שעה בפלוגתא דרבי שמעון ורבי יהודה דאיפליגו בדבר שאין מתכוין דשבת דאלמ' דין שאר איסורי בדבר שאין מתכוין כדון שבת וכן בפרק הנחנקין אמרי' גבי בן המקיז דס' לאביו וחבל בו בשאין מתכוין דהוי פלוגתא דר' שמעון ורבנן ואמרינן נמי המתעסק בחלבים ובעריות חייב לפי שכבר נהנה טעמא דנהנה הא לאו הכי פטור. לר' שמעון משום דהוי דבר שאין מתכוין דומיא דשבת. וליכא למימר דרבי שמעון הוא דיליף משבת אבל לא רבי

שלא הקריב בשחר יקריבו בין הערבים. דלהכי
הדר וכתב רחמנא בפר' פנחס האי ואת הכבש השני
תעשה בין הערבים שבסוף הפרשה ולא כתיב התם
את הכבש אחד תעשה בבקר ותניא בסיפרי פסוק
זה למה נאמר והלא כבר נאמר בפרש' זו למעלה
ואת הכבש השני תעשה בין הערבים לפי שנאמר
עמו את הכבש אחד תעשה בבקר יכול שחם לא
הקריבו בשחר לא יקריבו בין הערבים ת"ל ואת
הכבש השני תעשה בין הערבים מגיד שאעפ"י שלא
הקריב של שחר יקריב בין הערבים. ואת הכבש
השני האמור בפסוק עליון בפרשת פנחס דריש ליה
התם לדריש אחרי' דמשום דכתיב בחנוך המזבח
וזה אשר תעשה על המזבח כבשים בני שנה כו'.
וכאן הוא אומר זה האשה שומע אני יקריב ד' ליום
ת"ל את הכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני
תעשה בין הערבים שנים הוא מקריב ולא ארבעה
וכן פרש"י ז"ל בפרק התכלת. ויש בזה לשון אחר
אבל זהו הנכון. הלכך אינטריך למכתב בפרשת
ואתה תצוה ללמד על ימי המלוואים ולדורות ואנטריך
למכתב בפ' פנחס קרא קמא ללמד שלא יהו ד'
וקרא בתרא שחם לא הקריבו שחרית יקריבו בין
הערבים.

ת"ר ונסכו רביעית ההין לכבש האחד ילמד שחרית
מערבית. פי' לענין מנחה ונסכי היין דאלו
מנחה ונסכי' בשל ערבית כתיבי לפוס פשטיה דקרא
דלעיל מינה כתי' ואת הכבש השני תעשה בין הערבים
ועליה כתיב ועשירית האיפה כו' ונסכו רביעית
ההין וכו'.

ע"ב ר' אומר של ערבית משל שחרית כו'.
ומפרש טעמיה ואזיל ומשמע לפוס
פשטא דליכ' בין רבנן ור' בהא אלא משמעות דורשין
בעלמא ואפשר דאיכא בינייהו לענין חם לא הקריבו
נסכי היין באחד מהם אותו שהוא עיקר שלא יקריבו
בשני שלמד ממנו למר כדאית ליה ולמר כדאית
ליה. אבל קשה על זה דא"כ היאך לא הזכירו
בגמרא דהא איכא בינייהו והוה ליה לתלמודא נמי

לאתויי התם בפרק התכלת כדמיייתי פלוגתא דרבי
שמעון ורבנן לענין הכבש שחם לא הקריבו שחרית
וכו' וגם כן קשה לפי' הראשון למה לא אמרו בגמרא
דמשמעות דורשין איכא בינייהו כדאמרינן בכמה
דוכתי. אבל י"ל דהכא פשי' להו הא ולא הוצרכו
לומר כן שאין התלמוד אומר כן אלא היכא דאיכא
למ"ד דאיכא מידי בינייהו והא הלכתא למשיחא
כשיבא אליהו יורה דק:

קד בחובה אחד כנדבה וזריכי. פי' דאי כתב
רחמנא בחובה בלחוד הוה אמרי' דוקא בחובה
יש לו לפרוע מן המוכחר אבל נדבה אין לנו אלא
כנדבתו בין רב למעט דאינו אלא דורון בעלמא.
ואי כתב רחמנא נדבה הוה אמרי' דרך השולח דורון
הוא להביא מן המוכחר אבל כשאינו מביא אלא
לחובתו אין עליו חובתו במה שאפשר לו ומיהו לר'
סביר' ליה דשפיר ילפי' חובה מנדבה.

ורלא מצרף פי' שהכלי שהיה מלובן באור כשנותנין
אותו בצונן מתחזק ומתקשה אמר רב ביבי
בשלא הגיע לצירוף פי' שלא היו עששיות אלו מלובנין
כ"כ שיגיעו לצירוף:

אביי אמר אפילו תימא שהגיעו לצירוף דבר שאין
מתכוין מותר. פי' דהכא אינו מתכוין
לצרף אלא להפיג זנתן של מים ופרכי' ומי אמר
אביי הכי פי' דלרבי יהודה דבר שאין מתכוין מותר
דהא מתניתא דהכא ר' יהודה היא והתניא כו'.
וא"ת ואפילו תימא דר' יהודה שרי בדבר שאין
מתכוין שאני הכא דפסיק רישיה ולא ימות הוא כיון
שהגיעו לצירוף ואפילו ר' שמעון דשרי בשאין מתכוין
מודה הוא בפסיק רישיה ולא ימות. ואי משום
מלאכה שאינו צריכה לגופה הוה ליה הכי למימר
בהדיא. וי"ל דהא לא חשיב פסיק רישיה ולא ימות
כי אע"פ שהעששיות הגיעו לצירוף אפשר שלא יצטו
במים אלו מפני שלא ישהו שם אלא מעט. ועוד
שאין כל המתכות מצטרפות בכניסה למים וכל דאפשר
בשום צד בלא מלאכה לא חשי' פסיק רישיה כדברירנא
בכמה דוכתי. ועוד דההיא דאמרינן אביי ורבא

להו דרבים נינהו מיהו לא נחית השתא לפלוגתא דרבנן ואבא שאול. אלא למימר מאי דהוי דברי הכל כי לד"ה הקטורת של שחר היא בין דם לאיברים לכולי עלמא דם קודם לקטורת והקטורת קודמת להקטרת האיברים ובסדרן של רבנן ואבא שאול דמסדרי אס הקטורת בין נרות לנרות או לאחר כל הנרות לא מיירי וא"ת ולרבנן דסביר' להו דם התמיד קודם לכל הנרות הוא בבקר בבקר דענין מאי עבדי ליה. וי"ל דדרשינן ליה כדפריך רב פפא לעיל לאביי אליבא דאבא שאול דשדינן חד אדישון מוזבח דקדים לדם התמיד דהכא תלתא והכא תרי וחד שדי' על דם התמיד דליקדום לכל הנרות ואע"ג דהכא תרי והכא תרי אפילו הכי מכפר עדיף וסדר מער' לרבנן כך היא שני גזירי ענין קודמין לדישון מוזבח הפנימי ודישון מוזבח הפנימי קודם לדם התמיד ודם התמיד קודם לנרות והטבת חמש נרות קודם לקטורת וקטורת קודמת להטבת שתי נרות והטבת שתי נרות קודם לאיברים כו' כדמסיים אבא שאול.

והא דתנן קטורת של בין הערבים היתה קריבה בין איברים למנחת נסכים. אמרי' עלה בגמרא מה"מ אמר רבי יוחנן דאמ' קרא כמנחת הבקר וכנסכו תעשה מה מנחת הבקר קטורת קודמת לנסכים אף כאן קטורת קודמת לנסכים. ותמיהא מלתא יונא לן דהאי קרא מיירי לענין קטורת דלא מיירי בה כלל הא לא בא אלא ללמד שיעשה לתמיד של בין הערבים מנחה ונסכים כדרך שעשה לתמיד של שחר עשירית האיפה ורביעית ההין הניחא למ"ד ילמד שחרית מן ערבית אלא למאן דאמר ילמד ערבית משחרית מאי איכא למימר. וי"ל דאפי' למ"ד ילמד ערבית משחרית לאו מהאי קרא גמר לה אלא מנופיה דקרא קמא דאקשינהו וכת' את הכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים ואידך קרא שבסוף הפרש' דהדר כתב רחמנא בסוף הפרשה ואת הכבש השני תעשה בין הערבים כמנחת הבקר וכנסכו מיותר הוא לדרשא

וקים להו דאתא לענין הקטרת דלא מיירי בכולה פרשה ואלו בפרשה ואתה תצוה מיירי בקטרת של שחר והכא רמז לך שתהא קטורת של ערבית בין איברים לנסכים מה מנחת הבקר קטרת קודמת למנחת נסכים דהא אפי' לאיברים קדים. אף מנחת הערב קטורת קודמת לנסכים. ופרכי' ונימא כמנחת הבקר לגמרי ותקדום אף לאיברים ומהדרי' מי כתי' כאיברי הבקר כן יהו איברי ערב וכו' פי' דהא דכתי' קרא כמנחת הבקר וכנסכו תעשה כו' ה"ק כשם שמנחת הבקר מנחת הבוקר וכנסכו סמוכין זה לזה והקטרת קודמת להם כך בערב יהיו סמוכין ותהא הקטורת קודמת להם שאי אפשר שתהא הקטורת באחרונה. הלכך אי בעי קרא לומר שתהא קטורת ערבית קודמת לאיברים הוה ליה למימר כאיברי הבוקר וכמנחתו וכנסכו תעשה דהוי משמע שיהו האיברים והמנחה והנסכים סמוכים ללמד שתהא הקטורת קודמת להן. ואפשר דלהאי דרש' דר' יוחנן קרא הכי מדריש כשתרצה לעשות כעין מנחת הבוקר וכנסכו אז תעשה הקטורת אשה ריח ניחוח לשם אלא שלא מצינו לשון אשה ריח ניחוח על הקטורת לפי' הראשון יותר נכון. ואכתי' למה ליה למהדר ולמכתב בסוף הפרשה ואת הכבש השני תעשה בין הערבים. וי"ל דהא אתא למאי דאמרינן במנחות פרק התכלת הקריבו תמיד שחרית יקריבו בין הערבים לא הקריבו שחרית לא יקריבו בין הערבים כד"א בשלא נתחנך המזבח אבל נתחנך המזבח אעפ"י שלא הקריבו שחרית יקריבו בין הערבים. ואמרי' מה"מ שאם לא הקריבו שחרית לא יקריבו בין הערבים דאמר קרא את הכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים שני בין הערבים ולא ראשון בין הערבים דהכי אמר קרא כשתעשה כבש אחד בבקר אז תעשה כבש שני לו בין הערבים ומיירו בתחלת חנוכת המזבח שאין מחנכין אותו אלא בתמיד של שחר דהאי קרא כתיב בפרשת ואתה תצוה בחנכתו דכתיב לעיל וזה אשר תעשה על המזבח אבל כשנתחנך המזבח כבר אע"פ

ז"ל מה שתירץ בזה ויש לעמוד על דבריו וליראת
האריכות אמרתי לא אזכרנו). **יוקדם** דבר שנאמר בו בבוקר בבוקר לדבר שלא
נאמר בו אלא בקר אחד. פ"י לגבי
איברים לא כתיב ביה אלא בקר אחד כדכתי' תעשה
בבקר. וא"ת והא אמרינן לעיל דחד מהנך דעצם
שדינן ליה על דם התמיד דהכא וא"כ ה"ה לאברים
דאתרווייהו כתיב תעשה בבוקר. תירץ רש"י ז"ל
דהוא דעצם אדם התמיד הוא דשדינן ליה. ולא
על (כל) האיברים וא"ת מכפר עדיף אין כפרה
אלא בדם דמסתמא להכי לא כתביה רחמנא הכא
להדיא כי הכי דלא לדרשיה אלא אחד מינייהו והוא
דהוי עיקר. ולא עוד אלא דאפילו תימא נשדיה
איברים לא מהני ליה דקטורת דהוי בפנים דטעמ'
דמכפר עדיף לא שייך אלא בדם שאין כפרה אלא
בדם. **דף ל"ד ת"ל** וערך עליה העולה. דכיון
שעלה דכתי' וערך עליה העולה
משמע שהיא תהא ראשונה לקטורת דאי לאורוי
אתא שיקטיר עליה עולה ושלמים לכתוב וערך
עליה (העולה) אלא ודאי ה"ק שיערוך עליה בתחלה
העול' הידועה שהיא עולת התמיד. (חיים מדבר.
ולישנא דהעלה על עולת התמיד נראה שט"ס יש
משמ' כדאמר הבא העולה ראשונה כאן ועיין מ"ס
יש שפ"י שהיתה ראשונה לכל לעיל בזה)
הקרבת. ודאמר דאמ' במסכת חגיגה עולה
שהקריבו במדבר עולת תמיד היתה. אי נמי שהיא
היתה ראשונה לכל הקרבת שנאמר על המזבח
בפרשת פנחס. **מנחה** לחביתים דכתי' עולה ומנחה. פ"י דלהכי
כתב עולה ומנחה ללמדך שתהא מנחת
העולה אחר העולה מיד. ואיכא דקשיא ליה ואמאי
לא דרשינן נמי מהכא שיקדימו איברים למנחה מדכתי'
עולה קודם מנחה ולמה לי למדרשיה מדכתי' וערך
עליה העולה. וי"ל דדרש' דלעיל עדיפא דאלו
מדכתי' עולה ומנחה לא שמעי' אלא שתקדים למנחה

כלמוד ואפשר דקרבת אחרות קדמי לעולה אבל
מדרש' דלעיל שמעי' שהיא קודמת למנחה ולכל דבר.
וכדי שלא נאמר דאיכא מידי דמפסיק בין איברי'
למנחה כתב רחמנא עולה ומנחה.
ביום ביום לאחר. פ"י דכי הכי דבבקר בבק'
משמע להשכים הרבה בבקר הכי נמי משמ'
ביום ביום להמתין עד שיבא ע"י עצמו של יום.
וגבי בזיכין כתי' ביום השבת ביום השבת. וכל
היכא דנקטי' בסוגיין לישנא דבזיכין בעי' לומר על
סדור הלחם והבזיכין דתרווייהו במדא עבודה נינהו
ואין להפסיק ביניהם.
גמר חק חק מחביתין פ"י דתרווייהו כתיב חק
עולם ופרכי' אי מהתם גמר ליגמר לכולה
מלתא מהתם פ"י להקדימו אפילו לנשים ומהדרינן
דלהכי אהני ביום ביום לאחר אותו קצת שיהיו נשים
קודמי' לבזיכין מיהת.
גרסת מקצת הספרים אי רבנן בין נרות מיבעי
ליה אבל רש"י ז"ל גורס בין דם לנרות
ופ"י הוא ז"ל בין דם לגמר הנרות דהיינו קודם
שתי נרות. וא"ת אמאי לא אמרינן בין נרות לנרות
מיבעי ליה. תירצו בתוספות דכיון דמתני' קתני
בין דם לאיברים אי נמי בין איברים לנשים דקתני
לקטורת בין שתי עבודות שחלוקות זו מזו אין נמי
נקטינן דם ונרות דהוו שתי עבודות נחלקות דכולהו
נרות חדא עבודה היא דשם נרות אחת היא. עוד
י"ל דניחא לן למינקט בין דם לנרות ללמד דדם
בעי לאקדומי לקטרת ואע"ג דקטורת הוי לפני
משום דמכפר עדיף.
לעולה רבנן ובסדרן לא קא מיירי. פרש"י ז"ל
דלא דק תנא בסדרן ובזין הוא דמצינן
למימר דאבא שאלו הוא אלא דניחא לן לאוקומה
כרבנן ולישנא דבסדרן לא קא מיירי אכתי לא
מתפרש שפיר. ועוד כיון דקתני היכן היתה קטרת
קרבה בתמיד של שחר ובתמיד של בין הערבים היכי
אמרי דבסדרן לא מיירי או דלא דיין ביה. ונראה
לפרש דאין ה"ק דתנא דמתני' ודאי כרבנן סבירא
להו

לו דף כ"ה ע"ב ד"ה והרי הסכימו ז"ל כפירושא קמא דמעילה דלמנוה הוא דבעי תלמודא וצריך לומר דתפסו במושלם הסכמתם זו ואמטו להכי כתבו ולא היה בערב. ועיין שם שהביאו הירושלמי הנו"ל יע"ש והוי יודע שהרמב"ם ז"ל כפי' המשנה ספ"ו דתמיד חלוק ע"ד התוס' וס"ל דגם בערב היה דיטון מוזכר פנימי והמנורה יע"ש וכן יש לדקדק מדבריו ז"ל בחיבורו ספ"ו מהלכות תמידין יע"ש ויש פנים לסברתו זאת מסוגיא דלעיל דקאמר מכשיר עדיף ול"ק משום תדיר ושאינו תדיר ועיין בדברי התוס' שם ומה שתירצו אגב דוחקא דלדעת הרמב"ם ניחא (דוק):

א"כ נרות במאי מפסקת להו. פי' דליכא למימ' דליפסקינהו בקטורת דלאבא שאלו משמע ליה בהטיבו את הנרות יקטירנה דה"ק בהטיבו את הנרות והדר יקטירנה וכל היכא דאפשר למדרש הכי הכי עדיף לן למימר כל היכא דליכא שום הכרח באידך דרשא. אבל היכא דליכא שום עדיפותא באידך דרשא הא לאו פרכא היא לומר במאי דמפסקת. דמנא לן דמפסקי' וכי מפסקי' מנא לן דבזם התמיד. דילמא בקטרת ואמר רחמנ' לענין הטבה תהא הקטרה כדדרשינן לרבנן.

הנידחא לריש לקיש דאמר למה מטיבין וכו' פירש רש"י ז"ל דתשלוס שינויא דאביי הוא. והכי קאמר במאי מפסקת לה בשלמא לריש לקיש לא בעי לאפסוקיה במידי אחרינא דעביד בינייהו אלא שימתין בנתיים ויהלך בעזרה למעבד הרגשה. אלא לר' יוחנן דאמ' חלקו לשני בקרים הא ודאי אי אפשר לחלקו אלא בשיעשה עבודה ביניהם. וכדיטון מוזכר ליכא לאפסוקיה דהא אף לתמיד אית לן לאקדומיה. ועוד שאין להקדים חמש נרות לדיטון מוזכר דאין מעבירין על המנוות וליכא עבודה אחריתי להפסיק ביניהן שכבר כלן סדורות כך פרש"י אבל רבינו חננאל ז"ל פירש בשם (חיים) מדבר מן גאון ז"ל דהא מלתא באנפי האמור בזה פירושו של נפשה היא דקשיא לן אסוגיין הגאון ז"ל זה מעלה

דאמרינן דכתיבי שתי בבקר ארוכה לדברי הרמב"ם אהטבת חמש נרות ולא אשתי ז"ל בפ"ג מהל' תו"מ נרות דהניחא לריש לקיש דין י"ו שכתב טעם מלינן למימר הכי אלא לר' אהפסק כדי להרגיש יוחנן חד בבקר קאי אחמש העזרה וכתב שעושין נרות וחד קאי על שתי נרות עבוד' אחת בנתיים ועלתה בקושיא. ולא נהירא יע"ש ותמה עליו מרן דא"כ הוה ליה לתלמודא לומר ז"ל בכ"מ שם דהוי קשיא. ועוד דלרבי יוחנן כמזכה שטרא לכי תרי אע"ג דדריש בבקר בבקר שלדברי ר"ל לא לחלק הטבת הנרות לשני בעינן הפסק בעבודה בקרים. מ"מ לא סגי' ולא וכדמוכח מפ"י רש"י למדרשינהו תרויהו אכולהו ז"ל ועוד למה פסק נרות כיון דאתרוייהו כת' כר"ל נגד ר"י וכדחק בהטיבו את הנרות: הרב ז"ל בישוב דבריו יע"ש אמנם עפ"י פירושו של הגאון ז"ל סלקו דבריו כהוגן וזו היא הדרך אשר דרך בה הרמב"ם ז"ל וגפקא לן דבין למר ובין למר הפסק עבודה בעינן דלתרוייהו הא מלתא דאורייתא היא וכנו"ש התוס' ישנים יע"ש. ואתה תחזה שדברי הרמב"ם כפי' המשנה בפ"ג דתמיד מסכימי' לזה שכת' בתחלת דבריו שצריך להפסיק ביניהם בעבודה וכתב ע"ז וחלקו בסבת זה יש מי שאמר כו' משמע דלכ"ע מפסיק ולא נחלקו אלא בסיבת וטעם הדבר כמבואר וכיון דסוגיין דהכא מוכחא דבבקר בבקר אתאי לקדימה והיינו כר"ל כמוכן ולרבי יוחנן לא חזיקן טעמא להקדים הטבת חמש נרות לדם התמיד לאבא שאלו או לקטרת לרבנן ואסקינן לה בקשיא אמטו להכי בחר הרמב"ם בטעמו של ר"ל כמוכן. ואף דבעלמא מלתא דאסקינן לה בקשיא לא אידחי'א מהלכתא וכמ"ש רשב"ם בפ' חזקת דף כ"ב והריטב"א פר' לא יחפור והר"ב יבין שמועה דף ז' יע"ש מ"מ היינו דוקא היכא דנפ"ל מידי לענין דינא ברם הכא דלא נפ"ל מידי כמדובר וסוגיין אזלא כר"ל מ"ה כתב טעמו של ר"ל כנלע"ד ברור ועיין להר"ב למ"מ

אפשר להקטיר בלא דישון. הרב ז"ל בזה דמאחר
ומיהו איכא למידק דהא כולהו דאית לן דמזוה לדשן
נרות שבעה כחדא כתיבי המזבח בכל יום אם
ואלו בסוגיין וימנין דשדינן כן עכ"ל דבבבא בבבא
חד בבבא דעצים אחמזש נרות דכתיב גבי קטרת קאי
ולא שדי' אשתי נרות. ולא נמי לדישון כיון דמחמת
על הקטורת ולא על הדשן. הדין א"א להקטיר בלא
או דשדינן ליה על הדשן דישון. וע"פ הדברים
לחודיה. וי"ל דודאי להכי האלה לא סתרי דבריו
לא כתביה רחמנא להבוא בבבא דהכא אמ"ש לעיל
שלישי בהדי אידך ממש כי בע"א דכלא גחלים
היכי דלא ליסדייה אכל מואי לא יוכל להקטיר קטרת
דכתי' בבבא ודכותה אמרי' אכל בלא דישון אפשר
לקמן גבי איברים. להקטיר דהתם לענין
המציאות קאמר דכלא גחלים אין שום מציאות
להקטיר קטרת ואמטו להכי מכשיר עדיף משא"כ
לענין דישון שיתכן המציאות להקטיר על גבי הדשן
כמובן. ואתנה לבי לדעת מהיכא נפ"ל עיקר דישון
מזבח הפנימי ומצאתי בירוש' דיומא בפרקין הלכה
ג' מנין לדישון מזבח הפנימי ר"פ בשם ר"א והשלך
אותה אצל המזבח קדמה אל מקום הדשן אם לקבוע
לו מקום כבר כתיב אצל המזבח אם ללמדך שינתן
כו' כתיב קדמה ואף הוא דרש אצל המזבח כו' רבי
זעירא בשם ר"א לא אמר כן אלא מנין לדישון מזבח
הפנימי שנא' והזה והקטיר מה הזה בגופו אף הקטרה
בגופו עכ"ל. והמתבאר בדברי הירוש' הלזה הלא
זה הדבר דדישון מזבח הפנימי יש לו מקר' מפורש
מן התורה או מקרא דאל מקום הדשן או מהיקשא
דוזה והקטיר וכמדובר. ומן האמור בזה תמיהא
לי מלתא טובא במה שראיתי להרמב"ן ז"ל בס'
המלחמות בענין הפייסות שכתב בתוך דבריו דעיקר
דישון נראה שהוא מדבריהם שאין לו עיקר מן התורה
יע"ש. ואני תמה שהרי מן הירושלמי שכתבנו מפורש
יוצא דדישון מזבח הפנימי הוי מן התורה וכדבר
האמור. ושוכ האיר ה' את עיני ומצאתי סוגיין
מפורשת בפ' ולד חטאת דמעילה דף י"א אמתני'

דדישון מזבח הפנימי לא נהנין ולא מועלין דקא'
תלמודא בשלמא מזבח החיצון דכתיב ושמו אלא
מזבח פנימי מנ"ל ומסיק דנפ"ל מקרא דאל מקום
הדשן. וסוגיין זו רבו בה הפירושים כאשר יראה
הרואה שם בדברי התוס' יע"ש. אמור מעתה הא
נמי קשיא להרמב"ן שאף שנאמר דמפרש לה כפרש"י
ז"ל מ"מ משמע דפשיטא ליה לתלמודא דמזוה לדשן
מדקא בעי אקביעות מקום לחודיה ועכ"ל דפשיטא
ליה דמזוה לדשן והיינו מהיקשא דוזה והקטיר וכנ"ש
הירושל' וא"כ איך כתב ז"ל שהוא מדבריהם ואין לו
עיקר מן התורה ול"ע. ומכלל הדברים הנאמרים
בזה יש לעמוד על סברת התוס' ז"ל לעיל דף כ"ו
ד"ה אלא ובפ"ק דף י"ג ע"ב ד"ה ורמינהי דסבורים
ז"ל דדישון מזבח הפנימי והמזוה לא היה בערב
יע"ש: וע"פ האמור ת"ס אני לא אדע מאין
הרגלים לסברא זו אחר דגזרת הכתוב היא וכ"ש
וק"ו לדברי ר' זעירא דנפ"ל מוזה והקטיר מה
הזה בגופו אף הקטרה בגופו. נמצא דגזרת הכתוב
שתהא ההקטרה בגופו של מזבח ולא ע"ג הדשן
וא"כ היכי מצי להקטיר קטרת בערב בלי דישון אחר
שהמזבח מלא דשן מקטורת השחר שהכניס ג' קבין
גחלים כנודע והא לא הויא בגופו ובשלמא לפי
מה שפירשו הם ז"ל במעילה דכי בעי תלמודא היינו
מנ"ל דמזוה לדשן ואהא קא מפיק ליה מקרא דאל
מקום הדשן. ניחא דלא תיקשי להו מיהך הקטרה
בגופו כיון דחזינן דבתלמודא דידן מפיקין ליה מקרא
דאל מקום הדשן ומשמע דלא ס"ל ההיא דרשא דוזה
והקטיר. וכיון שכן אפשר דמדמינן דישון לתרומת
הדשן דלא היתה כי אם בבבא דשם דשן חד הוא
ואיתקוש נמי למזבח החיצון ליאסר בהנאה או בק"ו
מיניה. אמנם לפי מה שהסכימו ז"ל במעילה דכי בעי
תלמודא היינו לקביעות מקום ומשמע דפשיטא ליה
לתלמודא דמזוה לדשן והיינו מהיקשא דוזה והקטיר
וכנ"ש הא ודאי קשיא כיון דבעינן בגופו היכי מצי
להקטיר בערב בלא דישון אחר שהמזבח מלא דשן
כמדובר. ואחר החיפוש מצאתי שהם ז"ל בפ' הוציאו

לפני של ראש אלא שימשם של יד תחלה ואח"כ של
ראש והיינו דקא' היכי עביד מדרעא לטוטפתא :
ההוא בבקר בבקר דשני גזירי עזים דלא צריכי
פ'י לגופיה לא צריך דמסתייה דלכתוב
וכער עליה עזים ביום ואי לאשמעו' שיהו קודמ'י
לדישון מוזבח הפנימי. פרש"י ז"ל דלהא לא צריכי
כלל דבלאו הכי נמי מכשיר עדיף ואע"ג דנקטי'
לעיל דאע"ג דהכא כתיב בבקר בבקר והכא כתיב
בבקר בבקר לרוחא דמילתה נקטי' ליה ובנוסחי
דיוקני הכי גרסי' דאע"ג דהכא כתיב בבקר בבקר
מכשיר עדיף פ'י מכשיר עדיף מבבקר בבקר דגבי
דישון המזבח :
וקר שדייה להטבת חמס נרות דנקדימיה לדס התמיד
דהכא תלתא והכא תרי. וא"ת בלאו הכי
נמי תיפוק לי דגבי נרות איכא תרי בבקר וגבי
תמיד ליכא אלא חד תירצו בתוס' דאין הכי נמי
מיהו הא בעי למשדי חד אתמיד לאקדומי לשתי נרות
וכיון דכן אי לא שדינן חד תלתאי על הטבת חמס
נרות הוו להו תרי ותרי ומכפר עדיף וא"ת ולוקמיניהו
לתרויהו בבקר בבקר דעזים על התמיד והוו להו
תלתא ולקדום תמיד לכולהו וכי תי' א"כ במאי
מפס' להו כדאמרי' לקמן. הא ליכא למיפרך אלא
דומיא דלקמן שהדרשות שוות. אבל הכא הא נסתבר
דעדיפא חדא דלקדום דס התמיד אכולהו דמכפר
עדיף ותו דלמשדי תרויהו בחד דוכתא טפי עדיף
ותירצו דאדרבה כיון דרחמנא כתב בחד דוכתא תרי
ובאידיך לא כתב אלא חד לית לן למשדי תרי אחד
ושיהא התוספת גדול מן העיקר.
וקר שדייה לדס התמיד דנקדמיה להטבת שתי נרות
ואע"ג דהכא תרי והכא תרי דמכפר עדיף
וא"ת אפילו לא נשדי חד מנייהו אדס התמיד אית
לן לאקדומי על שתי נרות. דהא טעמא דמכפר
עדיף משני בבקר כדאמרי' גבי שני גזירי עזים
דמשום טעמא דמכשיר עדיף לחוד מקדמ'י להו לדישון
מוזבח דכתיב ביה תרי בבקר וי"ל דטעמא דמכשיר
עדיף מטעמא דמכפר' ובתוס' פ'י דכל היכא דלא

כתיב ביה שום בקר ודאי סמכי' אטעמא דמכשיר
או מכפר דעדיף מתרי בבקר. אבל כי טרח רחמנ'
למכתב ביה בקר ולא כתב ביה אלא חד ההוא דכתב
ביה תרי בבקר גלי רחמנא דבעי לאקדומי ועוד
הקשו ואפילו לא כתב רחמנא אלא חד בבקר גבי
תמיד אית לן לאקדומי להטבת שתי נרות דאי לא
במאי מפסקת להו דהכי פרכי' בסמוך וי"ל כדפריש'
לעיל דלא פרכי' הכי אלא היכא דליכא שום הכרחה
אחרי' לאידך דרשא דבעי' למעבד מה שאין כן בוו
דודאי כיון דתרי בבקר בעו לאקדומי אחד בקר
וכדכתי' דהא הכי גלי רחמנא תו לא סתרי' האי
דרשא משום טעמא דא"כ במאי מפסקת דההיא אינה
אלא פירכא כל דהו כדבעי' למי' בסמוך איכא דקשיא
ליה דלא ליכתוב רחמנא גבי תמיד בבקר כלל
דהשתא ודאי קדים לשתי נרות או משום דמכפר עדיף
או משום טעמא דבמאי מפסקת להו ולאו מילתא
היא דההוא בבקר דכתיב בתמיד בפ'י לגופיה
אצטריך לבאר דין תמיד של שחר ודין תמיד של בין
הערבים :
אמר ליה רב פפא לאביו ואימ' חד שדייה לדישון
מוזבח הפנימי דנקדום לדס התמיד דהכא תלתא
והכא תרי וחד שדייה לדס התמיד וכו'. פ'י אבל
לא מצי' לומר חד שדייה לדס התמיד דנקדמיה לדשון
דאע"ג דהכא תרי והכא תרי מכפר עדיף. דא"כ
אידיך חד למה שדינן ליה אי שדינן ליה אדישון
לאקדומי להטבת שתי נרות היא הנותנת דליקדום
גם לדס התמיד דהכא תלתא והכא תרי ובכלה
סוגיין משמע דעדיפי מתרי בבקר ומכפר ועוד
דלהקדים דישון מוזבח להטבת נרות לא צריך קרא
דתיפוק ליה דאין מעבירי' על המצות הילכך ליכא
למיפרך אלא כדאמרן והו' יודע דהאי בבקר בבקר
דאמרי' דכתיב בדישון המזבח ובהטבת נרות. וכן
לקמן גבי קטורת כולהו מחד קרא נינהו דכתיב
בבקר בבקר בהטיבו את הנרות יקטורנה וקימי
בין אהטבה בין אקטרת וכיון דקאי אהקטרה לא
סגי' דלא קאי אדישון שאי (חיים מדבר. כונת

עשר אמות דל מנייהו חמש דהיינו שתי אמות ומחצה
מכל צד שהיו משוכין השלחן והמנורה זה מכותל
צפוני וזה מכותל דרומי. פש גבן חמש אמות חלל
עם מקום השלחן והמנורה כמובן. ומחמש אמות
אלו דל מנייהו אמה וטפח וחצי מכל צד לפי שהארון
שהיה אמתים וחצי ממוצע ביניהם א"כ נמצא שבתוך
שתי אמות וחצי מאמצעיתן של חמש אמות אלו
צריך שיהיה עומד המזבח כדי שיהיה ממש כנגד הארון
מבחוץ. וכיון שהמזבח היה אמה רוחבו אין לו עוד
מקום להימין או להשמאל כי אם אמה וחצי ואף היא
בתוך החלל הזה. אמור מעתה זהו מה שאמרו
שהמזבח היה ממוצע ביניהם משוך כלפי חוץ קמעה.
ואהא קא מקשי דאעיייליה טפי ומוקמה בהדייהו כלומר
באותו חלל עצמו יהיה משוך יותר כלפי פנים ולא
נוקמיה התם כלל. דהא זהו מקומו דוקא ברוחב
המשכן לא פחות ולא יותר ואי איכא לאקשווי היינו
לענין מקומו באורך המשכן דהיינו משוך כלפי פנים
בהדייהו כמובן וזה כלע"ד ברור. אך אי קשיא הא
קשיא דאמאי לא מוקמינן ליה כלפי פנים סמוך
לפרכת משוך מבין השלחן והמנורה כי היכי דליחזו
אהדדי ואי הוה קאי הכי לא הוה קדים דישון המזבח
לדישון המנורה אלא איפכא דבה פגע ברישא כמובן.
הן אמת שצריכין אנו לדעת אם השלחן והמנורה
היו סמוכים לפרכת ממש או רחוקים ממנו בתוך
העשר אמות שהיה שלישי של משכן ובבית עולמים
בתוך העשרים אמות שהם שלישי של בית וכמבואר
פרק שתי הלחם דף ל"ח. איברא דבבית עולמים
שהיו שם עשר שלחנות ועשר מנורות למ"ד דמזרח
ומערב הוו קיימי לכאורה נראה דהיה מתחיל ארכן
מסמוך לפרכת ממש כי היכי דליהוו עשרין בעשרין:
האמנם אחד הרואה שם בפ' שתי הלחם עיניו יחזו
דמסקינן התם לכולהו דבתרי דרי הוו יתבי דהיינו
באורך עשר אמות כמובן ועיין מ"ש התוס' שם.
וא"כ עדיין לא ידענו אם היה מתחיל סדורן מסמוך
לפרכת ממש. דאי הוה הכי ניחא דאין מקום למזבח
שיהיה משוך מבין שניהם כי אם לצד חוץ כמבואר.

אמנם אם לא היה מתחיל סדורן אלא ברחוק מן
הפרוכת הדרן קושין לדוכתא דלוקמי ליה כלפי פנים
וכעת לא מנאתי גלוי לזה. ועיין להרשב"א ז"ל
בתשו' סי' ש"צ שרצה לומר סברא זו שהמזבח היה
לפני ה' ממש והשלחן והמנורה היו משוכין ממנו
כלפי חוץ. ושוב דחאה מסוגיין דהכא יע"ש ולא
ביאר לנו טעם הדבר מפני לא היה כן. ואולי יש
להוכיח כן מסדרן של כתובים דהקמת המשכן בציווי
ובמעשה שהתחיל סדר הקמתו מצד פנים לחוץ
כמבואר שם שהזכיר ארון ופרכת ושלחן ומנורה והדר
מזבח ואי מקום המזבח לצד פנים בתר ארון ופרכת
הו"ל למכתביה אלא ודאי שאין מקומו כלפי פנים
(ודוק).

ש"מ עבדרי דרעא אטוטפתא אסיר פרש"י ז"ל
שאסור להקדים הנחת תפלה של ראש לתפלה
של יד דהא בזרוע פגע תפלה והוה ליה מעביר על
המזות אלא היכי עביד מכא דדרעא ומדרעא אויל
לטוטפת' והקשה ר"י ז"ל דמטעמא אחרינא נפקא
לן בפרק הקומץ כשהוא מניח מניח של יד תפלה
וכשחולץ חולץ של ראש תפלה משום דכתי' והיה
לאות על ירך ולטוטפות בין עיניך כשהן בין עיניך
יהיו שנים לכן פר"י ז"ל דעבדרי לשון אקדומי כמו
ויעבור את הכושי ותו מיירי כשמניחין בכים שלהן
שאסור להקדים להניח בכים תפלה של יד קודם
תפלה של ראש שאם כן תהא תפלה של ראש למעלה
וכי אתי בתר הכי להניח תפליו יצטרך להעביר על
המזות כי הוא צריך להניח של יד תפלה והשתא
כי פגע בתפלה של ראש פגע בריש' וזה הפי' נכון
אלא שיבא עליו בדוחק הא דאמרי' היכי עביד מדרעא
לטטפתא והוה ליה למימר מטוטפתא לדרעא כלומר
שיניח בכים טוטפתא מעיקרא ויש אומרי' דלא גרסי'
ליה ויש להלוס אותו דהכי קאמ' היכי עביד יניחם
בענין כי בשעת ההנחה של תפילין לזיל מדרעא
לטוטפתא שתהא תפלה של יד למעלה בכים ורבי'
אליהו מפריש ז"ל פי' דהא קאי אמאי דאמרי' חייב
אדם למשמש בתפליו דאסור להעביר תפלה של יד
לפני

גמרא גמירנא סברא לא ידענא. כהא מלתא מיהת דאלו באידך שפיר ידע טעמא.

אין מעבירין על המצוות פי' ומצוה שבאה לידו תחלה יש לו להקדים כדי שלא יתעכב ויתאחר מעשות המצוה ומהאי טעמא אמרינן במנחות שמביאין העומר מן הקרוב לירושלם לפי שאין מעבירין על המצוות.

ע"ב ולוקמיה בהדיהו. פי' בין המנורה והשלחן. יש מקשי' מנא ליה

דהתם בעי למיהוי עד דפריך (חיים מדבר. אחד הכי ולא פריך דלא נוקמיה הרווא עיניו יחזו התם כלל ולא קושיא היא דבמה שתירץ הרב ז"ל דכיון דקתני ומשך קימנעא לקושיא זו אכתי לא כלפי חוץ מכלל דקים לן מיתרנא שפיר דהתם בעי מיהוי קרוב להם דאעיקרא דדינא קשיא כל מה שאפשר. ולהכי האי דקים לן דהתם שיילינן דכיון דלקרובינהו בעי מיהוי מכלל והתוס' טפי עדיף לוקמיה ביניהו ישנים ז"ל הניחוחה בצ"ע. דמקרב להו טפי. ואנא זעירא לדירי חזי

לי לפע"ד דהדבר מוכרח מעצמו דליהוי התם בחלל שבין השלחן והמנורה דהא קרא כתיב בפרשת תצוה ונתת אותם לפני הפרכת וכו' לפני הכפרת ודרשו רז"ל והביאו רש"י ז"ל שמא תאמר משוך מכנגד הארון לצפון או לדרום ת"ל לפני הכפרת מכוון כנגד הארון מכוון עכ"ל. וכתב הרא"ש ז"ל שם שלא תאמר שהמזבח אעפ"י שהיה לפני הפרכת אפשר שלא היה באמצעה ממש אלא נוטה לצד דרומי או לצד צפוני כו' לפיכך חזר וכתב לפני הכפרת שאורך הארון נתון כנגד רוחב המשכן. וארכו אינו אלא כי אם שתי אמות וחצי והיה משוך מן הכותל הצפוני כשיעור משיכתו מן הכותל הדרומי ונמל' שהיה באמצע רוחב חללו של משכן וכשאמר שהיה המזבח כנגד הכפרת נמנא שהמזבח באמצעה של פרכת ממש יעש"ב. ואחרי הודיע אלקים אותנו את כל זאת אתה תחזה כי על כרחין מקום המזבח באורך אותו החלל שבין השלחן והמנורה הוא שהרי רחבו של משכן

עשר

האי לאו מעליה מפקא כמדובר וא"כ שפיר אייתר לן עליה דהו"מ קרא למיכת' וערך העולה והוא שמעינן שפיר דהעולה עולה ראשונה ואייתר עליה למידרש עליה ולא על חבירתה כמבואר ויותר תגדל התימא במה שהביא סיוע לדבריו ממה שפרש"י לקמן ולפי האמור כל דבר איפכא קא אזיל כמדובר. ומה שתירץ ז"ל דמהקטיר עליה חלבי השלמים שמעינן תרתי כי על עולת התמיד דוקא ישלים כו' ומינה דעולה שחרית קודמת לכולם וכי כל הקרבנות יהיו קודם תמיד של בין הערבים וכו' אחד הרווא עיניו יחזו כי הדברים תמוהים דמכל הנך סוגיי דכתיבנא ואיתא נמי בס"פ הגוזל קמא דף קי"א ובפ' התכלת דף מ"ח מוכח בהדיא דמקרא דוערך עליה העולה נפ"ל שלא יהא דבר קודם לתמיד של שחר ולא מהקטיר עליה כמבואר ועל כולן מפורש יוצא מסיפא דפרק הזהב ושלחי כתובות דאייתינא לעיל דמה"א דהעולה הוא דנפ"ל וכמש"ל. ועיין להרב ז"ל עצמו לקמן על דף ל"ד ד"ה ת"ל וערך כו' מ"ש שם ואף שנראה שיש שם מ"מ מדבריו שם משמע דמה"א דהעולה מפיק ליה באופן שדברי הרב אלו שגבו ממני ולא יכולתי להולמם).

אפילו הכי מכזיר עדיף. פי' בתוס' דסברא הוא כי היאך יעשה המצוה אם (חיים מדבר לא יתקן מכשיריה תחילה ועוד עיין לקמן שכלאו גחלים לא יוכל להקטיר בע"כ ד"ה א"ל אבל בלא דישון אפשר להקטיר. רב פפא וכו' וא"ת ותיפוק לי' משום דאין מעבירין ומה שאכתוב על המצוות וסדור שני גזירי עצים שם בס"ד). דמערכה קודמין לו לקטורת דכיון דבמזבח קאי במערכה גדולה פגע ברישא. יש מתרצים דכל הכי טעמי דנקטי' בהא לאב"י דלא הוה ידע ההוא טעמא דאין מעבירין על המצוות כדאי' בסמוך ולא נהיר. ור"י ז"ל תירץ דכיון שהיה צריך ללכת מלשכה ליטול משם גזירי עצים אין כאן משום אין מעבירין על המצוות ואע"ג דפגע במערכה שאין מצות גזירי העצים עד שיטול העצים וזה נכון:

ואיפוך אנה פרש"י ז"ל ואיפוך אנה להקדים מערכה שנייה של קטורת למערכה גדולה וקרא לאו בסדרא איירי דהא בהקטר כל הלילה קאי. עד כאן. פי' דודאי לכולי עלמא סדורא דקרא כדאמרן הוי דמוקדה זו מערכה גדולה. ואש המזבח תוקד בו זו מערכה שנייה אלא שאנו באים לומר דקרא בסדרן לא מיירי אלא לאשמועינן מניחא וא"ת ומהיכא תיתי דלא ליהוו מערכות כסדר שכותבין. י"ל דמשמע ליה דתוקד בו מעיקרא משמע ולא נהיר. אבל הנכון דטעם כדמפרש בסמוך דמערכה שניה עדיפא לאקדומי שמכניסין ממנה לפני לפנים.

שכן כפרתה מרובה. פרש"י ז"ל שעליה כל ההקטרות שעליה מקריבין כל החטאות ואשמות. והקשו בתוספות דהוה ליה למימר שכן תקרובתה מרובה. ולא קשיא דלתקרובת קרי כפרה בכמה דוכתי. ובתוספות פירשו שכן כפרתה של עולת התמיד דאיירי בהאי מערכה מרובה כ"ש שמכפרת על כל עשה ולא תעשה שניתק לעשה כדאי' בסיפא וכדבעינן לומר לקמן. מה שאין כן בקטורת שאינו מכפר אלא על לשון הרע:

אי לא משכח עזים למערכה שנייה פי' דלא אשכח עזים הראויין לה מי לא מעייל להיכל גחלי' ממערכה גדולה להקטיר קטורת.

מבלל דאיתה בחברתה פי' דאי ליכא אלא מערכה גדולה למה לי למי' עליה למעוטי שלא יתנס על חברתה. ופרכינן והאי מיבעי ליה לגופיה שיתנס על המערכ' ממש ולא מן הצד או בפני עצמו ומהדרי' תרי עליה כתיבי. (חיים מדבר. תמיהא תמיה' מילתא דהא תלתא לי מילתא טובא במאי עליה איכא. וביער עליה דמקשי דחד עליה וערך עליה והקטיר עליה אצטריך לשלא יהא דבר תו קושי' דהא כולהו תלתא קודם לתמיד של שחר צריכי חד לגופיה וחד דהא מפורש יונא בכמה לכדאמרי' לעיל עליה השלם דוכתי דהך מילתא כל הקרבנות כולן וחד לאו מעליה מפקינן

לכדאמרי' לקמן שלא יהא דבר קודם לתמיד של שחר כדכתי' וערך עליה העולה ואמר רבא העולה עולה ראשונה וכדפרש"י ז"ל לקמן. וכך הם דברי רש"י דכיון דכתיב וערך עליה העולה משמע שתחלת מה שיסדר על המערכה תהא עולת תמיד. וי"ל דכיון דכתי' והקטיר עליה חלבי השלמים. מהתם נפק' לן תרתי כי על עולת תמיד דוק' יסלים שאר קרבנות שלמים ומינה דעולת שחרית קודמת לכלם וכי כל הקרבנות יהיו קודם תמיד של בין הערבים על עולת התמיד של שחרית. פשו להו תרי עליה דמיירו בענין המערכה ובער עליה וערך עליה כלומר על המערכה חד לגופיה וחד עליה ולא על חברתה דאילו והקטיר עליה על העולה בעינן למימר וזה נראה ברור. והא דאצטריך קרא לאקדומי מערכה שנייה לגזירי עזים. טעמא דמלתא פי' בתוספות דאע"ג דשני גזירי עזים ביום כיון דכשרין כלילה הוה ס"ד לאקדומינהו ולא מיחוור אבל הטעם משום דכיון דגזירי עזים מהכשר מערכה גדולה היא הוה אמינ' דכיון שהתחיל במערכה גדולה יע"ש. אמור מעתה גומרה. מאי קושיא ליה להריטב"א דחד עליה איצטריך להאי מלתא והלא

מסדר מערכה משמיה דגמרא אליבא דאבא שאול
והא דלא חיירי בתרומות הדשן משום דלא
מיירי אלא בעבודת היום. אי נמי דלא בעי לאורויי
אלא מסדר מערכה ואילך.

מערכה גדולה קודמת למערכה שניה של קטורת
פי' כי שתי מערכות היו עושין אחת
להקטיר עליה איברי הקרבנות והאימורין וחדא ליטול
מומנה גחלים לצורך קטורת שבהיכל על מזבח הזהב.
ופרש"י ז"ל כי מערכה של קטורת היתה נעשית
במערכת דרומית של מזבח משוכה לצפון ד' אמות
כדאיתא במסכת תמיד עד כאן. ובפרק קדשי
קדשים מיייתי לה להאי מתני' דתנן ביררו משם
עלי תאנה יפין לסדר מערכה שנייה לקטורת
כנגד קרן מערכת דרומית משוך מן הקרן כלפי
הצפון כו'. ושקלי' וטרי' עליה ואמר' דקסבר האי
תנא כולה מזבח בצפון קאי והני ד' אמות מאי
עבדיתייהו אמה יסוד ואמה סובב ואמה מקום קרנות
ואמה מקום הלוך רגלי הכהנים פש ליה חדא אמתא
דאי מוסגי ביה לקמון תו ליכא כנגד הפתח דהא
נפיק מכוליה פיתחא ע"כ. ופירושו דגבי גחלים
של קטורת כתיב מן האש אשר לפני השם. ובעי'
שתהא מערכה של קטורת רואה כנגד פתח ההיכל.
ולמאן דאמר כוליה מזבח בצפון קאי מתחיל יסוד
המזבח הדרומי כנגד חצי פתח ההיכל ששם אמצע
עורה בצמצום. הלכך כי מדלית אמה של יסוד
ואמה של סובב ואמה של קטרת ואמה של מקום
רגלי הכהנים אין לך מפתח ההיכל של צד צפון
אלא אמה כי חצי פתח ההיכל רחבו חמש אמות
הלכך צריך להתחיל המערכה באותה אמה שאם
מתרחק כלפי צפון אותה אמה שוב לא תהא מערכה
לפני ה' דהיינו פתח ההיכל דאלו למאן דאמר כוליה
מזבח בדרום קאי אדרבה מתחיל יסוד מזבח הצפוני
מכנגד חצי פתח ההיכל של דרום. וכי שקלת ד'
אמות של יסוד וסובב וקרנות ורגלי הכהנים לא
נשאר מן הפתח אלא אמה וצריך לעשות מערכה
זו באמה חמישית של קרן מערכת צפונית. ולמאן

דאמר מזבח ממוצע בעזרה צריך להתרחק מן הדרום
כלפי צפון י"א אמות שהרי חצי המזבח מתחיל כנגד
חצי פתח ההיכל וחצי המזבח י"ו אמות טול חמש
כנגד הפתח פשו להו חד סרי. ומיהו איכא מאן
דמוקים לה התם אפילו כר' יהודה דאמר מזבח
ממוצע וכמאן דאמר קדושת ההיכל ואולם חדא היא
דהוה ליה חצי רחב פתח האולם עשר אמות פשו
להו ו' אמות עד הקרן והני ד' אמות דקתני ד'
אמות ממש מראשו של קרן החיצוני והוה להו בר
מאמה יסוד ואמה סובב. ולהאי לישנא איתייא
כפשטה ד' אמות משוך מן הקרן. אבל ללישנא
קמא דכתיבנא כנגדן בקרקע קאמר כדאיתא התם
וכדכתיבנא לה להא לפרושי לישנא דכתב מרן
רש"י ז"ל.

סידור שני גזירי עצים פי' דמזוה מן התורה
לתת על המערכה הגדולה שני גזירי עצים
והיינו דכתיב וזכר עליה הכהן עצים ומיעוט עצים
שנים.

קטורת קודמת לאיברים. פי' להקטיר האיברים
שעל גבי המזבח. ואיברים למנחה פי'
למנחת נסכים של עשירית האיפה כדכתיב ועשירית
האיפה סלת למנחה. ונסכים למוספים פי' בזמן
שיש מוספי' נסכי היין של קרבן התמיד קודמין
להם.

והקטיר עליה חלבי השלמים עליה השלם כל
הקרבנות כולן פי' שאין שום דבר קרב
אחר תמיד של בין הערבים והכי מדרש קרא דהאי
קרא מיירי במערכה של שחרית ואמ' שיקריב עליה
עולת תמיד של שחר כדכתיב וערך עליה העולה
ובתר הכי כתיב והקטיר עליה חלבי השלמים. כי
על עולת התמיד של שחר דוקא מקריב חלבי
השלמים ושאר כל הקרבנות ולא על עולה של בין
הערבים כי אין אחריה כלום חוץ מן הפסח ב"ד
דנפקא לן בפסח שני מקראי שהוא קרב לאחר תמיד
של בין הערבים.

לִהְבֵּא וְעַדִּין ז"ת. וְהִנֵּכּוֹן דֵּהָא מִנְמַרָּא דְחֻמְשׁ טְבִילוֹת
וְעַשְׂרֵי קְדוּשִׁין אֲתִיב לָן.

וּנְכַתְבִּיהָ רַחֲמֵנָּה בְּלִשׁוֹן קְדוֹשׁ פִּי דְאֵלּוּ וּרְחַן
בְּמִיס אֶת בְּשָׂרוֹ לִשׁוֹן טְבִילָה הוּא.

וּפְרָקִינָן הָא קַמ"ל דְּטְבִילָה זֶו כְּקְדוֹשׁ. מַה קְדוֹשׁ
זֶה בְּמִקּוֹם קְדוֹשׁ פִּי דֵּהָא כְּתִיב בִּיה וּרְחַן בְּמִקּוֹם
קְדוֹשׁ אֵף טְבִילָה בְּמִקּוֹם קְדוֹשׁ. וְא"ת אֲמַאי לֹא
פְרָקִינָן הֵכָא כְּדִפְרָקִינָן גְּבִי טְבִילָה וְנִימָא אֲשַׁכְחָן
קְדוֹשׁ מִבְּגָדֵי לְבָן לְבָגְדֵי זָהָב מִבְּגָדֵי זָהָב לְבָגְדֵי לְבָן
מִזָּא לָן. וְי"ל דְּכִיּוֹן דְּפִרְכִּי הֵכִי גְבִי טְבִילָה
וְאֲשַׁכְחָן דְּגָלִי קִרָּא דְלֹא שְׂנִי לָן בְּטְבִילָה בֵּין בְּגָדִים
לְבָגְדִים מִמִּילָא נִפְקָא לָן דֵּה"ה לַעֲנִין קְדוֹשׁ וּבִתּוּסְפוֹת
תִּירְצוּ דְּבִשְׁלָמָא בְּטְבִילָה שְׂאִינָה אֵלּא לְצוּרָךְ לְבִישָׁה
אִיכָא לְמִיפְרָךְ הֵכִי אֲבָל לַעֲנִין קְדוֹשׁ כִּיּוֹן דִּילְפִי
דְּאִיכָא תִּרִי קְדוּשִׁי חַד אֲפִשְׁיטָה וְחַד אֲלִבִּישָׁה הָא אֲשַׁכְחָן
קְדוֹשׁ בֵּין בְּבָגְדֵי זָהָב בֵּין בְּבָגְדֵי לְבָן וּמִפְשִׁיטָה יִלְפִי
לְלִבִּישָׁה וְכֵן מְלַבִּישָׁה לַפְּשִׁיטָה:

וְר' יְהוּדָה קְדוֹשׁ מִנָּא לָן דֵּהָא לְדִידִיהָ תִּרְוִיָּהּ קִרָּא
בְּטְבִילָה דְּרִישׁ לֵהּ חַד לְבָגְדֵי זָהָב וְחַד לְבָגְדֵי לְבָן
וּפְרָקִי דְּנִפְקִי לִיה קְדוּשִׁי מִדְּר' אֲלִיעֶזֶר בִּר' שְׁמוּעוֹן
אֲבָל ר' לֹא דְרִישׁ הֵהוּא ק"ו וּמִקְרָא דְּכִתְנָת בְּד קִדְשׁ
נִפְקִי לִיה טְבִילוֹת כְּדִכְתִּיב בְּגִדֵי קִדְשׁ הֵם וּמֵאִידֵךְ קִרָּא
דְּפִשְׁט וּרְחַן רְחַן וּלְבָשׁ נִפְקִי לִיה קְדוּשִׁי אֲמִיר רַב
חֲסִדָּא הָא דְר' מִפְקָא מִדְּר' מֵאִיר וּמִפְקָא מִדְּרַבְּנָן פִּי
דְּסָבִי לִיה לְרַב חֲסִדָּא דְּכִיּוֹן דְּר' נִפְקִי לִיה תִּרִי
קְדוּשִׁי מִדְּכִתִּיב פִּשְׁט רְחַן וּרְחַן וּלְבָשׁ. הִיא הַמִּתְנַת
לוֹ דְּתִרִי קְדוּשִׁי כִּשְׁהוּא פִּשְׁט וְעֶרּוֹם עֲבִיד לֵהּ בֵּין
פְּשִׁיטָה לְלִבִּישָׁה. אִו דְּלִיהוּ תִּרְוִיָּהּ אֲלִבִּישָׁה אִו
דְּלִיהוּ חַד אֲפִשְׁיטָה וְחַד אֲלִבִּישָׁה וְאֵלּוּ רַבְּנָן תִּרְוִיָּהּ
כִּשְׁהוּא לְבוֹשׁ מִקְדָּשׁ וְלִר' מֵאִיר קְדוֹשׁ שְׂנִי מִיחַת [ז"ל מִיחַת]
כִּשְׁהוּא לְבוֹשׁ.

דֵּא"ב הוּא לֵהּ חֻמְשׁ סְרִי קְדוּשִׁין פִּי דֵּהָא הוּא ג'
קְדוּשִׁין בֵּין בְּגָד לְבָגְדֵי בֵּין פִּשְׁט לְלִבִּי וְחַד
בְּתַר לְבִישָׁה וְאֵלּוּ אֲנָן עֲשֵׂרָה קְדוּשִׁי מִיִּירִינָן בְּלַחֲדָא
לְכוּלֵי עֲלָמָא אֵלּא וְדֵאִי דְלֹא רַב חֲסִדָּא אִית לִיה דְּרַב
אֲחָא וְלֹא רַב אֲחָא אִית לִיה דְּרַב חֲסִדָּא הֲלָכָךְ לְרַב

חֲסִדָּא אֲלִיבָא דְר' לִית לִיה הֵהִיא דְרִשָּׁא מִי שְׂאִינוּ
מִחוּסָר אֵלּא גִּישָׁה וְלְרַב אֲחָא אַע"ג דְּכִתְבַּת רַחֲמֵנָּה
פִּשְׁט רְחַן רְחַן וְקִדְשׁ הֵהִיא לְמַנִּין רַחֲמִיּוֹת אֲבָל לְעוֹלָם
מִבְּגָשְׁתָּה אֵלּ הַמְּזַבַּח נִפְקָא לָן דְּעַל כְּרַחֲמִין קְדוֹשׁ
שְׂנִי כִּשְׁהוּא לְבוֹשׁ מִקְדָּשׁ וְא"ת וְלְרַב חֲסִדָּא אֲלִיבָא דְר'
הִיכִי הוּא עֲשֵׂרָה קְדוּשִׁי כִיּוֹן דְּתִרְוִיָּהּ כִּשְׁהוּא עֶרּוֹם
מִקְדָּשׁ וְי"ל דֵּאִי סָבִי לִיה דְּתִרְוִיָּהּ אֲלִבִּישָׁה טְבִילָה
רִאשׁוֹנָה מִי עֲבִיד שְׂנִי קְדוּשִׁין וְאַחֲרָא כָּל הָעֲבוּדוֹת לֹא
עֲבִיד שׁוֹם קְדוֹשׁ וְהוּא לֵהּ עֲשֵׂרָה כְּדִאֲמַרִּי לַעֲיֹל לְר'
מֵאִיר וְאִי חַד אֲפִשְׁיטָה וְחַד אֲלִבִּישָׁה הוּא לֵהּ עֲשֵׂרָה
כְּרַבְּנָן. בְּטְבִילָה רִאשׁוֹנָה קְדוֹשׁ חַד אֲלִבִּישָׁה וְאַחֲרָא
כָּל הָעֲבוּדוֹת קְדוֹשׁ חַד אֲפִשְׁיטָה. וְדַעַת רַש"י ז"ל
דְּלִרְבִּי חַד אֲפִשְׁיטָה וְחַד אֲלִבִּישָׁה כְּרַבְּנָן כְּמוֹ שְׁכַתְבַּת
בְּפִירוּשֵׁין:

א"ב הוּיָא לֵהּ עֲבוּדָת יוֹם הַכְּפֻרִים בְּאַחֲרָא וְאִינָה
כִּשְׁרָה אֵלּא בֹּז פִּי דֵּא"כ דְּמִירּוֹק סְמִינָן מַעֲכַב
בְּשַׁחֲטָה הוּיָא לֵהּ עֲבוּדָה וּפְסוּלָה בְּאַחֲרָא וְא"ת וְהָא
שַׁחֲטָת תַּמִּיד כִּשְׁרָה בֹּזַר וּבְשַׁחֲטָת פְּרוּ הוּא דְּפִלְגִי
לְקַמּוֹן בְּפִרְקָא טֶרֶף בְּקַלְפִי וְי"ל נִהִי דְלֹא בַּעֲיָא
כֵּהָן גְּדוֹל מִדְּאֻרִייתָא מִדְּרַבְּנָן מִיָּהָא בַּעֲיָא. אִם
אִיתָא דְּמַעֲכַב בְּשַׁחֲטָה מִדְּאֻרִייתָא וְהִינֵּנוּ דְּמַהֲדִּירִי
יָכוֹל יֵהָא פְּסוּל מִדְּרַבְּנָן. פִּי דֵּא"ג דְּמִירּוֹק
מַעֲכַב בְּשַׁחֲטָה מִדְּרַבְּנָן לִית לָן לְמִיפְסָלִיהָ בְּיוֹם
הַכְּפֻרִים דְּלֹא לִיהוּי בְּאַחֲרָא כִיּוֹן דְּמִדְּאֻרִייתָא כָּלָה שַׁחֲטָה
כִּשְׁרָה בְּאַחֲרָא.

דָּה ל"ג לְכָךְ שְׂנִינָן וְרֹב שְׁנִים בְּבִהֲמָה.
פִּי דֵּאֲפִילוּ בְּקִדְשֵׁי בְּרוּךְ
שְׁנִים סְגִי וְאִין בֹּז אֲפִילוּ פְּסוּלָה דְּרַבְּנָן. וּפְרָקִינָן
דְּכִיּוֹן דֵּאֲפִי פְּסוּל דְּרַבְּנָן לִיכָא לְמָה לִי לְמַרְק. פִּי
דֵּא"ג דֵּאֲמַרִּינָן הֵתָם כִּי לְכַתְּמָלָה צִרִיךְ לְכוּיָן הִינֵּנוּ
שִׁשְׁחוּט כָּל הַשְּׂנִי סְמִינָן וְאֲפִילוּ בְּחוּלִין. מ"מ כִּיּוֹן
שְׂאִין בֹּז שׁוֹם פְּסוּל אֲפִילוּ מִדְּרַבְּנָן הֵכָא בְּיוֹם הַכְּפֻל
מוּטָב שְׂלָא יִמְרָק כָּלָל כְּדִי שְׂלָא יֵהָא אַחֲרָא עוֹשֶׂה בֹּז
שׁוֹם מַעֲשֶׂה דְּכָל מֵאִי דֵּאֲפִשֵׁר לְמִיעֲבֹד הֵכָל בְּכֵהָן גְּדוֹל
טְפִי עֲדִיף. וּפְרָקִי מִזְוָה לְמַרְק פִּי מִזְוָה לְמַרְק
כְּדִי שִׁיָּהּ מִקְבֵּל כָּל הַדָּם יִפֵּה:

משום טומאה ישנה ולפי טעם זה על כרחין צריך לעשותה קודם שיכנס לקודש העמידו דבריהם חכמים גם כיום הזה שהיא מדאורייתא שיעשה בחול משום טעם זה וכעת אני נכוד בעיניכם הללו):

ע"ב תנא דבי ר' ישמעאל ק"ו ומה בגדי זהב שאין נכנס בהן לפני לפני כו' פי' דאע"ג דמה שאין נכנס בהן הוי משום שאין קטיגור נעשה סטיגור מה שאין כן בגדי לבן. מ"מ מהי טעמא דליהווי בגדי לבן עדיפי שנכנס בהן לפני לפני.

איכא למפרך מה לבגדי זהב שכן כפרתן מרובה פרש"י ז"ל שעושין בהם חטאת ואשם שמכפרין בשאר עבודות תאמר בבגדי לבן שאין מכפרין אלא על טומאת מקדש וקדשיו כגון הזאת פר ושעיר דכתיב בהו וכפר על הקדש מטומאות בני ישראל. והקשו בתוס' שהרי ודאי שעיר המשתלח שהוא בבגדי לבן ומכפר על כל העבודות כדכתיב ומפשעיהם לכל חטאתם. לכך פירשו שכן כפרתן מרובה שמכפרין בהן כל ימות השנה מה שאין כן בבגדי לבן שאין מכפרין בהן אלא פעם אחת בשנה.

נפקא ליה מדר'. פי' מקרא דכתנת בד קדש דמייירי כפושט בגדי זהב שעבד בהן קרבן תמיד ולובש בגדי לבן לעבודת היום וכדאמר' בסמוך:

תנא דבי רבי ישמעאל ק"ו כו' ואע"ג דלעיל עבד דברי רבי ישמעאל ק"ו בהפך חד הוא אליבא דרבי יהודה וחד הוא אליבא דר' ואפי' הכי פרכי' מהאי להאי ואזיל הכא ומדחי ואזיל הכא ומדחי אבל ליכא לפרושי דחד תנא דבי רבי ישמעאל מפיק מאידך תנא דבי רבי ישמעאל כדאמרינן בפ"ק דיבמות מדלא פריש לה תלמודא הכא כי התם.

פשיט ורחץ רחץ ולבש וא"ת מאי שנא דבי דרשינן קרא בטבילה לא דרשינן הכי ונימא דבעי שתי טבילות בין בגד לבגד. וי"ל דבטבילה ליכא למימר דתיהוי חדא אפשיטה שלא מלינו טבילה אלא להכשיר להבא

הא ודאי לית לן למיעבד ק"ו לטבילה ראשונה כיון דלא ידעינן אכתי טעמא דשינוי עבודות אלא היינו אומרי' דגזרת הכת' היא ואפילו בזה אחר זה. א"כ היכי קאמר גמירי חמש טבילות והא ע"כ ארבע טבילות גמירי דאי גמירי חמש הויא לה דאורייתא גם הראשונה. ובשלמא לדעת התוס' ישנים דטבילות לאו דוקא דלא הוזכרו טבילות בהל"מ מצינן למימ' דחמש לאו דוקא וארבע שינויי עבודות נאמרו וכמש"ל דהא לקושטא דמלתא לא הוו אלא ארבע. ברם לדעת התוס' דידן דעיקר מאי דאתאי הלכתא היינו לטבילות היכי קאמר' גמירי חמש טבילות כיון דבהלכה לא הוזכרה שינויי עבודות כי היכי דנימא דנפקא טבילה ראשונה מק"ו כמובן. ודוחק לומר דחמש דהכא לאו דוקא וכיון דתנאי דילפי מקראי נקטו חמש משום דכיון דבעו למגמר שינויי עבודות מקראי מפקא ראשונה מק"ו והויין כולהו חמש דאורייתא ואמטו להכי נקט נמי רב חסדא חמש דזה ודאי דוחק. האמנם לפי האמור מצינן למימר דסבורים דביוה"כ הוייא דאורייתא ממש ולא מק"ו וכדאמרן לעיל לדעת הריטב"א. אלא דאעיקרא דמלתא דבר זה אינו נח לי גם לדעת הריטב"א ז"ל משום דאי איתא דהך טבילה א' הוייא מדאורייתא היא עצמה ולא מק"ו א"כ אמאי אינה נעשית במקום קדוש דומיא דאינך ולא מבעיא למאן דאית ליה היקשא דמה קדוש במקום קדוש אף טבילה במקום קדוש דקפיד רחמנא והזהיר על טבילות אלו שיהיו במקום קדוש דודאי גם טבילה א' צריכה במקום קדוש דמאן פלג לן אלא אפילו לרבי יהודה דלית ליה הקישא מ"מ קרא גופיה בטבילה כתיב וקאמר במקום קדוש ומטבילה זו ילפינן לשאר טבילות א"כ מי הוציא הראשונה מן הכלל. ובשלמא אי אמרינן דאתי' מק"ו לא קשיא כלל מאחר דלאו דכותייהו ממש היא אלא כלמדת מאינך יש לנו לומר דאינה צריכה במקום קדוש וכמש"ל. ברם אי לא אתי' מק"ו אלא היא גופא דאורייתא קשיא כדבר האמור: ודוחק לומר דכיון דלרבי יהודה בשאר יהות השנה הוי טעמא

אב אינו חוזר ומלמד בבנין הוי אחר אילו ואיל
אב אחר ואפי' היקש פי' העם דבהכי הוו ארבע'
רשב"ס ז"ל דהשתא מלבישה שתיס דבגדי זהב
ראשונה של בגדי זהב לתמיד ושתיס דבגדי לבן ואי
שטעון קדוש מן התורה ילפינן אילו ואיל העם הוי
ולא נהיר דהא קרא דכתיב אחר הוצאת כף ומחתה
אשר לבש בכואו אל הקדש הוו להו תרי שינויים
דילפי' מיניה הכא בגדי לבן דהא ליכא אלא חדא
הם . ור"ת ז"ל תיר' דהא לבישה דבגדי לבן
דאין למדין למד מלמוד כמוכן ואמאי איצטריך
בקדשים דוקא בעבודת קדשים תלמו' ללמוד זה מענין
עצמן אבל לבישת כהן אינה הטבילו' שאינם נלמדו'
עבודה אלא הכשר לצורך מן ההלכה לבדה אם
עבודה : אם לא בהטטרפות
ורבי יהודה אשכחן מבגדי המקראות . ואפשר דזו
לבן לבגדי זהב . פי' היא שעמדה להתוס'
דהא דכתי' הכא ופשט את דידן ואמטו להכי לא
בגדיו היינו שפוט בגדי לבן תירצו בכה"ג כמוכן .
ולובש בגדי זהב מבגדי זהב ותו איכא למידק ע"ד
לבגדי לבן מנא לן : הריטב"א ז"ל במ"ש
דגמירי בה שהוא משנה בגדים חמשה פעמים כו'
ונראה ודאי דמני נמי בהדייהו מה שמשנה מבגדי חול
לבגדי זהב דאלו שינוי בגדי קדש לא הוו אלא
ארבעה בין בגדי זהב ולבן דהיינו בין פשיטת בגדי
זהב דתמיד של שחר לבגדי לבן דעבודת היום הרי
אחת ובין בגדי לבן דעבודת היום לבגדי זהב דאילו
ואיל העם הרי שתיס ובין בגדי זהב הנו' לבגדי לבן
דהוצאת כף ומחתה הרי שלש ובין בגדי לבן הנו'
לבגדי זהב דמוספין והטבת נרות הרי ארבעה
כמבואר דלבישה ראשונה דבגדי זהב דתמיד של שחר
אינה שינוי בגדי קדש . ואם כדברי הריטב"א ז"ל
דהלכה למ"מ מפורשת שמשנה חמשה פעמים ועכ"ל
דקרי ליה שינוי מה שמשנה מבגדי חול לבגדי זהב
ועלה ילפינן מקראי דשינוי חליפות צריך טבילה
א"כ איכא לאקשווי היכי קאמר רבי יהודה לעיל
דטבילה ראשונה לאו דאורייתא אלא משום סרך טומאה

ישנה שבידו והלא לפי האמור הויא שפיר מדאורייתא
כיון דהל"מ קרי לה שינוי ועלה ילפינן מקראי דבעי
טבילה בין כל חליפה . ותו דא"כ ליבעי טבילה
שנית בין פשיטת בגדי זהב דהטבת הנרות וקטורת
ללבישת בגדי עלמו דהא נמי מתקרייא שינוי בגדים
בקמייתא ואמאי לא מנה ההל"מ ששה שינויים אלא
ודאי דלא מיקרי שינוי בגדים אלא מבגדי קדש לקדש
ועליהם מפורש בכתוב שצריך טבילה אבל טבילה
ראשונה לאו דאורייתא ועיין מ"ש רש"י ז"ל לקמן
בע"כ בד"ה מה קדוש יע"ש . וא"כ צריך לומר דבאה
ההלכה מפורשת דארבעה שינויי בגדים היו . שם ולא
חמשה כדברי הריטב"א : הן חמת דבלישנא דתלמודא
דנקט גמירי חמש טבילות וכו' איכא למידק דהא
קמייתא אינה מהל"מ ותגדל התימא דרבי יהודה
גופיה הוי דקאמר הכא מנין לחמש טבילות כו'
ואיבו ס"ל לעיל דטבילה ראשונה לאו דאורייתא .
וזה חזיתי להתוס' ישנים ז"ל לעיל על דף ל"א עמודו
בזה ותירצו יע"ש ועם כי דבריהם צריכים ביאור
מ"מ אחר ההתבוננות חזינן דבהכי הוגח לנו מאי
דאמרינן בכל דוכתא חמש טבילות וכו' כיון דכולהו
כי הדדי נינהו הארבעה מקרא . והראשונה מק"ו
כמבואר . אמנם לפי דברי הריטב"א ז"ל דגמירי
בה שהוא משנה חמשה פעמים נמצא דקרי שינוי
ללבישה ראשון' דבגדי זהב ועלה קאמר קרא שכל
שינוי צריך טבילה אם כן נמצא דכולהו חדא מלתא
נינהו ולא אתייתא ראשונה מק"ו דאחרות כמוכן .
ואולי י"ל דס"ל דטבילת יוה"כ לר"י הויא דאורית'
ולאו מק"ו ואע"ג דהיא דאורייתא ממש לא ילפינן
מיניה לשאר ימות השנה כי היכי דלדעת התוספ'ו
ישנים ס"ל לר"י דביוה"ך מק"ו ולא גמר מיניה לשאר
ימות השנה ה"כ לדעת הריטב"א סבור דהויא דאורייתא
ככל הארבעה האחרות וכשאר ימות השנה הויא
דרבנן כמוכן . ומן האמור בזה אפשר לישב מאי
דקשיא לפ"ד התוס' דידן דההלכה למ"מ נאמרה בחמש
טבילות ותו לא ושינוי העבודות ילפינן מקראי דלפ"ו
נמצא דאלולי אתא קרא ולימד על שינוי העבודות

ברישא לא הוה שמעי' לסיפא דהוה אמרי' להכי קתני ר' מאיר שפוטט ואח"כ מוקדש מפני שלא יקדש בבגדי חול קמ"ל דלבוש בגדי קדש פוטט ואח"כ מוקדש וכל שכן ברישא ומיהו משום דלא תסוק אדעתין דחדא אפשיטה וחדא אלבישה עביד להו אתא תנא ברא וקתני מאי דפליג ברישא ומאי דלא פריש במתני' פריש בברייתא:

דף לב אלא לרבנן תשעה הוו פי' דהא בלבישה ראשונה ליכא אלא קדוש אחד ומהדרי' דבאורייתא כשמשלים כל העבודות ופוטט בגדי זהב ללבוש בגדי חול בעי למיעבד חד קדוש אפשיטה ובגדי קדש. מה שאין כן לר' מאיר דלא עביד שום קדוש אלא אלבישה.

ת"ר ובא אהרן אל אהל מועד כו' פי' הפסוק הזה בפרש' אחרי מות כי אחר שהשלים עבודת היום שבבגדי לבן אמר הכתוב ובא אהרן אל אהל מועד ופוטט את בגדי הכהן אשר לבש וכו' ואמרי' למה הוא בא כי הכתוב לא פי' למה ובדאי אינו בא לפוטט בגדיו שם כפשוטו של מקרא ולהכי קתני שנכנס להוציא את הכף ואת המחתה שהניח שם כשעשה הקטורת וכל הפרשה נאמרה על הסדר חוץ מן הפסוק הזה פי' כי לפי סדרו של פסוק הוא מוציא כף ומחתה כשגמר עבודת היום בעוד שהוא לבוש בגדי לבן שלבש לעבודת היום וזה אי אפשר ואמרי' מאי טעמא כל' למה אנחנו אומרי' שנכתב שלא במקומו ומהדרי' גמירי דחמש טבילות ועשרה קדושין עביד כהן גדול ביום הכפורים ואם עכשיו הוא נכנס להוציא כף ומחתה הרי אינו צריך ללבוש בגדי לבן אלא פעם אחת ביום ואינו משנה בגדיו אלא ג' פעמים כיצד עבודת תמיד בבגדי זהב עבודת היום והוצאת כף ומחתה בבגדי לבן אילו ואיל העם ושאר מוספי' ותמיד של בין הערבים בבגדי זהב אלא על כרחין פסוק זה שלא במקומו נכתב ואין הוצאת כף ומחתה אלא לאחר שפוטט בגדי לבן ולבש בגדי זהב ועשה אילו ואיל העם שאז פוטט בגדי זהב ולבוש בגדי לבן ונכנס

לפנים להוציא כף ומחתה וכדאמרינן בסמוך בסדר חמש עבודות והא דאמרי' דגמירי חמש טבילות ועשרה קדושין תמיהא מלתא דהא לקמן מוכחי' מקראי דבעי טבילה ושני (חיים מדבר. כדברי קדושין בין עבודה לעבודה. הרב ז"ל בתירון קושיא וי"ל דמ"ו לא מוכח לקמן כמה פעמים צריך לשנות בגדים לשנו' העבודות ודילמא אינם אלא שלש. הלכך אתאי הלכתא וגמירי בה שהוא משנה בגדי' חמשה פעמי' וממיל' אתי לן מנינה דאיכא חמש' טבילו' ועשרה קדושין.

ת"ל ופוטט ורחץ רחץ ולבש. פירוש דלהכי שדייה רחמנא לרחיצה בין פשיטה ללבישה דנשדייה אכל חדא מינייהו והוו להו שתי רחיצות. **ומה** במקום שאין טעון טבילה פירו' דרבי אלעזר ב"ר שמעון כרבי יהודה סבי' ליה דאמר לעיל שאין הנכנס למקדש אפילו לעבודה טעון טבילה מן התורה אלא מדברי סופרי' לזכור טומאה ישנה שעליו וכן פרש"י ולקמן חוקמין ליה דרבי יהודה כרבי אלעזר ב"ר שמעון סבירא ליה בהא. ומהכא נפקי ליה קדושין:

מה לבישה טעון קדוש אף פשיטה טעון קדוש וא"ת והא פשיטה גופה לא באה אלא בק"ו ואמרינן בזבחים דבקדשים דבר הלמד בשום

אלא דלא עביד עבודה פ' דלא עביד עבודה בידים
דהא דומיא דמזורע קאמרי' שאינו עושה
עבודה בידים אלא שהכהן מזה עליו מה שאין כן
בזו דעביד עבודה דהיינו שחיטה ואע"ג דשחיטה
כשרה בזר עבודה היא מ"מ דהא בעיא פייס או דילמא
לא שגא תיקו. וא"ת ואמאי לא פשטי' לה מהא
דתניא דטמא במוקדשין לא ישחוט כיצד יעשה מביא
סכין ארוכה ושוחט בה. וי"ל דשאני התם שהוא
טמא גמור ואם נכנס שם חייב כרת הילכך מזהר
זהיר מזה שאין כן בזו דאפילו לבן זומא אין בו חיוב
כרת דליכא אלא עשה דא"ת בק"ו דרחן בשרו במים
ולבשם כדאיתא לעיל.

ובולן בקדש על בית הפרוה פ' דבטבילות שהן
בין בגד לבגד כתיב במקום קדוש:

ש"מ עין עיטס גבוה מקרקע עזרה כ"ג. אמות
וכו' דתנן וכו' והתם בזבחים אמרי' להדיא
דעין עיטס גבוה מבית המוקדש ובעו למכנייה התם
אלא דאמור ניחתי פורתא משום דכתיב ובין כתיפיו
שכן והשתא אכרח אביי מהכא דגובהא דידה כ"ג
אמות כדמפרש ואזיל שהרי היו נמשכין למקוה שעל
השער ואין מים נמשכין אלא ממוקום גבוה לנמוך
או משהו לשוה:

והתניא ורחן בשרו במים עד שלש אמות יש
שפירשו שהם חוץ מראשו של אדם והגאון
פ' אפילו עם ראשו וכבר פ' בפרק בית כור בסד"י
והכא אע"פ שמעין עיטס בא לשם כיון דבאשכורן
היה צריך מקוה של מ' סאה וכדכתי' במסכת נויר
בס"ד וכן פ' רשב"ם ז"ל וא"ת ומנא לן שהמקוה
הזה שעל השער היה גבהו ג' אמות ורחבו אמה
ושהיה טובל מעומד דילמ' היה גבהו אמה באורך
ג' אמות והיה טובל שוכב או בשיעור אחר שיש בו
מ' סאה וי"ל דא"כ מיגדר כהן גדול כבינתא ועיקר
טבילה לעשותה יפה שלא בקמטין היינו מעומד כן
תירצו בתוספות:

ע"ב בדאמר רב הונא כדי שיכיר שעבודת
היום בבגדי בן הכא נמי כו'

והא דרב הונא לקמן איתמר רב הונא נמי דקתני
פירשו סדין של בן בינו לבין העם ותמיה' מילתא
אמאי איתמר התם טפי מהכא וי"ל דלקמ' שהוא
טובל לצורך עבודה שהיא בבגדי בן שיך לומר
שלפיכך פירשו סדין של בן שם אבל בכאן שהעבודה
שיש לו לעבוד עכשיו היא בבגדי זהב לא שיך כולי
האי לפרוס סדין של בן מהאי טעמא ומשום הכי
אמרה רב הונא דלקמן ותלמוד' קאמ' דהיינו נמי
טעמא דהכא שלא חלקו בין טבילה לטבילה ונוסחי
איכא דגרסי הכא אמר רב הונא כדי שיכיר כו'.
והכי נמי גרסי' לקמן ולפי זה אכולה מתני' אמרה
רב הונא בחדא אלא שהתלמוד מביאה על כל חדא
וחדא ודכותא בתלמודא:

דלא כר' מאיר פ' אלא כרבנן דסב' להו דתרי
קדושי חד הוי אפשיטה וחד הוי אלביטה
והכא ליכא אלא חד משום לבישת בבגדי זהב שהם
קדש. אבל אפשיטה ליכא קדוש כיון דבגדי חול
נינהו:

רבי מאיר סבר מקיש פשיטה וכו' ורבנן סברי כו'
וא"ת מכדי קראי כר' מאיר וכרבנן דייקי
וא"כ במאי פליגי. י"ל דרבנן סברי דלא מסתבר
דליעביד קדוש בעזרה בעודו ערום ור' מאיר סבר
דכיון דקדוש משום פשיטה בתחלה יש לו לעשות
דבר שהוא גורם הקדוש שלא יהא הטפל קודם לעיקר
ואי משום ערום יכסה עצמו בשום דבר בשעת
קדוש.

והתניא פירשו סדין כו' פ' ומדלא תני לרבנן
בסיפא אלא קדוש אחד מכלל דבטבילה
ראשונה קיימין שפוטט בבגדי חול ואפילו הכי קתני
ר' מאיר שני קדושין אלמא לר' מאיר אפי' בטבילה
ראשונה איכא תרי קדושי דתרויהו אלביטה עביד
להו:

אי תניא תניא וא"ת וכיון דאתברר דר' מאיר
פליג אטבילה ראשונה מאי שגא דתני תנא
דמתני' מאי דפליג בטבילה שנייה ולא קתני מאי
דפליג בטבילה ראשונה וי"ל דמשמ' ליה דאי תני לה

עליו לכך נראה יותר כפרש"י ודקאמרת תרתי למה לי הא לא קשיא דאורחא דתלמודא היא דפתח בקילתא וסיים בחמירתא דאפשר דהוי ממקום קדוש למקום קדוש ולא הוי ממקום חיוב כרת למקום חיוב כרת וא"ת ולכן זומא יהא צריך קדוש ידים ורגלים מהאי ק"ו גופיה. וי"ל דלא דמי דגזרת הכתוב הוא שאין קדוש אלא בכהני' ושנכנסין לשרת כדכתי' בהדיא בפ' קדוש ידים ורגלים ורחצו אהרן ובניו כו' וכתוב או בגשתם אל המזבח לשרת:

ר' יהודה אומר סרך טבילה היא זו פי' דמדאורייתא אפי' כהן הנכנס לעבודה אינו טעון טבילה ולא חייבין רחמנא אלא בקדוש ידים ורגלים:

ע"ב ומי מחיל עבודה אפילו לכן זומא והתניא כהן גדול שלא טבל וכו' פי' ודיו לבא

מן הדין להיות כגדון וכשם שביום הכפורים לא מחיל עבודה בטבילה זו נמי לא מחיל עבודה. וטעמא

דלא מחיל עבודה משום הכי ביום הכפורים נפקא לן בזבחים מדכתיב ורחצו אהרן ובניו דבר המעכב

בבניו מעכב דבר שאינו מעכב בבניו אינו מעכב בו הלכך קדוש ידים ורגלים דשאר ימות השנה דאיתיה

באהרן ובניו מעכב בו אבל קדוש וטבילה שבעבודות יום הכפורים שאינן כשרות אלא בו אינו מעכב בו

לאחולי עבודה: **ה"ג** אחד כהן גדול ואחד כהן הדיוט שלא קדש

ידיו ורגליו שחרית ועבד עבודה פסולה. ול"ג ושלא טבל דהא אפילו לכן זומא אין טבילה זו

מעכבת כדפרשי' דדיו לבא מן הדין להיות כגדון ומאן דגרים שלא קדש ולא טבל פסולה משום חסרון

קדוש בלחוד הוא ופשוט הוא. **ומי** אית ליה לרבי יהודה האי סברא פי' שיהא הנכנס לעזרה טעון טבילה כלל ואפי' מדרבנן

והתניא מזורע טובל בשמינו שלו ועומד בשער ניקנור להזא' עליו מדם האשם ומלוג השמן. רבי יהודה

אומר אין צריך טבילה בשמיני שכבר טבל והעריב שמשו מערב. אלמא לרבי יהודה אין אדם טהור

הנכנס לעזרה טעון טבילה וליכ' למימר דשאני הכא

מפני שאינו נכנס כלל לשם וביאה במקצת לא שמה ביאה דא"כ אמאי נקט טעמא מפני שטבל מערב

אלא ודאי דלענין טבילה זו ביאה במקצ' שמה ביאה והכי פשטי' לה לקמן מהכא וא"ת לפי' ר"י ז"ל מצי קושיא מהכא דהא במשנתנו נכנס לעבודה תנן. וי"ל כדכתי' במתני' דלא סוף דבר לעבודת שירות

אלא בכל שנכנס שם לצורך ואפילו להזאה או לשחיטה או לסמיכה:

שאני התם שכבר טבל מערב פי' ולא אמר ר' יהודה אלא במי שהיתה עליו טומא' ישנה אבל זו טומאה חדשה היא דליכא למגזר בה כיון שמעבר טבל.

רבי יהודה אומר לא מזורעין בלבד אמרו אלא כל אדם. אלמא מודה רבי יהודה דמזורע טעון

טבילה ואלו לעיל קתני דמזורע אינו צריך לטבול. **מצורע** דיש בטומאה כלומר רגיל בטומאה ושמו

אינו נזהר שאר כל אדם לא דישי בטומאה וכיון שהם טהורים אינם צריכין טבילה. ולית להו

להכי רבנן מתני' דאין אדם טהור נכנס לעזרה עד שיטבול והא דאמרינן כימא רבנן דפליגי עליה דרבי

יהודה כן זומא סבירא להו כבר פי' רש"י ז"ל דעל רבנן דמתניתא קמיייתא איירי' דאמרי מזורע טובל

ועומד בשער ניקנור דאלו איך רבנן לית להו טבילה באדם טהור כלל וכן פרש"י ז"ל.

דף ל"א חוצץ או אינו חוצץ פי' למאן דאמר טבילה זו דרבנן

אם נמלא עליו דבר חוצץ מעכב בטבילה זו או לא כיון שאינה אלא להזכיר טומאה ישנה.

ביאה במק' שמה ביאה פרש"י ז"ל לענין טבילה זו והיינו דפשטי' דשמה ביאה מדקתני מזורע

טובל ועומד ואע"פ שאינו נכנס שם אלא לבהונות שהיא ביאה במקצת.

ה"ג תיבעי לכן זומא תיבעי לרבנן וכן גרש"י ז"ל והכי פי' תבעי לרבנן דמשנת מדות דסביר'

להו שאין אדם טהור הנכנס לעזרה טעון טבילה ולא גרסי' תיבעי לר' יהודה.

8*

גלוי לדון בו משום כל עצמותי ולא נהיר אלא קושיין מדרב הונא ונוסחי איכא דגרסי ומאי שנא מדרב הונא וכן פי' הגאון ורבי' אלפאסי ז"ל וגם בתוספות ופסקו כרב הונא חדא דהכא פרכי' מיינה לרב פפא ועוד דרב חסדא תלמידיה דרב הונא כדאיתא בפרק אלו מציאות חסדא חסדא את זריכת לן עד ארבעין שנין וכן הסכימו כל הפוסקי' ז"ל אלא שרבי' חננאל ז"ל פסק כרב חסדא לחומרא.

דבר עם חברו והפליג נוטל שתי ידיו ונכנס פי' נוטל שתי ידיו ונכנס מפני הסח הדעת שפוסל בנטילת ידים ומיהו אינו צריך לחזור ולברך ברכת הנהנין דכי הדר לקבעיה הדר וכדכתי' בפרק ערבי פסחים כס"ד:

לא אמרן אלא לשתות פרש"י ז"ל דקאי אסיפא דדבר עם חברו והפליג והקשו עליו דהסח הדעת אינו פוסל משום ידיו עסקניות אלא לענין אכילה כי הנוטל ידיו לפירות הרי זה מוגסי הרוח ומיהו פרש"י ז"ל נשמר מזה ופי' דטעון נטילה שמו ימלך לאכול ואם נוטל מבחון חושדין אותו שאוכל בלא נטילה ואינו מחזור דכיון דעכשו אין דעתו אלא לשתות אין לנו לחייבו בנטילה משום חשש המלכה ואפילו נכנס למקום שאחרים אוכלין סעודת קבע לפיכך פי' בתוספות דארישא קאי שהשתין מים ושפשף בידו שהוא צריך נטילת ידו אחת לכל הפחות וה"ק לא שנו שנוטל מצפני' אלא ברישא דמייירי שנכנס לשתות אבל כל שנכנס לאכול כמו בסיפא אינו צריך ליטול מצפני' אלא נוטל שתי ידיו אפילו מבחון ונכנס והא דקאמ' אבל לאכול נוטל מבחון נוטל שתי ידיו קאמ' כדפרי' ולא הוצרך לפרש. ואע"ג דרישא קיימי' שנוטל ידו אחת דהא פשיטא דכל לאכול בעי נטילת שתי ידיו:

אין אדם נכנס לעזרה לעבודה עד שיטבול כך הגרסא בפרש"י ז"ל ומיהו פי' הו' ז"ל דלעבודה לאו דוקא ונוסחי איכא דלא גרסי לעבודה אבל ר"י ז"ל פי' דלעבודה דוקא ומיהו לאו לעבודה ממש דהא קתני אין אדם נכנס ומשמ' אפילו ישראל.

אלא לצורך עבודה קא' כגון לשחיטה או לסמיכה או להזאת עליו דומיא דמזורע דאמרין בגמרא אמתני' דהכא. ולאפוקי ביאה רקנית שאינו טעון טבילה ופשט' דסוגיין דלקמן הכי ריהטא אבל בתוספות אמרו שיש סיוע בירושלמי לדברי פרש"י ז"ל ונראה שיש לסייע דברי פרש"י ז"ל מיהא דתנן במשכת כלים גבי עשר קדושות עזרת נשים מקודשת מן החיל שאין טבול יום נכנס לשם ואין חייבין עליה חטאת. עזרת ישראל מקודשת ממנה שאין מחוסר כפורים נכנס לשם וחייבין עליה חטאת. וש"מ דדוקא מחוסר כפורים אינו נכנס שם ביאה ריקנית אבל טהור גמור יכול ליכנס ומיהו רבינו שמשון ז"ל פירש שם דלאו דוקא נקט מחוסר כפורים דאפי' טהור גמור נמי אלא דמחוסר כפורים איכא חיוב חטאת. א"כ דמחוסר כפורים אסור אפילו בטבילה דכל מחוסר כפורים כבר טבל ומתני' דהתם אפילו נכנס סמוך לטבילה. ועוד י"ל לפי דרך פרש"י ז"ל דמשום דבגמרא איכא תנא דפליג אמתניתין בטבילה זו דהיינו רבנן דפליגי עליה דרבי יהודה במשנת מדות גבי לשכת המזורעין לא נחית תנא דכלים בפלוגתא וקתני מחוסר כפורי' דאיסורא דאורייתא וחייבין עליה כרת ומיהו עיקרא דמלתא כר"י ז"ל משמע לפוס סוגיין וכל שכן לנוסחי דגרסי במתני' לעבודה. ומסרך ומטיל מים דקתני כולהו לצורך עבודה נינהו:

ומה המשנה מקדש לקדש פי' פרש"י ז"ל ממקום קדוש למקום קדוש כגון מן העזרה ולפנים והקשו עליו בתוס' דא"כ היינו ממקום שענוש כרת למקו' שענוש כרת שאף בעזרה ענוש כרת הנכנס שם בטומ' וכדפרש"י ז"ל. ותרתי למה לי לכך פר"י ז"ל המשנה מצדדי קדש לבגדי קדש וקשיא לי דהתם ליכא למימר המשנה מצדדי חול לבגדי קדש דהא טבילה דמתני' בלא שינוי בגדים לכל הנכנס לעזרה: ואפילו תימא דמייירי נכנס לעבודה כדפר"י ז"ל דהא איתא בכהן שהיה לבוש בגדי קדש ונכנס או בזר שנכנס לשחוט או לתנופה או להזאת

רב אשי אמר אפילו תימא שלא קדם וסלקו כיון
 שסדרו שלא כמלותו נעשה כמי שסדרו הקוף.
 פ' דכי אמרי' לילה אינו מחוסר זמן ה"מ כשנתנו
 שם בלילה או עשה מעשה פסול בלינה אבל הכא
 שלא סדרו אלא קודם לכן וממילא הוא דהוי התם
 בלילה בלא שום מעשה הרי הוא כאלו לא היה שם
 כלל וכל מה שעשה זה אינו אלא כמי שסדרו הקוף
 דיום מחוסר זמן הוא. כן פרש"י ז"ל ועיקר והקשו
 בתוספות מיהא דאמרי' בפרק לולב וערבה דף מ"ח
 גבי ניסוך המים כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת
 אלא שהיו ממלאין מערב שבת בחבית שאינה מקודשת.
 ופרכי' וליתו במקודשת ומהדרינן אמר זעירי כלי
 שרת מקדשין שלא מדעת ואי מייתי לה מבעוד יום
 בחבית מקודשת איפסילו להו בלינה ולמה נפסלו
 בלינה דכיון דמבעוד יום הניחה שם שלא מדעת מאי
 דהוי תמן בי שמי' וממילא נעשית כמי שמילאו הקוף
 שאינו מקדש כלום ותירצו דזעירי לית ליה הא דרב
 אשי ורב אשי דאמר כחזקיה ואידך אמוראי דהתם
 דאמרי' כלי שרת אין מקדשין שלא מדעת כיון שהונחו
 שם שלא בזמן ומאי דלא מייתי בחבית מקודשת
 אינה אלא משום גזירה כדאיתא התם. ועוד י"ל
 דאפילו לזעירי נמי אתיא הא דרב אשי דכי אמרי'
 הכא נעשית כמי שסדרו הקוף ה"מ במידי דבעי
 כהונה כי עבדי ליה כראוי כגון קמיצה וסידור הלחם
 מה שאין כן במילוי המים לנסוך שיכול זר להניחם
 בכלי שרת וכיון דכן מאי דהוה תמן בי שמי' אע"ג
 דממילא הוא הרי כלי שרת מקדשו כיון דלילה אינו
 מחוסר זמן. והגבון יותר דשאני התם דכיון דעל
 כרחיה מייתי ליה למים מבעוד יום דאי אפשר
 להביאו בלילה במקום הכנת לילה עומדת הבאת
 יום ולא חשיבה כמי שהניחו קוף וזה נראה לי נכון:
דף ל' זאת אומרת מנזה לשפסף פרש"י
 ז"ל מנזה לשפסף בידים
 ניצולות שברגליו שלא יראה ככרות שפכה. והכא
 מפני ניצולות שפסף בידיו צריך קדוש ידים גם כן
 ומכאן הביא רבינו ר"ת ז"ל שהנכנס להשתין מים

קטנים אינו צריך ליטול ידיו אם לא שפסף ואפי'
 לתפלה ודברי תורה דלא עדיפי מכניסה לבית המקדש
 דלא בעי' קדוש. ואפשר לדחות ראי' זו דדילמא
 קדוש ידים ורגלים בכיור לא בעי אבל נטילת ידים
 ונקיות בעי אבל יש להביא ראי' ממה דתניא בסמוך
 אדם יוצא להשתין מים נוטל ידיו אחת ונכנס והתם
 בשנכנס לשתות אוקימנא ואע"ג דבעי לברוכי תחלה
 וסוף אפילו הכי אינו צריך ליטול אלא ידיו אחת
 שפסף בה וגם בזו יש לדחות דדילמא התם בשקס
 מתוך הסעודה אחר שהתחיל לשתות דכי הדר לקבעי'
 הדר ואינו צריך לברך לפניו ובששתה פחות מרביעית
 שאין ברכה לאחריו אבל זה דוחק גדול ומיהו אע"ג
 דאקילו בברכות אין מקילין בתפלה וק"ש משום
 ארחץ בנקיון כפי ואעפ"י שלא שפסף צריך נטילת
 ידים במים או במידי דמונקי ולענין ברכה כתב ר"ת
 ז"ל שאפילו שפסף אין צריך לברכה של נטילת ידים
 וגם אינו מברך אשר יצר אלא על נקבים גדולים
 ור"י ז"ל היה מברך אשר יצר ונראי' דברי ר"ת ז"ל
 לענין אשר יצר שלא תקנוה אלא לנקבים גדולים
 כדכתי' בפ"ב דברכות אבל לענין ברכת הנטילה
 כל שפסף שהוא צריך נטילת ידים לתפלה ודברי
 תורה לדברי הכל צריך הוא לברך ברכת נטילת
 ידים דכל שהנטילה חובה חייב לברך עליה. אבל
 יש אומרים שאין לברך ברכת נטילת ידים אפילו
 לתורה ולתפילה אלא בשיצא מנקבים גדולים וכן
 כתבו בשם הר"ר מאיר האשכנזי ז"ל וכל שנפנה
 בנקבים גדולים לתפילה ודברי תורה מברך אשר
 יצר ועל נטילת ידים אבל שלא לתפלה ודברי תורה
 דעת רבותי שאינו מברך אלא אשר יצר אבל הנראה
 לי דכיון שחייב לברך אשר יצר ואסור לברך כן בלא
 נטילה הרי הנטילה חובה עליו ומברך עליה:

ומאי שגא מיהא דאיתמר צואה על בשרו וכו' כבר
 פרשתיה בפרק מי שמתו בסד"י ופרש"י ז"ל
 דקושיין הכא אפילו מדרב חסדא דהתם הוא משום
 כל עצמותי תאמרנה אבל משום זוהמא לא פיו
 לפירושו דכיון שעומד ואינה נראית לא חשיב מקום

יע"ש וסכ"י להו קמץ זר או קמץ בשמאל לא יחזיר
ויש מתרצי' דהכא פרכי' בלא נתקדשה בכלי מבעוד
יום דהויא כאלו נקמזה בעודה חולין דכולי עלמא
יחזיר. ועוד י"ל שאפילו נתקדשה מבעוד יום שאני
התם דעבד קמיזה בשעתא וקמיזה בשמאל או בזר
פסלה בה ולית לה תקנה אבל הכא כיון דסכ"י לן
שאין כלי שרת מקדשין שלא בזמנס הרי הוא כאלו
היתה בכלי חול לגמרי וקמיזה דעבד כמאן דליתיה
דמיא:

ע"ב הוא תאני לה והא אמר ליה כלי שרת
מקדשין שלא בזמנס. פי' כשהוא
מדעת לדברי הכל אבל שלא מדעת פלוגתא דאמוראי
היא כדאיתא פרק לולב וערבה וחזקיה סבר דכלי
שרת בזמנס מקדשין שלא מדעת אבל שלא בזמנס
אין מקדשין אלא מדעת וכדכתי' התם בסד"י והכא
קושיין אפילו לחזקיה דהא מדעת נקמזה בכלי
שרת:

מתיבי זה הכלל כל הקרב ביום וכו' ביום אין
בלילה לא אלא שלא בזמנן אין מקדשין
כלל ואפילו מדעת ופרקי' דילמא אינן קדוש ליקרב
אבל קדוש ליפסל:

מתי' ר' זירא סדר את הלחם ואת הבזיכין אחר
השבת והקטיר את הבזיכין בשבת פסולה
כיצד יעשה וכו' כך הגרסא בכל הספרים ורש"י ז"ל
כתב דלא גרסי' פסולה וליתיה בנוסח' דרבי' חננאל
ז"ל ותדע דאי פסולה היכי קתני כיצד יעשה דהא
בתר דנפסלה לית לה תקנתא ומיהו הא לא קשיא
דהאי כיצד יעשה ארישא קאי וה"ק סדר את הלחם
ואת הבזיכין במוצאי שבת והקטיר את הבזיכין לשבת
הבאה אחריה פסולה. דהקטרה זו מחוסרת זמן
כיון שלא עמד שם הלחם מיום השבת שעבר וכיון
שהקטרה פסולה נפסל הלחם שהרי נפסלו מתירה
ואין בזיכין להתירו. כיצד יעשה מי שסדרו כך
שלא בזמנו שלא יקטיר הבזיכין אלא שיניח הלחם
והבזיכין למקומו ויסדרנה לשבת הבאה להיות שם
עוד שבעה כדינה דמשום יתור זמן לא מיפסלה

שאפילו שהא על השולחן כמה ימים אין בכך כלום.
ומיהו איך פירכא דפריך רש"י ז"ל קשיא טפי שאפילו
הקטיר הבזיכין במחוסר זמן כמה תפסל מערכת
הלחם דהא אסיקנא דנעשה כמי שסדר הקוף שלא
קדשו השולחן כלל וכאלו היה מונח חוץ לשולחן
וכיון דכן לא מיפסלא ובתוספות קיימו גרס' הספרים
אף לשיטת רש"י ז"ל דהא דקתני פסולה לא שנפסל
הלחם אלא לומר שהקטרה פסולה ואינה מתרת
את הלחם והיינו דקתני כיצד יעשה להתיר את
הלחם.

ואמאי ליקדוש וליפסל כלומר אם איתה דכלי
שרת מקדשין שלא בזמנס ליפסל הכא
נמי ליקדוש השולחן את הלחם אע"פ שסדרו שלא
בזמנו ויפסל במחוסר זמן שסדרו שלא בזמנו אלא
ודאי ש"מ שאין כלי שרת מקדשין שלא בזמנס אפילו
ליפסל ומשום הכי חשיב כאלו היה מונח הלחם
בכלי חול דלא מיפסיל משום מחוסר זמן:

אמר רבא מאן דקא מויתיב שפיר קא מויתיב ואבזה
דר' אבין נמי דקאמר דמנחה שנקמזה בלילה
פסולה לאו שמעתא דנפשיה קאמר דנימ' דניתותב
דהא איהו מתנייתא קתני ולא סגי' דתיהוי פסולה
אלא מטעמא דכלי שרת מקדשין ליפסל שלא בזמנס
וצריכין אנו לחזר אחר טעם דלא ליקשו מתנייתא
אהדדי דאי לא דקים ליה לרבי אבין דמתנייתא
מתרלתא היא לא הוה תני לה בהדיא בבי מדרשא
ועל כרחין אית לן למימר דקסבר דלילה לא חשיב
מחוסר זמן יום חשוב מחוסר זמן הילכך מנחה
שנקמזה בלילה לא חשיב מחוסר זמן לענין זה והרי
הוא כאלו היה זמנו להיות כלי שרת מקדשין אותו
ליפסל כשם שהיו מקדשין בזמנס אבל סדור לחם
הפנים שהיה מרוחק מזמנו יום אחד הרי הוא מחוסר
זמן וכל מחוסר זמן כזה אין מקדשין שלא בזמנס
דמחוסר יום שלא בזמנס קרינא ביה. ופרכי' כי
מטא בי שמי' דהיינו ליל שבת תקדוש בשלחן ותפסול
אמר רבינא שקדם וסלקו מן השולחן מבעוד יום ולא
היה שם ליל שבת כלל:

הקשו כן בגמרא דתמורה ותיירו דהיה במנחת נסכים הבאה עם הזבח והכא במנחה הבאה בפני עצמה והקשו בתוספות למה לי' למפסלה לזליקה בלילה משום מליקת לילה תיפוק לי' שנמלקת קודם פתיחת דלתות ההכל שאפילו ביום פסולה כדאמרי' התם שלמים ששחטן קודם פתיחת דלתות פסולין ותיירו דהכא פסלינן אפילו בשהיו דלתות ההיכל פתוחות דאע"ג דתנן לא היה שוחט את התמיד עד שזומע קול השער הגדול שנפתח ההוא מדרבנן היא ואורעא למילתא הכא שפתחוהו קודם לכן עוד תירו דהתם דוקא בשחיטת שלמים משום דכתיב ביה ושחטו פתח אוהל מועד בזמן שפתוח ולא בזמן שנעול מה שאין כן בזה דלא כתיב ביה פתח אוהל מועד וזה יותר נכון עוד הקשו ותיפוק לי' מפני שמלק קודם הקרבת התמיד וקיימא לן וערך עליה העולה שלא יחא דבר קודם לתמיד של שחר וכי תימא דהיה למזוה בעלמא והתניא בתוספתא קדשים שהקריבו קודם תמיד של שחר או לאחר תמיד של בין הערבים פסולין ותו דהא בפסח שני תניא ניטמאו הבעלים או שמתו או שנשכו ידיהם מומנו ישרף מיד והוינן בה ש"מ פסח בעי עקירה דאי ס"ד לא בעי עקירה הא פסח בשחר ימות השנה שלמים הוא משום מאי מפסיל משום שנשחט אחר התמיד של בין הערבים עבור צורה בעי אלמא קרבן שנשחט אחר תמיד של בין הערבים פסול דלא קשיא לן אלא דבעו עבור צורה אלמא הא דדרשי' וערך עליה השלם כל הקרבנות כולן אינו למזוה בלחוד וה"ה לענין שלא יחא דבר קודם לתמיד של שחר דמחד קראי נפקי תרוייהו כדאיתא לקמן בפירקין וי"ל דההוא מדרבנן אבל מדאורייתא לא פסיל הקרבן אי נמי דאפילו מדאורייתא פסול וה"מ כשהקריבו אבל משום שחיטה בעלמא לא מופסיל כשקדם לתמיד של שחר אבל כששחטו אחר תמיד של בין הערבים כיון שאסור להקריבו מן התורה נפסל על כל פנים מפני שהוא מחוסר זמן אלא שצריך עבור צורה להשרף הלכך ליכא למופסלה אלא משום דנמלקה בלילה דאי משום

דקדם לתמיד של שחר לא מפסיל מדאורייתא אלא יומתין עד לאחר תמיד ותקרב. ואי משום שנמלקה אחר תמיד של בין הערבים הא לא חשיב אלא כשנמלקה ביום לאחר התמיד. וא"ת מ"מ תפסל מפני שאינו יכול להקריבה עד למחר והוי פסול לינה בעמוד השחר וי"ל דאני פסול לילה שתרף מיד בלא לינה. כל זה פלפלו בתוספות וכי מעיינת בה שפיר לא קשיא כולי האי דלא שייך למופסל משום דבר הקרב קודם לתמיד של שחר אלא כשהגיע זמן התמיד אבל זו שנמלקה מבעוד לילה לא שייך בה ההוא טעמא ואין לנו לפוסלה אלא מטעם פסול מליקת לילה:

ומנחה שנקמזה תלא לבית השרפה הקשו בתוספות למה לי למימר שנקמזה אפילו לא נקמזה נמי פ"י כיון שנתקדשה בכלי כדמסקי' בסוגיאן תנא לבית השריפה בפסול לינה דהא תנן בפ"ב דמעיל' קדשו בכלי הוכשרו ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים וביוצא וכלינה והכא הא איכא לינה ותיירו דאי מההוא טעמא אין לינה פוסלת אלא בעמוד השחר אבל השתא שנקמזה נפסלת מפני שקיעת חמה שאפילו נקמן ביום אם שקעה עליו חמה נפסל מיד בלינה דשקיעת החמה וכ"ש כשנקמן בלילה ממש. תדע דתנן בפ"ב דמעיל' בתר' מתני' דלעיל הקומץ והלבונה הוכשרו ליפסל בטבול יום וכו' וכלינה ואמאי תנא הקומץ כיון דהא קתני מנחה אלא ודאי דמנחה בכלי שרת אינה נפסלת אלא בעמוד השחר אבל קומץ נפסל בשקיעת החמה וטעמא דמילתא משום דקומץ דמנחה כדס דזבח שנפסל בשקיעת החמה כדאיתא בזבחים. ובההיא בבא דקומץ תנא דס:

בשלמא עולת העוף מאי דהוה הוה אלא קומץ נהדרה ונהדר וליקמלה. איכא למידק אע"ג דסבי' ליה למקשה שאין כלי שרת מקדשין שלא בזמן מ"מ כיון שנתנה בכלי שרת מבעוד יום למה לא תפסל בקמיצת לילה לרבנן דפליגי עליה דבן בתירא בפרק ב' דזבחים ובפ"ק דמנחות דפ"ו

למידק והא בסופיה כתיב ותכהין עיניו מראות
וכיעקב נמי דכתיב כבדו מזוקן הא כתיב ביה לא
יוכל לראות אלמא זקנה דרוב ימים משתעי קרא
וי"ל דחם ושלום דמשום רוב ימים כבדו עיניהם דהא
כתיב וקויי ה' יחליפו כח אלמא אדרבה מרוב רגילותם
בישיבה ותושיה שמתשת כחו של אדם כבדו עיניהם
ולא יכלו לראות ובשבתם בא הכתוב ולא בגנותם:
ורילמא שבע מוצות ומילה פ"י והיינו מוצותי
חוקותי ותורותי כי המילה חק אשר
שם בשאריו כמו שתקנו בברכת המילה:
אפילו עירובי תבשילין אומרים בתוספות שנסתפק
ר"י ז"ל אמאי נקט עירובי תבשילין יותר
מכל מוצות דרבנן ואמאי קיל טפי וגראה דהיינו
קילותא שאינה אלא לזכר בעלמא שיברור מנה יפה
לשבת ואקילו בה דסגיי בכזית לכל העומדים בתוך
התחום כדאיתא התם:
ואי בעי' אי' מאן דקאי אארעא אמ' איהו האיר
פני מורח עד שבחברון פרש"י אמר העומד בגג
כבר האיר פני מורח עד שבחברון ואמר ליה איך
דקאי אארעא הן כלומר די בכך וזה אני שואל:
יום המעונן היה ומפליע לכאן ולכאן: פירוש
תימור הלכנה היה מפליע לכאן ולכאן מפני
עננים שהיו עומדין בפניו והתימור מתפצל ויוצא בין
בקעי העבים:
ש"מ יומא דעיבא כוליה שמשא פ"י שהוא מתפורר
ויוצא בין בקעי העבים לכאן ולכאן והשמש
יוצא בכל שכנגדו אפילו במקום שלא היה נוגע
כשהיום ברור ונפקא מינה לשטומי עורות פירוש כי
לשון חכמים דרש אי נמי לכדרש רבא אשה
לא תלוש בחמה שביום המעונן לא תלוש בשום
מקום שהוא כנגד השמש בכל הרוח ההוא וכדפרי'
בדוכתה:
דף כ"ט אלא למ"ד לא נתנה ליכתב
מאי איכא מאן דאמר לא נתנה ליכתב
בתוספות ומי איכא מאן דאמר לא נתנה ליכתב
והא בעי' שתהא כתובה על הספר וכדיו ותנן קראה

על פה לא יצא ותירצו דהיא מדרבנן בעלמא אבל
לא מתקנת אנשי כנסת הגדולה והנכון דלכולי עלמא
ניתנה ליכתב לקרות בה ולזאת בה ידי חובה.
ומ"ד שלא ניתנה ליכתב היינו שלא ניתנה ליכתב
בכלל כתבי הקדש לענין שכת' קדושה לענין לטמא
את הידים דהא מ"ד לא נתנה ליכתב ה"ק לה
דאסתר אינה מטמאה את הידים וכדפרש"י ז"ל
ובמקומה פירשתיה בסד"י:
מ"ה אילה זו כל זמן שמגדלת קרניה מפעילות
פירוש מוספת כח וגבורה אף תפילתן של
נדיקים וכו'. ואילה נקבה לאו דוקא דהא נקבה
אין לה קרנים אלא מין אילה קאמר ומפני כנסת
ישראל:
לא סגיא בלאו כהן גדול וא"ת נהי דאפשר בלא
כ"ג מ"מ אפשר בכהן גדול ומעשה שהיה כך
היה. י"ל שאין דרך התנא לתפוס כהן גדול אפילו
על ידי מעשה שהיה אלא ללמדנו שום חדוש:
מאור הלכנה מי איכא פ"י סמוך לעמוד השחר
הא אין זה אלא בסוף החדש ויום הכפורים
הוא בעשרה לחדש:
ה"ק וביום הכפורים כי אמ' ברק ברחמי הורידו
כהן גדול לבית הטבילה פ"י האי והורידו
כ"ג לבית הטבילה מילתא באנפי נפש' היא וארישא
קאי כי התנא הכנים בנתיים המעשה שאירע שהוצרכו
לראות אם הגיע זמן השחיטה ואחר כך חוזר
התנא להשלים מה שהתחיל בדיני יום הכפורים:
לא זו בלבד אמרו פירוש לענין שחיטת קדשים
שפסולה בלילה אלא אף עולת העוף שנמלקה
ומנחה שנקמזה בלילה תנא לבית השריפה פרש"י
ז"ל דגמר משחיטה דמליקה בעוף וקמיצה במנחות
במקום שחיטת הזבח הן ואחרים פ"י דנפקא לו
מדכתיב ביום צוותו להקריב את קרבנהם והאי נמי
קרבן הוא ופי' רש"י ז"ל יותר נכון דכיון דעל שחיטה
מייתי לה סתמא משחיטה גמרי' לה דכתיב ביום
זבחכם וא"ת וקמיצה בלילה היאך תפסל והא קיימא
לן מנחתם ונשכיהם אפילו בלילה והא ליתא שכבר

שיתפלל אדם בעת ההיא דאי לאשמועי' מאי דנהיגי
אבות מאי קמ"ל מאי דהוה הוה :

אמר רב יוסף ואנן מאברהם נקום ונגמר אמר
ליה עולא תנא מאברהם גמר וכו' פרש"י ז"ל
דהשתא קס"ד דרב יוסף קשיא ליה וכי מאברהם בא
רב ספרא ללמדנו ומי יוכל להיות זריו כמוותו והלא
אין שום אדם יכול להיות זריו כמוותו והיינו דאחד
ליה עולא דהא חזי' דתנא יליף זריות מאברהם
לענין מילה כדתניא כו' ואתא רבא ופי' דהא לא
קשיא ליה לרב יוסף אלא קשיא ליה דמתני' דפסחים
משמע שאין לו להתפלל תפלת מנחה באות' שעה
עד שש שעות ומחלה זו שטת רש"י ז"ל לפי פירוש.
אבל ר"ת ז"ל פי' ואנן מאברהם נגמר שהיה קודם
מתן תורה הא ודאי מאי דעבד לגרמיה עבד וקס"ד
דבעי לומר רב יוסף דאפילו במידי דלא אשכחן
דפליג אדאורייתא לית לן למיגמר מאברהם כי שמו
נתנה תורה ונתחדשה הלכה . ופריך עולא דהא
תנא ודאי שפיר גמר מאברהם לענין מילה ואע"ג
דלא אשכחן הכי בדאורייתא כלל ואמר רבא דרב
יוסף הכי קשיא ליה דתנא דפסחים פליג על הא
דאברהם ואנן אתנאי אית לן למסמך ולא על דברי
האבות שהיו קודם מתן תורה שהרי חכמים יודעים
כי נתנה תורה ונתחדשה הלכה הא במאי דלא פליג
על דברי חכמים ודאי שפיר גמרי מן האבות זה דרך
ר"ת ז"ל וכדרך זה פירשו הגאון ז"ל וכתוב בספר
הערוך ויש מקש' על פי' זה גם על פי' רש"י ז"ל
ובמה שכתבנו נתייבבה הסוגיא יפה לכל חד וחד :

דתנן ערב פסחים שחל להיות בשבת תמיד נשחט
בשש ומחצה וכו' פי' והיו מקדימין' שעה
אחת מפני שהיו צריכין לשחוט את פסחיהם לאחר
התמיד וללכותם מבעוד יום ואילו היה אפשר להקדים
שחיטת התמיד קודם לכן היו מקדימין' אלא ודאי שאי
אפשר להקדים זמן שחיטתו ותפילות כנגד תמידים
תקנום דאלמא אין להתפלל תפלת המנחה אלא
לאחר שש שעות ומחצה והא דלא כאברהם אבינו
שהיה מתפלל מתחלת שבע ודחי' ודילמא שאני

כתלי בית המקדש דלא מיכווני פרש"י ז"ל לפי שהיו
עבות מלמטה ומתקצרות מלמעלה ולא היו משתחררים
הכתלים עד לאחר שש שעות ומחצה ולפיכך לא היו
שוחטין את התמיד קודם לכן ותמיהא מילתא מאי
קא משני תלמודא וכי בכתלי בית המקדש תליא
מילתא או בכתלי בית המקדש היה סימנא דאברהם
הא בחצי היום תליא מילתא וי"ל דאנן ה"ק דרבנן
לא בעו למקבע זמן שחיטת התמיד אלא בסימון
הנראה במקדש ועוד דמשחררי כתלי בית המקדש
לא משמע להו לאינשי שהוא חצי היום ואם באנו
להקדים קודם לכן סבורי' לומר כי מותר לשחוט
את התמיד קודם חלות ויביאוהו לבית הפסול ויבאו
גם כן להתפלל תפלת המנחה קודם חלות ולפיכך
תלו הזמן בכותלי בית המקדש :

אי נמי שאני אברהם דאילטגנינות גדולה היתה
כלבו פי' דאברהם שהיה בקי בשעות יכול
למנוחם ואל יבא להקדים אבל שאר כל אדם הרווחו
להם חכמים זמן עד שש שעות ומחצה מפני שאם
אנו מתירין להם בחצי היום בלמנוחם וכי משחררי
כתלי יבאו קודם לכן :

אי נמי שאני אברהם דזקן ויושב בישיבה פי' של
דבר מדהוה חכם גדול באילטגנינות שלא יטעה
בשעות היה חכם בתורה ויושב בישיבה קבוע ולא
יטעה להקדים קודם זמן :

גרסת הספרים היו במזרים ישיבה עמהם דכתיב
לך ואספת את זקני ישראל היו במדבר
ישיבה עמהם דכתיב אספה לי כו' ויש נוסחאות
שונות שגורסין היו במזרים ישיבה שנאמר אספה לי
שבעים וכו' . ולפי גרסא זו אסיפיה דקרא סמין
דכתיב אשר ידעת כי הם זקני העם ושטריו ודרשי
ליה במדרש שהם היו זקני העם ושטריו במזרים
ולאשמועינן האי דרש' נקט האי קרא ושכך מאי
דכתיב לך ואספת את זקני ישראל שנאמר במזרים
והכין אורחא דתלמודא :

יצחק יושב בישיבה הוה דכתיב ויהי כי זקן יצחק
פי' ואין זקן אלא זה שקנה חכמה ואיכא
למידק

סתמי' הממונה היינו סגן כדאיתא התם ואלו מתיא
בן שמואל לא היה סגן אלא ממונה על הפייסות
כדאיתא בגמ' ואולי בזמנו הוא עצמו היה הרואה.
אעפ"כ אין לשון המשנה ולשון הברייתא דגמ' מוכיח
כן דהוה ליה למיתני מתיא בן שמואל היה אומר
האיר פני מורח לכך הנכון כי דברי מתיא בן שמואל
בתורת תנא נשנו בכאן כי הוא היה אומר שכן היו
רגילין לומר בבית המקדש וכן מוכיח בגמ' דכפלוגתא
דתנאי מיייתי לה למילתיה וכן נראה כאן מפ"י רש"י
ז"ל והא דקאמר האיר פני מורח עד שבחרון לפוס
פשטא דגמרא דילן משמ' משום דכשהיה מאיר בחרון
היה השחר ברור אבל בפ"י רש"י ז"ל מיייתי מה
שאמרו בירושלמי ולמה מזכיר בחרון כדי להזכיר
זכות ישני בחרון כלומר זכות אבות הקבורין
בחרון:

והוא אומר הן בגמ' מפרש מאן קאמ' לה אי מאן
דקאי אארעא או מאן דקאי אאיגרא:

והוציאורו לבית השרפה פי' לפי שחטיטה כלילה
פסולה מביום זבחכם כדאמרו:

הורידו כהן גדול לבית הטבילה פי' על יום
הכפורים קאי שכל עבודת יום הכפורים
אינה אלא בכהן גדול וארישא קאי כדאיתא בגמרא:
כל המסך את רגליו טעון טבילה אבל הכא אפילו
בלא עבודה טעון טבילה. ואליבא דרש"י
ז"ל שפי' דלקמ' אפילו בביאה ריקנית טעון טבילה.
י"ל דהכא אפי' בשהסיך רגליו לפניו מן העזרה
באותן לשכות כגון לשכת פרהדרין וכיוצא בו:

וכל המטיל מים טעון קדוש ידיים ורגלים הקשו
בתוספות דהא במסכת גיטין איבעיא לן יציאה
לחץ אם היא פוסלת בקדוש ידיים משום הסח הדעת
או לא ולא איפשיטא ואמאי לא פשטוה מהכא דדוקא
מפני שהטיל מים הא לאו הכי אינו טעון קדוש
ותירצו דמשום שהיה מועטת כזו לא מיבעיא לן
התם וכי מיבעיא לן כשהיה יותר מהטלת מים
ושמא הסיח דעתו עז י"ל דהא מיירי אפילו בשלא
יצא לחץ והטיל מים בלשכת פרהדרין וכיוצא בה

וסדר קדוש ידיים ורגלים מפורש בפרק שני דזבחים
דתניא כיצד מקדש מניח ידו הימנית על רגלו
הימנית וידו השמאלית על רגלו השמאלית ומקדש ר'
יוסי בר' יהודה אומר מניח שתי ידיו זו על גב זו
ושתי רגליו זו על גב זו ומקדש ויעמוד מן הצד
בסמיכה על גב חבירו דכלאו הכי לא היה יכול
לעשות ובהא פליגי דר' יוסי ברבי יהודה סבר עמידה
מן הצד שמה עמידה וקרינא ביה לעמוד ולשרת
ורבנן סברי עמידה מן הצד לא שמה עמידה והלכתא
כרבנן ומכאן הביא ראיה הר"י ז"ל כי הקורא בתורה
צריך לעמוד כדאיתא במסכת מגילה צריך ליזהר שלא
יסמוך דעמידה מן הצד לא שמה עמידה ורבנן יחיא
ז"ל היה דוחה דדוק' הכא שלא היה יכול לעמוד רק
על ידי סיוע לא שמה עמידה אבל היכא שיכול
לעמוד בלא סמיכה אף כי עושה סמיכה שמה עמידה
ובירושלמי משמ' כפר"י ז"ל שאמרו שם על ההוא
דקאי אעמודא וקרי כנתינת' כך קריאתה כשם
שנתינתה באימה וכזויע אף קריאתה כן הלכך צריך
ליזהר בדבר זה ואף לדברי ה"ר יחיאל ז"ל כל
שהוא חגר וכיוצא בו שאינו יכול לעמוד בלא סמיכה
אין לו לקרוא בתורה. ולפי שטה זו כך צריך ליזהר
לענין תפלה דבעינן מעומד.

גמרא אומר רב ספרא כלותיה דאברהם אבינו
מכי משחרי כותלי פירשו הגאונים ז"ל וכן

כתו' בספר הערוך דאברהם לאו דוקא אלא תפלת
האבות ונקט אברהם שהוא אב לכולם ועקרם וא"ת
והלא יצחק תקן תפלת המנחה כדאיתא בפרק תפלת
השחר תירצו בתוספות דאף אברהם היה מתפלל
אותה אלא מפני שיצחק תקן אותה לכל העולם
תלה אותה הכתוב ביצחק כדכתיב ויצא יצחק לשוח
בשדה והא דאמרי' מכי משחרי' כותלי היינו מתחלת
שבע שהוא חצי היום שהשמש עומד בחצי השמים
והכותלים המערבים שהשמש זורח בהם בשחר
משתחררים בתחלת חצי היום ונפק' לן מדכתיב
לפנות ערב כשהשמש פונה למערב שזהו בתחלת
חצי היום ורב ספרא ודאי בעקר הדין אתא לאשמועינן
שיתפלל

באור הלכה וסדרה כלילה אית ליה תקנתא לפרקה ולחזור ולסדרה:

דף כ"ח איכא דאמרי מתקיף לה רבי זירא ובי יס לך עבודה וכו' רש"י ז"ל לא גרים ולא והרי איברים כו' עד אלא אי איתמר וכו' וטעמו ז"ל משום דכפלוגתא דרב ולוי מוכח דתרומת הדשן ואיברים ופדרים עבדה תמה הן. ומאן דגרים לה נקט לה בריהטא אגב פירכי דלעיל ולא דק בהו ודכותה בתלמודא וכן אתה מפר' בהא דאמרי' בסמו' למימר דעבודה תמה היא וכו' אבל רש"י ז"ל לא גרים לה נמי לקמן.

אף אכן נמי תנינא פרש"י ז"ל דשני גזירי עזים עבודה שאין אחריה עבודה מדלא קתני זמן גזירי עזים אלא סוף עבודת לילה חשיבי ולא תחלת הולכת איברים דעבודת יום ויפה פ' ותו לא מידי.

הדרן עלך בראשונה

אמר להם הממונה אלו וראו כו' פרש"י ז"ל הממונה סגן אלו וראו אם הגיע זמן השחיטה לפי שצריך לעשות שחיטת קדשים ביום כדכתי' וכיום זבחכם אבל מביום צוותו לא נפקא שפיר כיון דשחיטה כשרה בזר.

אם הגיע הרואה אומר ברקאי כלומר שהשחר הוציא ברקאי ולומר שמתחיל השחר לעלות מתיא בן שמואל או' האיר פני מורח רש"י ז"ל פ' במס' תמיד כי מתיא בן שמואל היה ממונה על כן והוא או' כן וכן משמע במסכת תמיד ובגמ' לקמן אמרי' מתיא בן שמואל ממונה על הפייסות ובתוספות הקשו על זה דהא בגמ' איכא חד לישנא שהרואה הוא האומ' האיר פני מורח ומסתמא לא היה הממונה עולה לגג לראות מדקתני אמר להם הממונה אלו וראו ואין זו קושיא כל כך לפי מה שפרש"י ז"ל דהממונה דקתני רישא היינו סגן דכל היכא דקתני סתמ'

מתחלה לעבודה כדמותרנ' בריש פירקי' משום דההוא שינויא דחיקא הוא וליתיה אלא ללישנא קמא כדכתיב' התם:

אלא מעתה תיבעי פייס פרש"י ז"ל כיון דעבודת יום שחייבין עליה מיתה תיבעי פייס ועיקר פירכא משום חיוב מיתה הוא ועלה קאמר אלא מעתה דמשמע לפי דכריך דאלו משום דהויא עבודת יום הא מסתמא כולהו מודו בה וכדכתיב' בה וכער עליה עזים בבוקר בבוקר:

אשתמיטתיה הא דתניא מי שזכה וכו' ולא ניחא לן לשנויי השתא כדמשנינן לקמן דהא פריך פייסו לה בפני עצמה דלישנא דתיבעי פייס לא משמע הכין השתא:

משום מעשה שהיה וכדין הוא דמצי לשנויי כדלעיל דתחלת עבודה דיומא הוא אלא דהא עדיפא ליה אבל לעיל דלא מצי לשנויי כי הכא תריך דתחלת עבודה דיומא הוא:

שאני שחיטה דתחלת עבודה דיומא פ' ואע"ג דכשרה בזר כיון דתחלת כל העבודות היא וכיום ראוייה היא לעשות' לה פייס כשהיא בכהן וא"ת ואמאי לא פריך והרי דישון מזבח הפנימי ומנורה והולכת איברים לכבש דאין זר חייב עליהן מיתה כדאיתא לעיל בפלוגתא דרב ולוי ואפילו הכי בעו פייס וי"ל דמצי מדחי ליה דשאני דישון מזבח שהיא תחלה לעבודת קטורת ודישון מנורה תחלת לעבודת נרות ועבודת פנים והולכת איברים לכבש תחלת ההקטרה:

ואילן זמן שני גזירי עזים לא קתני פ' אלא עבודת לילה היא ומאי דכתיב בבוקר בבוקר היינו לתת בוקר לבקרו ולמהוי אפילו בחלות. דלית ליה תקנתא קתני פ' שאם טעו לשחוט התמיד ביום לית ליה תקנתא ומשום הכי דייקי בה אם האיר מורח מה שאין כן בסידור עזים שאם טעו

בהדיא והקטיר המזבחה עולה הוא אשה ריח ניחוח
אלא ודאי להולכת איברים לכבש אתא וכדאיתא
במסכת חגיגה ולגופיה לא צריך קרא דהא מקבלת
דס ואילך מזות כהונה. אלא ודאי לדיוקא אתא
דהולכ' איברים לכבש בעי כהונה הולכת עצים לא
בעי כהונה ואי משום הא לא אילטריך דמהיכא תיתי
דבעי כהונה אלא ודאי למהדר ולמידק הא סדור שני
גזירי עצים בעי כהונה ואם אינו ענין לתמיד של
שחר תנהו ענין לתמיד של בין הערבים וא"ת ומנא
לן לגלגולי כולי האי אימא הכי הולכת איברים
לכבש בעי כהונה הא סדור עצים לא בעי כהונה
י"ל דהא ליתא דא"כ למה לי למכתב כהונה בהולכת
איברים לכבש דהא מכהונה דכתיבא בעריכת נתחים
מומעטי' דסדור שני גזירי עצים לא בעי כהונה
כדפרכי' השתא בהדיא וא"ת ונימא הכי הולכת
איברים לכבש בעי כהונה הולכת עצים לא בעי
כהונה הא הפשט וניתוח בעי כהונה וערכו למעוטי
סדור שני גזירי עצים וי"ל דטפי איכא לרבויי שני
גזירי עצים למכעי כהונה שכן עצים דכותה הולכת
עצים וא"ת והא כי אמרינן וערכו למעוטי הפשט
וניתוח לא הוי דכותה וטפי הוי דכותה כי אמרי'
למעוטי סדור עצים י"ל דאכן אית לן למידק מאי
דהוי דכותה אע"ג דלא כתיב בהאי ענינא או מאי
דהוי בהאי ענינא אע"ג דלא הוי דכותיה אבל לית
לן למידק מאי דלא הוי דכותה ולא כתיב בההוא
ענינא הילכך השתא דדרשינן מהולכת איברים סדור
עצים הוי דכותה אע"ג דלא כתיב בענינא ודרשי'
מעריכת נתחים להפשט וניתוח דכתיב בענינא אע"ג
דלא הוי דכותה ואלו הוה דרשי' מוהקריבו ההולכת
איברים הפשט וניתוח הוי מידי דלא כתיב בענינא
ולא הוי דכותה:

ונתנו לגופיה פי' כדאסקי לעיל משום דלאו עבודה
דמעבבא כפרה:

וערכו שנים וכו' וא"ת ולמאי דסליק אדעתין
דערכו למעוטי הפשט וניתוח ששה בטלה
מנא לן וי"ל דתרווייהו ש"מ מדלא כתיב בני אהרן

הכהן כדכתיב גבי נתינת אש ודאי למנינ' אתא.
ומיהו כתב רחמנא מנינא בהאי ליטנא למעוטי הפשט
וניתוח. והשתא סב' לן דכוליה לא אתא למנינא
בלחוד. האי בבן בקר כתיב פי' חדא מיניהו נקט
דהוא הדין דמני למפרך דהאי בעולת יחיד כתיב:
איזהו דבר שנאמר בו עצים ואש ומזבח פרש"י
ז"ל שג' בו למזבח ולחיוב שאפילו יש שם
אש הרבה חובה לעשות מערכה כדכתיב בקראי מה
שאין כן בשאר קרבנות דכל היכא דאיכא אש במזבח
בהכי סגי להו.

ע"ב כיצד הוא עושה פי' להכשיר המערכה
מיתה דאלו במיתה כבר נתחייב
ופרכי' מאי אהני להכשר מערכה אם הוא עלמנו
סודרה: וכי יש לך עבודה כשרה כלילה. ופסולה
פי' ופסול' כולי האי לחייב עליה מיתה גבי זר
דאלו לאיפסולי ליכא מאן דפליג דהא כתיב בה
כהן בהדיא דכתיב זו את אהרן היא העולה על
מוקדה על המזבח כל הלילה אלא ודאי כדאמר'
דעל חיוב מיתה הוא דמתמה דמשמע ליה דכיון
דכשרה כלילה ליכא למחשבה עבודה כולי האי לחייב
מיתה ואע"ג דגבי הזר הקרב יומת לא כתיב יום
כיון דעיקר קרבנות אינו אלא ביום כדכתיב ביום
זויתו את בני וגו':

והרי תרומת הדשן פי' ולוי מחייב עליה מיתה
ואפי' לרב נמי הוה מחייב אי לאו דכתיב
עבודת מתנה ולא עבודת סילוק למעוטה ופרקי'
תחלת עבודה דיממא פי' וכיון דכן עבודת יום
חשיבא. וא"ת והלא תרומת הדשן קודמת לסדור
מערכה והיכי הו"א תרומת הדשן עבודת יום וסדור
מערכה עבודת לילה וי"ל דשאני סדור מערכה
שפעמים רבים צריך לסדר המערכה כלילה כשכבו
הגחלים לצורך עבודת לילה ממש מה שאין כן בתרומת
הדשן שאינו נעשה לעולם אלא לצורך עבודת היום
ובהתחלתו שנתנה לו תורה בוקר לבקרו:

שכבר קדש מתחלת עבודה פי' אלמא עבודת
יום היא והא דלא משני דה"ק שכבר קדש
מתחלה

הלכך אוקמה בפייס של תמיד דחשיב ואיתיה בין
בחדשים בין בימים:

מתני' איל קרב כ"א הכשר בחמשה כדין הכבש.
והקרב' והיין והסולת בשנים שנים
ושאלו בתוס' דבשלמא ביין ובסולת ניחא להוסיף
בהם כהנים יותר מן הכבש שהרי היין והסולת של
איל מרובין משל כבש אלא בקרבים למה מוסיפי'
כהן ותירלו כי הקרבים כבדים היו ומוליכי' אותן
בכלי ושורת' הדין היה שאף בכבש יהיו שנים אלא
שכבר אמ' הפסוק שזה לטלה אבל כאיל דליכא מנין
כהני' בכתוב הוסיפו גם כהן מפני כבדם:

פר קרב כ"ד כדמפ' ואזיל ולא ידענא אמאי לא
קתני האיברים בכלן כדרך ששנאם בטלה.
ובתוספות נסתפקו בדבר:

בר"א בקרבנות עולות צבור אבל קרבנות יחיד
דהיינו עולת יחיד אם רצו להקריב איבריה
בפחות מכן או ביותר מכן מקריבין והפזטון ונתוחן
של אלו ואלו שוין פרי' בגמרא לענין הפשט וניתוח
שכשרין צור:

דף כ"ז והאי מיבעי ליה לגופיה פי' דנתינת
אש בעיא כהונה וא"ת וא"כ למה
לי קרא להפשט וניתוח דכשרים צור תיפוק לי
דהא לא כתי' בהו כהונה וכי תימא כיון דמקבלת
הדם ואילך מצות כהונה כמאן דכתיב בהו כהונה
דמי א"כ אפי' נתינת האש נמי ואמאי מיבעי מכתב
כהונה לגופיה י"ל דהפשט וניתוח כיון דמגופיה
דזבחה הוא אמרי' ביה מקבלת הדם ואילך מצות
כהונה מה שאין כן בנתינת אש דלא הוי מגופיה
דזבחה ובעי למכתב ביה כהונה בהדיא:

דהנה קא מסדר ליה לבריה ושחט וכו' פי' ברייתא
היא דקתני ושחט שחיטה צור כשרה וכו'
עד למד על שחיטה שכשרה צור. ומדיוקא דההיא
מתניתא דהוה מסדר ליה אביי לבריה אתי רב שימי
למידק דנתינת אש לא בעי למכתב ביה כהונה
לגופיה כדקא מפרש ואזיל.

מכרי מקבלה ואילך מצות כהונה וכו'. ואיכא

למידק מה הוספנו ראי' מפני זו הברייתא כי עדיין
אנו יכולין לומר כדאמרינן מעיקרא דלגופיה איצטריך
משום דנתינת אש לא הוי מגופיה דזבחה. תירצו
בתוס' דרב שימי סבירא ליה דכיון דגלי ליה קרא
אתה ובניך אתך תשמרו את כהונתכם הא ודאי כולהו
בכלל שאף שחיטה דלא כתוב בה כהן והויא מקמי
קבלת הדם. וכתבה רחמנא בתר סמיכה שהיא
צור. הוה ס"ד לאתויי דבעיא כהונה מדכתיב תשמרו
את כהונתכם. אלא דאתיא קבלת הדם וגלי על
השחיטה שתהא כסמיכה שכשרה צור אבל כולהו
שאר דכתיבי בתר קבלת הדם מסתמ' בעו כהונה
והוה בכלל תשמרו את כהונתכם ואם כן כהונה
דכתיבא בנתינת אש לא זריכא לגופיה אלא למעוטי
הפשט וניתוח ופרכי' דאכתי איכא למימר דלגופיה
איצטרי' דהוה אמינא דנתינת אש לא בעיא כהונה
וליתא בכלל תשמרו את כהונתכם כיון דלאו עבודה
דמעכבא כפרה היא קמ"ל קרא דבעיא כהונה וא"כ
הפשט וניתוח דכשרים צור מנא לן. וא"ת נימא
דהפשט וניתוח נמי כיון דלא כתיבא בהו כהונה
בהדיא ולא מעכבא בהו כפרה דלא בעו כהונה י"ל
דשאיני הפשט וניתוח דהוה מגופיה דזבחה וגרירי
בתר קבלת הדם אי נמי כדפרש"י ז"ל בסמוך גבי
וערכו למה לי דאע"ג דלא מעכבא כפרה הא
גלי רחמנא גבי נתינת אש שאין זה מעכב וצריך
כהונה:

ואימא למעוטי שני גזירי עניס דלא בעו כהונה
פי' בגזירי עניס של בין הערבים דלא
כתיב בה כהן בהדיא דאלו בתמיד של שחר בהדיא
כתי' ביה ובער עליה הכהן וא"ת ושל בין הערבים
למה לי קרא דלא בעי כהונה תיפוק לי דלא הוי
מגופיה דזבחה ולא כתי' ביה כהונה בהדיא וי"ל
דהא כתיב כהן ברישיה דקרא ונתנו בני אהרן אש
והוה אמינא דוערכו דסיפא אבני אהרן קאי קמ"ל
איך קרא דלא בעי כהונה בהדיא:

והקריב הכהן את הכל זו הולכת איברים לכבש
פי' דבהקטרה לא מיירי קרא דהא כתי'

בהדיא

שלא היה זמן תפלה וא"ת ודילמ' נקט אתרונגיהן שלא חשו לכבוד מצות האתרוג ורגמוהו בהם. וי"ל דהא פשי' דכיון שהכירו בו שהוא צדוקי זהו כבודו של אתרוג לקדש בו השם לענין כזה: (הגהה לאחד קדוש ז"ל וכל זה איננו שוה לכך נראה לי דרב אשי מנופא דתקנתא דהגבה ימינך דייק לה דבשלמא אי בשחרית דוקא סאגי בהכי דחזו בני העזרה את הכהן המנסך משום דהשמש במזרח ונופל אורו במערב אבל בין הערבים השמש במערב ונופל אורו בין עיני בני העזרה ולא חזו בדוק' את הכהן המנסך אפי' אם יגביה ימינו ויכול הוא לשפוך המים חוץ למקום נסוכם והילכך הוה להו לרבנן לתקוני שמשביעין אותו כדרך שתקנו ביום הכפורים וכי תימא והלא הכהנים העומדים בין אולם ולמזבח חזו ליה בדוק' לא היא דהא המנסך אחורי כלפי פניהם שהרי הניסוך לצד מערב הוא):

שנאמר וערכו ענים על האש ואע"ג דהאי קרא בעולת נדבה כתיב וגבי בן בקר הא פריש ר' אליעזר לקמן דדרשי' ליה אף לתמיד מודכתיב ביה על העצים אשר על האש אשר על המזבח:

קמ"ל דעביד חד ונעביד תרי דעביד חד גזיר חד והדר ליעבדו תרי שני גזירי עצים. ה"ג א"כ לימא קרא ובער ובערו אי נמי וערך וערכו מאי ובער וערכו: אלא מדשני בלישניה ש"מ כדאמרן דחד לשני גזירי עצים ככהן חד לתמיד של שחר כדכתיב ביה בבוקר בבוקר וחד לשני גזירי עצים לתמיד של בין הערבים בשני כהנים:

תני ר' חייא פעמים שלשה עשר וכו' פי' דבחול זוכין בתמיד י"ג כדאיתא במתני' ובחג בחול י"ד מפני ניסוך המים. ובשבת דעלמא חמשה עשר מפני שני בזיכין ובשבת שבתוך החג י"ו מפני ניסוך המים ופרכי' והא תניא שבעה עשר ג"ה ההיא דלא כר' אליעזר ודלא כר' יהודה אבל רש"י ז"ל גורס ההיא דלח כר' אליעזר אלא כר' יהודה ופי' ז"ל דההיא מתניתא מוסיף חדא גברא להעלות איברים

מן הכבש למזבח ודלא כר' אליעזר דסבר שהמעלה לכבש הוא המעלה למזבח אלא כר' יהודה דלית ליה דר' אליעזר כדאי' לעיל. וכתב רבינו ז"ל דלא גרסי' ודלא כר"י דהיי דאשכחן ליה דאין פייס למחתה שאין כהן כהן להעלות מן הכבש למזבח מי שמעי' ליה עד כאן פי' לדבריו דודאי לא אשכחן ליה הכי בשום מתני' ומתני' ואי בתר שמעתא וסוגיא דתלמודא אזלי' אדרבא אמר רבא לעיל דרבי יהודה לית ליה דר"א בן יעקב וא"ת ודילמא להכי אמרי' דלא כר' יהודה משום דדי' גברא דמוסיף ההוא תנא הוא במחתה דקסבר יש פייס למחתה ודלא כר' יהודה י"ל דהא ליתא חדא דמיה ענין מחתה אלל הזוכין בתמיד שבעים השני ועוד דאי מני גברא דמחתה לימני נמי דקטרת גופיה והווי להו שמנה עשר אלא ודאי דלא חשיב אלא המעלה מן הכבש למזבח כך יש לפרש לפי שטתו ז"ל ומיהו אינה מחוורת חדא דבכולהו מוסחי גרסי' ודלא כר' יהודה. ועוד מה צריך לומר אלא כר' יהודה לימ' דלא כר' אליעזר בלחוד דהא כולי עלמא לית להו דר' אליעזר ומתני' פליגא עליה ועוד קשה לדבריו דאי מני המעלה מן הכבש למזבח דלא כרבי אליעזר בן יעקב א"כ ששה גברי הוה להו לאוסופי כדברירנא לעיל ובתוספות פי' כגרסת הספרים והיא גר"ח ז"ל והתניא שבעה עשר ופרקי' דההוא תנא מוסיף חד גברא למחתה ומפייס ליה בפייס השני ואיתא דלא כר' אליעזר בן יעקב דלדידיה אע"ג דאיכא פייס במחתה כדאיתא לעיל מ"מ פייס רביעי עביד ליה ואיתא נמי דלא כר' יהודה דלדידיה הזוכה בקטורת בפייס שלישי הוא הזוכה במחתה וכי תימא והאי תנא היכי מני מחתה בפייס שני של תמיד י"ל דסבי' ליה דמחתה לא מעתרא ואיתא בין בחדשים בין בימים וכיון דכך ליכא לרופה לקטורת שהיא בחדשים דוקא וליכא למעבדה פייס באנפי נפשיה כיון דלא חשיבא כקטורת והיא פלגא עבודה: וליכא לאוקומה בפייס של תרומת הדשן דלא חשיבא כותיה הלכך

לתרומי מתני' אי עבדי' לכולהו פייסי בערב דנקט
תנא של בקר וכמעשהו בבקר כך מעשהו בין הערבים
ואע"ג דבציר ליה פייס דתה"ד. מנה שנאמר דנקט
ארבע והו"ל חמש כמוכן ועיין בדברי התוס' ד"ה
אלא שהוקשה להם אחר פייס דב' גזירי עגלים ודוק.
ותו קשיא דלא אשכחן תנא דס"ל דהיה פייס בערב
לקטרת כיון דכולהו מתנייתא בשבת איירו כמדובר.
ואפי' אם תנוצי לומר דס"ל ז"ל דלא מוקמינן בשבת
אלא ברייתא בתרייתא אבל ברייתא קמיתא שביקין
לה בקטרת ומסתיען מילי מודלא קאמר אלא כמוכן.
עדיין צריכים אנו לדעת אמאי שביק ברייתא בתרייתא
ופסק בקמיתא נאחר דמבתרייתא מוכח דלא היה
פייס אף לקטרת מדכילינהו לתרוייהו בהדי הדדי
וכמש"ל ומשמע דהכי ס"ל לתלמודא מדאקשי למאי
דס"ד וכדכר האמור ובעת אני נכוד בזה ועיין בדברי
התוס' בד"ה ואי משכחת יע"ש ודוק ועיין להר"מ
די לונזאנו ולהרמ"ע מפאנו בסדר עבודתם שתפסו
במושלם כדעת הרמב"ם ז"ל ולא שתו לבם לזה ולא
ידעתי למה ודע שדברי הגהה זו לאחד קדוש ז"ל
נפלאו ממני ואיני יודע מהו סח דהא קושית הרב
ז"ל היא למקשן דלא אסיק אדעתיה השתא האי
פירוקא דמזפרא וכו' אמאי לא אקשי למסקנא נמי.
ואי אמרינן דלא אקשי הכי משום דידע דמלינן למימור
דמזפרא קא מפייסי לקטרת הלאזה הדבד הו"ל
למימור למאי דסליק אדעתין ולא הוה מקשי מידי
כמוכן וזה ברור. ומה שתירצו התוס' בד"ה אלא
דלר"י מזפרא מפייסין על ב' גזירי יע"ש לא יגהה
מהם מזור דשנייז דא מן דא כאשר יראה הרוחה):
ע"ב מתני' תמיד קרב בתשעה פי' בתשעה
כהנים מהעלאת איברים
ואילך ולא חשיב הכא המעלה מן הכבש למזבח
ופרש"י ז"ל דהאי תנא ר' אליעזר היא דסבי' ליה
שהמעלה לכבש הוא המעלה מן הכבש למזבח ולא
נהיר דהא חוקי' מתני' דלא כר' אליעזר ולפירוש
רישא רבן וסיפא ר' אליעזר וכל כי האי גוונא הוה
מפרש לה בגמרא כדפריך ומתקן בעלמא ככי האי

גוונא וממה שכתב כאן רש"י ז"ל הא כר' אליעזר
דלית ליה חד להעלות מן הכבש ולמזבח נראה
מדבריו שהוא סובר דלרבנן כהן אחד מעלה הכל
מן הכבש למזבח וכבר דחינו פירושו והנכון דהאי
סיפא דברי הכל היא ואפילו לרבנן ולא נחית השתא
תנא למימני אלא כהנים שיש בהעלאת ראשונה ושאר
דברים אבל כהנים דהעלאת שנייה כיון דפלוגתא
דר' אליעזר ורבנן היא לא מני להו:

ושנים בידם שני גזירי עגלים פי' חתיכות של עץ
ארוכות ככל רחב המערכה וכן פרש"י ז"ל
במס' תמיד אבל בקרבן שחרית לא היה בו אלא
כהן א' כדאי' בגמרא וזוהי שחרית לתרומת הדשן
הוא הזוכה לסידור מערכה ולשני גזירי עגלים כדאיתא
לעיל וכהן שזכה בו שחרית זוכה בו ירבית ואו'
לכהן שדימינו זכה עמי לערב בגזיר השני למאי
דקימא לן שאין חזורי' ומפיסין לערב כדאי' בגמ'.

ושנים בידם שני בויכי לבונה וא"ת מי היה זוכה
בהן פי' בתוס' שזוכה בהן אותן שאחר האחרון של
מוליכי איברים לכבש א"כ אותן שהיו אחרוני' אחר
הי"ג שזכו בתמיד וזה כר' נכון יותר:

ובשבת שבתוך החג ביד אחד ללוחית של מים
פי' בקרבן תמיד של שחר דבתמיד של
בין הערבים לא היו עושין ניסוך המים כדאיתא בגמ'
וסדר ניסוך המים מפורש בפרק החליל.

בחול נמי משכחת לה. פי' בחול של חג נמי
משכחת שנים עשר כהנים תשעה כדרכו
ושנים לשני גזירי עגלים ואחד ללוחית של מים:

שפעם אחת נסך על רגליו פי' שעשה עצמו
כאלו הוא עושה שלא במתכוין והכירו שעשה

במתכוין שהיה צדוקי שאינו מודה בניסוך המים ולפי'
רגמוהו כל העם באתרוגיהן פרש"י ז"ל ולמה לי
למיתני באתרוגיהן אלא ודאי לאשמועי' שאין הניסוך
המים אלא בשעת נטילת לולב ואתרוג דהיינו
בשחרית וא"ת והלא אנשי ירושלם נוטלין היו לולביהן
כל היום כדאיתא התם תירצו בתוספות לא היו
כולם מקובצים בעזרה בשעת תמיד פל בין הערבים
שלא

דסבירא ליה לתלמודא דליכא לו כו' וכשם שמפייסין
תנא דמבציר מד' פייסות : לה
כו' ואוקימנא לה בשבת ומשמע דבחול בין לו בין
לה לא היו מפייסין בערב כלל דאם איתא דלקטרת
היו מפייסין היכי כייל להו תנא בהדי הדדי מאחר
דתמיד דוקא בשבת אבל לא בחול וקטרת בין בחול
בין בשבת אלא ודאי מוכח כסב' הרב ז"ל דגם
לקטרת לא היה פייס לערב וההיא דחדשים היינו
לבקרים והוי דומיא דתמיד ממש . אברא שהרב ז"ל
לא גלה לנו סוגיא דמסכת מנחות דמוכח מינה
הכי איזהו מקומן של דברים ואתנה לבי לדעת עד
אמצא יוקום ראייתו ז"ל . וגר' לע"ד דחיליה ז"ל
ממאי דאמרינן התם דף ק' אמתני' דלא הקריבו
כבש בבקר שאם היו מוידין לא יקריבו בין הערבים
ופריך תלמודא וכי כהנים חטאו ומזבח בטל ומשני
ה"ק לא יקריבו הן אבל אחרים יקריבו לא הקטירו
קטורת בבקר יקטירו בין הערבים דכיון דלא
שכיחא ומעתרא חביבא להו ולא פשעי והשתא א"כ
דקטרת דומיא דתמיד ממש דמי שזוכה בו שחרית
זוכה בו ערבית נימא דבתמיד קנסינן להו להוציא
את שלהם מתחת ידם דהיינו במה שזכו בפייס של
שחרית להקריב ג"כ תמיד של בה"ע כדרך כל יום
ויום השתא משום קנסא לא יקריבו הן . ובקטרת
משום דלא פשעי לא קנסינן להו ושבקינן להו כדרך
בכל יום דהזוכה בבקר להקטיר הוא מקטיר בה"ע .
אלא אי אמרת מי שזוכה בו שחרית לא היה זוכה
בו ערבית אלא מפייסין פייס אחר היכי קאמרי'
הכא דלא קנסינן ליה ויקטיר הוא בין הערבים ולא
אחרים וכי מצינו חוטא נשכר דמפני שהזיד ולא
הקטיר בבקר יחבינן ליה מאי דלא הו"ל בכל יום
ומבטלינן פייס של בה"ע והא כל האי מלתא לא
שייך למימר דלא קנסינן להו כיון דאף אם לא היה
מקטיר הוא בין הערבים לאו קנסא הוא אלא כמדנו
בכל יום ואי אמרינן דלא יקטירו לא מפיקין מיניה
מידי כמובן : אלא ודאי מוכח דקטרת ותמיד כי
הדדי נינהו שאין מפייסין להם בערב ומי שזוכה בהם

שחרית הוא זוכה בהם ערבית והשתא א"ש דבתמיד
קנסינן להו ומפיקין מיניהו ובקטרת לא קנסינן
אלא שבקינן ליה כמדנו בכל יום כמדובר ואם ידעתי
יש מקום לדוחה לדחות ראייה זו מ"מ כל הישר הולך
עיניו יחזו דפשטא הכי מוכחא וזהו שכתב הרב ז"ל
דמסכת מנחות משמע ודוק : אך את זה חזות
קשה ראיתי בדברי הרב ז"ל לעיל בפ"ק דמכילתין
עלדף י"ד ע"ב שכתב ומיהו דוקא דהקטרת עבודת
שחרית בעינן חדשים לבקרים אבל בין הערבים אף
מי שהקטיר קטרת שחרית חוזר ומפייס בו ערבית
וכן מוכח במסכת מנחות עכ"ל ומבואר דסבור ז"ל
דאין הכהן שזוכה בו שחרית זוכה בו ערבית אלא
שחוזר ונכנס בפייס הערב חדשים עם ישנים וכמו
שכן נראה דעת הרמב"ם ז"ל בפ' המשנה ספ"ו
דתמיד יע"ש ואתמאה דכל בתר איפכא קאזיל ממ"ש
הכא דלא היה שם פייס כלל והוא מוכרח בדבריו
דהכא ממה שתירץ בזה לעיקר קושיתו כמבואר
וקשיא נמי דלפוס מסקנא דהכא משמע דלכ"ע לא
היה פייס לערב דכולהו מתנייתא בשבת איירו ותנא
בתרא כייל לתמיד וקטרת בהדי הדדי וכדכתבינא
ותלמו' נמי ל"ק ליה כי אם למאי דסליק אדעתיה
ולא לפי המסקנא וכדבר האמור . אברא דמההיא
דמסכת מנחות ליכא מינה תברא כאשר יראה המעיין
ולבבו יבין אכן חליינו שדבריו סותרין זה את זה
ושמעתינן לא מוכחא הכי כמדובר : ומן האמור
בזה זו היא שקשה למ"ש הרמב"ם בפ"ד מהלכו'
תמידין דהיו מפייסין פייס אחר בין הערבים חדשים
דוקא יע"ש וכן הוא דעת הסמ"ג ז"ל בעשין קצ"ב
והרשב"א ז"ל בתשו' סימן ע"ט יע"ש . ומלבד שגראה
שחזר בו ממ"ש בפ' המשנה עוד זו רעה דלפוס
מסקנא דהכא משמע דלא היה שם פייס כלל חדא
מדלא חקשי תלמו' אלא למאי דסליק אדעתין מעיקרא
ולא לפוס מסקנא כמבואר . וליכא למדחי דאחד
פייסא דנפיש לא קשיא ליה דהא ודאי ליתא דממתני'
פריך דקתני ארבע פייסות היו שם דמשמע ולא עוד
ומ"ל אי נפיש חד או תלתא ואדרבא טפי איכא
לתרוגי

מלך יש בזה אדרבא יותר הדור שיעלוהו השעה הראשונים:

אמר ליה רב פפא לאביי מאי טעמא אילימא משום דכתיב כו' פרש"י ז"ל מאי טעמא מעתרא אילימא משום דכתיב בה כליל הרי עולה דאית בה כליל ולא מעשרא ופרקי' דעולה שכיחא ביחידים וקרבה על כרחין בכולהו כהנים ואין הכל ראויין שיתעשרו ומשום הכי לא מעתרה אפילו למי שראויין. ואינו נכון בטעם כי כמו שמתעשרין בקטורת כל הזוכה בו בין גדול בין קטון למה לא יתעשרו בעולה. ובתוספות פי' כדברי ר"ח ז"ל אמר ליה רב פפא לאביי מאי טעמא אין מפיסין בה ישנים דמשום טעמ' דמעטרא בלחוד ליכא למימר דכל שכן דבעו כולהו לחזור ולפייס. ואילימא משום חומר קדושתה שכתוב בה כליל וראוי לעשותה בחדשים דזהירי טפי. הרי עולה דכתיב בה כליל ונהי דלא מעשרא מ"מ כיון דחמירא למיהוי כליל לא תהא אלא בחדשים. ופרקי' דעולה שכיחא ואי אפשר לה בחדשים בלחוד וקטורת לא שכיחא ואפשר לה בחדשים לחוד והא דאמרי' דעולה כתיב בה כליל פר"ח ז"ל דכתי' בשמואל ויקח טלה חלב אחד ויעלהו עולה כליל:

ואימא נמי יהודה דכתיב יהודה מחוקקי. וא"ת ואמאי לא מייתי לה מתורת משה דכתיב ומחוקק מבין רגליו. והנכון דהוא לגשיאים שבארץ ישראל דאחר חורבן דרשינן לה בסנהדרין כדאמרינן התם לא יסור שבט מיהודה אלו ראשי גלויות שבבבל שרודין את העם במקל. ומחוקק מבין רגליו אלו של בית ר' שמורין תורה ברבים ואותן גשיאים לא היו מבית דוד אלא מזד האם שאינה קרויה משפחה וכדפר"ת ז"ל גבי הא דאמרינן דהתם שבט והבא מחוקק. ובתוספות פירשו דדוד נמי מלוי אתי שבא ממרים כדאיתא במסכת סוטה:

אסוקי שמעתא אליבא דהלכתא אמרי' פי' להורות הלכה למעשה כדכתי' בלוי יורו משפטין

ליעקב. ובישכר יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה ישראל:

אמר רב נחמן בר יצחק הכא בשבת עסיקי' כו' פי' ומתנייתא כולהו נמי בהכי מוקמי' להו ולא בשינויי דחיקי דלעיל. והרי הוא כאלו אמרו אלא אמר רב נחמן כו' והרבה כיוצא בזה בתלמודא דבעי למימר אלא ולא מפרש לה וכן פי' בתוספות: **ולמאי** דסליק אדעתיה כו' ופרקי' מיהא כולהו אתו מלפרא. וא"ת ולמאי דאסקי' שאין מפיסין על תמיד של בין הערבים אלא כהן שזכה בו שחרית זכה בו ערבית ניחא בשאר פייסות. אבל בקטרת מאי איכא למימר דהא לא שנה אדם בה מעולם. ויש מתרנים שהזוכה בקטורת שחרית אמר לזה שעמו שיזכה בו ערבית.

אבל במסכת מנחות משמע (חיים מדבר. מפורש שלא אמרו חדשים לקטרת יוצא שכונת הרב ז"ל אלא לבקרים אבל בו ביום דלפוס מסקנא דהשתא חוזר ושונה בו מי שזכה בו לא היה פייס לקטרת שחרית דתרווייהו כחדא חשיבי. בערב כלל אלא כהן ובהא אתיא שמעתין כפשוטה וכן פי' בתוספות במס' מנחות. (הגהה לאחד קדוש ז"ל עוד י"ל דמלפרא קא מפיסין לקטורת של בין הערבים וחשיב פייס אחד):

משום שכינה לאו אורח ארעא. פי' שגראה כאלו הדבר משא עליו להעלותו עד למזבח ולפיכך מניחו בכבש והולך לו ואינו חוזר לבא ולהעלותו:

דא"כ בצרי להו פייסות. הלכך ר' יהודה משלים פייסות בהעלאה מן הכבש למזבח. ור' אליעזר משלים אותה בפייס של מחתה

בתרייתא כשם שמפיסין דסבירא

הואיל ולא שכיחא ומעתרא. פ"י דכולי שאר
עבודות שכיחי בכל הקרבנות אבל קטורת
ליתא אלא בקרבן תמיד והקטרת מעשרת כדלקמן:
י"ב אחיו הכהנים נמשכים אחריו פ"י שזוכין בגורלו
כמו שפירשנו:

מי שקבל הדם שוחט מקבל פ"י כשהוא כהן.
ואי ס"ד שוחט מקבל תליסר הוו פ"י שאע"פ
שהשוחט אינו טעון קדוש ידים ורגלים מחמת
השחיטה לפי שכשרה בזר. הרי הוא צריך קדוש
ידים ורגלים מפני קבלת הדם שהיא מצות כהונה.
והקשו בתוס' אמאי לא פשטי' בעיין ממתני' דתנן
לקמן נתנו לו את התמיד קירצו ומירק אחר שחית'
על ידו. וש"מ דדוקא ביום הכפורים מפני שכל
עבודת יום הכפורים אינה כשרה אלא בו וצריך הוא
עצמו לקבל הדם. הא בשאר ימות השנה הוא עצמו
ממירק שחיטתו וכיון שהוא ממירק לא סגי' שלא
יהא אחר מקבל. ותירצו דדילמא ביו"ה הכ הוא
חיובא לעכובא מפני שאי אפשר בכהן אחר אבל
בשאר ימות השנה כדיניה או שממירק הוא וזורק
מקבל או מקבל הוא ואחר ממירק:

אף אנן נמי תנינא דמדקתני קבל המקבל ובא לו
לזרוק מכלל שהמקבל הוא הבא לזרוק:

ביצד דרך הלוכו כו'. וכולהו תנאי מודו שהראש
והרגל מוליכין ביחד כדאיתא לקמן ואין
חוששין טהא לא בדרך הלוכו ולא לשום סדר אחר:

והכתיב כל נתח טוב ירך וכתף. אלמא ירך
משוכח מן הכתף ואלו הכא קתני ידים
מקמי רגל שמואל. ופרקי' לא קשיא הא דבריאה
הא בכחושה. פרש"י ז"ל דבריאה כתף עדיף
ובכחושה ירך עדיף וקרא מיירי בעניי ישראל שהיו
הראשונים גוזלין וחומסין אותן:

בין תנא דידן וגו' הוצרך לומר כך משום דתנא
דידן לא אזיל במנינא כחד מהני תנאי להכי
פריש רבא דבשיטתא דרבי יוסי אזיל דאזיל בתר
עילוויא. אלא דתנא דידן אזיל בתר איברא דבשרא
כלו' גודל האיברים שהגדול יותר הוא המעולה

בעיניו. ור' יוסי חשיב לעילוויא ההוא דשמן טפי
וכדפרש"י ז"ל:

מנין לראש ופדר' שקודמין לכל האיברים פ"י בסדור
האיברים על המערכה ת"ל את ראשו ואת
פדרו וערך:

ואידך פדר למאי אתיא פ"י דהדר כתיב בענינא
את הראש ואת הפדר. והא דלא שילינן
ואידך ראש למאי אתיא משום דהא דרשינן ליה התם
לרבות את הראש להפשט אע"פ שכבר הותו וכדאיתא
בפ' השוחט דחולין.

דף כ"ו ע"א מתני' הפיים השלישי חדשים
לקטורת וכו' הרביעי

מי מעלה איברים מן הכבש למזבח. ופליג' אדרבי
אליעזר בן יעקב כדאיתא בגמרא דאיהו סבירא ליה
דאין לזה פיים בפני עצמו אלא הזוכה להעלות מן
השולחנות ולמזבח זוכה בהן. ומיהו אף לרבי
אליעזר לא היה מעלה בפעם אחת למזבח אלא
בשתי פעמים כדפריש' לרבנן וכן מוכיח במסכת
תמיד. ולרבנן דעבדי פיים רביעי להעלות איברים
מן הכבש למזבח פירש רש"י ז"ל בכל השמועה כי
כהן אחד היה מעלה הכל. ולדבריו הא דתניא
לקמן ששה לטלה אינו אלא להעלותו מן השולחנות
לכבש. והקשו בתוספות חדא דששה לטלה דאמר
קרא היינו להעלותו למזבח כדכתיב וערכו בני אהרן
הכהנים את הגתחים כו' על העצים כו' אשר על
המזבח ומהתם דרשי' בגמרא ששה לטלה ומדאורייתא
אין לנו שתי העלאות אלא מדרבנן בעלמא. משום
ברוב עם הדרת מלך וכדאיתא התם ועוד תנן
במסכת תמיד שכשהיה כהן רוצה להקטיר היה עולה
בראש המזבח הראשון היה מביא לו ראש ורגל ונוטלו
מידו וסומך שתי ידיו עליו וזורקה לאישים וכן השני
וכן כולם וההיא ודאי אף לרבנן היא. דהא סתמא
תנן לה ולא אמרו עלה בגמרא דתיהוי רבי אליעזר
ועוד הא דאמרי' לקמן דטעמא דרבנן משום ברוב
עם הדרת מלך ואם אין מעלה אלא אחד מה הדרת
מלך

חוזרין ומעלין אותן משם למזבח כדקתני בפייס הרביעי. **הראש** והרגל בכהן אחר. ושתי הידים בכהן שני. העוקץ והרגל בכהן שלישי. החזה והגרה בכהן רביעי. ולשם מפרש כי הגרה הוא הצואר והניח בה שתי זלעות מכאן ומכאן והקנה והלב והריאה תלוין בה: ושתי הדפנות בכהן החמישי. והקרבים כולם בכהן ששי וזהו שאמרו לקמן ששה לטלה והא דמפייסין על השוחט משום דאעפ"י שהשחיטה כשרה בזר מלותה בכהן לכתחלה כדאיתא התם בזבחים והרגל נקרא כאן כל הירך והשוק והרגל והידיים הן הכתפות: **מספר**. וא"כ כי תני לן תנא הכא בפייס הרביעי מי מעלה איברים מן הכבש למזבח הא ודאי הך העלאה דהכא היינו הקטרה וכולהו חדא מלתא היא וניח' ליה לתנא טפי לאפקיה הכא להקטרה כלשון העלאה משום דכ"ל בהדה ההעלאה מן הכבש למזבח כמוכח. ועוד זאת קשיא לי דהרי לקמן אמתני' בפייס הרביעי מי מעלה איברים וכו' כתב הרב ז"ל שרש"י פירש בכל השמועה כו' כהן אחד היה מעלה את הכל והקשו בתוס' דששה לטלה דאמר קרא היינו להעלותו למזבח כדכתיב וערכו בני אהרן הכהנים וכו' על העצים אשר על האש אשר על המזבח ומהתם דרש' בגמרא ששה לטלה והאריך הרב ז"ל בזה והסכים דלהעלותם ג"כ מן הכבש למזבח בעינן ששה יע"ש והשתא לפוס מאי דס"ל הכא דהמעלה את האיברים מן הכבש למזבח לא היה מקטירן אלא הזורק היה מקטירן. א"כ מאי קאמר דמקרא

דוערכו בני אהרן למדנו ששה לטלה להעלותו מן הכבש למזבח הא כיון דהמעלה לא היה מקטיר לית לן למילף מידי מהאי קרא דהכא קא' על העצים אשר על האש אשר על המזבח ומפורש יוצא דמקטיר קא מיירי וא"כ אית לן למילף מיניה דבעינן ששה להקטרה אבל להעלותו מן הכבש למזבח סגי בחד וכדברי רש"י ז"ל. אלא ודאי עכ"ל דהמעלה הוא המקטיר ואמטו להכי יליף שפיר דבעינן ששה להעלותו וכן אמרו בברייתא דת"כ פרשת ויקרא ומייתי לה לקמן דף כ"ז נמצא טלה עולה בששה הרי דמהך קרא דהקטרה למדו להעלאה ג"כ והיינו משום דכולהו חדא מלתא היא כמוכח. ותו קשיא דמדבריו דהכא משמע דהקטרה בחד כהן סגי' מדקאמר דהזורק הוא המקטיר לבדו. וזה תימה דהא מקרא מלא דבר הכתוב על העצים אשר על האש אשר על המזבח ודרש' מינה ששה לטלה הרי דבעינן ששה להקטרה. וליכא למימר דמדקאמר בתר הכי קרא והקטיר הכהן את הכל כו' שמעי' דהקטרה בחד כהן דא"כ נימא דקרא דוערכו היינו להולכת איברים לכבש ומאי קשיא ליה מינה על ס' רש"י ז"ל. ועיין לעיל בריש פרקין דפריך תלמודא והרי איברים ופדרים דעבודת לילה נינהו ותקינן לה פייס דלכאורה קשיא לסברת הרב ז"ל ועיין מ"ש הוא ז"ל שם (ודוק).

לעבודה אחת מפייסין או לכל עבודה ועבודה מפייסין פי' לעבודה אחת מפייסין כלבד בכל פייס ופייס כיצד כגון שהסכימו ביניהם להפיק על מי שוחט וכל מי שיזכה לשחוט יזכה חברו של ימינו לזרוק וכן כולם על סדר ימין או דילמא לכל עבודה ועבודה משליכין גורל על הנשאים:

ע"ב ת"ש ר' יהודה אומר לא היה לה פייס למחתה וכו' וקס"ד דכיון שהיו עושין כן באלו שהן חשובות שכן היו עושין בשאר עבודות שבשאר פייסות שאין מפייסין אלא בעבודה אחת:

הואיל

לפני לפני זריקת דם בחוץ או לפני בהיכל או לפני לפני על הכפורת וכן פרש"י ז"ל ותדע דהא מודה רבי בהזאות שבפנים כדאי לעיל :

והמזה בחטאת העוף והמזבח והמקטיר בעולת העוף ולא נקט הזאה בעולת העוף מפני שלא הטעין בה הכתוב אלא מילוי. אבל בחטאת איכא הזאה ומילוי והא דלא קתני בהדיא המזה והממנה בחטאת העוף משום דפלוגתא היא בפר' שני דמעילה אם מילוי מעבד בחטאת העוף אם לאו הלכך שדייה הכא לממנה בנתיים שיהא נדרש או לשניהם או לעולת העוף בלבד לפום פלוגתא דתנאי דהתם והיינו דתניא כוותיה דרב משום דלא אדכר תרומת הדשן אלא מאי דשייך בל' עבודות דרב אבל באידך מתנית' דתניא כוותיה דלוי אדכר תרומת הדשן :

והמעלה על גבי המזבח בין דבר כשר בין דבר פסול : פרש"י ז"ל דדוקא דבר פסול שפסולו בקדש שאם עלה לא ירד דאלו מה שאין פסולו בקדש כיון שאם עלה ירד לא חשיבא עבודה לחייב עליה ואינה בכלל כל דבר המזבח וכן עיקר.

איכא בעלי זרועות דחמסי ועבדי כלומר איכא בעלי זרועות דחמסי לעבוד בלא גורל כלל או כשיהא ספק בגורל :

אגב חביבותא מקרי ועבדי. פי' מקרי ועבדי מי שיעלה לו הגורל בבגדי חול דהא לאו בגדי חול ממש כינהו אלא כדרב שימי בר יהודה שהן ראויין לעבודת יחיד כדאיתא בסמוך וקפידא משום שאר עבודות דאלו שחיטה שכשרה בזר כשרה בבגדי חול ומיהו לא היו מחלקין בפייסות ואף שוחט לבוש כמו שאר המפייסין :

דף כ"ה ע"א ה"ק עד שעודן עליהן וכו' פירוש שבתחלה היו מפשיטין מכנסים של חול ולובשין מכנסים של קדש והיינו דקתני שאין מניחין אחר כך עליהן אלא מכנסים בלבד :

בדתני רב הונא בר יהודה ואמרי לה רב שמי בר יהודה פי' לקמן היא במכלתין דתאני שאמותיהן של כהנים היו עושות לבניהם כעין בגדי כהונה משלהן ועובדין בהן עבודת יחיד :

אין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד פרש"י ז"ל דכתי' בדוד ויקם וישב לפני ה' ואע"ג דבימי דוד לא היה שם אלא משכן שהיה בשילה או בכוכ וגבעון אף שם היה מקום מקודש כעין עזרה שאין בו ישיבה לאחרים :

והא בעי' בבית חלקים כהלך ברגש וליכא פי' והכא לא קרינן בית חלקים אלא לעזרת ישראל ואע"ג דבעלמא כל בית המקדש נקרא בית חלקים :

אלא לאו ש"מ שני פתחים היו לה כו' ולעיל תניא בהדיא כי לשכה זו בצפון היא לצד העזרה ופשפשין היו לה להבדיל בין הקדש ובין החול כדאמרינן גבי בית המוקד : והמצי שצמערבה שהוא חול היה לו פתח פתוח כלפי חוץ לחיל שממנו נכנסים ויוצאין לשם. והמצי שבמזרחא שהוא קדש היה פתוח לעזרה כלפי פנים :

מתני' פייס שני כו' הא דתנן פייס השני מי שוחט מי זורק הא פרישנא בפ"ק אמאי מפייסין על שחיטה וזריקה קודם דישון המזבח ואף על פי שדישון המזבח קודם במעשה לשחיטה וזריקה :

והא דלא קתני מי מקטיר (חיים מדבר דברי מפני שזמן הסתם הזורק הוא הרב הללו הביאם מרן המקטיר כדי שתעשה עבודת בכ"מ פר"ד מהלכות הדם והבשר בכהן אחד. או אפשר שכשלא היה כהן גדול מקטיר ידוע היה בכל בית אב מי הוא המקטיר בכל שם מה שעמד על יום והראשון יותר נכון. סבר' זו יע"ש ואני

מי מעלה איברים מן בעניית"ס אני אעיקרא השולחנות לכבש. פי' מאי קשיא ליה למר שנתנין אותן ממצי כבש הריטב"א ז"ל דלא ולמטה ולמזרח ואחרי כן קתני מתני' מי מקטיר

לענין כהן העובד שלא בבגדי כהונה דהוה ליה זר
 כדאמרי' בעלמ' כיון שאין כהונתם עליהם הוו להו
 זרים וקרא דדרשי' לעי' אתה ובניך תשמרו את
 כהונתכם היינו דקאמר שישמרו לעבוד בכיהונם.
 והזר הקרב מהם שלא בכיהונם יומת והיינו דאמרי'
 הכא הדלקה לאו עבודה היא לחייב עליה מיתה
 לכהן העובד שלא בבגדי כהונה ונראין דברים שלא
 אמרה רבינו ז"ל אלא דסוגיין אף לענין כהן העובד
 מחוסר בגדים שאף הוא אינו חייב אלא על עבודה
 תמה דכי אין כהנתם אליהם הוו להו זרים וכיון
 שכן אין חייבין אלא על עבודה תמה וה"ה דזר
 העובד אינו חייב אלא על עבודה תמה כפשטה
 דסוגיין וכדמוכח בסנהדרין:

ער הצתת אליתא. פי' הדלקת המערכה בקיסמין
 של זנבות העצים שלא תהא אלא בכהן כשר.

ובכלי שרת בבגדי כהונה והיינו דכתיב בין הכהנים
 וכתיב בה נמי ונתנו לשון אזהרה אלמא הדלקה
 עבודה חשובה היא ופרקי' הצתת אליתא עבודה
 והדלקה לאו עבודה פרש"י ז"ל הצתת אליתא עבודה
 שיש בה טורח שזריד להצית האור בעצי המערכה
 אבל הדלקת נרות לאו עבודה היא דלאו כלום עביד
 דהא מכיון שהדליק ברוב היוזא השלהבת עולה
 מאיליה:

והאמר ר' אסי אמר ר' יוחנן זר שסידר שני
 גזירי עצים חייב וא"ת מאי הקשה מדר'
 יוחנן לרב ולוי וכי גברא אגברא קא רמית וליכא
 למימר דקסבר דהויא לא פליג בה רב דהא בהדיא
 פליג וסבי' ליה דלא מחייב עלה וכדפרקי' שני גזירין
 ליחייב וי"ל דקס"ד דלא פליגי לענין אם היא עבודה
 תמה אם לאו אלא דפליגי במילתא אחריתי דמר
 חשיב לה עבודה ומר לא חשיב לה עבודה לחייב
 עליה מיתה. והיינו דפרקי' דודאי בהא פליגי מר
 סבר עבודה תמה היא ומר סבר לאו עבודה תמה
 היא.

תניא כוותיה דרב עבודות שזר חייבין עליהם
 מיתה אלו הן זריקת דם בין לפניו ובין
 לפני

ורב דבר לכל דבר לא דריש פי' לאו למימרא
 דלא דריש ליה כלל דהא ליכא בתלמודא מאן
 דלא דריש לכל או לכלל או לרבווייא אלא דסבי'
 ליה דלהזאות אתא אי נמי דלכלל אתא למעבד
 כלל ופרט והיינו דפרקי' בסמוך ללוי ואימא לכל דבר
 המזבח כלל וכו':

ע"ב אמר קרא ולמזבית לפרוכת פרש"י ז"ל
 דמזבית לפרוכת הפסיק בנתיים וכי
 כתיב עבודת מתנה אמזבית לפרוכת בלחוד קאי.
 ופרקי' דא"כ נימא דלא בעי' עבודה תמה אלא מזבית
 לפרוכת דסמיק ליה ופרקי' ועבדתם הדר ערביה
 דאלו כתי' ולמזבית לפרוכת עבדתם עבודת מתנה
 שפיר אבל כיון דכתי' ועבדתם ודאי דועבדתם ערביה
 למזבח החזון עם מזבית לפרוכת דלבעי בתרוי' עבודת
 תמה.

עבודת סלוק בהיכל פי' כגון דיסון מזבח ודיסון
 מתנות (נ"ל שז"ל מנורה) ללוי לפניו
 מהן מדמי' ליה ופטור או לחזן מדמי' ליה וחייב.

איכא סידור בזיכין פי' דאע"ג דעבודת לחם
 הפנים עצמה כבר גמרה מ"מ סדור הבזיכין
 הכשר הלחם הוא:

סדור בזיכין ליחייב ופרקי' דאכתי איכא אחריה
 סלוק והקטרה דבזיכין דלשבת הבאה ואלו
 הקטרה כבר תני לה:

זר שסידר את המנורה פרש"י ז"ל כי בדיסון המנורה
 היו מאלקין אותן ממקומן לקנחם ולדשנם יפה ואחרי
 כן חוזר ומסדרן במקומן. והא דפרקי' לרב ומכולהו
 אידך דפרקי' בסמוך משום דרב מני ד' עבודות ותו
 לא משמע דכולהו אידך פטר.

הדלקה לאו עבודה היא. תמיהא מילתא דהא
 כתיב בה אהרן ובניו דבר אל אהרן ואל
 בניו לאמר בהעלו' את הנרות וכת' ובהעלות אהרן
 את הנרות וי"ל דלהכי לא אפקיה בלשון חיוב ואמר
 בהעלות או בהעלותך לומר דלאו עבודה היא לחייב
 עליה מיתה בזר כשם שאין חיוב מיתה בעבודה
 שאינה תמה ובשם הרב ז"ל מצאתי דכולה סוגיין

מזו כמדתו מדאפקיה כלשון מזה וקדימת מכנסים
 מדכתי' על כשרו וכדמפרש תלמודא ואזיל :
דף כ"ד ע"א דבולי עלמא עבודה מר סבר
 לריכה קרא לרבוויי . פי'
 דמקרא הוא דשמעי' שהיא עבודה ומר סבר דכלאו
 קרא ידעי' שהיא עבודה :
בעי ר' אבין תרומת הדשן בכמה כלו' בכמה
 שיעורא לכל הפחות מתרומת מעשר ילפי'
 לה פי' שהיא אחת מעשר . או מתרומת מדין ילפי'
 לה שהיא חלק אחת מחמש מאות :
וא"ת ואמאי לא אמרי' תפסת מועט תפסת מרובה
 לא תפסת כדאמרי' בפ"ק דקדושין גבי
 הענקה ותו אמאי לא מספקא ליה נמי אי ילפי' לה
 מתרומה גדולה דסגי לה בכל שהוא מן התורה וי"ל
 דלא כתב רחמנא התם לשון הרמה כדכתיב בדשן
 וגבי תרומת מעשר ותרומת מדין דבתרומה גדולה
 כתיב בלחוד כתיבא תתן לו אבל בתרומת מעשר
 כתיב והרמותם ממנו ואע"ג דבתר הכי כתיב תתנו
 תרומה מ"מ כבר אמר בה בתחלה לשון הרמה
 ובתרומת מדין כתיב והרמות מכם :
תא שמע דתאני רב חנניה נאמר כאן והרים ונאמר
 להלן והרים ממנו בקומצו וכו' . אפשר דגמ'
 גמ' לה דמהרמת קומץ ילפי' לה אי נמי דמיד דמוזבח
 ממדי דמוזבח אית ליה למילף והדר אמרינן מה
 להלן בקומצו אף כאן בקומצו פרש"י ז"ל שלא יפחות
 מאומד מלא קומצו ואם רלה להוסיף מוסיף אבל
 אין לומר בקומצו גומש כי היאך יקמץ רמץ גחלים
 דהא בקומצו גומש פשיטא שלא בא ללמד כאן אלא
 על השיעור וכן פירשו בבירור :
ארבע עבודות זר חייב עליהן מיתה ודוקא לענין
 חיוב מיתה אבל אזהרה בכל עבודה איכא
 ואפילו בעבודת סילוק ויש [ואין] אחריה עבודה וקרא
 דנקטיה לדרשא מיתה כתיב ביה והזר הקרב יומת
 וכן פרש"י ז"ל :
זריקה והקטרה פי' יש בכלל זריקה בין זריקת
 דם ובין הזאות שפנים כדלקמן ויש בכלל

הקטרה בין הקטרת בשר על המזבח בין הקטרת
 מנחה או הקטרת קטורת דשפנים דשם הקטרה אחת
 היא והקשו בתוספו' מאי שנא דהני חשיב כחדא ואלו
 נסוך המים וניסוך היין חשיב תרתי ולא אמרי' שם
 ניסוך אחת הוא ותירצו דכיון דניסוך היין איתיה
 בכל יום וניסוך המים ליתיה אלא פעם אחת בשנה
 לא בעי למחשבינהו כחדא עוד י"ל משום דניסוך
 היין הכשר הזבח ואלו ניסוך המים חובת היום דינא
 הוא דקאי באנפי נפשיה והא דחשיב זריקת הדם
 עבודה שאין אחריה עבודה ואע"ג דאיכא בתרה
 הולכת איברים וסדורם והקטרתם : משום דעבודת
 הדם לחוד ועבודת הבשר לחוד והזריקה סוף עבודת
 הדם וההקטרה סוף עבודת הבשר וכדפרש"י ז"ל :
ולוי אמר אף תרומת הדשן פי' שאף היא עבודה
 שאין אחריה עבודה בענינה דאלו הולאת הדשן
 מלתא אחריתי היא דלא חשיבא עבודה כולי האי והיינו
 דלא פליגי רב ולוי בתרומת הדשן אלא משום דהויא
 עבודת סלוק הא לאו הכי דבולי עלמא עבודה תמה
 היא וכן פרש"י ז"ל :
עבודת מתנה ולא עבודת סילוק פי' עבודת מתנה
 מיותר הוא לדרוש עבודה שאתה נותן
 דבר במקום קדש ולא עבודה שאתה מסלק משם כגון
 עבודת תרומת הדשן או הולאת כף ומחתה וכיוצא
 בהם :
ולוי רבי רחמ' לכל דבר המזבח פי' לרבות עבודת
 סלוק וכי כתיב עבודת מתנה מוקמי' ליה
 לעבודת סילוק דלמנבית לפרוכת דוקא כדמפר' ואזיל
 וא"ת ואמאי לא אמר איפכא דלירכי מדבר המזבח
 אפי' עבודה שאינה תמה ויוציא עבודת סלוק וכי
 כתיב ועבדתם עבודה תמה היינו מנבית לפרוכת .
 י"ל דהא ליתא כיון דכתיב ועבדתם סמוך לדבר
 המזבח ולמנבית לפרוכת ודאי אתרויהו קאי אבל
 עבודת מתנה דכתיב בתר הכי בלא וי"ו איכא למדרש
 דלא קאי אלא או למנבית לפרוכת דסמך ליה ואפשר
 דלהכי איכא אתנחתא במלת ועבדתם :
 פירוש שאלו דברים שיש להם עבודה וזו

דדריש מוקיש בגדים שלבש לבגדים שפוט כדקתני
אם כן מה ת"ל אחרים לכך אומרים בתוספות דהכי
גרסינן הכא ובת"כ שומעני בפוט בגדי קדש ולבש
בגדי חול. וסמך ליה על מאי דכתי' בגדים אחרים
ולא הזכיר ליה עד סיפא דקתני א"כ מה ת"ל אחרים
וכן נראה עיקר. אבל כיון דאיתא בגרש"י ז"ל
בכולהו נוסחי דהכא ובת"כ יש לפרש דהא דקתני
כדרך שבהן גדול עושה ביום הכפורים לאו דמיייתי
ליה מהתם לגמרי אלא דעביד מינה סניפין כל דהו
דכי היכי דהתם איכא שינוי בגדים הכא נמי איכא
שינוי בגדים למדרש דאחרים דכתיבי הכא הווי בגדי
חול:

א"כ מה ת"ל אחרים אחרים פחותין מהם פי'
כגון שחקים ולומ' שתהא חובה בשחקים.
ר' אליעזר אומר אחרים והוציא לימוד על כהנים
בעלי מומין שכשרים להוצאת הדשן. פי' דסבי' ליה
דכי כתי' אחרים אהוציא קאי שיהא כהן המוציא
את הדשן כהן אחר כלו' אפילו בעל מום: ולפוס
פשטא משמע דבהא פליג רבי אליעזר על ת"ק אבל
מודה הוא דבעו' בגדי קדש מהקישא דלעיל. אבל
בנמקי הרב החסיד ז"ל פי' דכיון דמכשר ליה בכהנים
בעלי מומין אין להצריך בה בגדי קדש שאי אפשר
שלא תהא הוצאת הדשן גריעא מתרומות הדשן ומה
שאומ' לקמן כמחלוקת בהוצאת הדשן כך מחלוקת
בהרמה. אינו אלא לענין הכשר בעלי מומין בלחוד
כדפרש"י ז"ל דאלו לענין בגדים לדברי הכל תרומות
הדשן בבגדי קדש כדכתיב בהדיא והוצאת הדשן בבגדי
חול וה"ק קרא ולבש בגדים של אחרים בעלי מומין
שאף הלוכשים אחרים הם ולפירו' קמא איתא שפיר
כפשטא הא דאמרי' בסמוך [ולר' אליעזר] בגדים
פחותים מנא ליה דאלמ' לר' אליעזר נמי לא שרינן
אלא בגדים פחותים. ויש לתרץ לאידך פירושא דה"ק
מנא ליה בעלמא דכל כי האי גוונא בעי' בגדים
משונים שיהו או פחותים או של חול עד דדחיק
נפשיה לפרושי אחרים דקרא בכהנים בעלי מומין
ופריק דאי משום הא לא הוה צריך למכתב אחרים

דההיא מדר' ישמעאל נפקא ודכותה דהא פריך
תלמודא לעיל ולר' יהודה נשבר הניין מנא ליה וכדפרי'
בתוספות בפ"ק. והלשון הראשון הוא המחזור לפוס
סוגיא דשמעתין.

א"י ס"ד עבודה היא וכי יש לך עבודה שכשרה בשני
כלים ק"ל ואמאי לא קשיא ליה הכי לת"ק דסבר
דבעי כהן תמים ובגדי קדש וי"ל דאיהו לכולי עלמא
סביר' ליה דאפילו תרומות הדשן אינה עבודה שלימה
כיון שהיא כשרה בשני כלים אלא שגזרת הכתוב היא
לת"ק דכיון דיש בה זד עבודה שתהא זריכה כהן
תמים ואלו סביר' ליה הכי לר' אליעזר לא הוה
מחית תרי דרגי בהוצאת הדשן שתהא בבעל מום
ובגדי חול אלא ודאי דבתרומות הדשן מחית חדא
דרגא לאכשורי בשני כלים ובהוצאת הדשן דגריע
טפי מחית ליה למיהוי אף בבגדי חול וזה הפי' כפי
שיטת החסיד ז"ל ומיהו אכתי קשה טובא היאך איפשר
ליה לריש לקיש למימר דרבי אליעזר מכשר בעלי
מומין לתרומות הדשן דהא קתני בהדיא לימוד על
כהנים בעלי מומין שכשרין להוצאת הדשן וכהנים
אחרים נמי דדריש מקרא דהווי בעלי מומין בהוצאה
הוא דכתיב כדכתי' אחרים והוציא דאלו בהרמה הכהן
סתמא כתיב דמשמע כהן כשר וי"ל דסבר ריש לקיש
דלר' אליעזר גלי קרא בהוצאה וה"ה בהרמה מטעמא
דמפרש בסמוך י' ולהכי כתב רחמנא אחרים כלשון
רבים למדרשיה בין על כהן המרים בין על כהן
המוציא ודקתני שכשרין להוצאת הדשן נקט ליה אקרא
אי נמי כל הוצאת הדשן במשמע ואפילו דתרומות
הדשן ויש נוסחאות שגורסין שכשרין בדשן.

ומאי שני הני כלומר כיון דעבודה היא וזריכה ד'
בגדים אמאי טרח קרא למכתב הני טפי
ממנפת ואכנט או לכתבינהו כולהו או לא לכתוב
חד מבייהו אלא ולבש הכהן בגדיו וממילא ידעי'
כולהו כיון דבעי כהן ומהדרי' דכתבינהו לדרשא מדו
בד וכו' ולריש לקיש אע"ג דאינטריכו למכתב לגופיהו
למעוטי ממנפת ואכנט ומיהו אכתי ש"מ אידך דרשא

דמפייסי ליה ומפייס וק"ל הא דאמרינן בפרק כל כתבי הקדש תיתי לי דלא שדינא רישא אבי סדיא עד דמחילנא לכל מאן דמזערין לי. היכי דמיי אי דלא מפייסי ליה הרי הוא עושה שלא כדין כשאינו נוקם ונוטר כנחש ולא משמע לישנא דהתם דמחיל ליה מגופיה ונקיט ליה בליביה. ואי דמפייסי ליה ומפייס הא לא משמע הכי ועוד דאם כן מאי רבותיה וי"ל דלעולם דלא מפייסי ליה והא דהכא בניילי דשמאי וההיא דהתם בלערא דמזערי שלא על מיילי דשמאי.

השתא שתיס מווציאין שלש מיבעיא. כבר פירשו בתוספות דכל כי האי גוונא שהחשבון הראשון הוא המיותר לאו פירכא רבה הוא ומצינן למימר אחת ושתיס כדאמרי אינשי. ווימנין דלא פריך תלמודא הכי כלל בכמה דוכתי ועיקר פרכא דפריך תלמודא היינו כשהחשבון האחרון מיותר. והכא כיון דידעי דאית ביה טעמא פריכו לה. ווימנין נמי דפרכי כי האי גוונא אבל לא בכל דוכתא וכבר כתבתיה במקומות אחרים בס"ד.

גרש"י ז"ל אין מווציאין שלש ולא גודל כו' פי' אין מווציאין האצבע השלישי עם השני במקדש ואם הוציא מוכין לו וקס"ד שמוכין לו שתיס וקשיא לברייתא דלעיל. ויש גורסין שלש ופירושו האצבע המשלמת לשלש והוא ענין אחד עם הגרסא הראשונה אבל אין לפרש שלש ממש דא"כ אדפרכי' מסיפא נפרוך מהא דמשמע דשלש אין מווציאין אבל שתיס מווציאין: ומיהו בזו י"ל דקיס לן דליכא הפרשה בין שתיס לשלש ומשום סיפא דקתני ואם הוציא מוכין לה נקט רישא נמי שלש.

אין מווציאין גודל מפני הרמזאין פי' שהגודל קצר ואדם יכול להרחיק הגודל מן האצבע ונראין כאצבעות ב' בני אדם ויעשה כן כדי שיכלה המנין בו. **הרי** הוא כפרתכם שעדיין בנו מפרפר ולא נטמאת סבין כלומר מהרו ליפול הסבי' מידו כי עדיין הוא מפרפר ואינו מטמא: על מעלות האולם פרש"י ז"ל שהן אולמות שהיו בעזרת נשים

שעשו שם מלכי חשמונאי כלומר דאלו באולם עצמו במעלות שכינה לבין המזבח לא משמ' שיהא עומד שם להכריז לישראל דבריו:

ירושלם בת אתווי עגלה ערופה היא והתניא עשרה דברים נאמרו בירושלם אינה מביאה עגלה ערופה. איכא למידק דהא פריש' בפרק מרובה טעמא דהתם משום דכתיב לרשתה וקסבר ההוא תנא כי ירושלם לא נתחלקה לשבטים וא"כ מאי קושיא דילמא האי תנא סביר' ליה כרבי יהודה דאמר ירושלם נתחלקה לשבטים. וי"ל דלא ביחא לן לאוקומה כרבי יהודה ודלא כרבנן ומיהו משום דאיכא למימר הכי פרכין.

ע"ב ועוד לא נודע כו' והוא ליה חדא ועוד דבתרייתא עיקר פרכא:

כרי להרבו' בכיה. כלומר שהיה מרבה בכיה כשאומר דברים אלו דכיון שעל ספק חלל הנמצא בחוץ הקפידה תורה כ"כ כ"ש על ודאי חלל ובתוך המקדש:

מרקא נסיב לה תלמודא גס דס נקי אשר שפך מנשה ואע"ג דההוא קרא היה בבית ראשון ומעשה זה לאחר כמה זמנים הכי קאמר תלמודא כי מצינו מזמן מרובה שהורגלו לשפוך דמים בירושלם ומאותו זמן ואילך היה קל בעיניהם:

גרש"י ז"ל תנו רבנן ופשט ולבש שומע אני בדרך שהכהן גדול עושה ביום הכפורים שפושט בגדי קדש ולבש בגדי חול ת"ל ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים וכו' וכן הגרסא בת"כ אלא שקצרו שם יותר כדאיתא בפרש"י ז"ל ובתוספות הקשו על גרסא זו היכי קתני שפושט בגדי קדש ולבש בגדי חול בדרך שכהן גדול עושה ביום הכפורים שהרי כהן גדול ביום הכפורים אינו לבש בגדי חול כלל אלא שמטנה מבגדי זהב לבגדי לבן. ועוד למאי דסבירא לן השתא דיליף פשיטה ולבישה האמורה בהוצאת הדשן מן האמורה בכ"ג ב"הכ למה ליה למיכתב אחרים דאלו מלישנא דברייתא משמע דלא קשיא ליה השתא מה ת"ל אחרים. אלא לבתר

דאוריה ודהסתה פ"י שהוסת למנות את ישראל שלא לצורך תימיה דהא בקרא לא כתיב עון הסתה כדכתיב ולא סר מכל אשר צוהו ה' ימין ושמאל רק בדבר אוריה החיתי בשלמא למאן דאמר קבל דוד לשון הרע לא קשיא אמאי לא מני ליה קרא דכיון דדברים הניכרים ראה כדאיתא התם לא חשיב עון כל כך. ותירץ דהסתה נמי כיון דהוסת בו כדכתיב ויסת את דוד לאמר לך מנה את העם כעין שוגג או חנוס הוא ולא חשיב ליה קרא והכא חשבי ליה משום דחשבי' בשאלו עון של אגג אע"פ שהיה כעין שוגג דהא דן קל וחומר.

נענתי לך שאלו בן קיש מלך ישראל מכאן דקדק ר"ת ז"ל בספר הישר שאין לו לעד לחתום בשום שטר פלו' עד בן פלוני אלא פלוני בן פלוני עד. ואין דקדוקו מחוור כדמוכח במאי דכתבי' במסכת גיטין כס"ד.

דף כ"ג אמר לו השאילני קרדומך כו' זו היא נקימה ואיזו היא נטירה השאילני מנלך אמ' לו לאו למחר אמר לו השאילני קרדומך כו' כך הגרסא בכל הספרים ותימיה הוא למה שינה מוגל לקרדום וי"ל כי הקרדום חשוב מן המגל וקמ"ל כי אע"פ שזה השאילו כלי שהוא חשוב יותר מפילו הכי יש כאן עון נטירה אי נמי אורחא דתלמוד' לתפוס כלים מכלים שונים.

עלין הכתוב אומר ואזהביו כלאת השמש בגבורתו יש שפירשו דיליף לה משום שזה שומע חרפתו ודומם. וכת' התם וידום השמש ולכן שכרו כלאת השמש בגבורתו. ואין צורך לזה שנאמר והמשכילים יזהירו כוהר הרקיע כו' ומפני שזו ענוה ומסידות גדולה שהיא למעלה מן הכל דמה שחרס לגדול שבכולם דהיינו כלאת השמש בגבורתו שתרגם אותו יונתן שהוא מה שאמר הכתוב ואור החמה יהיה שבעתים.

דנקיט ליה בליביה פ"י הוא אינו עושה מעשה נקימה ונטירה אלא מניח עלבונו למקום.

דמפייסי

סוגיין בשילהי פירקין כדבעינן למימר קמן כסד"י: **שאני** מוגל ממויקס פ"י דלא טריח' מלתא כולי האי להתעכב אדם בתחלת הלילה מלישן כנוו שהוא טורח לקום ממטתו בשחר בהשכמה. **ותקנתא** להאי גיסא הואי תקנתא להך גיסא הואי פרש"י וכי מפני התקלה שאירע בתרומת הדשן תקנו בו פייס והלא לצורך סדור המערכה ושני גזירי עצים לכך הוצרכו לתקן כן כדתינא מי שזכה בתרומת הדשן זכה בסדור מערכה ושני גזירי עצים. והקשו בתוספות דהא מאי קושיא דאי לאו הצורך שהיה להם לתקן פייס בתרומת הדשן לא היו עושין בו פייס והיו מתקנין פייס בסדור מערכה עצמה ואחר שהוצרכו לתקן פייס בתרומת הדשן תלו בו סדור מערכה וגזירי עצים. לכך פירשו כדפר"ח ז"ל ותקנתא מפני תקלת רוב הבאים להרים בתרומת הדשן הואי. אדרבא לאידך גיסא הואי שהיו מתעצלים כהנים מלכא לתרומת הדשן שלא היתה חשובה בעיניהם ולא עוד אלא שהוצרכו לומר שהזוכה בו יזכה בסדור מערכה ושני גזירי עצים.

פשיט' ליה ד' אמות דארעא לא פ"י ד' אמות דארעא הסמוכים בקרקע לעליית הכבש דלא דלגבי מזבח תנן כלומר ד' אמות שבראש הכבש הסמוך למזבח אלא דקא מבעיא ליה אם יכנס בד' אמות אלו אותן שתי אמות הפורחין מן הכבש ונכנסין בכנגד אמה של יסוד ואמה של סובב. או בד' אמות של גופו של כבש דהוו להו שש עס השתי אמות הפורחין ולא איפשיטא. **ע"ב מאי** היא מעשה דאגג קשיא ליה לר"י ז"ל דשאלו נמי איכא אחריתי שהרי קודם מעשה של אגג כשהקריב העולה קודם שבא שמואל שאחר מן המועד אשר יעדו. כתוב עליו בקש לו ה' איש כלבבי וההוא קרא הוה ליה לאתויי הכא ותירץ כי אז לא הפסיד המלוכה לגמרי ולא היה רצון ה' להעבירה אלא ממונו אבל לא מבנו אבל כמעשה דאגג נפסקה המלוכה אפי' מורעו:

בטל לגבי העץ שאני הכא שהכתוב קראו עץ דכתיב
והמזבח עץ ואיצטריך האי טעמא דכלי עץ העשוי
לנחת לנו"ד מסגרתו למעלה היתה דלמאן דאמ'
למטה היתה כללו הכי נמי טהור דפשוטי כלי עץ
הוא וכדאי' בפ' הקומץ. **אלא** שמגביהין אותו
לעולי רגלים פירוש שאי אפשר לחלק הלחם מעל
השולחן אלא ביום שבת ורוב הרגלים אינם ביום
שבת עצמה. **ותו** ליכא והא איכא הא דאמר ר'
אושעיא בשעת שבת שלמה וכו' הקשה הר"ר אלחנן
כיון דמקשין מארון ובגדים שלא היו חלא בבית א'
אמאי לא פריך ממאי שהיה הגורל עולה בימין דהא
תניא לקמן שאפי' בבית שני כל מ' שנה של שמעון
הנדיק היה גורל עולה בימין וכ"ש בבית א' שהיו
הכהנים חסובין יותר ותירץ ר"י כי אולי גם בבית
א' פעמים שלא היה עולה והר"ר אלחנן תירץ
דלא פריך מנסיס דמקדש ראשון אלא מאותן שלא היו
הדברים שהנם נעשה בהם בבית שני. אבל גורל
שהיה נוהג בבית שני ולא היה נעשה בו גם לא פריך
מיניה דלא מני אלא נסיס שהיו תדיר ומהאי טעמא
לא מני הכא מה שאמרו בפרק תמיד נשחט דאיכא
מאן דאמר כי פעמים שהיתה עזרה ננעלת ומאליה
על ידי נס אבל לא היה זה תמיד: **כי** קאמרי'
בהדיוט. פ' במה שהובער באש של הדיוט כדמפרש
ואזיל וט"מ דמה שהולק מאש היורד מן השמים לא
היה מעלה עשן. **מצוה** להביא מן ההדיוט פ'
ממדורת בית המוקד. ודוקא במזבח החיצון אבל
במזבח הפנימי אין מוליכין ואין מקטירין אלא בגחלי
קדש ממערכה העשויה לכך במזבח החיצון כדאי'
לקמן ובה טעו בני אהרן שהשוו מזבח הפנימי למזבח
החיצון. כן פירש הראב"ד ז"ל. **אלו** חמשה
דברים שיש בין מקדש כו' פ' ולא חשיב שמן המעשה
שלא היה בבית שני מפני שאף בבית ראשון לא היה
תמיד שכבר נגזר בימי יאשיהו.

אוכלת לחין ויבישין דמערכה. פ' שולטת אף
בכשר הקדש ועושה אותו כגחלים. **האי** מרבה

דידיה פ' רוח לפון מרבה הלחם לשולחן שהוא בפון
ורוח דרום מרבה השמן למנורה שהיא בדרום. **הא**
כן והא להו פ' לבני ארץ ישראל רוח מערבית יפה
ולבני ככל רוח מזרח יפה ותו לא מידי: ובהכי
סליק פרקא קמא דיומא כס"ד.

פרק ב דף כ"ב ע"א

בראשונה אומר להם הממונה הנביעו פ' שיוציאו
אנבעותיהם כדי למנותם. ולקמן
מפרש כי הכהנים של אותו בית אב היו מוקפין
ועומדין עגולה אחת כמין כוכלייר והיה שם זקן
או כהן שתופס בפיו המנין שירצה ואותו כהן שהמנין
ההוא נשלם בו היה זוכה באותו פייס. וכדי שידעו
מהיכן יתחילו למנות היה שם ממונה שנוטל מזנפת
מאי זה שירצה וממנו הגורל מתחיל וזה שנוטל
המזנפת לא היה יודע סך המנין והאומר המנין לא
היה יודע ממי יטלו המזנפת שאם כן היה מבין
במי ישלם המנין והיה יכול להפיס למי שירצה אלא
ודאי כדאמרן וכן פירשו בתוספות. **והא** איברים
ופדרים דעבודת לילה היא ותקינו לה פייסא פ'
כדתקן לקמן מי מעלה איברים. ובתמיד של בין
הערביים אע"פ שזמנו מט' שעות ומחצה ולמעלה
פעמי' שלא היה להם פנאי להעלות איברים למזבח
ביום ומעלין אותן בלילה. **סוף** עבודה דיממא
הוא פ' ששחיתתו וזריקת דמו ביום: **קדש** ידיו
ורגליו לתרומת הדשן פ' ולא יצא מן המקדש.
למחר אינו צריך לקדש לעבודות אחרות ואפי' למ"ד
דלינה דעמוד השחר פוסלת. שכבר קדש מתחל'
עבודה אלמא תחלת עבודה דיממא היא. אימא
שכבר קדש מתחלה לעבודה פ' דיחוייא בעלמא הוא
דמדחי לפוס האי ליטל קמא אבל לאידך ליטנא
דאמרינן בסמוך מיימרא דר' יוחנן כפשטא והכין

ונגבהין רגליהם מן הקרקע והיו זריכין לצאת משם
מקצתם להתרחב בחיל שבזידי העזרה עד שנכנסין
דרך בית החליפו' לי"א אמה שאחורי הכפורת מ"מ
בזע' תפל' והשתחוא' היה נעשה להם גם יכולים באים
לעזרה למזרח להשתחוות למערב ונושתחווין רווחין
שיש לכל א' ד' אמות כשיעור מקום תפלה שלא
ישמע אחד וידויו ושאלת זרכיו של חבירו: **לא**
הפילה אשה מריח בשר הקדש. פי' מתאות בשר
הקדש שהיה מוטל על גבי גחלים שבמערבה ונכלו
סם: **ולא** הסריח בשר הקדש מעולם פי' כשלא
היה להם פנאי להקטיר כל הלילה כל האברים
שנותרו מבערב שבת מעלין אותן בראשו של מזבח
והיו עומדי' סם שנים או שלשה ימים עד שהיו פנויין
לפי שאינה מועלת בראשו של מזבח ואעפ"כ לא
הסריח מעולם: **ולא** נראה זכוב בבית המטבחים
שבעזרה שסם היו שולחנות של שיש שהיו מדיחין בהן
את הקרבנות: ולא אירע קרי אבל שאר טמאות
אירעו לפי שהקרי היה מגונה ומכוער שפורש מגופו
מה שאין כן בשאר טמאות דשרץ ונבלה וטמא מת
וכגון יוסף בן אלפס שניתזה צינורא של עם הארץ
על בגדיו: **ולא** נמצא פסול בעומר ובשתי הלחם
ובלחם הפנים פי' לפי שאלו היה בהם שום פסול
של טומא' או לעשותם שלא כהלכה לא היה לדבר
תקנה שהרי העומר אי אפשר לקצירתו ולקיטתו אלא
במולאי יום טוב ראשין שהוא ליל י"ו כדאיתא במנחות
ושת' הלחם זריכין לאפות מבעוד יום שאין אפייתן
דוחה יום טוב כדאיתא התם ובפסחים וכן לחם
הפנים ואלו היה בו פסול היה נדחה עד שבת הבאה
שהרי אין סדורו אלא בשבת וא"ת ולמה אין תקנה
לפסול העומר והא' תניא לעיל שאם נטמאת
אומר ואם יש סם אחרת מביאין תחתיה. י"ל כי
פעמים שהיו קוצרין הרבה וטומכין כדי שני שיעורים
אבל זה לא היה מצוי על הרוב מפני שהיו זריכין
לנפותו בי"ג נפה וטורח גדול היה בו כדאי' במנחות.
איכא תרתי אחרנייתא דהו' במקדש דתניא וכו'.

הני תרתי ומכאן נראה דטעותא היא וליתנהו במתני'
דתנא דמתני' קצר בה ולא תני להו משום דהו'
ידיעי טובא: **שבררי** כלי חרס נכלעי' במקומן
פי' דכתיב וכלי חרס אשר תבושל בו ישבר ושכירתן
במקום קדוש דהיינו עזרה ובגמ' גמירי לה שאין
להוציאן לחוץ לאחר שנשברו וכדי שלא תהא עזרה
כאשפה נעשה בהן גם שנכלעין במקומן: **ואמר**
אביי מוראה ונוצה של קרבן העוף. ודישון מזבח
הפנימי והמזורה נכלעין במקומן וא"ת והא' אמרי'
במעילה פרק ולד מטאת שיש איסור הנאה בדישון
מזבח הפנימי וי"ל דההיא קודם בליעה או קודם
דישון ומכאן קשה למה שפי' רש"י ז"ל במשנתינו וכן
יוסי וקצת הגאון ז"ל כי תרומת הדשן היתה נכלעת
במקומה. א"כ אמאי לא מני לה אביי. ור"ת
ז"ל פי' שלא היתה נכלעת ונדע דכתיב ושמו. בנחת
כדי שלא יתפור דאיכא איסור הנאה ואם נכלעה מה
איסור הנאה יש בה ולמה טעון גביה ואחרי' פירשו
דפעמים נכלעת ופעמים לא יאירע בה גם ולא היתה
נכלעת כלל או שלא היתה נכלעת לאלתר אלא אחר
זמן ויש בה איסור הנאה ולהכי לא מני לה הכא.
פסוליו תלתא הוו אחשובינהו בחד. פי' דפסול
עומר ושת' הלחם ולחם הפנים אע"ג דתלתא מיילי
נינהו לא חשיבי אלא בחד דשם פסול אחת הוא.
שסלוקו כסדורו שנאמר לשום לחם חס ביום
הלקחו פירוש שהיה חס בשעת סילוק ולקיחה כמו
בשעת שימה. ונראה כי בשעת שימה ולקיחה היה
חס הרבה עד שהיה הכל יולא ממנו כלחם היוצא
מן התנור והיינו דאמרינן לקמן שמגביהין את השולחן
עם הלחם שעליו ומראין אותו לעולי רגלים שיראו
הגם הזה ואי אפשר להם לראות מרחוק שהיה חס
אלא על הדרך שאמרנו.
ע"ב כלי עץ העשוי לנחת הוא. וכפרק חומר
בקדש פריך תלמודא דתיפוק לי' דמנזפה
זהב היה והרי הוא כלי של מתכת שמקבל טומאה
ואפילו עשוי לנחת דכלי עץ הוא דבעי' דומיא דשק
ומסיק התם דאפילו לרבי יוחנן דאמר שאין הציפוי

אמי ריש לקיש עד אצבע צרדה. ומאי אצבע צרדה
אמצעית פי אצבע צרודה וכן פירש בעל הערוך
ז"ל י **עמוד** והפג אחת על הרצפה פי הפג וסלק
שינה מעיניך והלך על הרצפה שמוצגת הרגלים
ומנדדת השינה. **אמר** רבי ינחק (עוד) על חדת.
כלומר עוד עושה דבר אחר על הרצפה מאי היא
אמרו ליה אחוי קידה פ"י ולזה רמז התנא כשאמר
הפג אחת על הרצפה.

דף ק גרש"י ז"ל תנן התם איברים שפקעו
מעל גבי המזבח כו' ולא גרסינן
אחיכא קיימי' דהא מפורש במשנה אחיכא קיימי'.
וקודם חלות יחזיר פירוש דלא חשיבי מאוכלין ולפי'
מועלין בהן דתורת כשר עליהן ומוכאן ואילך חשיבי
כמעוכלין ואין בהם מעיל' וכדשן בעלמא חשיבי דחלות
לילה עושה עכול כשמשלה בהן האור. **כתוב**
אחד אומר כל הלילה והקטיר פירוש דכתיב על
מוקדה על המזבח כל הלילה דהיינו הקטרה וכתוב
אחר אומר כל הליל' והרים פירוש דהא דכתיב ולבש
והרים אכל הלילה דאיירי' ברישא קאי וקס"ד דלהכי
כתב רחמנא והרים אח' הדשן אשר תאכל האש
שאפילו הכשר שתאכל האש חשוב כדשן כשמשלה בו
האור. **מתיב** רב כהנא בכל יום היו תורמין כו'
ואי מדאורייתא היא כלומר דמחלות ואילך זמן הרמת
הדשן כיכי מקדמי' מאשמורת הראשונה.

ע"ב אלא אמר רבי יוחנן ממשמע שנאמר כל
הלילה איני יודע מעד הבקר ומה
ת"ל עד הבקר תן בקר לנקרו של לילה פירש רש"י
ז"ל דסתם בקר היינו מעמוד השחר וכשכתב עד
בקר בא להקדים בקר אחר וכיון שלא פי' לך הכתוב
שיעורו מסתמי' היינו מחלות והיינו כשמשלה האור
ברובו. ואם לא משלה האור ברובו היינו דאמי'
קרא כל הלילה והקטיר ואם משלה האור בכולו הרי
הוא חשוב מיד כאפר והיינו דכתי' כל הליל' והרים
מאשר אכלה האש כבר ועל הרוב כבר משלה האור

ברובו בחלות ויש שנתאכל לגמרי ואפילו מאשמורת
הא' ודכולי עלמא מצות הרמת הדשן מאיכול כשר
העולה וכן שנינו במס' תמיד נטל מחתה של כסף
ועלה לראש המזבח ופנה הגחלי' אילך ואילך וחתה
מן הגחלי' המאובלות וירד ופי' רבי' חיים כהן ז"ל
דאיברי עולה המאובלין קאי של' והרים את הדשן
אשר תאכל האש את העולה וכן כל הסוגיא.
מעלין בקדש ולא מורידין פי' ואין כאן אדם חשוב
כמותי להיות עומד תחתי לסיים דרשא שלך. **והיה**
קולו נשמע לשלש פרסאות איכא למידק דהא תנן
במסכת תמיד כי מיריחו היו שומעין קול גבני כרוז.
ויש שתירצו דאין הכי נמי אבל הכא כך היה המעש'
שאגריפס שמע קולו ג' פרסאות כי לא היה יולא
ממקום רחוק יותר. ולא נהיר חדא דהא כיון
דרישא קתני והיה קולו נשמע שלש פרסאות מכלל
דדוק' הוא ועוד א"כ מאי האי דכהן גדול דקאמר
משובח ממנו ויש מתרצים כי הכרת הקול היה נשמע
ביריחו אבל תכונת דברים לא היו שומעין אלא עד
ג' פרסאות וכהן גדול משובח ממנו ששומעין קול
דבריו עד יריחו. ולא נהיר דא"כ הוה ליה לתלמודא
לפרושי דהא נמי איכא בינייהו כדקא' דאיכא בינייהו
חולשא וימנא. ור"י ז"ל פירש דפליגן אהדדי דהכי
נמי פליגן אהדדי סוגיא דלקמן פרק טרף בקלפי
בענין קול שער גדול שנפתח. בהדי סוגיא דתמיד
דאלו בתמיד אמרי' שהיה נשמע עד שמנה תחומי
שבת וכדבעינן למימר קמן בסד"י.

דף כ"א ע"א וי"א אף קול רידיא פי' במסכת
גבורת גשמים ושם מפורש דדמי לעיגלא תליתא
והיינו וקול התור נשמע בארצנו וכדמתרגמי' לשור
תורא ולהכי קרו ליה רידיא כשם שור החורש:
ה"ק אע"פ שעומדין נפופין ונמשכין אחת עשרה
אמה אחורי הכפורת כשהן משתחוין משתחוין רוחין
פי' אע"פ שכשעומדין בלא השתחוואה היתה עזרה
קטנה מהכיל אותה ועומדין בדוחק גדול עד שצפין
ונגבהין

פּרָה־דְרִין בְּדֵרוּס כּו' אִתָּא וְהָכִי קֹאֲמֵר שְׁתֵּי לִשְׁכּוֹת
 שְׁהִיוּ לִכְהֵן גָּדוֹל כְּדֵתָן בְּמִתְנִי מִסְתַּבְרָא דְלִשְׁכַּת
 פּרָה־דְרִין בְּדֵרוּס כּו'. **וְכִרְי** פְּנִיָּא מְדוּ עֲלִיה
 וְהָדָר אֲזִיל לְדֵרוּס וְטָבִיל פִּי' מְדוּ עֲלִיה כְּדִקְתָּנִי שְׁהִיוּ
 מִזִּין עֲלִיו כָּל שַׁבְּעָה. וְהָדָר וְאֲזִיל לְדֵרוּס וְטָבִיל
 אֲלִיבָא דְרַבִּי עֲקִיבָא דֹאֲמֵר טַהוֹר שְׁנַפְלָה עֲלִיו הָזֵאת
 טוּמְאָתוֹ וְכִדְפֵּרֶשׁ"י ז"ל: **וְהָבִי** כֹּהֲנֵי שְׁלוּחֵי דְרַחֲמֵנָא
 נִיבְהוּ וְק"ל דְּבִמְסַכְתָּ נְדָרִים אִיבְעִיָּא לָן אִי שְׁלוּחֵי
 דִּידָן אִי שְׁלוּחֵי דְרַחֲמֵנָא וְלֹא אִיפְשִׁיטָא. תִּירְצוּ בְּתוֹסַפּוֹת
 דְּהֵתָם לְגַבִּי קִרְבָּנוֹת שֶׁל כֹּהֵן דֹּאִיהוּ מִנִּי עֶבֶד הוּא
 דֹּאִיבְעִיָּא לָן. וְהָא דְרַב הוֹנָא לְגַבִּי שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְלֹא
 נִהִירָא דֵּהָא סֵתֵמָא אִיתֵמֵר הֵבֵא וְהֵתָם וְעוֹד תִּירְצוּ
 דְּהֵתָם בְּעֵינָן לְמַפְשָׁטָא מִמִּתְנִיתִין אִו מִמִּתְנִית' וְלֹא
 מִמִּמְרָא דֹאֲמֹרָאִי דֵּהָא אִיכ' דְּכֹתֵה גַבִּי הַתּוֹרָה
 מִשְׁלֹו עַל שֶׁל חֲבֵרוֹ. וְכֵר מִן כָּל דִּין טוֹבָא אִיכָא
 בְּגִמְרָא דֵּהוּוּ בְּעִיָּא וְלֹא אִיפְשִׁיטָא בַּחֲדָא דּוֹכְתָא
 וּמִיפְשָׁטִי לִהְדִּיא בְּדוֹכְתָא אַחֲרֵינָא וּמ"מ הִלְכְתָא כְּרַב
 הוֹנָא בְּרִיה דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ הִלְכָךְ אֲמֹרִים בְּבִרְכַּת כֹּהֲנִים
 הָאֲמֹרָה לֵאחֲרָן וּבְנָיו כֹּהֲנִי עִם קְדוּשָׁךְ וְכֵן הִגִּיהוּ
 רַבּוֹתֵינוּ הַלְרִפְתִּים ז"ל.
ע"ב ה"ק מִשְׁבִּיעִים אֲנִי עֲלֶיךָ עַל דַּעֲתִינוּ. פִּי'
 דִּלְאֻ שְׁלוּחֵנוּ לְהִקְרֵבָה קֹאֲמֵרִי אֲלֹא
 שְׁלוּחֵנוּ לִשְׁבֹּעָה זֹו שְׁאֵתָה נִשְׁבַּע אֹתָה עַל דַּעֲתֵנוּ
 שְׁהוּא בְּמִקּוֹם דַּעַת ב"ד שְׁאֲנִי שְׁלוּחֵיהֶם: **וְהָיִין**
 תּוֹלְעִין יוֹצֵאִין מִחוּטְמוֹ פִּי' רֶשׁ"י ז"ל כִּי מִפְּנֵי שְׁחוּטְמוֹ
 נִכְנָם שֶׁ בְּתַחֲלָה לְפִיכָךְ נָדוֹן תַּחֲלָה וְאַחֲרֵיהֶם פִּי'
 לְפִי שְׁהָרִיחַ מִרִּיחַ הַקְּטוֹרֶת חוּץ לִקְדֵּשׁ הַקִּדְשִׁים:
וּמִצָּאוּ רַגְלֵ עֹגֵל בֵּין כְּתִיפֵיו שְׁנֵאֲמֵר וְכָף רַגְלֵיהֶם
 כְּכָף רַגְלֵ עֹגֵל. הִקְשׁוּ בִירוּשְׁלָמִי דִּהְכַתִּיב וְכָל אִדָּם
 לֹא יִהְיֶה בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּבֹאוֹ לִשְׁרֵת בְּקִדְשׁ וּדְרָשׁ'
 אֲפִילוּ אֹתָם שְׁנֵאֲמֵר עֲלֵיהֶם וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אִדָּם
 וְתִירְצוּ דְשִׁנִּיא הָא דֵּהָכָא שְׁלֹא נַעֲשֶׂה הַקְּטוֹרֶת כְּמִצְוָתוֹ.
 עוֹד הִקְשׁוּ כֵן עַל מַעֲשֶׂה דְשִׁמְעוֹן הַזֵּרִיק שֶׁבִשְׁלָהִי
 מִסְכַּת מִנְחוֹת וּלְקִמּוֹן בְּפֶרֶק טֶרֶף בְּקִלְפִי שְׁהִיה רֹוּחָה
 שֶׁם בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים כֹּאִישׁ לְבוֹשׁ לְבָנִים וּמַעֲוֹטָף לְבָנִים
 נִכְנָם עִמּוֹ וְיוֹצֵא עִמּוֹ. וְתִירְצוּ דְכַבּוֹד שְׁכִינָה הִיה

נִרְאָה שֶׁם כְּעֵין אִישׁ לְבוֹשׁ לְבָנִים. **וְהָ"ג** וְכֵן גִּרְשִׁי
 ז"ל מִתְנִי' רַב נַחֲמָן בַּר חִיָּיא לְחִיָּיא בַר רַב קְפוּטֵל
 בַּפ"ה וּמַחְוִי לִיה רַב קְפוּטֵל בְּבִי"ת. וְיֵשׁ שְׁגוּרְסִי
 דְּמִתְנִי לִיה קְפוּטֵל וְאַחְוִי לִיה קְפוּטֵל: וְלֹא נִהִירָא
 דֹּא"כ כָּל הַמַּשְׁנִיּוֹת שְׁאֲנִי גוֹרְסִי קְפוּטֵל בְּטַעְמוֹת'
 גִּרְסִי' לִיה. **וְכִי** הָאִי גוֹנָא מִי שְׂרִי וְהִתְנִיא הַקּוֹרָא
 אֶת שְׁמַע כּו' וְשִׁמְעִין מֵהָא שְׁאֲסוֹ' לְקֶרֶן וְלִרְמוֹן
 אֲפִילוּ בְּדִבְרֵי מִצְוָה וּמִיָּהוּ לְאַפְרוּשִׁי מֵאִיסוּרָא דְלִית
 לִיה תְּקַנְתָּא מוֹתֵר לְרִמּוֹן וְאַפִּילוּ לְהַפְסִיק וּלְאֹמֵר לוֹ.
 דִּלָּא גִרְע מִן הַמַּפְסִיק לְקֶרֶן שְׁלוֹם מִפְּנֵי הִירָאָה
 אִו מִפְּנֵי הַכְּבוֹד דְּכַבּוֹד שְׁמַיִם עֲדִיק. **וְהָא** בְּפֶרֶק
 רִאשׁוֹן הָא בְּפֶרֶק שְׁנִי יֵשׁ שְׁפִי' דֵּהָא דְנִקְטִין פֶּרֶק
 רִאשׁוֹן הֵיִינוּ לְרַב דַּס"ל דְּבַעִי כּוֹנֵה בְּפֶרֶק רִאשׁוֹן.
 אֲבָל אֲנִי דְקִיִּימָא לָן כְּרַבָּא שְׁאִין חוֹבֵת כּוֹנֵה מַעֲכַבֵּת
 אֲלֹא בְּפִסּוּק רִאשׁוֹן הֵבֵא נָמִי בְּפִסּוּק א'. וְיֵשׁ אֲמֹרִים
 דְּלַעֲנִין דִּלָּא לְשׁוּיִי עֲרָאִי בְּקִרְיָה וְכִרְמִיָּה אֲפִי' רַבָּא
 מוֹדֵה דְכּוֹלִיָּה פֶּרֶק רִאשׁוֹן אֲסוּר זֹוֵה דַּעַת הַגְּאֹוִנִים
 ז"ל וְכֵר פִּרְיָשׁ' לֵה בַּפ"ה מִי שְׁמוֹתוֹ בַּס"ד: **בַּס**
 וְלֹא בְּתַפְלָה פֶּרֶשׁ"י ז"ל בַּס הַדְּבָר בְּקוֹל מוֹתֵר וְאַרְיָן.
 וְלֹא בְּתַפְלָה שְׁהַתְּפִלָּה נִרְיָה בְּלַחַשׁ כְּדַכְתִּיב וְקוֹלָה
 לֹא יִשְׁמַע. וְאַחֲרֵיהֶם פִּירְשׁוּ לַעֲנִין שְׁאֵלַת שְׁלוֹם.
 דְּבַק"ש מוֹתֵר לְהַפְסִיק אֲבָל לֹא בְּתַפְלָה שְׁאֲפִילוּ נַחַשׁ
 כְּרוֹךְ עַל כְּתָפוֹ לֹא יַפְסִיק וְכֵן פִּי' בִירוּשְׁלָמִי וְאַחֲרֵיהֶם
 פִּירְשׁוּ שֹׁזֵה לַעֲנִין אֹתָה שְׁאֲמֵרוּ בַּפ"ה יִצִּיאוֹת הַשַּׁבָּת
 חֲבֵרִים הַעוֹסְקִים בְּתוֹרָה מַפְסִיקִים לְק"ש וְאִין מַפְסִיקִים
 לְתַפְלָה. אִי נָמִי שְׁלֹא יֵאָרִיךְ בְּתַפְלָה יוֹתֵר מִדֹּאִי
 שִׁיתְּבַטֵּל הִרְבֵּה מִתּוֹרָתוֹ שְׁלֹא לִהְיוֹת חַיִּי עוֹלָם וְלַעֲסוֹק
 בְּחַיִּי שַׁעָה. **מֵאִי** נִרְדָּא אֲמֵר רַב הוֹנָא נִרְתָּא דְדָא
 פֶּרֶשׁ"י ז"ל הַאֲצַבֵּעַ שְׁהוּא סָמוּךְ לְגוֹדֵל וְהוּא שְׁנִי לוֹ
 אֲבָל ר"ת ז"ל פִּי' כִּי הִיא הַאֲצַבֵּעַ הָאַרְוֵכָה שְׁהִיא
 כְּנֶגֶד הַגּוֹדֵל וְכֵן נִשְׁמַע הַקּוֹל יוֹתֵר. וְכֵן יִסֵּד הַפִּיִּיט
 הַקְּלִירִי תַבֵּל וְכָל עֶפְרָה בְּזִרְדָּה הִכִּילוּ זֹוֵה לְפִי
 שְׁדוּרָשׁ וְכָל בְּשָׁלִישׁ עֶפְרָה הָאֲרָךְ כִּי בַאֲצַבֵּעַ שְׁלִישִׁי בְּרָאוּ
 וְקוֹרָא לַאֲצַבֵּעַ שְׁלִישִׁי לִרְדָּה וְכֵן הוּא בְּתוֹסַפְתָּא אִיזוּ
 הִיא אֲצַבֵּעַ לִרְדָּה זֹו אֲצַבֵּעַ גְּדוֹלָה שֶׁל יִמִּין. וְכֵן
 בִּלְמַדְנוּ בַּס' בּוֹא אֶל פֶּרַעַה וְשִׁיעוֹר רַצוּעָה שֶׁל יָד

הסמוכה ליום טוב מלפניה או מלאחריה שכל המשמרות
שוות בלחם הפנים וכדאי' התם אי איכא משמרה
מתעכבת משמונה הוא דבעי למשקל פי' דהא משמר
המתעכב שקיל שתי לחם ושכר הגפת דלתות שתי
הלחם פשו להו שמונה שקיל כהן גדול ארבע ומשמרה
הנכנסת והיולאה ארבע. ליכא משמר המתעכב
דהיינו כל שאר שבתות השנה מעשר בעי למשקל
שקיל חמש ושתי המשמרות חמש. וש"מ דמקמי
דלישקלו משמרות חלקם פליג כהן אתרווייהו כחדא
ושקיל פלגא כולהו דאי לא לבתר דשקיל כל משמרה
חמש חלות היכי יהיב ליה תרתי ופלגא דהא לאו
אורח ארעא למשקל כהן גדול פלגא חלא ודאי
כדאמרן והא דאמרי' לעיל משמר' הנכנסת נוטל שש
והיולאת שש חשבי' מאי דנפיל לכל חדא וחדא מקמי
דלישקיל כהן גדול חולקיה: **אי** הכי מאי ר' אומר
לעולם חמש ואסיקנא בקשיא פי' דקשיא כל דהוא
דמ"מ הא איכא למימר דהאי תנא אחרינא הוא
דנסיב לה אליבא דר' וסבירא ליה דליכא שכר הגפת
דלתות א"כ חד תנא הוא ואליבא דר' וקתני כי
פעמים נוטל חמש ופעמים נוטל ארבע מפני המשמר
המתעכב ולמה נוטל מחצה משלם שר' אומר
לעולם נוטל חמש כל היכא דליכא משמר המתעכב.
תרכבא דדיגרי עיילה ליה מרים בת ביתוס
לינאי מלכא פי' אין זה ינאי מלכא שבפ' האומר
דקדושין שהיה ממלכתי חשמונאי כי אותו ינאי הוא
עצמו היה כהן ולא נתן כהונתו לאחרים אלא תרי
ינאי הוו: **על** דאוקמיה ליהושע בן גמלא בכהני
רבבני ואיכא דקשיא ליה דהכא משמע שזה לא היה
כשר ואלו בפ' שני דב"ב קתני שאלמלא הוא נשתכחה
תורה מישראל ויש לתרץ כי אחרי כן הכשיר עצמו
ואחרים תירצו דתרי יהושע בן גמלא והכא גרסי'
ליהושע בן גמלא עוד י"ל דחסיד וכשר היה אלא
שהיה שם כהן אחר שהיה גדול ממנו בחכמה ובמנין
ובעושר או באחד מהן. **זב** תולין לו במאכל פי'
בראיה שניה ושלישית שבדקין אותו בשבעה דרכים
שלא תהא ראייה באונס דמכשרו אמר רחמנא ולא

מחמת אונסו לאפוקי ראייה ראשונה שאינה חלא כקרי
בעלמא לטומאת ערב דלא בעיא בדיקה: אין
מאכילין אותו פי' בין ראייה לראיה שהוא חושש שמא
יגמור ראיותיו:

ע"ב תבעוה לינשא וכו' כבר פרשתיה במס'
גדה בס"ד. **איבעית** אימ'
יחודי הוו מייחדי להו שאינו דומה מי שיש לו פת
בסלו וכו' גם לזו פירשתיה במסכת יבמות בפרק
החולץ בס"ד.

דף י"ט ללמדו חפינה. פי' שהיא קשה
בעבודות שבמקדש כדלקמן.

לשבת הפרוה. פירוש מוגש אחד היה שמו
פרוה והיה חופר מחילות תחת המקדש

שיראה עבודת יום הכפורים לפני לפנים והרגישו
אותו כשהיה חופר בעזרה והרגוהו שם ועשו שם
לשכה שקרויה על שמו ועל גנה בית הטבילה פי'
שהיה שם מקוה שמטכו לו מים מעין עיטס.

לשבת הגזית. פי' שהיתה בנויה מאבני גזית
שנגררו בחוץ שלא נאסר אלא במזבח אבל בשאר

מקומות מותר ובלבד שיגררוהו בחוץ כדכתי' כל כלי
ברזל לא נשמע בבית בהבנותו ויש שפירשו שנקראת

לשכת הגזית מפני שזם דנין את הכהנים כדאמרינן
בסמוך ומסלקין הכהנים הפתולים מלשון ויגו שלום

ומלשון גזי נזק והשליכי וכן פירשו בתשובות הגאונים
ז"ל: **לשבת** הגולה פרש"י ז"ל שנקראת כן לפי

שעשאוה בני גולה והראב"ד ז"ל פי' שהוא מלשון
וגולה על ראשה ונקרא כך מפני הגלגל הנתון

עליו. (הגהה לאחד קדוש ז"ל. **בדרום** דתנן
שבעה שערים וכו'. וא"ת והא במתני' דלעיל נמי

אמרו דאיכא לשכה לכהן גדול בדרום וי"ל דההיא
אבא שאל בלחוד היא אבל ר' אליעזר בן יעקב

פליג עליה וקאמר לשכה למה היתה משמש'
כלומר ויודע בבירור שלא היתה משמשת למה שאמר

אבא שאל ולהכי איצטריכין להא מתני' אחרינא
דקתני ליה סתמא דכד לשכה היתה ודע דרב פפא

לאו מתני' אתא לאשמועי' אלא לאשמועי' דלשכת
פרהדרין

למערב ומזרח לדרום. והמחשיב דרך שמאל הולך
בהפך ממזרח לדרום ומדרום למערב ומערב לצפון.
והקשה ריב"א ז"ל כי רמזין לחם הפנים אלחם
הפנים אמאי לא אמרי' דאקצויי מקצייא לרוח מזרח
בין צפון לדרום ומאן דאתי מדרום קרי לה צפונית
מזרחית ומאן דאתי מצפון קרי לה דרומית מזרחית
וכדמתרצין כלשכת הטלחים ותרין ז"ל דליכא לשנויי
הכי אלא כלשכת הטלחים דקתני בה תנא שהיא
במקצוע צפונית מערבית ולהכי נקט ליטנא דמקצוע
לומר דאקצויי מקצייא. ועוד י"ל דכל היכא דאפשר
לאוקומה כפשטה בדרומי' מזרחית דוקא כדקתני הא
עדיפא טפי מלמימ' דאקצויי מקצייא. דהוא שיכויא דתיקא
מה שאין כן באידך דחושבנא בעלמא הוא וזימנין
דחשיב להו דרך שמאל כדמפר' תלמודא (הגהה לאחד
קדוש ז"ל קשיא לי ואמאי לא תריצנא כלשכת טלחים
דמר קא חשיב דרך שמאל ומר קא חשיב דרך ימין
ועוד דאי דרך שמאל אזיל תו לא אנטריכין לטעמא
דאקצויי אקצייא ובין לשכת טלחים ובין לשכת לחם
הפנים מתרני בהני ודוק. ואולי אומר דמאן דאמר
אקצויי מקצייא הכי גמיר ליה מרביה ולא מסבר'
דנפשיה אמרה אלא דקשיא לי עוד דאי קימ' במקצוע
דרומית מערבית פירושה דטפי קימ' בדרומית
מערבית מבצפונית מערבית אס כן מאי האי דאמרי'
דמאן דאתי מדרום חוי לה בצפון וכי תימא דמ"מ
הואיל ולא קימ' ממש במקצוע מערבי דרומי חוי לה
בצפון אס כן לא מתריץ לחם הפנים דהא חוי לה
במקצוע דרומית מערבית מאן דאזיל דרך שמאל לכך
יש לי לפרש דמאי דאמרי' ומסתברא לאו על תירוצא
דאקצויי מקצייא קימ' אלא דנדינן מנה ואמרין
דמסתברא דלאו אקצויי מקצייא אלא דקימ' במקצוע
דרומית מזרחית ממש ומר קא חשיב דרך שמאל
ומר קא חשיב דרך ימין כתירוצ' כלחם הפנים
ובהכי מתרני כולהו דאי אמרת דאקצויי מקצייא
אפילו אי תימא דטפי איתה לדרומית מערבית היכי
מתרצא הדיא דתמיד דאף אס ילך לשמאלו היתה
צפון העולם דרומי והדרום צפוני לא משכחת לה

תירוצא ודוק ובמאי דתרני' כלחם הפנים איתרצא
ממילא לשכת טלחים בהכרח ותו לא מידי ודע
דלשכת בית המוקד דמשנת תמיד היא היא לשכה
שגגו בה אבני מונח כו' דמשנת מדות ולשכת
החותמות במסכת תמיד היא היא שיורדין בה לבית
הטבילה דמס' מדות ודע עוד דצפון בדרום ודרום בצפון
מחלפי לפי הילוכו של אדם אס לשמאל אס לימין
אבל מזרח ומערב לא דהא חוי איניש זריחת השמש
ומערבו וכדרך זה יתבאר לך כל זה).

ע"ב ונוטל חלה אחת משתי חלות פי' משתי
חלות של עצרת. **אתאן** לרבנן
דאמרו לא שקיל פלגא פי' דלית להו דרשא דר'
ומיהו מודו רבנן דיהבי' ליה מנה יפה ובמבצר חדא
מפלגא סגי להו כדאיתא בסמוך ואפשר דגמ' גמיי'
לה ולא ממשמע' דקרא ולא ילפי מינה לעלמא
לאומר נכסי לפלוני ולבניו כדאמרי' אליבא דר'
כדאיתא בפרק מי שמתו וסוגיין דעלמא דהלכתא
כר': **ומודו** רבנן בפרוסה דלאו אורח ארעא
פי' וכיון דכן לא סגי' דלא למיתן לו חלה משתי
חלות:

דף י"ח לרבנן דאמר נכנס נוטל שש ויוצא
שש פי' וכהן גדול חולק עם כל
אחד מהן שכל הגפת דלתות פי' ולא חשיבי ממנין
החלוקה כלל וכאלו אין באין לחלוקה אלא עשר
חלות בלבד. רבא אמר כולה ר' היא וא"ת והא
מדסיפא ר' רישא לאו ר'. י"ל דהכי קאמר שר'
אומר לעולם חמש. הא דאיתא משמר המתעכב
פירוש המתעכב מרזונו מפני כבוד השבת או כבוד
הרגל כגון שהרגל בשני בשבת ורצה להקדים
לבא לרגל מערב שבת ואע"פ שהיה אפשר לו לבא
באחד בשבת אי נמי שעבר הרגל בחמישי בשבת
והיה אפשר לו למשמר ללכת לביתו בשני בשבת ולא
רצה דכל כי האי גוונא נותנין לאותן משמרות
המתעכבות שתי הלחם מלחם הפנים בין שהם מרובים
או מועטים והשאר מתחלק למשמרה הנכנסת ולמשמרה
היוצאה מה שאין כן בשבת שבתוך הרגל או בשבת
הסמוכה

ע"ב והתנן כל העזרה וכו' עד והמותר מן הכבש לכותל ומקום הנגסין פי' רחב העזרה קל"ה אמות והנה פרום ממנה ק' ועשר אמות ונשאר כ"ה אמות תן מהם ד' אמות לד' שולחנות נשאר כ"א אמות תן מהם מחלה לנגסין שהם עשר אמות וחצי ועשר אמות וחצי מכותל הדרום ועד הכבש. וכו' תמצא כי המזבח עומד בדרום כיצד חצי רחב העזרה ס"ז אמות וחצי פרום אותם לדרום בין הכותל ולכבש עשר אמות וחצי. והכבש והמזבח ס"ב אמות הרי ע"ב וחצי טול ס"ז אמות וחצי של חצי עזרה נשאר חמש אמות מן המזבח לצד צפון. נמצא סוף היסוד מגיע למזוזות פתח ההיכל הצפוני כי בחצי פתח ההיכל חצי העזרה והחמש אמות של פתח הנותרים לצפון הם כנגד החמש אמות הנותרים מן המזבח לצד צפון ומ"מ אחתי לא מכסי פתחא דהא שתי אמות של כניסת היסוד והסוכב שהיו מגולין כנגד חלל הפתח הצפוני וכדידהו מיחזי דלא מפייסי לרבנן והיינו דלא מוכחי' מהא דהכא דסתם מתני' דכותל מזרחי רבי אליעזר ואע"ג דהא דמזבח רבי אליעזר דאמר התם דמזבח בדרום קאי. משום דהא דמזבח לא מוכחא דמכסי פתחא דהר הבית וזה ברור וא"ת מ"מ הא סתמא דמדות דמזבח מני דהא כרבי יהודה לא אתיא כדאמרן ולא אתיא נמי כרבי יוסי דאמר התם דכוליה מזבח בצפון. ולא כרבי אליעזר בן יעקב דאמ' כוליה מזבח בדרום ולא אשכחן בשום דוכתא שום דעת רביעית דלימא דרובו בדרום ומיעוטו בצפון. וי"ל דאתיא כרבי אליעזר בן יעקב והמותר הזה לא נחלק אותו חצי לנגסין וחצי בין הכבש לכותל הדרומי אלא נותן חמשה אמות ומחלה בלבד בין הכותל ולכבש והשאר בין הנגסין והשולחנות נמצא כל המזבח בדרום. כיצד ס"ב אמות של מזבח וכבש וחמש אמות ומחלה בין כבש לכותל דרום הרי ס"ז אמות וחצי כשיעור חצי רחב העזרה וא"ת א"כ לרבי יהודה נמי לא נחלוק כל המותר בשוה ונתן מהם כ"א אמות וחצי בין הכבש והכותל ונמצא מזבח מכוון כנגד היכל וכותליו

כיצד כ"א אמה וחצי בין הכבש לכותל. ול' של כבש וי"ו של חצי המזבח הרי ס"ז וחצי כחצי רחב העזרה נשאר מן המזבח י"ו אמות כנגד חצי פתח ההיכל וכנגד חמש אמות של חלל ההיכל לצפון וכנגד שש אמות של עובי הכותל ואתיא שפיר כר' יהודה. י"ל דהא לא אפשר דא"כ לא נתתה (לכל) מקום השולחנות והנגסים כי אם ג' אמות וחצי וזה אי אפשר שהרי השולח' לא סגי' להו בלא ד' אמות לכל הפחות כי ד' שולחנות היו. ובתוספתא קתני דמקום השולחנות שש אמות. ואפילו תימא דנגסים ושולחנות חשיב כחדא אחתי לא אתי חושבנא לר' יהודה הלכך על כרחין ר' אליעזר היא וכדאמר' מכיון דלא אשכחן במזבח דעת רביעי. כל זה מיסודו של רש"י ז"ל ושל ר"י ז"ל בעל התוספות: **דף י"ז הא' לשכה** אקלויי מקצייא. פי' שלא היה כלה ברוח צפונית מערבית ולא בדרומית מערבית אלא שתופסת מן הצפון והדרום של לשכה ואמרין דמסתברא דרובא בדרום ומערבית דרומית היא ממאי מדרמינן במסכת תמיד מלשכת לחם הפנים דמסכת תמיד מלשכת לחם הפנים דמדות דאלו במסכת מדות קתני שהיא דרומית מזרחית ואלו מסתמא דתמיד משמע שהיא צפונית מזרחית שהרי לשכת הטלחים קתני שהיא צפונית מערבית. ורביעית לה לשכת לחם הפנים וכי אזלת בלשכא' אלו מימין לשמאל. תהא לשכת לחם הפנים בקרן צפונית מזרחית ומשנינן מר קא חשיב דרך ימין ומר קא חשיב דרך שמאל. פי' דמתניתין דמדות חשיב להו דרך ימין כדקתני בה בהדיא. ותנא דתמיד חשיב דרך שמאל. ואי אמרת בשלמא דלשכת טלחים מערבית דרומית היא. כי אזלת דרך שמאל הויא לשכת לחם הפנים מזרחית דרומית כמתני' דמדות אבל אי אמרת דלשכת טלחים מערבית צפונית אפילו תיזיל לדרך שמאל לא מיתרץ לחם הפנים ולא הוי אלא בלשכה שהיא מערבית דרומית אלא ש"מ דלשכת טלחים מערבית היא. וידוע כי המחשב דרך ימין הולך ממזרח לצפון ומצפון למערב

שום בכין גבוה על פתח מזורחי שבהר הבית לא היה יכול הכהן העומד בהר המשחה לראות פתח ההיכל וגם דרך חלל הפתח עצמו שבהר הבית לא היה יכול לראותו מפני שהר הבית היה עומד גמון בתחתית ההר וההיכל גבוה מאד יותר מגובה פתח מזורחי של הר הבית וכדמפרש ואזיל אליבא דר' אליעזר בן יעקב דלדידיה מקום ההיכל גבוה מהר הבית עשרים אמות חצי אמה ואלו פתח הר הבית לא היה גבוה אלא עשרים אמה אבל לרבנן דפליגי עליה דר' אליעזר בן יעקב לא היה ההיכל גבוה מהר הבית אלא תשע עשרה אמה וחצי ועדיין נשאר מחלל פתח הר הבית חצי אמה גובה שהיה יכול לראות דרך שם פתח ההיכל וזה חשבונו מן החיל לעזרת נשים י"ב מעלות שהם שש אמות ומעזרת נשים לעזרת ישראל ט"ו מעלות שהם ז' אמות וחצי אמה בין האולם ולמזבח י"ב מעלות שהם שש אמות הרי כאן י"ט אמות וחצי זהו לרבנן הוסיף עליו לר' אליעזר בן יעקב מעלה של אמה הרי כאן עשרים אמה וחצי אישתכח דר' אליעזר מיכסי פיתחא דהר הבית אבל לרבנן הא מגלי חצי אמה וכדכתי': **רב** אדא בר מתנה אמר הא מגלי חצי אמה היה דתניא כו' פרש"י ז"ל בחדא לישנא הא מתני' דמדות דכל הכתלים גבוהין ר' יהודה היא דלדידיה מיכסי פיתחא דהר הבית דהא סבי' ליה שהמזבח היה מכוון כנגד ההיכל וכותליו כי ההיכל רוחב פתחו עשר אמות ועוד בתוכו חלל חמש אמות מכאן וחמש אמות מכאן כי רחב ההיכל עשרים אמה וכותל ההיכל רחב שש אמות מכאן ושש אמות מכאן נמצא ההיכל וכותליו ל"ב אמות כשיעור המזבח במקום היסוד טול מן הרחב הזה שתי אמות מכאן ושתי אמות מכאן משום אמה של כניסת היסוד ואמה של כניסת הסוכב נשאר עדיין פתח ההיכל מוכסה וגם כנגד כל ההיכל וגם ד' אמות מכל כותל וכותל וגובה העיר וגובה המזבח ט' אמות וקרקע עזרה שבו המזבח גבוה מהר הבית י"ג אמות וחצי כדאי' לעיל וט' אמות של גובה

מזבח הרי כ"ב אמות וחצי נמצא דפתחא דהר הבית מכסי ובתר הכי פריך תלמוד' לרב אדא בר מתנא דודאי סתמי' דמדות לאו ר' יהודה דאי ס"ל ר' יהודה היכי משכחת לה שתהא מזבח מכוון כנגד ההיכל וכותליו והתנן כל העזרה כו' דמוכח מינה דמזבח בדרום קאי חוץ מה' אמות ועל כרחיך האי סתמא דלא כרבי יהודה ואם כן לא מצי לאוקומי כולהו סתמי' דמדות כוותיה ואע"ג דההיא דכותל מזורחי אתיא כוותיה דילמא כי היכי דפליג בהא דמקום המזבח פליג נמי בההיא דלשכת הטלאים. אלא לאו ש"מ כדאמרינן מעיקרא דסתמא דמדות רבי אליעזר בן יעקב דלדידיה אתיא שפיר ההיא דכותל מזורחי כדאמרן ואיהו נמי סבירא ליה במסכת זבחים דכוליה מזבח בדרום קאי כאידך סתמא דמזבח זו שטת רש"י ז"ל בקוצר. ואינה מחוורת חדא דהא דאמר תלמודא ואי ס"ל מדות ר' יהודה היא כו' לא משמ' שתהא זו התחלת קושיא דנפרוך לרב אדא אדרבא משמ' דהוי מלישנא דרב אדא גופיה כפי סוגיית הלשון הזה בכל מקום ועוד דשמעינן ליה לרבי יהודה במסכת זבחים שאין המזבח גבוה אלא שלש אמות וא"כ הא לא מכסי פתחא דהר הבית וההיכל יותר גבוה הוא מן המזבח והנכון כלשון האחרון דפרש"י ז"ל דהכי פירושא רב אדא בר מתנא אמ' מתני' דתמיד דלשכת הטלאים רבי יהודה היא דאשכחן ליה דפליג אסתמי' דמדות דלרבי יהודה מזבח מכוון כנגד היכל וכותליו ואלו סתמא דמדות סבירא ליה דכוליה מזבח בדרום קאי וכדמפ' ואזיל. הלכך כיון דפליג רבי יהודה אסתמא דמסכת מדות בבנין המזבח נימא דאיהו דפליג עליה בההיא דלשכת הטלאים וסביר' ליה כסתמא דמדות. וכתב ז"ל דלהאי פירו' לא גרסינן בסמוך אלא לאו ש"מ ר' אליעזר היא. ויש להלום אותו דה"פ כיון דאשכחן דרבי יהודה פליג אסתם מדות שמעינן מינה דההיא דסתם מדות רבי אליעזר בן יעקב כדאמרינן לעיל וסתם תמיד רבי יהודה:

מערבית של לשכה גדולה הנקרא' לשכת בית המוקד
והיא מול העזרה של מקום המזבח חציה בעזרה
וחציה בחיל וכדאמרי' לקמן מקצת בקדש ומקצת בחיל.
והיו בלשכה זו ד' לשכות קטנות כדתינין לקמן ובתוך
מילואה של לשכה גדולה פרש"י ז"ל שהיו עושין
מדורות גדולות לכהנים שמהלכין ברצפה וכן בלשכת
בית המוקד הקטנה להתחמם שם הלמנעים והקשו על
זה מהא דאמרי' בפ"ק דשבת במושבתיכם אי אתה
מבעיר ואתה מבעיר במדורת בית המוקד וכיון שאין
במדורה זו צורך קרבן למה מבעירין בה יותר משאר
מקומות ותירצו דכיון דאי אפשר לעבודה בלא כהנים
והבערה זו לצורך כהנים הרי הוא כצורך עבודה.
ואחרים פירשו דבלשכת בית המוקד הקטנה היו עושין
בו מדורה לצורך קיום האש שבמערכה מעלי המערכה
שם יכבו גחלים שבמערכה יוסיפו עליהם מנחלים
שבמדורה זו לאכול האכרים שבמזבח ועל זו אמרו
אבל אתה מבעיר במדורת בית המוקד וכן פר"ח
ז"ל. ובעל הערוך ז"ל פי' כי משם היו מדליקין
האש במזבח החיצון וזה נכון דאלו לקיום האש
מערכות אחרות היו שם ולא שכיח שיכבו אותן
מערכות לגמרי שהרי לא כבו:

דף י"ו שבה יורדין לבית הטבילה. פי' דמחילות
לא נתקדשו כדאיתא במסכת מדות
מ"מ קשיא סתמא אסתמא דאלו במשנת תמיד אמרו
דלשכת טלאים מערבית צפונית ובמשנת מדות אמרו
שהיא מערבית דרומי' הקשה ריב"א ז"ל אמאי לא
משנינן דלגבי עזרה קרי ליה צפונית ולגבי לשכת
בית המוקד הגדולה קרי ליה דרומית שכן הוא
באמת. ותירצו דכיון שזו הלשכה מן הצד כנגד
מקצת העזרה ועדיין נשאר הרבה מארך העזרה
שבצפון כלפי מערב לא הוה ליה למימר שהיא צפונית
מערבית של עזרה כ"ש הלשכה שהיא צפונית של
לשכה שהיא צפונית לעזרה ומאי קרי ליה צפונית
מערבית טפי מאידך וזו
היא צורת: לשכת בית
המוקד כדי שיתבארו

ענייניה למראי' העין.
אמר רב הונא מאן תנא
מדות ר"א בן יעקב היא
פירו' דאשכחן במסכת
מדות חדא סתמא בסדר
בניא כר' אליעזר בן
יעקב. ומדהיא ר"א
בן יעקב אידך נמי אמרי'
דר' אליעזר בן יעקב היא ופליג על סתם משנת
תמיד והא דמיא לסוגיא דלעיל דאמרי' מאן תנא
מדות ר' שמעון איש המצפה. ומשום הא מיייתי' לה
להאי סוגיא הכא כדפרש"י ז"ל. וא"ת ולמה לא
אמרו מאן תנא מדות ר' שמעון איש המצפה כדאמרי'
לעיל. וי"ל דר' שמעון לא איירי אלא בסדר התמיד
ולא בצורת הבנין הלכך נקטי' ר' אליעזר דאיירי
בסדר הבנין כדמפרש ואזיל: **א"ר** אליעזר בן
יעקב שכחתי מה היתה משמשת וכו' פרש"י ז"ל
ומדסיפא רבי אליעזר רישא נמי ר' אליעזר וש"מ
דסתמי מדות כוותיה: **הבי** נמי מסתברא דר'
אליעזר בן יעקב היא דתנן כל הכתלים שהיו שם
וכו'. וא"ת ומאי אולמיה דהאי סתמא מאידך קמיייתא
דקאמ' הכי נמי מסתברא דהא דכותה דהכי פרכי'
בפ"ק דיבמות ובדוכתי אחריני. וי"ל דכסתמא
דלעיל לא אשכחן לרבנן דפליגי על ר' אליעזר כי
הכי דנימא דפליגי נמי בלשכת הטלאים אבל באידך
סתמא דכתלים פליגי רבנן ומסתמא כרבי אליעזר
ויש רגלים יותר לומר דפליגי נמי בלשכת הטלאים
כי היכי דאמרינן לעיל בדרכי שמעון איש המצפה:
כל הכתלים שהיו שם פי' בהר הבית היו גבוהין
חוץ מכותל מזרחי שהכהן השורף את הפרה עומד
בהר המשחה ומתכוין ורואה פתחו של היכל בשעת
הזיית הדם פי' כותל מזרחי שבהר הבית לא היו
מגביהין אותו אלא עשרים אמה בלבד כשיעור הפתח
מפני שהכהן השורף את הפרה בהר הזתים היה צריך
לראות פתח ההיכל בשעת הזיית הדם וכל השערים
שבמקדש היו מכוונין זה כנגד זה ואלו היו עושין

כפורת לא ס"ד כלל דהא על פני הכפורת כתיב אלא
כולן היו בארץ מ"מ מקצתן היו למעלה ומקצתן
למטה: ופרקינן דלא יהיב להו אלא כמזליך ופריש
רב יהודה כמגדתא כלו' כשליח ב"ד המלקה מלקות
ארבעים פרש"י שאינו נותן כולם במקו' אחד אלא זו
למטה מזו תכופות וסמוכות. והאי דקתני א'
למעלה ושבע למטה אינו אלא לענין תכונת ידיו
כדתניא שהיה באחת מצדד פני ידיו כלפי מעלה וגבו
למטה ובשבעה היה מצדד גבי ידיו למעלה כאלו
פונין למטה והקשו בתוספות דכיון דקתני כמזליך
משמע דכולה מלתא הוה כמזליך ועוד לא מצינו
בשום מקום שלא יהא המלקה נותן ההלקאות במקום
אחד והנכון כמו שפר"ש ז"ל דכולה מלתא כמזליך
להכות הן במקו' אחד ממש או זו סמוכה לזו ובלבד
שתהא עד טיבורו ומיהו פעמים שהלוקה ידיו כלפי
מעלה ופעמים כלפי מטה כי כשמכין אותו לפניו
היו ידיו ואצבעותיו פונות למטה וכשמכין אותו
לאחוריו היו פונין למעלה. וכן הכהן המזה אינו
מתכוין אלא שלא יצאו ההזאות מחוץ עובי הכפורת
וכשיפלו לארץ אינו מקפיד אם כולן נופלות במקום
אחד או זו סמוכה לזו אלא שבאחת יצדד ידיו למעלה
ובשבע יצדד ידיו למטה כדפרש"י ז"ל וכדתניא עלה
לקמן. והקשו בתוספות בשם הרב ר' אלחנן ז"ל
מעיקרא מאי מקשי תלמודא דהא בפי' תנינן לה
לקמן במתני' גופה לא היה מתכוין לא למעלה ולא
למטה אלא כמזליך. וי"ל דאיהו קס"ד דלעולם
ההזאות א' למעלה ושבע למטה כפשטה אלא שהוא
לא היה מתכוין להזאה אם תהיה כלפי מעלה או
תפול למטה אלא שיתכוין כמזליך שלא יצא מטבורו
הכא נמי ההזאות יתכוין כי לא יצאו מחוץ לעובי
הכפורת וההזאות ממילא נופלות כמצדד ידיו זו למעלה
ואלו למטה ואי נמי דמעיקרא לא הוה ידעי' מאי
כמזליך ותלמודא תריץ דפירושא כמגדתא וכדאמ'
ותו לא קשיא מידי ודכותה בתלמודא. והתנן הזה
על טהרו של מוזבח שבע פעמים מאי לאו אפלגא
דמוזבח כדאמרי אינשי טהר טיהרא פרש"י ז"ל דקס"ד
טהרו של מוזבח ר"ל בכנגד חצי גבהו ממוזבח מלשון

זהרים שהוא חצי היום וכיון שנותן שבע הזאות במקום
זה לא סגי' שלא יהו מקצתם למטה ומקצתם
למעלה. והקשה ריב"א ז"ל דמאי קושיא דהא ודאי
כיון דכונתו לתתם כולם בכנגד חציו אע"פ שמקצת'
מתפשטי למעלה ומקצתם למטה וכולם סמוכות זו
לזו לא חשיב הא מקצתם למעלה ומקצתם למטה.
לכך פי' ז"ל דהכי פריך דהא מלבד הזאות הללו היה
מזה למעלה בקרנות כדכתיב וכפר אהרן על קרנותיו
אחת בשנה וכדתנינן לקמן וכיון דכן כי הדר מדי
למטה כנגד חצי גבהו הוה ליה מקצת דמיס למעלה
ומקצת דמיס למטה ופרקינן דכולהו למעלה ומאי
טהרו של מוזבח אמצע גבו של מוזבח וקרי ליה טהרו
מפני שהיה לו לסלק משם כל עפר הקטורת והגחלים
שנשארו שם שיהא המקום נח ונקי להזות עליו:

ע"ב וקרן דרומית מזרחית לא הוה לה יסוד
פרש"י ז"ל כי כל רוח מזרחי היה

כלא יסוד חוץ מאמה אחת סמוך לקרן צפוני ואחרים
מן הגאון ז"ל פירשו כי לכל הי' יסוד חוץ מקרן מזרחי'
דרומי' ממש אמה מכאן ואמה מכאן ודברי רש"י ז"ל
עיקר וכן מוכח בזבחים. ג"ה כל פינות שאתה פונה
לא יהו אלא דרך ימין למזרח פרש"י ז"ל דלא גרסי'
הכא למזרח דהבא ממזרח הוא בא והולך דרך ימין
לצפון ולא באמר כאן אלא לענין שכשעולה מן הכבש
למוזבח שילך דרך ימינו למזרח וכדפרי' במסכת סוכה
ובאשגרת לישן דהתם הכא נקט למזרח: **דילמא**

בחטאת הוא דאמר רחמנא שיעבד מעשה עולה
פי' דגזרת הכתוב הוא בחטאת ראש חדש שיעשה
בקרן מערבית דרומית מתנה אחת שהיא שתיים כדין
עולה ופרקי' דכיון דכתיב לחטאת לה' על עולת
לישנא דעל עולת משמע דמעשה חטאת לישידי על
עולת התמיד: **תנן** התם במסכת תמיד אמר להם
הממונה וכו' והלא לשכת טלאים היתה וכו' כך הגרס'
במקצת הספרים ויש גורסי' והרי לשכת וכו' והכל
ענין אחד כי לשון והלא כמו והרי וכתיב הלא היא
ברכת בני עמון ואחריני טובא וכן פרש"י ז"ל:
היתה במקצוע צפונית מערבית פי' במקצוע צפונית
מערבית

כולן ואח"כ מטיב לשטים ומערב הו קיימי איך כלומר שיפסיק בהקטרה יחוייב מזה שלא היה בנתיים אבא שאל אומר מדליק שבעתן כאחד אלא מטיב ואחר כך מקטיר. מפסיק ביניהם והכי נמי לומר דלאו בהקטרה כל בתר איפכא. ותו מפסיק ביניהם אלא בזריק' קשיא טובא היכי מצינן דמיס כדמפרש ואזיל: למימר דתנא דתמיד ס"ל לפון ודרוס היו קיימי והא בהדיא תנן התם ומנא שתי נרות מורחים דולקות ומבואר הדבר דס"ל מורח ומערב הו קיימי דאי ס"ל לפון ודרוס לא שייך מורחיות וכ"כ התוס' להדיא בפרק שתי הלחם דף ז"ח ד"ה מדכתיב ובפרק כל קרבנות דף פ"ו ע"ב וכן נראה מדברי רש"י בפ' במה מדליקין דף כ"ב ע"ב יע"ש וכ"כ הראב"ד בהשגות פ"ג מהלכות בית הבחירה דין י"ב דמתני' דסדר התמיד ששנינו מנא ב' נרות מורחיים דולקים זהו לענין מורח ומערב מונחים. ועיין בדברי מרן ז"ל שם שכתב דלמ"ד לפון ודרוס הו"ל למתני לפוניים או דרומיים וכ"כ הרמב"ם להדיא בפירוש המשנה בספ"ג דתמיד יע"ש אמור מעתה איך כתב הרב ז"ל דס"ל לתנא דתמיד לפון ודרוס היו עומדים. ותו אעיקרא מי דוחקינו לומר דסתמא דתמיד ס"ל דמדליק שבעתן כא' ובהכי סלקא לן רומיא דמתני' אהדדי ומשוין ליה להאי תנא חולק אבא שאל ורכנן ואב"י משמא דגמרא ור"י ור"ל דכולהו ס"ל דבעינן הפסקה וכדמוכח לקמן דף ל"ג יע"ש. ואתה תחזה להתו' ז"ל בסוגיין ולהתו' ישנים שהוקשה להם כן ותירצו תירווצים שונים יע"ש. ואם נאמר דדחיקא ליה להרב ז"ל ישוב שתי המשניות וכדדחיקא ליה להרב"א בתשו' סי' ע"ט ואמטו להכי בעי למימר דס"ל להאי תנא דלא היה מפסיק ביניהם כל כי האי מלתא הו"ל לפרושי דמחמת זה צריכין אנו לומר דלית ליה להאי תנא הפסקה כמבואר וז"ע.)

דף ט"ו תן

לה מדתה שתהא דולקת והולכת מערב עד בוקר. פרש"י שהיה נותן בה בכל ערב חצי לוג כמדת לילות של טבת שהם ארוכים ואם היה מותיר בלילות

וא"ת מ"מ מתני' גופה (חיים מדבר) תימא שהרי דלקמן תקשי כיון דדישון מזבח קודם במעשה למה מאוחר בהפסה. תירץ רשב"ס ז"ל דמשום דעיקר עבודת תמיד היינו שחיט' וזריק' מקדימין להפס עליו והיו מקדימין להפס עליו והיו מקדימין לדשן שלא להפסיק בין עבודת חוץ לעבודת פנים. ור"י ז"ל פי' דאע"ג דדישון מזבח קודם לשחיטה. בקור טלאים קודם לדישון כדאיתא התם שפעמים שמבקר' אותו לאור האבוקות וכיון דכן קדים שחיטה בפיים לדישון מזבח: דברי הרב ז"ל היה לריך שאלו הג' כהנים יהיו זוכים בדברים אלו בפיים הד' אחר המעלה איברים מן הכבש למזבח. ועיין להתוס' ישנים בפ"ב דמכילתין אמתני' דתמיד קרב בסד"ה ושנים בידם ב' בויכי לבונה שדבריהם זריכים ישוב ומ"מ לא יגהה מהם מזור לדברי הריטב"א ז"ל וליכא למימר דכשם שהיו מעלים את איברים בשני פעמים פעם ראשונה לכבש קודם הקטרת ופעם שניה מן הכבש למזבח אחר הקטרת. ה"כ היו מעלין את היין והסלת והחביתין בב' פעמים דכולהו מיני הקטרה נינהו כמבואר ובהכי סלקי דברי הרב ז"ל כהוגן דהכא נמי סולת וחביתין ויין קדמי במעשה ההעלאת לכבש לקטרת ולאיברים שהם בפייסות שלאחריו כמובן. דהא ודאי ליתא דאם איתא להך מלתא א"כ בפיים הד' שהיו מפיסין להעלאת האיברים מן הכבש למזבח היה צריך שיפיאו ג"כ מי מעלה הסלת והחביתין והיין למזבח ואכן חזינן כי לא הוזכר שם כי אם מי מעלה איברים מן הכבש למזבח ותו לא. ולומ' דבהנך מילי הכהן הראשון שזכה להעלותן לכבש

הוא עצמו היה מעלה אותן למזבח הא נמי לאו מלתא היא דמה ראית לחלק ביניהם וכיון דעיקרא דהך מלתא משום ברב עם הדרת מלך היא וכדאמרי' לקמן דף כ"ו מדוע חששו להאי טעמ' בהעלאת איברים כלבד ולא בדברים אלו. ואתה תחזה להרמב"ם ז"ל בפ"ו מהלכות תמידין דמזבח מדבריו שלא היו מעלים אותם בראשונה לכבש עם האיברים אלא באחרונה שהרי בדין ג' כשהזכיר העלאת איברים לכבש לא הזכיר שם דברים אלו כלל ובדין ה' אחר שכתב העלאת איברים מן הכבש למזבח כתב ז"ל ואח"כ מעלין סולת (הנשכים) ואחר הסולת מקטיר החביתין ואחר החביתין מעלין את היין לנסוך הרי מבואר שהסלת והחביתין והיין לא היו מעלין אותם כי אם באחרונ' בעת ההקטרה ואפ"ה היו מפיסין להם בפיים הב' כמדובר וכעת אני נבון בזה.

אמר אביי לא קשיא כאן בהטבת שתי נרות כאן בהטבת חמש נרות. פי' דתנא

דמסכת יומא סבירא ליה דנרות מזרח ומערב היו עומדין ושתי נרות מזרחיות השני הוא המערבי שהראשון עושה אותו מערבי ולא היו מטיבין שבעתן כאחד אלא שמפסיק ביניהם בקטורת או בזריקת הדם כדמפרש ואזיל. והאי תנא סבר דבקטורת מפסיק ביניהן. ובתחלה מטיב חמש נרות מקטיר וחוזר ומטיב השתים. והקשו בתוס' אחאי לא משנינן הכי לעיל כדרמי' מתני' דתמיד אמתניתין דסדר יומא. וגימא דההיא דתמיד בהטבת חמש נרות והא דהכא בשתי נרות. ותירץ דסתמא דמסכת תמיד סביר' ליה דנפון ודרום היו עומדין ולא היה מפסיק ביניהן אלא מדליק שבעתן כאחד:

וי"ל עוד דלא משמע (חיים מדבר) דברי הרב דליפסקינהו תנא לנרות נפלאו מומי חדא האי בתרתימכילתא וליכ' לשנויי דתלי טעמא במאי דס"ל הכי אלא היכי דתני תרויהו להאי תנא דנפון ודרום בחדא מסכתא: **דתניא** היו עומדין לא אדע שכו"ל לא ייטיב ואחר כך יקטיר מה יושיענו זה לענין כו' פרש"י ז"ל לא ייטיב הפסקה ואם נאמ' דמזרח

ועוד מזה בעי ככוס בגדים וכו' פי' אפילו תימא
דסיפא פירושא דרישא הוא מ"מ זה אי
איפשר דבמזה טעון ככוס בגדים ולא בנוגע אלמא
תרי מילי כינהו: **אלא** מאי מזה נושא. תמי' מילתא
מנא לן לאפוקי קרא מפשטא ולומר דמזה ממש [טהור]
(טמא) ואי משום ק"ו [הא] גזרת הכתוב הוא כי היכי דהוי
גזירת הכתוב דהא דאמרי' דנושא או נוגע טמא ומזין עליו
טהור תירץ ר"י ז"ל דדייקי לה מדכתיב והזה הטהור
על הטמא שאין צריך לומר הטהור דהא פשי' דטהור
בעי כדכתיב ואסף איש טהור. אלא ודאי הא קמ"ל
שאינו מקבל טומאה על ידי הזאה ואם כן על כרחי'
אית לן לומר דמזה היינו נושא שיעור הזאה כדק'
מפרשי' וכן פרש"י ז"ל.

זא"ת

דכתיב למשחה בהם לא עלי וחרדל כתיב ביה אלא למשחה בהם כדרך שהמלכים אוכלין ומה לי לאכל עלי וחרדל או שלא לאכל בלעזר חנינות כך יש לומר לשטה זו. אבל בתוספות פירשו למה לי לתרוצי דכיון דכולי עלמא לא אכלי איהו לא אכיל וכי האי גונא מי חיילא עליה חנינות דאפילו תימא דהיכא דכולי עלמא אכלי איכא למיחש דילמ' אכיל הכא בכהן גדול ליכא למיחש דהא גרושה היא ואין כאן חוק. ופרקינן דנהי דחנינות ליכא איטרודי מי לא טריד וחיישינן מתוך לערו לא יתן דעתו ויאכל ביום הכפורים דאית ביה כרת ולהכי אלטריכינן לומר דכיון דכולי עלמא לא אכלי איהו נמי לא אכיל. (הגהה ישנה לאחד קדוש ז"ל) מה שתמצא כתוב בגליון התוספות שיש שבוע בפירוש רש"י ז"ל במה שכת' על מה שאמ' הספר וכי האי גונא מי חיילא עליה חנינות והא מגרש' בהא שבועא כי פרש"י ז"ל וז"ל והא מגרשא דהכי אוקימנא דכי חזי לה דמיתה קדים ועייל לבית הכנסת ומשווי' לה לגיטא דההיא דמיתה גיטא למפרע עכ"ל. וזה שבוע כי זה הלשון נאמר לעיל כשתמות רחל השניה שהתקין והספר הקשה כאן ממייתת אשתו ראשונה וההיא לא מבטל גיטא בעיולי לבי כנישתא וכך היה לו לפרש והא מגרשא דהא כל היכא דאמרת דמיתה לאה אשתו הראשונה לא תמות רחל דלמיתה דתרתיה לא חיישי' כדאיתא לעיל וכל שרחל קיימת הויא לאה מגורשת למפרע דהא אמר לה הרי זה גיטיך אם לא תמות חברתיך רחל ודוק ומיהו רש"י ז"ל מפרש דהא אמרינן לחדא אמר לה ע"מ שלא תמות חברתיך שאמר כן לרחל וללאה הוא דאמר על מנת שאכנס אני לבית הכנסת).

דא רבי עקיבא כיון דאמר טבור שנפלה עליו הזאת טמאתו היכי עביד עבודה כו'. והקשו בתוספות ודילמא האי תנא סבר דטומאה הותרה בלבור שאין מזין על כהן בשבעת ימי פריש' דיום הכפורים. ותירצו דכיון דסתם מתני' ר' מאיר מסתמא מתני' רבי מאיר היא דסבירא ליה במתניתא

דלעיל שמזין עליו כל שבעה. **גרש"י** ז"ל נתכון להזות על הבהמה והזה על האדם אם יש באזוב ישנה נתכון להזות על האדם והזה על הבהמה אם יש באזוב לא ישנה ופי' הוא ז"ל נתכון להזות על הבהמה שאינה בת הזאה והזה על האדם אם יש באזוב שיורי מימי חטאת ישנה להזותו על אותו אדם כי המים לא נפסלו מפני הכונה שנתכון לבהמה ומ"מ אותו אדם לא נטהר בהזאה ראשונה כיון שהיתה הזאתו שלא בכונה וצריך הזאה אחרת. ובלשון שני פי' ז"ל כי האדם ההוא יצא ידי הזאה אע"פ שהזה עליו בלא כונה. וה"ק ישנה על אחרים שצריכין הזאה לומר שלא (כפר) פסל לו שיורי האזוב. ובלשון הא' יותר נכון אף לפי שטה זו חדא דלישנא דייק כוונתה ועוד דהא קי"ל במס' פרה שהמזה צריך להתכון ולהזות על הטמא ואם אין שם דעת מזה הזאתו פסולה אבל זה שמזין עליו אינו צריך כונה אלא מזין עליו בין מדעתו בין שלא מדעתו וסיפא דקתני נתכון להזות על האדם והזה על הבהמה אם יש באזוב לא ישנה פירש רש"י ז"ל לא ישנה כלל לא הוא ולא אחרים מפני שנפסלו השיריים במלאכה ומלאכה פוסלת בין בפרה בין במי חטאת. והקשו בתוספות דהא בהדיא תנן במסכת פרה שאין מלאכה פוסלת במי חטאת אלא קודם קדוש אבל לאחר קדוש שנתן בהם האפר לא. ובספרי מייתו לה מדכתיב למשמרת למי גדה וכבר הס' למי גדה והנכון כגר"ח ז"ל שגורס בהפך נתכון להזות על הבהמה והזה על האדם אם יש באזוב לא ישנה. על האדם והזה על הבהמה אם יש באזוב ישנה וה"פ דרישא כיון שנתכון במזיד להזאת על הבהמה הוה ליה נושא מימי חטאת שלא לצורך והוא טמא כדאיתא לקמן וכיון שהוא טמא אף מימי חטאת נפסלו ולא ישנה לא הוא ולא אחרים. ואחרים פרשו כי הוא לא ישנה מפני שהוא טמא והכתוב אומר והזה הטבור אבל אחרי' מזין בו. והלשון הראשון יותר נכון וכן פר"י ז"ל. וסיפא דקתני שאם נתכון להזות על האדם והזה על הבהמה ישנה וכיון שנתכון להזות על האדם אין כאן נושא מימי חטאת שלא

לצורך

וחל הגט למפרע מחיים דהא אם אמר לה הרי זה גיטיך על מנת שתתני לי מאתים זוז למ"ד לי ואפי' ליורשי משמע נותנת לאחר מותו לאביו או לאחיו כדאי' במ' גיטין. וה"ה לאומר על מנת שאתן לך שנותן לאחיה וליורשי' לאחר מותה דמאי שנא אבל הנכון דהכא ה"ה דמזי עייל לאחר מיתה אבל כדי שלא יהא התנאי תלוי ועומד ושמו' מתוך חנינותו לא יוכל ליכנס לאחר מותה עבדי' מעלה בכפרה ומקיים תנאה מקמי דתימות. **אלא** מעתה שתי יבמות מבית אחד לא יתיבמו כלומר דנימא את בית אחיו אמר רחמנא מי שיש לו בית אחד ולא מי שיש לו שני בתים. ואנן קיימא לן שמיבס את אחת מהם: ופרקי' יבמות ריבה וק"ל ולמאן דדריש ליה התם לאתווי חייבי לאוין שחולצות ולא מתיבמות כדאיתא בפרק כילד מאי איכא למימר וי"ל דלדידיה כוליה יבמות מותר. ומדלא כתב רחמנא יבמה וכתב יבמות ש"מ תרתי:

אלא מעתה ארוסה לא תתיבס. פי' דהא אמרת דכל כמה דלא כניס ליה לא קרינא בית אחיו אבל משום דכתיב לא תהיה אשת המת לא ממעטי' ארוסה דאשת המת אפילו ארוסה במשמ' וכדפרי' בפ"ק דיבמות בס"ד: **החוצה** לרבות את הארוסה וא"ת לא ליכתוב רחמנא בית אחיו ולא מצטרי' למיכתב החוצה ולאו רבויא דיבמות דאמרי' לעיל י"ל דאיצטריך למכתב בית אחיו למדרש בית אחד הוא בונה ואינו בונה שני בתים: **דתניא** היה עומד ומקריב פירשה רש"י ז"ל בכהן הדיוט והיינו קושיין דלענין חנינות ר' יהודה לחומרא ור' יוסי לקולא. ותמי' מילתא דמאי קושיא דכהן גדול דאקיל רחמנא ואמר ומן המקדש לא יצא ולא יחלל אקיל ר' יהודה לומר שמביאין אותו מתוך ביתו וכהן הדיוט דאחמיר רחמנא שלא יקריב אונן ואם הקריב חלל מחמיר ר' יהודה לומר שאפילו התחיל לא יגמור וי"ל דמ"מ כי מעיינת בה סתרי אהדי דהא לית לן אסורא בכהן הדיוט שלא יקריב אונן אלא מדיוקא דכהן גדול דכתיב ביה ומן המקדש לא יצא ולא

יחלל ודרשי' הא אחר שלא יצא חלל וא"כ לר' יהודה דאמר דכהן גדול מביאין אותו מתוך ביתו משמ' ליה קרא דמן המקדש לא יצא אף במי שלא התחיל בעבודה שלא יצא מקדושתו ויבא לעבוד עבודה ודכוותה אית לן למידך בכהן הדיוט שיצא מקדושתו ולא יתחיל עבודה אבל שאם התחיל קודם חנינות שלא לגמור אותה מניין לנו כן נראה מפ' רבי' ז"ל ובתוספות הקשו על פירוש דאי בכהן הדיוט היאך יאמר ר' יוסי יגמור דהא ליכא שריותא בכהן הדיוט להקריב אונן וזו אינה קושיא גדולה דדילמ' ר' יוסי משמ' ליה דמאי דאמרי' הא אחר שלא יצא חלל בשלא יצא מקדושתו והתחיל לעבוד לאחר שהיה אונן ור"י ז"ל פיר' הברייתא בכהן גדול וא"ר יהודה שלא יגמור והשתא פריך שפיר דהשתא לר' יהודה אפוקי מפקי' ונראה דרש"י ז"ל לא פירשה כן משום דקתני מתנייתא סתמא היה עומד ומשמ' בכהן הדיוט:

דף י"ד ע"א גזרה שמא יאכל פי' שמא יאכל באינית שהוא איסור תורה וב"ד מתניין לעקור דבר מן התורה בשב ואל תעשה: **וכי** האי גונא מי חיילא עליה חנינות והא מוגרשה פרש"י ז"ל מאי מקשי' מעיקרא ביום הכפורים דכי האי גונא בכהן גדול ביום הכפורים אפילו היה בחול דכולי עלמא אכלי מי איכא למיחש למידי והא מוגרשה כדאוקי' לעיל ואין כאן חנינות ליאסר בהקרבה ולא באכילה ופרקי' דנהי דחנינות לא חיילה עליה מיטרד מי לא טריד וקיימא לן למשחה בהם לאכול קדשים בדרך גדולה בדרך שהמלכים אוכלין והקשו עליו בתוספות חדא דלא אסר רחמנא אכילת קדשים למצטער שאינו אונן אטו טבעה ספינתו בים הכי נמי דאסור בקדשים ועוד דהא דכתיב למשחה בהם לא דרשי' ליה אלא לומר שיאכל קדש בצלי ובחרדל וי"ל לפי שטת רש"י ז"ל דמצטער בעלמא אינו אסור בקדשים אבל זה שהצער בא לו מחמת מיתת שארו שהיתה כבר כיון שלבו דוה עליו שהרי מחמת הצורך גירשה שפיר קרינא ביה חנינות והא

שאין כאן עבודה למפרע אלא בבית אחד. וכן אם תמות חברתה ולא היא ליכא למיחש אלא מאי דפריך תלמודא דדילמא לא מתה חדא מינייהו ויש כאן שני בתים. דה"ג הרי זה גיטיך ע"מ שלא תשתי יין כל ימי חייכי: ולא גרסי' כל ימי חיי וחייכי וכדפריש' לה במסכת גיטין בסד"י. והא דאמרי כל ימי חיי פלו' הרי זה כריתות פרש"י ז"ל דאפילו הכי לא תנשא עד שימות אותו פלוני שמוא תשתה יין וגמולת א"א למפרע. נראה שדימה רבינו ז"ל לזו לההיא דתניא הרי זה גיטיך ע"מ שתתני לי מאתים זוז הרי זו מגורשת ותתן ולאחר לא תנשא עד שתתן. אבל רבינו ז"ל אומר דלא דמו דהתם הוא שהתנאי בקום עשה ושמוא לא תוכל לעשות אבל תנאי זה וכל כיוצא בו שהוא בלא תעשה אין חוששין לשמוא יתבטל בידים וכן כתבו בתוספות. **אלא** דאמר לה על מנת שלא תמות חבירתיך. פי' הלכך אם לא תמות אחת מהן או אם תמות זו ולא תמות חברתה הרי זו מגורשת ואין כאן אלא אשה ראשונה ואם לא תמות זו ותמות חברתה הרי זו אשתו בלבד ופרכי' ודילמא מתה חברתה בפלגא דעבודה והוא הדין אם תמות (היום) לאחר עבודה אלא דחדא מינייהו נקט תלמודא מפני שעל הרוב אין שהות ביום שתמות לאחר עבודה שהרי היום נשלם בעבודה. וכל התנאין הללו שהוא מתנה כולן תלוין במיתה דיום הכפורים לבדו וכדפרש"י ז"ל.

ע"ב אלא דאמר לה הרי זה גיטיך על מנת שתמות חברתיך. ופרכי' ודילמא מתה חברתה וקם ליה בלא בית ובהא ודאי הכי נמי דאיכא למיפרך דדילמא לא מתה חדא מינייהו ואיכא שני בתים אלא דתלמודא נקט חדא מינייהו. אלא דמגרש להו לתרווייהו ללאה אמר הרי זה גיטיך על מנת שלא תמות חברתיך רחל ביום הכפורים ולרחל אמר לה הרי זה גיטיך על מנת שלא תכנסי לבית הכנסת ביום הכפורים הלכך אם לא תמות רחל הרי לאה מגורשת ואם תמות רחל הרי כאן לאה שאינה מגורשת ואין לו אלא אשה אחת ואם לא תמות אחת

מהן אין כאן אלא רחל ותכנס רחל לבית הכנסת כדי שלא תהא מגורשת ואין כאן אלא רחל ופרכינן ודילמא לא מתה רחל ותהא לאה מגורשת ולא עיילא לבית הכנסת רחל ותהא לאה מגורשת וקם ליה בלא ביתא שהרי שתייהן מגורשות. וא"ת מאי קושיא דהא אי אייה' לא עיילא מעיילי' לה בעל כרחא דהא אשה מתגרשת בעל כרחא י"ל דכיון דאמר לה על מנת שתכנסי האי לשנא דעיילא מדעתה משמע. וכדין הוא דיכול לאתנויי תנאה דליהוי בעל כרחא אלא דניחא ליה לתלמודא לאשמועי' אידך אוקימתא דבסמוך וק"ל דבלאו הכי נמי איכא בהאי אוקימתא פירכא אחריתי דדילמא עיילוה בפלגא דיומא ובטל גיטא ואשתכח דעבד למפרע בפלגא דיומא ובטל גיטא אלא שיש לו' בזו כדפרש"י לעיל דאין ה"כ וחדא מינייהו נקט תלמודא וכמו שרמזו לנו רש"י ז"ל לעיל דוק ותשכח. **אלא** לחדא אמר לה הרי זה גיטיך ע"מ שאכנס אני לב"ה פי' ליטל קלילא נקט וה"ק דלחד' דהיינו לאה אמר לה על מנת שלא תמות רחל חבירתיך ולחדא דהיינו רחל אמר לה ע"מ שאכנס אני לבית הכנסת הלכך אם לא תמות אחת מהן הרי לאה מגורשת ואם תמות לאה יכנס לבית הכנסת ובטיל גיטא דרחל: ואין לו אלא אשה אחת דהיינו רחל. מאי איכא למימר דילמא מתה חברתה דהיינו רחל בפלגא דעבודה פי' ואשתכח דגיטא דלאה לאו גיטא. ועבד ליה עבודה למפרע בשני בתים אי חזי לה דקא בעיא למזנת קדים הוא ועייל לבית הכנסת הקשו בתוספות למה לן למימר דקדים ועייל לבית הכנסת מוקמי דתמות רחל אפילו לבתר מיתתה מצי עייל ומוקיים תנאה והוא ליה גיטא למפרע כאותה שאמרו הרי זה גיטיך מעכשו אם לא באתי לאחר י"ב חדש ומת בתוך שנים עשר חדש הרי זה גט ולא חשיב גט דלאחר מיתה. ותי' דהתם ודאי הוא דאיקיים תנאה מחיים אבל הכא לא איקיים תנאה מחיים ולא חלו עליו גירושין מחיים ולא נהירא דהא כיון דאמר מעכשו הרי מתקיים התנאי

חרושי מסכת יומא הריטבא.

פרכינן אחאי לא אמרי לנפשיהו הכי דהא לקמן פרכינן לה. ונראה דטעמא דמתני' לדבריו דרבי יהודה אמרו ליה וזהו שפרש"י ז"ל בלשון המשנה א"כ דחיישת למיתה ולא כתב אי חיישינן למיתה כנ"ל.

מיתה לא שכיחא פירוש ולא חיישינן לה הקשו בתוספות דבריש פרק ד' אחין תנן ד' אחין שנים מהן נשואין שתי אחיות ומתו נשותיהן חולדות ולא מתיבמות. והוינן בה ש"מ יש זיקה דאי ס"ד אין זיקה האי ליבס חדא והאי ליבס חדא ומהדרינן לעולם אין זיקה והכא היינו טעמא ד"ל אדמיבס חד מלית אידך וקא בטלה מלות יבמין ותירצו דהתם דאיכא זמן מרובה שאין מיבמין אלא לאחר שלשה חדשים הלכך חיישינן למיתה אבל הכא דחד יומא הוא לא חיישי רבנן למיתה ועובדא דסבתא דבפרק המפקיד דחיישינן דלמא שכיבא היא או בריתה שאני שביה כולהו איתנהו ביה. **א"כ** אין לדבר סוף פ"י דכי היכי דמתה חדא מתה אידך נמי שפיר קאמרו ליה רבנן אמר לך ר' יהודה למיתה דחדא חיישינן למיתה דתרתי לא חיישינן. הקשו בתוס' דבההיא שמעתא דבפ' ד' אחין פרכינן אי הכי אפילו חמשה אחין נמי ניחוש למיתה דתרתי ופרקי' דלמיתה דחד חיישינן למיתה דתרתי לא חיישינן. והיינו דר' יהודה ואלו התם אמרינן לה אפי' לרבנן ותירצו דהתם כיון דזמא מרובה הוא למיתה דחד איכא למיחש ולא לתרי אבל הכא דלמיתה דיום אחד חיישינן כך הוא אחד בשנים ושנים כאחד פירוש לדבריהם דהכא דהאשה בריאה וחיישינן למיתתה משום שמא מוזל או עון דכהן גורם שלא יכפר על ביתו כך יש לחוש שימותו שתיהן כמו אחת מהן. וא"ת והתם היכי פרכינן מעיקרא אי הכי אפילו חמשה נמי דהא רבי יהודה מפליג בין חד לתרי. וי"ל דקושיין התם לרבנן דהלכתא כוותיהו הכא. אי נמי אפילו לרבי יהודה ושאי הכא דמעלה עשו לכפרה לתקוני מאי דאפשר לתקן. ואם אתה אונן אין לדבר סוף לא נתקן כלום. מה שאין כן התם דאפשר בחליצה. **ומי** סגי ליה בתקנתא והא לאו אשתו היא ופרקינן דמקדש לה

מבעוד יום. וא"ת ולמה לן כולי האי דסקלי' וטרי' בסוגיין דהא בתקנתא סגי. ולכי מתה קמייתא קנית ליה לאידך וי"ל דאין ה"כ אדינא דאורייתא אבל סוגיין אדינא דרבנן שאסרו משום שבות לכנוס אשה בשבת או יום טוב משום דמיוחזי כקונה קנין בשבת וכדאי' בפ' בתר' דביצה וכן בפ"ק דירושלמי דכתובות בהלין דכנסין ארמולין. עוד י"ל דאפילו מדאורייתא איכא למיחזי שמא תמות באמצע עבודה בענין שלא יוכל לצאת לחוץ ולכונסה. **רבנים** לה הוו להו שני בתים ורחמנ' אמר וכפר בעדו ובעד ביתו ולא בעד שני בתים הקש' רבינו שמשון ז"ל דהא כתיב וישא לו יהוידע נשים ויולד בנים ובנות ותירץ דשמא זו אחר זו נשאן או שמא היה מגרש את אחת מהן ערב יום הכפורים על תנאי כדלקמן וכל זה נראה לו שהוא דוחק. **אי** דמגרש לה הדרא קושיא לדוכתה כלומר דליחוש רבי יהודה למיתה דאידך. **דמגרש** לה על תנאי דאמר לה הרי זה גיטך על מנת שלא תמותי פ"י הרי זה גיטך מעכשיו אם לא תמותי שכל האומר על מנת כאומר מעכשיו הלכך בין תמות זו ובין תמות זו ובין שלא תמות זו אין בכאן אלא אשה ראשונה. ולמיתה דתרווייהו הא לא חיישינן ופרכינן ודילמא היא לא מתה והויא מגורשת וכו' וזו הקושיא קלה היתה להבין ומאן דקא עביד אוקמת' שפיר ידע לה אלא שהתלמוד עביד כולהו אוקמתי דאפשר לומר להגדיל תורה ולהאדיר. וכן פרש"י ז"ל ובכולהו אוקמתי דעבדי' איכא לעיוני בחד מתלתא חששות דאפשר שלא תמות חדא מינייהו. או דמתה קמייתא לחודה או בתרית' לחודה דאלו למיחש למיתה דתרווייהו לא חיישי' לכולי עלמא כדאי' לעיל ובהני אוקמתי דעבדינן בסוגיין זימנין דליכא למיחש אלא לחדא כדפריך תלמודא בלחוד זימנין דאיכא למיחש לתרתי ותלמודא לא פריך אלא חדא מינייהו כדבעי' לפרושי קמן. ובהני תלת אוקמתי קמייתא ליכא למיחש אלא למאי דפריך תלמודא.

אלא דאמר לה ע"מ שתמותי פ"י ביום הכפורים שאם תמות תהא מגורשת למפרע ונמלא

קדרה לרכו. ורש"י ז"ל דחה פ"י זה שלא אמרו כן אלא בהוצאת הדשן שהבגדים מתעפרין ומתלכלכין דאלו בתרומת הדשן שאינו אלא הרמת מחתה א' בלבד ליכא למימר הכין. ופ"י הוא ז"ל לרבות את השחקין ששטרין לתרומת הדשן. וא"ת מאי איריא תרומת הדשן אפי' שאר עבודות נמי דהתניא בפ"ב דזבחים היו בגדיו מרושלים מסולקי' משוחקי' עבודתו כשרה. מטושטשין מקורעין עבודתו פסולה. ואמרין לקמן בהיה שמעתא בד שיהו של פשתים בד שיהו חדשים בד שיהו שזורין ואמרין עלה והתניא שחקים כשרים. ופרקי' יש מהם למצוה ויש מהם לעכב ופרש"י ז"ל דהא דקתני בד שיהו חדשים אינו לעכב אלא למצוה משום נוי בעלמא אבל מטושטשין או מקורעין פסולין דלאו לכבוד ולתפארת הוא. מ"מ שמעינן מינה דשחקים כשרים. וי"ל דהתם איכא מצוה שלא לעשות בשחקין ולגבי תרומת הדשן אפילו מצוה ליכא. **שני** אינו ראוי לא לכהן גדול ולא להדיוט פ"י לאו דוקא אינו ראוי אלא לומר שאינו משמש לא בזה ולא בזה וכדפרש"י ז"ל: **לכהן** הדיוט לא משום דמזעלין בקדש ולא מורידין פ"י וכיון שאין אנו רשאין להורידו אם בא לעבוד ככהן הדיוט הוה ליה מחוסר בגדים שעבודתו פסולה הא אלו היה בנו כח להורידו היינו מורידין אותו להיות כהן הדיוט וכשעבד בד' בגדי כהונה בלבד אין כאן משום מחוסר בגדים וזה ברור לך וזוה נסתלקה קושית התוספות שהקשו בכאן דתיפוק לי דהוה ליה מחוסר בגדים וכן תירץ השר ז"ל.

דף י"ג ע"א הלכה בר' יוסי. הקשו בתוספות דהא במסכת סנהדרין גבי שריפת בת כהן דפסקי' הלכתא כדשלא רבין פריך תלמודא הלכתא למשיחא וכן בזבחים גבי כהן שפגל בעבודת חוץ דפסקי' הלכתא כר' שמעון והכא לא פרכי' הכי וכן בפרק בתרא דקדושין פסקי' הלכה כרבי יוסי דאמר עתידין ממזרין ליטהר ולא פרכינן מידי וכן בפסח שני פסקינן הלכה כרבי עקיבא דאמר גבי פסח שכל מלאכה שאי אפשר לה לעשותה מערב

בבת דוחה את השבת וגו' ולא פרכינן מידי. ותירץ רבינו חיים כהן ז"ל דלא פריך תלמודא הלכתא למשיחא אלא בדבר שיש בידו עבירה ולא תנהיג לימות המשיח כדכתי' ועמך כולם לדיקים כהיה דזבחים וסנהדרין דאית בהו עבירה. ויש להקשות על זה דהא לעיל פרכינן כיצד מלבישין לעתיד לבא לכשיבאו אהרן ובניו משה רבינו עמהם והיה קושיא בהלכת' למשיחא היא וי"ל דהתם דאיכא לפרושה כיצד הלבישין לשעבר למסבר קראי הכי עדיף טפי מלאוקומה הלכתא למשיחא ומשום הכי [לא] מתמה עלה תלמודא. ור"י ז"ל תירץ בעיקר קושיין דכל הני דלא פרכינן עלייהו הלכתא למשיחא היינו משום דאית בהו שום נפקותא בזמן הזה כגון האי דרבי יוסי דהכא דנפקא לן מינה למי שהיה ממונה בשום מינוי כנשיאו' וכיוצא בו וכאנס והוצרכו להעבירו ומנו אחר תחתיו שאם עבר מאונסו חוזר למינוי ואין נוהגין בזיון בשני ועושין בענין שלא תהא שם איבה ושלא יורידו לשני וכענין ר"ג ור' אלעזר בן עזריה וכהיה דמסכת קדושין טעמא דרבי יוסי משום ממזרין שנטמעו נטמעו ונפקא מינה שלא לחוש בזמן הזה כ"כ למשפחה שנטמעו בה פסולין והיה דפסח שני נפקא מינה לענין מכשי' מילה שאין דוחין שבת כדאמר ר' עקיבא גופיה בפר' המילה ואפסיק נמי הלכתא כוותי' התם וכי הדרי איפסיקא הלכתא כתרומתו. ורבינו הגדול ז"ל היה אומר שכל אלו פלפולין ולא פירכי כינהו דבתלמודא פריך הלכתא למשיחא בתרי דוכתי' ואתמהי' עליה דא"כ סדר קדשים לא נגמור אלא דרוש וקבל שבר. וכיון דכן תו לא חש תלמודא למיהדר למפרך הכא. **ומורה** רבי יוסי שאם עבר ועבד עבודתו כשרה פרש"י ז"ל בשעבד בשמנה בגדי כהונה שאין איסורו אלא משום איבה אבל אם עבד בד' בגדים עבודתו פסולה דמחוסר בגדים הוא. (הגהה ישנה לאחד קדוש ז"ל הא דאמרין ורבנן נמי הא חיישי לשמא כלומר וכי היכי דחיישי לטומאה אמאי לא חיישי למיתה כרבי יהודה ק"ל דהא טעמא דרבנן מפרש במתני' דא"כ אין לדבר סוף והשתא לא

חרושי מסכת יומא הריטבא.

הכפורים מה לי שאר ימות השנה הא ודאי אפילו
תמצא לומר שיש שום עבודה לכהן הדיוט ביום
הכפורים אינה אלא בגדיו של שאר ימים אלא כך
הוא ז"ל גורם אכנטו של כהן הדיוט ר' ור' אליעזר
וכו'. ומיהו ברוב הנוסחאות גורסי' כגרסא ראשונה
ולקמן נמי אשכחת בכולהו נוסחי על מימרא דרבין
לא נחלקו אלא באכנטו של כהן הדיוט בין ביום
הכפורים ובין בשאר ימות השנה ובתוספות כן גורסי'
אלא דקשי' להו שהרי כל עבודת יום הכפורים אינה
כשרה אלא בכהן גדול כדאיתא בהוריות ובכמה דוכתי
ויש שתירצו דמשכחת לה כגון להפך בצנורא וכיוצא
בו מדברים שאינן עיקר עבודה אלא קרובי עבודה
ודכותה דבעי בגדי כהונה ואפשר בכהן הדיוט אי
נמי משכחת לה בתרומות הדשן שכשרה בכהן הדיוט
לפי שהיא עבודת לילה כדאיתא לקמן ותדע דלקמן
מנינן דעשרה קדושין כהן גדול עושה ביום הכפורים
והני בר מתרומות הדשן נינהו ומדלא חשיב קדושין
דתרומות הדשן מכלל שהיא כשרה בכהן הדיוט וכן
תירץ ר"י ז"ל ורבי' שמשון משכן ז"ל הוקשה לו על
זה מהא דתנן לקמן באידך פירקא בכל יום ויום
היו תורמין את הדשן מקריאת הגבר וכיום הכפורים
מחלות ופרישנא טעמא משום חולשא דכהן גדול
דאלמא אף תרומות הדשן אינה אלא בכהן [גדול] דסוף
סוף הכשר עבודת היום היא. והא דלא מני לקמן אלא
עשרה קדושין היינו משום דלא חשיב אלא קדושין
דעבודות היום בלחוד הלכך לא משכחת עבודת כהן
הדיוט ביום הכפורים אלא כגון להפך בצנורא. ואיכא
למידק לפום האי שטת דהא לקמן במכילתין קתני
תנא ד' פייסות שהיו במקדש וכיון שכל עבודת יום
הכפורים אינה אלא בכהן גדול מה ענין פייסות ביום
הכפורים. ומורי הרב ז"ל תירץ דפייסות השנויות
לקמן במכילתין לא נשנו אלא לענין שאר ימות השנה
ואידי דאיידי בתרומות הדשן שכל יום ויום ושהיו
מפיסין עליו סיימנהו לכולהו ארבע פייסות:

ובשם רבי' הגדול רבו ז"ל (חיים מדבר) מן האמור
אמ' לי שהיה סוכר בזה דברי' בשורשן אתה

דמדאורייתא אין חובה
בכהן גדול אלא בעבוד'
היום ממש אבל תמידין
ועבודו של כל יום ויום
כשרו' אפי' בכהן הדיוט
אלא דמצוה בכהן גדול
טפי. ורבנן שוו חובה בכהן
גדול אף בתמידין ולא
התירו אלא דברי' שאינם
עיקר עבודה כאותה שאמרו
קרצו ומירק אחר שחיטה
על ידו וכגון להפך במזלג
ולהזמין איברים להעלותן.
והיכא דכהן גדול חלוש
עושין עבוד' תמידין אף
בכהן הדיוט והיינו דקא
תני תנא דיני פייסות
במכילתין:

תסתיים דר' הוא דאמר של כלאים כו' לא
לעולם כו' תמיהא מלתא דהא לקמן בהדיא תניא
ר' אומר שתי תשובות בדבר חדא אכנטו של כהן
גדול ביום הכפורים לא זהו אכנטו של כהן הדיוט:
דאלמ' ר' סבר של כלאים וי"ל דה"ק דמהכא ליכא
למשמע מינה אי נמי דההיא דלקמן מתניתא היא
ולא שמייעא להו ולקמן הוא דמיייתי לה רב נחמן
ב"ר יצחק לסייעתא דרבין מכלל דמעיקרא לא שמייעא
להו.

כי אתא רבין אמ' וכו' היינו דרב דימי דלעיל
אלא דרבין מסיים דר' אמ' של כלאים
ורבי אליעזר אמר של בון וכדפרש"י: **על** כשרו מה
ת"ל ילבש להביא מצנפת ואכנט להרמה. פי' גבי
תרומת הדשן כתיב ולבש הכהן מזו בד ומכנסי בד
ילבש על כשרו והריס את הדשן. והאי ילבש מיותר
הוא לדרשא ומה ת"ל ילבש לרבות את השחקין יש
שפירשו לרבות שלא יעשה תרומת הדשן אלא בשחקין
משום דבגדים שמוציג בהם כוס לרבו אל יבשל בהן

היה בחלקו של בנימין מזד מערב: אולם היכל
ובית קדשי הקדשים והא דלא חשיב בין האולם
ולמזבח משום דהוא כאכסדרה דאולם חשיב:
ובכלליה כ"ל ליה ומקום המזבח לא איירי
והשתא הדר ומפרש לה דקתני ורצועה היתה
יוצאה מחלקו של יהודה ונכנסת בחלקו של
בנימין ורצועה זו אינה אלא במקום אמה של יסוד
דרום. והא דקתני ובה מזבח בנוי על מקום היסוד
הדרומי קאמר ושם אמרו כי מפני זה קרן דרומי
מזרחי אמה על אמה לא היה לו יסוד וכדמפורש
במס' מדות והיה בנימין הצדיק מצטער צופה ברוח
הקדש שכך עתיד להיות והיה מצטער על כן שנאמר
חופף עליו כל היום כלומר מתחכך ומצטער על זה:
לכך זכה בנימין נעשה אושפיזן לגבורה לומר שהיתה
שכינה במערב כדי שיהא קדש הקדשים שם ארון
בחלקו שהוא לצד מערב. **והאי תנא סבר לא**
נתחלק לשבטים פי' והאי תנא דבעי לאתויי סבר
לא נתחלק לשבטים דתניא אין משכירין בתים
בירושלים פי' לעולי רגלים דוקא: **לפי'** עורות קדשים
פי' של שלמי חגיגה ושלמי שמחה של עולי רגלים.
והוא הדין של תודות ושלמים שלהם וכיוצא בהם שהם
לבעלים: בעלי אושפיזין נוטלין אותו בזרוע משום
סכר מטות: **אמר** אביי ש"מ אורח ארעא למשכך
גולפא ומשכה לאושפיזא פי' וכיון דבעלמא אורח
ארעא בהכין אמור רבנן הכא שיטלו אותו בזרוע
כדי שיתנו לעולי רגלים מטות בסכר פנים יפות ותו
לא מידי: **פשי'** אירע בו פסול קודם תמיד של
שחר מחנכי אותו בתמיד של שחר. פי' דתמיד של
שחר קרב בשמנה בגדים וזוהי יהא ניכר שהוא כהן
גדול כשיבא אחרי כן לעבוד עבודת היום שאינה
אלא בארבעה בגדים וכדפרש"י ז"ל. אירע בו פסול
בתמיד של שחר כל' וזה השני יש לו להתחיל לעבוד
בעבודת היום שהיא בארבע בגדים בלבד ככהן הדיוט.
במה מחנכין אותו שזריכין אנו שיהא ניכר לכל כי
עבוד היום ככהן גדול וא"ת והלא ניכר במשיחתו
בשמן המשחה י"ל דסוגיין לאחר שנגזו שמן המשחה

שאין כאן אלא ריבוי בגדים ומכאן נשמע כי אעפ"י
שהיו מתקנין כהן אחר תחתיו לא היו עושין בו אלא
הזמנה בעלמא ולא היו מחנכין אותו במינוי כהן
גדול לעבוד עבודה עד שאירע בו פסול ככהן גדול:
אמר רב אדא בר אבהו באבנט. פי' כי בשאינו
אבנטו יהא ניכר שמשמש ככהן גדול: **גרש"י** ז"ל
הניחא למאן דאמר אבנטו של כהן גדול זהו אבנטו
של כהן הדיוט שפיר אלא למאן דאמר לא זהו אבנטו
של כהן הדיוט במה מחנכין אותו. ופי' הוא ז"ל
אבנטו של כהן גדול בשאר ימות השנה שהוא של
כלאים לדברי הכל זהו אבנטו של כהן הדיוט לעולם
שאין חילוק ביניהם שאף שלהם של כלאים. אבל יש
נוסחאות שגורסין בהפך הניחא לנו"ד אבנטו של כהן
גדול לא זהו אבנטו של כהן הדיוט שפיר אלא למאן
דאמר זהו אבנטו של כהן הדיוט וכו' ופרשה באבנטו
של כהן גדול ביום הכפורים שהוא של בון לדברי
הכל וכדכתיב ובאבנט בד יחגור ושתי הגרסאות
עולות לענין אחד ומיהו גרש"י ז"ל יותר מחוורת
משום דכל היכא דאיתמר האי ליטנא סתם פירושה
באבנט של כהן גדול בשאר ימות השנה כהניא
דמייתי' לעיל גבי שבעת ימי המלוואים: **אמר**
אביי לובש שמונה ומהפך בצמורא באיברי תמיד שעל
המזבח לקרב עיכולם דהא חשיבא עבודה ובעיא
בגדי כהונה דקרובי עבודה עבודה וכדכר הונא דאמר
רב הונא זר שהפך בצמורא חייב פי' וכיון דלענין
זרות חשיבא עבודה ה"ה דחשיבא עבודה לענין בגדי
כהונה.

ע"ב ה"ג וכן גרש"י ז"ל כי אתא רב דימי אמר
אבנטו של כהן הדיוט. רבי ורבי אליעזר
ב"ר שמעון חד אמר של כלאים וחד אמר של בון.
ומאן דגרים אבנטו של כהן גדול טועה דהא בשל
כהן גדול ליכא פלוגתא ומקרא מפורש הוא דביום
הכפורים הוא בשל בון ובשאר ימות השנה של כלאים
ושכוש הוא בנוסחאות שגורסי' כך אלא ודאי כדאמרן
ומיהו אף כזה לא גרים רש"י ז"ל בין ביום הכפורים בין
בשאר ימות השנה דלענין כהן (גדול) [הדיוט] מה לי יום
הכפורים

בשפתם כלפי פנים להשוות הרגלים עד כדי גובה
עשרה הי' יכול לחוק וישאר מזידי הכיפה עדיין
קיים להיות למזוזה. ר' מאיר סבר חוקקי' להשלים
כלומר רואין אותו כאלו הוא חקוק ורבנן סברי אין
חוקקין להשלים והלכתא כרבנן ויש אומרים שאף ר'
מאיר לא אמר אלא בשים למעלה רחב שלשה שיצא
מתורת לבד וכבר כתבתיה בעירובין ובפ"ק דשבת
בסד"י: **ואימא** הכי נמי כלומר וכיון דגלית לי
האי דרשא מנא לך דלא דרשי' הכי: **אלא** ביתך
למה לי הקשו בתוספות אמאי לא קאמר דאתא
למעוטי בית שאינו שלו שהוא פטור מן המזוזה מן
התורה כדמוכח בפרק ר' אליעזר דמילה דאמרי'
מזוזה וציצית מתוך שבידו להפקירן ותירצו דתירתי
ביתך כתיבי חד למעוטי בית שאינו שלו וחד למדרש
דרך ביאתך כדאמרי' הכא ומיהו מדרבנן מייחייב
במזוזה בהשוכר בית לשלשים יום כדאיתא התם ואפילו
בביתו בשאינו משתמש בו פטור ממזוזה אפילו מדרבנן
ואע"פ שעשוי לדירה. וכדאמרינן בפרק השואל דחובת
הדר היא והשוכר חייב לעשות שם מזוזה מדרבנן והא
דאמרי' בפרק ר' אליעזר מתוך שבידו להפקירן הכי
נמי מזי למימר שיש בידו שלא לדור בו ובטלית דאי
בעי לא לביש בה למאן דאמר טלית חובת גברא
אלא דמשום דאיכא למאן דאמר חובת טלית היא נקט
הטעם השוה במזוזה וטלית לדברי הכל זו שטת ר"י
הידוע בעל התוספות ז"ל שאמר בסוף ימיו. והיא
הנכונה דכזקמותו דר' קימא לן. **אלא** לו למה
לי שיחד ביתו פרש"י ז"ל ואתא קרא לאשמועינן שעל
צרות העין נגעים באים ולפי פשטיה דקרא אתא
למעוטי בית דהפקר שאינו מטמא בנגעים וכדאי'
בספרי והכא חדא מינייהו נקט דאיד' פשי' ובלאו הכי
ידעי' לה: **יצאן** אלו שאינן מיוחדין לו. ודוקא
אלו אבל בית השותפין חייב דרבייה רחמנא מדכתיב
בבית ארץ אחוזתכם וא"ת ומאי שנא בית השותפין
מאידך י"ל דבית השותפין עשוי לדירתם והוא מיוחד
להם לדירה מיוחדת מה שאין כן באלו. ויש שפירשו
דבית השותפין ממש נמי פטור והכא מיירי בבית

השותפין שמכר כל אחד חלקו אלא שנכנסין בפתח
אחד ואצטריך קרא לרבווי כיון דשותפין הם בפתח
ובכניסה. ולא נהיר דבייחוד בית תלה רחמנא ולא
בייחוד פתח וכניסה והנכון כמו שפי': **הא** רבי
מאיר והא רבנן כו' דתניא כו' וא"ת מה ענין נגעי'
אלל מזוזה י"ל דתרווייהו חד טעמא אית להו בהאי
ענינא דיחוד בית דהכא כתיב ביתך והכא כתיב ובא
אשר לו הבית ובחדא דרשינן להו לעיל: **בית**
הכנסת שיש בו בית דירה לחזן הכנסת חייב במזוזה
פי' ואע"ג דאין עיקר בית הכנסת לכך וא"ת ובלאו
הכי נמי תיפוק לי דאית ביה דירה לאורחין דאכלו
ושתו בבי כנישתא למאן דמפרש התם דבבי כנישתא
ממש קאמר וכדאמרינן מאי בי רבנן ביתא דרבנן
י"ל דכיון דההוא תשמיש לאו קבוע וזימנין דאיתיה
וזימנין דליתיה לא חשיבא דירה לחיוביה במזוזה כי
האוכלים שם אינם אלא כאכסניא בעלמא ולמאן
דמפרש התם דהיא ליתא אלא בבתי כנסיות שבבבל
שהן עשויות על תנאי אתיא הא בבתי כנסתי דעלמא
והראשון נכון ומכמיס פוטרינן והלכתא כרבנן וכן
המנהג.

דף י"ב ע"א אני לא שמעתי אלא מקום
מקודש בלבד פי' דבית
המקדש דקתני לאו דו"א אלא כל מקום מקודש כדכתי'
ואהי' להם למקדש מעט והא פרישנא לעיל אמאי לא
אמרינן לעיל דמהאי טעמא פטר רבי יהודה לשכה
ממזוזה. **ור'** יהודה סבר ירושלם נתחלקה לשבטים
פי' לשבט יהודה ובנימין פרש"י ז"ל ודוקא ירושלם
אבל מקום המקדש לכל ישראל היה כי דוד כשקנה
הגורן מארונה היבוסי גבה הכסף מכל ישראל שיהא
לכל ישראל זכות בו. ומאי דאמרינן בסמוך מה היה
בחלקו של יהודה ושל בנימין לומר והיה מובלע בחלקו
ונפל בגורלו. **מה** היה בחלקו של יהודה הר
הבית והלשכות והעזרות. פי' להר הבית והחיל
והסורג של צד מזרח קרי הר הבית והלשכות והם
י"ג לשכות שהיו בחיל. והעזרות הם עזרות נשים
ועזרת ישראל ועזרת כהנים שהיא אחת עשרה אמה.

בו. חדא דקתני לה סתמא ועוד דא"כ היה לו לומר יכול שאני מרבה בשאין מתקטנות בו כדקתני באידך יכול שאני מרבה כן פרשו בתוספות. ופסקו רבוותא דבית התבן ובית האולרות פטורה מן המזוזה אפי' בסתמא כדקתני בסמוך בהא דתני רב שמואל קמיה דרבא. ובית המדרש ובית הכנסת פטורין מן המזוזה כמתנייתא דהכא וכדתניא לקמן וחכמים פוטרינן בשאין בה בית דירה לחזן. ושערי עיירות ושערי מדינות חייבין במזוזה מדרבנן ובמקום שיש לחוש לסכנה פטורין. ועל זה סומכין במצוות שרובן ישראל שלא לתת בשעריה מזוזה:

תני רב שמואל וכו' יש גורסין ושער מדינות ולאו שער מדינה ממש דא"כ היכי אמר ליה דשער מדינה תנאי היא שאין לך שער מדינה שאין רגליה גבוהין עשרה ברוחב ארבעה שחייבין במזוזה לדברי הכל אלא הכי פירושה שער בית שהוא כעין שער מדינה שהוא עשוי כיפה ויש שגורסין ושער המדי וכן מנאנתי בפירושי מדוייקי' לרש"י ז"ל שער המדי שהוא עשוי ככיפה: **ושער** שאינו מקורה פרש"י ז"ל שהוא פרוץ למעלה ואין בו תקרה ואין בו משקוף ויש מקשי' דהא פשי' דהיינו פתחי עראי ולאו קושיא היא ויש שפירשו שער שאינו מקורה שאין על עובי הפתח למעלה שום קרוי דכי הא לא חשיב פתח ופי' זה צריך ראיה למעשה: **דתני** כיפה ר' מאיר מחייב במזוזה וכו' כבר פרשתיה בפ"ק דעירובין בסד"י: **גרש"י** ז"ל והא דקתני ושון שאם יש ברגליה עשרה שחייבת פי' שרגלי הכיפה העומדים ישרים קודם שיתעקמו גבוהין עשרה והוא שיש ביניהם רוחב ארבעה שזה שיעור פתח ולא איזטריך ליה לפרושי דהא פשיט' דכלאו הכי לא חשיב פתח. ועוד דמסתמא הכי איתנהו והרי יש כאן מזוזות פתח גמורין ואע"פ שהמשקוף הוא מעוקם ואינו ישר איכא למימר דלא חיישי' להכי דהא מקורה הוא מיהת אי נמי שדרך כל בנין כיפה שיש על הכיפה בנין ישר והוא חשוב משקוף ואע"פ שאין המזוזות נוגעות בו אתיא כמאן דאמר בפ"ק דעירובין אינן צריכין ליגע. וכן נר' שם לפום

חדא גרס' דמיייתי תלמודא סייעתא מיהא למ"ד אינן צריכין ליגע אי נמי לפום גרס' אחריתי דהתם דאפילו מאן דאמר צריכין ליגע ואם לא נגעו אינו חשוב פתח הכי מפרשא היכא דאיכא אוירא בנתיים אבל הכא דליכא אוירא כמאן דנגעו דמו וכדפרי' התם בסד"י. **אמר** אביי וכו' הא דאביי מילתא באנפי נפשה היא לפרושי מתנייתא גופה למדע במאי פליגי תנאי וממילא מתפרשא לגמרי מאי דאמרי' לעיל דכיפה תנאי היא ומיהו בלאו מימרא דאביי ידעי' מגופה דמתנייתא דכיפה תנאי היא וכל היכא שאין ברגליה עשרה פליגי רבנן. ולא כדברי אביי אלא מאי דמודה ר' מאיר לרבנן: **גרש"י** ז"ל והיא ברוב הספרים דכולי עלמא גבוה עשרה ואין ברגליה שלשה אי נמי יש ברגליה שלשה ואין גבוה עשרה פטורה פי' וכולה מיירי בשיש בין רגליה רחב ארבעה טפחים כדפרש"י ז"ל ולא איזטריך אביי לפרושה מטעמא דכתיב לעיל וקאמר כי אע"פ שגובה חלל הפתח יש בו עשרה כשיעור פתח וגם יש בו רוחב ארבעה אס אין ברגליה העומדים ישרים שלשה טפחים לא חשיב פתח דכל פחות משלשה כלבוד דמי ואין כאן מזוזה עומדת כלל וברייתא אפילו ר' מאיר מודה דלא אמרי' חוקקין לעשותה ישרה ועומדת וכן אע"פ שיש ברגליה ג' גובה ברוחב ד' טפחים אס אין בחלל הכיפה גובה עשרה מודה ר' מאיר דלא אמרי' חוקקין להשלים שאין אומרי' חוקקין להשלים בגובה שאין בו עשרה לא לחוק למעלה ולא לחוק למטה וכאותה שאמרו בפ"ק דשבת בית שאין בה עשרה וקריו משלימו לעשרה על גבו מותר להשתמש בכולו בתוכו אין משתמשין בו אלא בד' אמות וההיא דכולי עלמא היא שאין אומרי' חוקקין להשלים לגובה עשרה לא נחלקו אלא בגובה עשרה פי' שיש גובה עשרה בחללה של כיפה ויש ברגליה שלשה פי' ברחב ארבעה פי' דלמעלה מרגליה אין ברחב אויר הכיפה ד' טפחים שהכיפה מתעקמת וממעטת רחב הד' שהוא למטה בין רגליה ויש בה לחוק להשלימה לעשה פי' כי צדי הכיפה רחבים בענין שאם היה אדם חוקק

לאו דירה בעל כרחא היא דהא דר שם אשתו ובני ביתו וכיון דסוכה דירה קבוע היא לרבי יהודה דירה בבית גמור חשיבא. **ואחר** שערי מדינות פי' רש"י ז"ל שיש מלכות שיש בתוכה עיירות רבות וכולן מוקפין הרים סביב ואין יוצאין ממנה אלא דרך שערים כארץ הגר: **ויש** בהם מצוה למקום כלומר שחייבהו במזוזה ומיהו חיוב עיירות ומדינות וחצרות אינם אלא מדרבנן דאסמכוה רבנן אקראי וכ"כ הר"ז ז"ל. **ושל** רבים נבדקת פעמים ביוכל פירש רש"י ז"ל דכל דבר של רבים אין להטריח עליהם הרבה והקשו בתוספ' דא"כ היכי אייתי עלה מעשה דההוא ארטבין לכך פירשו דטעמא כי כדי שלא יבואו לידי סכנה הקלו עליהם בבדיקה כל מאי דאפשר וזהו שהביאו עלה מעשה דההוא ארטבין. **איך** אלך ושמע שאלו וגו' כבר פרשתיה יפה ביבמות כס"ד: **מאי** נאותות רוחלות פי' מלשון הנאה וגנאי הוא למזוזה כיון שהם עומדות שם ערומות מאי נאותות מתקטנות פי' מלשון נוי. וה"ק אע"פ שהנשים וכו' כלומר דתנא ה"ק פטורין מן המזוזה והוצרכנו לפטרם מפני שהנשים מתקטנות בו וסד"א דדירה היא. **מתקטנות** תנאי היא לדידי נמי סתמא תנאי היא. פי' דלרב יאודה סתמא דברי הכל פטור ומתקטנות תנאי. ולרב כהנא מתקטנות דברי הכל חייב וסתמא תנאי היא ומאי נאותות רוחלות. פרש"י ז"ל דה"ק שהנשים נאותות ורוחלות בו לאתווי כל מקום בית הטבילה.

ע"ב יכול שאני מרבה בית שער אכסדרה ומרפסת ת"ל בית מה בית המיוחד לדירה כו'. ילאו אלו שאינן מיוחדין לדירה וקשיא להו לרבנן ז"ל דהא תניא במנחו' בית שער ואכסדרה ומרפסת חייבין במזוזה ואמרינן נמי בפ"ק דסוכה גבי שתי סוכות של יוצרים הפנימית חייבת במזוזה והציננה פטורה ופרכי' ותיהוי הציננה בבית שער לפנימית ונתחייבת. תירץ רש"י ז"ל דהכא מדאורייתא קתני דפטור והתם קתני דחייבי' מדרבנן. ולא מחזור לפום מאי דפרישנא לעיל דשערי עיירות ומדינה לא מחייבי' אלא מדרבנן. וא"כ כי קתני יכול שאני מרבה בית שער וכו' אפילו

מדרבנן נמי פטר להו אבל נראה כי רש"י ז"ל סובר דשערי עיירו' ומדינות מדאורייתא מחייבי. ורבינו אלפאסי ז"ל פי' בבית שער הפתוחה למקום חיוב כגון לבתים או לחצר חייבין וכי קתני הכא דפטורין בשפתוחין למקום הפטור כגון גנה ודכותה. ואכסדרה ואכסדרה לא קשיא כדפרקי' התם במנחות דהא באכסדרה דבי רב שהדפנות מגיעות עד למעלה והא באכסדרה דעלמא שעשויה חלונות חלונות. ור"ז ז"ל פירש דהכא בית שער של אכסדרה ושל מרפסת קאמר וקרובין דבריו לדברי רבינו אלפאסי ז"ל. ומיהו קשה לשון הברייתא דקתני ילאו אלו שהן פטורין והוה ליה למיתני ילאו זה שאין עשוי לדירה דלא איירי אלא בבית שער: **יצאן** אלו שאין עשויין לכבוד פי' מורי ז"ל דכיון שאינן עשויין לכבוד פטורין מן המזוזה ואפילו בחדשים שלא נשתמש בהן מעולם דאי לא פשיט' ואע"ג דהזמינו לבית הכסא לענין קרית שמע בעיא ולא איפשיטא הכא לגבי מזוזות אמעיטא כיון שאינה עשויה לכבוד: **יצאן** אלו שהן קדש פי' והא מתנייתא דלא כרבנן דלשכה דמחייבה לה במזוזה. וא"ת והא דפרישנא לעיל טעמא דרבי יהודה בלשכה משום דדירה בעל כרחא לא שמה דירה אמאי לא פרישנא טעמא דידה מפני שהן קדש. וי"ל דודאי לאו היינו טעמא דר' יהודה דא"כ ליכא למיגזר בה משום שלא יאמרו כהן בבית האסורין הוא חבוש דהא כולי עלמא ידעי דמפני שהיא קדש פטורה מן המזוזה ומדגזר בה רבי יהודה מכלל דלית ליה האי טעמא דינאן אלו שהן קדש וא"ת והא לקמן קתני ר' יאודה גבי גנעי בתים דמקום מקודש אינו מטמא בגנעים. ולקמן בסוגיין מדמי' דין מזוזה לטומ' בגנעים. י"ל דכי מדמינן להו אהדרי ה"מ לענין אי בעי' בית המיוחד לו או לא. אבל כההיא דרבי יהודה דמטהר ליה מפני שהוא מקום מקודש דוקא לענין טומאה איכא למימר הכין שאין טומאת בגנעים במקום קדושה. אבל לענין מזוזה כל שכן דמקום מקודש עדיף למזוזה טפי כל היכא דחשבי' ליה בית דירה לענין זה. **תיובתא** פי' דלא מצי' לפרושי מתנייתא בשמתקטנות

מחייב כדמפרש ואזיל. וגבי לשכה היו מחייבין מדרכבן
מיהת וה"ק רבנן סברי גזרי' שאר ימות השנה אטו
שבעה דכולה חדא גזירה היא. ורבי יהודה סבר לא
גזרינן כלל ואע"ג דחיוב שבעה מדאורייתא ואנן
פרכי' לאביי דכיון דקתני וחכמים פוטרינן פוטרינן
לגמרי משמע ואפילו מדרכבן. **אלא** מעשר מי
איכא למימר מדרכבן דילמא אתי לאפרושי מן הפטור
על החיוב או מן החיוב על הפטור. פירשו הראשונים
דאתו לאפרושי מפירות שהכניס בסוכה שהן פטורין
מן המעשר. על פירות שהכניס בבית דעלמא שהם
חייבים. והקשה ר"י ז"ל דהכא ליכא למימר דאתו
לאפרושי מן הפטור דליכא למימר הכי אלא במאי
דמפטר מדאורייתא מתרומה ומעשר דומיא דפירות
עלין שאינו נקוב וכיולא בן. אבל הני מחייבין הן
במעשר מן התורה אלא שלא הגיע גרנס למעשר מן
התורה עד שיראה פני הבית והני לא גרעי משכלים
דקיימ' לן שאם הפריש תרומה ומעשר בשבולין תרומתו
תרומה ופטור מתרומת מעשר אם הקדים מעשר א'
בשכלים ועוד דהא תנן במס' תרומות אין תורמין
מדבר שלא נגמרה מלאכתו על דבר שנגמ' ואם תרם
תרומתו תרומ' וכ"ש האי שכבר נגמרה מלאכתו אלא
שלא ראה פני הבית דאפשר דאפי' לכתחלה תורמין
מזה ע"ז. לכך פר"י דהכא חיישינן שיכניס פירות
במוץ שלהם לסוכה והוא סבור שהסוכה הזאת בית
גמור הוא לענין מעשר להקל ולהחמיר וכיון שהכניסם
במוץ שלה דינם כפירות אחרים שהכניס במוץ שלהם
לביתו ואתי למתרם מזה על זה והוא ליה מן הפטור
על החיוב דהני דסוכה לא חשיבא הכנסה ומחייבין מן
התורה והנהו שהכניס לביתו פטורין מן התורה לכל
הפחות כדפרי' בפ' אין עומדין ואיכא למידק מאי
שנא דהכא חששו דאתי לאפרושי מן הפטור על החיוב
מכמה מילי שהן פטורין במעשר מן התורה ומחייבין
מדבריהם ולא חששו שמה יבא לעשר מן הפטור על
החיוב ותירצו בתוספות דבעלמא מידע ידיע דהא
מדאורייתא והא מדרכבן ולא אתו למטעי וכן בהא
דאמר ר' יוחנן שאין חזר קובעת מן התורה וקובעת

מדבריהם כדמוכח במסכת נדה ולא חששו שמה יבוא
לעשר מהם על פירות שגביסו בבית דחזר בבית לא
מיחלף אבל הכא סוכה דתוך שבעה בבית מיחלף
כיון דאמר רחמנא תשבו כעין תדורו. ודכותה הא
דאמרינן בפרק מקום שנהגו גבי הנהו דהווי מפרשי
חלתא מארוזא כסבורין אורו מין דגן הוא נכלה זר
באנפיהו דילמא אתו לאפרושי מן הפטור על החיוב
דהתם גמי אורו מין דגן חשיב להו כשכולת שועל
ושיפון ואתי לאפרושי מהאי על האי:

ע"ב ה"ג אלא אמר אביי וכן גרש"י דמשום דפריק
טעמא דרבה עבד איהו פירושא אחרינא ואתא
רבא ופריך לאביי ועבד איהו פירושא אחרינא וכן
שטת התלמוד בכל מקום. **בשבעה** כולי עלמא
לא פליגי דמחייבא. פרש"י ז"ל ב' ימים של פרישה
דלשכה כולי עלמא לא פליגי ואפילו רבי יהודה מודה
דמחייבא דומיא דסוכה דמחייב בחג מדאורייתא כי
פליגי וכו': **אלא** אמר רבא כו' כי פליגי בשבעה.
פי' ופליגי בשבעה בין בסוכה בין בלשכה אלא שהחליפו
דבריהם שהפוטור בזו מחייב בזו. וסוכה טעמא לחוד
ולשכה טעמא לחוד. סוכה טעמא לחוד רבי יהודה
לטעמיה דאמר סוכה דירת קבע בענין ומחייבא במזוזה
ואפילו מדאורייתא. ורבנן לטעמייהו דא' סוכה דירת
עראי בעינן ולא מחייבא במזוזה ואפילו מדרכבן.
לשכה טעמא לחוד רבנן סברי דירה בעל כרחיה שמה
דירה פי' ואפילו מדאורייתא חייב במזוזה והכי מוכח
בסמוך דאמרי' מאן תנא להא דתנו רבנן וכו':
שלפנים הימנו לשכת פרהדרין. וא"ת וכיון דלפנים
הימנו היא הרי היאע ומדת במחנה שכינה ואלו במחנה
שכינה אין ישיבה וכ"ש שכיבה וי"ל דשאני הכא
דמתחלת עשייתה היתה לכך ולא נתקדשה כשאר
העזרה.

דף י"א ע"א ד"א רבי יהודה היא גופה גזירה
וכו' דאלמא לרבנן חיוב מזוזה
בלשכה מדאורייתא היא ועדיפא מסוכה שכינה בנין
עראי משא"כ בזו שהיא בנין קבוע ורבי יהודה סבר
דירה בעל כרחיה לא שמה דירה אבל דירה דסוכה
לאו

חרושי מסכת יומא הריטבא.

גלוי עריות ויש שגורסי' ופליג' דר' שמואל בר
נחמני:

ע"ב שדי גברא בינייהו פי' שלישי היה ביניהם
שעמו היה מדבר או זעירי או ר' אלעזר
שמדבר עמו בכיוצא בכאן ורש"י ז"ל פירש בע"א שאין
הלשון הולמו.

דף י ע"א חזן מלשכת פרהדרין שבו היתה
שמירה לכהן ביום הכפורים פי'

בראשונה ולהכי חשיבא מה שאין כן בלשכה דפרה
ודוק. **ת"ר** כל הלשכות וכו' איתביה אביי סוכת
החג בחג רבי יהודה מחייב וכו' ותני עלה רבי
יהודה מחייב בערוב ובמזוזה ובמעשר וכי תימא
מדרכן בשלמא ערוב וכו' איכא למידק אפילו מצי
לאוקומה דמדרכן הוא דמחייב היכי כיחא דהא גבי
לשכות פוטר רבי יהודה אפילו מדרכן חזן מלשכת
פלהדרין משום גזירה בעלמא. ויש לומר דאי מדרכן
כיחא דכסוכה כיון דכתיב בה תשבו כעין תדורו תקון
כיה רבנן מזוזה מפני שמשתמש בו כל שבעה הוא
וביתו כמו בבית מה שאין כן בלשכות. והקשו
בתוספות אמאי לא פריך אביי נמי דרבנן אדרבנן
דבלשכות מחייבי והכא פטרי. וכי תירץ אביי ואמר
בשבעה כולי עלמא לא פליגי דחייב בלשכה. אמאי
לא קשיא ליה מדרכן דאוכה דקתני וחכמים פוטרין.
ותירצו דכיחא ליה לאביי דדילמא רבנן דסוכה לאון
היינו רבנן דלשכה והא דפרכין ליה בסמוך והא סוכת
החג בחג קתני וחכמים פוטרין היינו משום דכיו
דאמ' אביי באוקמתיה בשבעה כולי עלמא לא פליגי
הוה משמע דליכא שום תנא דפטור. וכן נראה מלשון
רש"י ז"ל שכתב והא סוכת החג בחג קתני ופטרי
רבנן אלמא בשבעה נמי איכא מאן דפטור ואין זה
מחזור כ"כ ויותר יש לומר לאביי לא שמיע ליה מאי
דקתני וחכמים פוטרין דלא סיימוה לברייתא קמיה
ולא גרסינן באיתביה אביי וחכמי' פוטרין ולבסוף
אקשינן ליה דהא קתני בההיא מתנייתא וחכמים
פוטרין. עוד י"ל דמדרכן לא קשיא ליה דאיכא למימר
דפוטרין מדאורייתא קתני דהא רבי יהודה מדאורייתא

מחייב

ועוד דהא כרם רביעי ילפינן קדש קדש ממעשר וכתבי
רבנן ז"ל שפודין אותן על שזה פרוטה בזמן הזה וכך
פר"י ז"ל בפ"ק דיוס טוב גבי כרם רביעי שהיה לר'
אליעזר. והגכון דהא כיון דפטרינהו רבנן מלאכול
בירושלם ולפדותו בשווי פטרום לגמרי ולא אטריחינהו
כלל כדי שלא יהא פקפוק בדבר ושמא לא יטרחו
לפדות אפי' בשוה פרוטה.

דף ט ע"א ג"ה זה מקדש ראשון שעמד ת"י
שנה ולא שמשו בו אלא שמונה עשר

כהנים. והקשה ר"ת ז"ל שהרי עזריה הכהן שמש
תחלה בבית ראשון כדכתיב הוא עזריה אשר כיהן
בבית אשר בנה שלמה ושריה היה אחרון כשנחרב
הבית ואעפ"י שיהולדק בן שריה היה בגלות יויכין
אפי' הכי לא היה כהן גדול אלא שדרך המלכים היה
שהיה להם בשולחנם בני כהנים גדולים לכבוד ואע"ג
דכתיב יהושע בן יהולדק הכהן הגדול ליהושע הוא
שקורא הכהן הגדול שכיהן בבית שני וכמו שמצינו
דוד בן ישי מלך ישראל וזא וחשוב מעזריה ועד שריה
ולא תמצא אלא שמונה כהנים בלבד ולפיכך הגיה
ר"ת ז"ל דגרסי' ולא שמשו בו אלא שמונה כהנים
גדולים בלבד. ועדיין לא נתחווירו הדברים לר"י
ז"ל שהרי צדוק הכהן היה כהן בימי שלמה כדכתיב
בס' מלכים ולצדוק הכהן נתן המלך תחת אביתר
הכהן. ומצדוק ועד עזריה היו ארבעה כהנים גדולים.
והא דכתי' הוא עזריה אשר כיהן וגו' לאו למימרא'
שהוא כיהן בימי שלמה כי הוא בימי עוזיה היה
וכשעמד עוזיה ורצה להקטיר קטורת בבית המקדש
מיחה בו (שריה) עזריה הכהן ועמד כנגדו ולפי' כתוב
עליו הוא עזריה אשר כיהן וגו' כלומ' שכיחן בזרוע
כנגד עוזיה הלכך ה"ג ולא שמשו בו אלא שנים עשר
כהנים בלבד: **ך'** יוחנן בן תורתא אמרו בירושלמי
שנקרא כן על שם שמכר פרתו לגוי ולא רצתה לחרוש
בשבת עד שהלך ולחש לה באזנה: **ג"ה** ואע"ג
דאמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן כל
האומר בני עלי חטאו אינו אלא טועה כו' כלומר
דאע"ג דלא הוה גלוי עריות ממש הרי הכתוב קראו

הנין אינו על המזח ממש דא"כ מאי האי דאמרי' התם מקום היה בין ניץ למזנפת שבו מניחין תפילין דהא מקום תפילין במקום שער הוא מקום שמוחו של תינוק רופס אלא ודאי על מזחו היינו במקו' שער בתחל' הראש וכדמתרגם אונקלוס על בית עינוהו וכדאמרי' התם הקים להם הנין שבין עינו דהיינו במקום שער כדכתיב בתפילין בין עיניכם. **וְלֹא יְהוּדָה** האי סברא מנא ליה תמיה' מלתא לר' יהודה למה ליה קרא דנשבר אינו מרצה דהא אפילו תלי בסיכתא שראוי למזח אינו מרצה וכ"ש נשבר אינו ראוי למזח תירצו בתוספות דאי לית ליה לר' יהודה קרא למעוטי נשבר הנין לית ליה לאקומיה קרא דלעיל להיכא דתלי בסיכתא אלא להיכא דנשבר דכל מה דאיפשר לאפשרי ברצוי מפשי' מכיון דכתיב תמיד לרצון. **רַר'** מאיר סבר טומאה דחוויה היא בלבד פ' ובעינן טהרה מעלייתא והזאה בזמנה מצוה וכל יומא איכא לספוקי שמא היום יום שלישי לטומאתו בשלשה הראשונים ויש שביעי בשלשה אחרונים כדלקמן ור' יוסי סבר טומאה הותרה בלבד ולא מחמירין אלא בשלישי ושביעי למעלה בעלמא. **טבילה** בזמנה מצוה פרש"י ז"ל דכתיב וחטאו ביום השביעי וככם בגדיו ורחץ לא בא זה ללמד אלא על הטבילה שתהא ביום השביעי והזאה נמי מקשינן לטבילה ור' יוסי סבר לא אמרי' טבילה בזמנה מצוה והאי וחטאו דרשי' ליה בפ"ק דקדושין למילתא אחריתי לאקושי חטוי לרחילה מה טבילה בגלוי אף הזאה בגלוי: **הרי** שהיה שם כתוב על בשרו הרי זה לא ירחץ פרש"י ז"ל כדי שלא ימחקנו והקשו בתוספות דהא כיון דלא ממשמש ביה גרמא בעלמא הוא בדבר שאין מתכוין ולא הוי פסיק רישיה לכך פר"י ז"ל דטעמא כדי שלא יעמוד בפני הזס ערום וקיימא לן דטבילה בזמנה פליגי פ' והיינו טעמא דר' יוסי דחייש שמא מתוך שמחור אחר גמי וכורך אותו יעבור זמן הטבילה ובתוספות פוסקין כמאן דאמר טבילה בזמנה מצוה וכדכתי' במס' נדה בסד"י.

ע"ב שזה פרישתו לקדושה פ' שזה פרישתו לענין

קדושה ליכנס במחנה שכינה ולכן צריך להפרישו מבני אדם כדי להבדילו מכל קלות ראש וזה פרישתו מפני טהרה משום מעלה דפרה דלא ליזלזלו בה כדלעיל. ולא בשביעי איכא לספוקי פ' דאם היום שביעי לטומאתו הרי יום אחד לפני פרישתו היה שלישי לטומאתו דבין הזאה להזאה ליכא בציר משלשה ימים מלבד ימי ההזאה ועל זה לא הזו עליו בשלישי שלה והזאת שביעי בלא שלישי אינה כלום: **וְכִי** לשכת פרהדרין היתה והלא לשכת בלוטי היתה פ' פרהדרין פורסי בדאיתא בסמוך והם אנשים הממונים על השערים ועל המדות שאינם חשובין כל כך ובלוטי הם אנשים שרים וחכמים וכן פרש"י בליוטי שרים. ובערוך פ' בליוטי חכמי העלה כדמתרגמינן החרש והמסגר. ומשום הכי פרכי' שלא היה לנו לכנות לשכה זו בשם פרהדרין אלא בשם בליוטי שהוא שם של חשיבות: **ה"ג** והיא גרש"י ז"ל ומחליפין אותה כל י"ב חדש. וה"פ כי אותם שהיו כהנים מפני מומן שנותנין לשם בעלמא ולא לשם שמים היו עושין בלשכה זו כגון שיבא נקרא על שם: **הנחתומין** לא חייבו אותם חכמי' להפריש אלא תרומה גדולה בלבד פ' להפריש ולתת אבל ודאי חייבין היו להפריש המעשרות להוציא התבואה מספק טבל אבל לא חייבום לתת ללוי ולעני דכיון דלית בהו אסור זרוח אלא מפני גזל השבט בלבד סמכו לומר שהוא מעושר ביד עם הארץ והמוציא מחברו עליו הראיה כדמפרש ואזיל. וכמעשר שני הקלו בנחתומין אלו דאלו בעלמא חייב להפרישו ולאוכלו בירושלם או לפדותו כדאיתא בפרק בתרא דסוטה בהדיא אבל באלו הקלו והיינו דפרכי' אמאי לא אמרינן דניכלוה בירושלם כיון דאיכא ספק איסורא דלא תוכל לאכול בשעריך. ופרקי' דמתוך שפרהדרין ח.בטין אותן ומעלילין עליהם בכל שנה לא אטריחינהו לאוכלם בירושלם או לפדותם בשווייהם ומ"מ קשה יפדו אותם על שזה פרוט' דליכא טירחא דהא קיימא לן הקדש שזה מנה שחללו על שזה פרוטה מחולל ויש שהיו מתרצים דההיא בהקדש אבל במעשר אינו נפדה בפחות משווי' ולא נהיר דאמאי חמיר מעשר מהקדש

נאמר לא יחשב ואם עון נותר הרי כבר נאמר לא ירצה וכן היא במקום אחד ואע"פ שהיא במקום אחר כגרש"י ז"ל ור"ת ז"ל פי' דגרש"י ז"ל אתיא אליבא דאביי דאמ' התם בפרק ב' דזבחים דפגול ונותר מתרי קראי נפקי אבל רבא אמר התם דתרווייהו נפקי מקר' אריבא ומוקי קרא זוטא למילתא אחריתי ולדידי שפיר גר' כגרסת הספרים ושתי הנוסחאות חדא אתיא כאביי וחדא אתיא כרבא והא דאקדים תנא פגול לנותר לגרש"י ז"ל בעי לאקדומי איסורא זוטא דכתיב ביה לא ירצה בלחוד ולאידך גרס' מקדים פגול שהוא אסורא רבא ומקדים ליה בכל דוכתא לנותר ממש:

ע"ב ה"א אינו נושא אלא עון טומאה שהותרה מכללה בצבור פי' דכי היכי דאקיל בה רחמנא חדא קולא שהותרה בצבור אקיל בה נמי שהצין מרצה בה במקום שצריכה ריצוי והקשה ר"ת ז"ל למה לי טעמא דהותרה מכללה בצבור תיפוק לי דליכא לאוקומי להאי עון במלתא אחריתי דמסכת מנחות בעי' לאוקומי במילי אחריני אלא דאשכחן בהו פירכי ותירץ דכיון דכתיב לרצון להם לפני ה' משמע שיהא להם היתר וריצוי במקום אחר כדדרשי' התם וכל הנהו דהו"ס ד' לאוקומי בהאי קרא כולהו יש להם היתר במקום אחר והקש' ז"ל דא"כ היכי אמרי' אם עון פגול או נותר הרי כבר נאמר לא יחשב או לא ירצה תיפוק לי' דפגול ונותר אין להם היתר במקום אחר ותירץ ר"י ז"ל דלגבי פגול ונותר לא בעי היתר במקום אחר כיון דכתיב בהו עון כדכתי' והנפש האוכלת עונה תשא ואתיא עון עון והאי לרצון להם מוקמי' ליה למלתא אחריתי ותו דפגול ונותר נמי יש להם היתר במנחת כהן משיח ובמנחת נסכים שאין פגול ונותר נוהג בהם כדאיתא במסכת מעילה ותו שהרי אין בבמה אסור פגול דחון למקומו ולמאן דאמר אין לינה פוסלת בראשו של מזבח כדאיתא בפרק המזבח מקדש יש היתר לפגול נותר בראשו של מזבח ותו דכיון דתודה נאכלת ליום ולילה ומתפגלת ממש ואילך הרי יש לו היתר בשלמים הנאכלין לשני ימים ולילה וכן לענין חון למקומו דבר הנאכל תוך

הקלעים יש לו היתר בשלמים ופסח ובכל דבר הנאכל בכל העיר. **הנח** לכהן גדול ביום הכפורים שטומאה הותרה לו בצבור וא"ת והא איכא אילו של אהרן שהוא קרבן יחיד כדאיתא לעיל י"ל דההוא קרבן הנעשה בחון הוא דאיכא צין על מצחו שמרלה ולגבי פרו הנעשה בפנים לענין הזאות שמעשה בבגדי לבן וליכא צין הא אמרי' לעיל דההוא קרבן צבור חשיב. **מי** לא בעי למיעל לבית הכסא ומינס. דקדק מכאן ר"ת ז"ל שהצין מותר לכהן גדול אפילו במדינה דלא אסרי' הכא אלא בעידן מינס ומיעל לבית הכסא והכי אמרי' בפ' האומ' בקדושין במעשה דינאי המלך שהקים להם בצין שבין עיניו והתם במדינה הוה ואע"ג דשאר בגדי כהונה לא ניתנו ליהנות בהם אלא במקדש כדאיתא לקמן בפרק בא לו בצין הותר במדינה ואינו מחוור בעיני דהיכי מקילי בצין נזר הקדש טפי מבגדי כהונה דהדיוט וכל כי האי גונא תימא רבא הוא והא דהכא במקדש קאמרי' אילימא על מצחו ממש ושיהא במקדש מי לא בעי למינס. ועוד דהכא לרבותא נקטיה לה דאפילו טעינן לומר שהותר על מצחו ממש בכל מקום אי אפשר לומר תמיד דהא איכא שינה ובית הכסא אלא לתמיד מרצה הוא דאתא וההיא דקדושין אדרבא מפני שנהג שלא כשורה בדבר ההוא מצאו מקום לחוש לקול היוצא עליו כי אמו נשבת במודיעים מה שלא ערערו עליו עד אותו היום הלכך אין היתר הנאה בצין חון למקדש רבינו הגדול ז"ל. **הייב** אדם למשמש בתפיליו בכל שעה וא"ת ולרבנן דבי רב אשי דכל אימת דמשמשי בתפילתן מצרכי עליהו יהו חייבין לברך עליהן כל שעה תירץ ר"י דמשמוש דהתם היינו כשמסלקין ממקום הנחתן והיו מתקנין אותם:

דף ח' ע"א תפילין שיש בהם הזכרות הרבה על אחת כמה וכמה פי' אע"ג דלקדושה ולמילי אחריני צין חמור שאינו אלא בכהן גדול ובמקדש אפילו הכי לענין שמירת הסח הדעת שהזכרה שבו גורם אותה תפילין חמורין שיש בהן כמה הזכרות. לקבוע מקום הוא דאתא פי' בתוס' שמקום

עבדי וטמאין לא עבדי פ' ומבטלין הפייס מן הטמאין ואפילו הם חכמים וחשובין יותר מן הטהורים:

דף ז ע"א רכל טומאת מת בצבור שרייה רחמנא פ' שרייה היתר גמור בין לענין

הבעלים בין לענין המקריבים ובין לענין טומאת הקרבן ואין מבטלין בשביל זה פייסות של כהנים.

מודינא היכא דאיכא שירים לאכילה פ' דאע"ג דהותרה טומאה בצבור להקרבה אינו נאכל בטומאה

וכיון שכן בכל קרבן שיש בו שירים לאכילה מהדרי' לעשותו בטהרה כדי שיהו השירים נאכלים כדינס:

מאי לאו פרים ואלים וכבשים דחג פ' במנחת נסכים שלהם שהיא נשרפת כולה ואין בה שירים

לאכילה ואפילו הכי מביאין אחרת תחתיה וקשיא לרב נחמן: **במזיד** לא הורצה שאין הציץ מרצה בו

והא מדרבנן דאלו מדאורייתא אפילו במזיד הורצה ורבנן הוא דקנסו שלא יהא הבשר נאכל אבל בעלים

נתכפרו ולא מיייתו חולין לעזרה כיון דמדאורי' הורצה ומיהו שמעינן מינה דלאו היתר הוא דהא בעי' ציץ

לרצות וכשהוא במזיד אף הציץ אינו מרצה מדרבנן. ובמסכת מנחות רמינן מתני' בהדי אידך דבסמוך

דקתני שהציץ מרצה בין בשוגג בין במזיד. ושנינן דחדא מינייהו בזדון טומאה ושגגת זריקה. ואידך

בשגגת טומאה וזדון זריקה. ופליגי אמוראי איכא מאן דאמר בזדון זריקה קנסו לפי שזרק במזיד ואיכא

מאן דאמר דאדרבא כיון דלתקוני מכויין לא קנסין ליה. ובזדון טומאה הוא דקנסין: **על** מה הציץ

מרצה על הדם ועל הבשר וכו' ואיכא למידק בבשר טמא מה רצוי יש בו דלהתירו באכילה אי אפשר דהא

כתיב והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל. תירץ רש"י ז"ל בפסח ראשון דמהני אליבא דר' יהושע דאמר

אם אין בשר אין דם נזרק. דדוקא כשאבד או נשרף אבל אם נטמא הבשר יש בשר חשיב והדם נזרק שהציץ

מרצה על הבשר כאלו הוא טהור. ובתוספות אמרו דאפילו לרבי אליעזר דאמר התם אעפ"י שאין בשר

יש דם. מהני רצוי ציץ לאחשוכיה כבשר טהור לאפוקי ממעילה לכהן האוכלו. ולאקבועיה לדין פגול אם

פגול בו כהן וכן הוא בפסח שני: **בין** ביחיד בין בצבור פ' ומיהו דצבור עדיפא שאפילו טומאת הגוף

נדחית בו אבל ביחיד אין טומאת הגוף נדחית בו וכדאיתא בהדיא בפסח שני. **כי** קתני הציץ מרצה

איחיד וקס"ד דאיחיד ממש קאמר ופרכי' דהא בין ביחיד בין בצבור קתני ופרכי' דדומיא דאיחיד קאמר'

בהנהו דלא קביע להו זמן. **גרש"י** ז"ל וכי אי זה עון הוא נושא אם עון פגול הרי כבר נאמר לא ירצה

ואם עון נותר הרי כבר נאמר לא יחשב ופרש"י ז"ל דפגול האמור כאן אינו כפגול הנאמר בשאר מקומות

שרוצה לומר שחשב עליו לחון לזמנו שיש בו כרת אלא הכא למה שחשב עליו לחון למקומו קרי פגול

ונותר זה אינו נותר ממש דא"כ למה יפסל הקרבן למפרע בשבילו אלא לפגול דעלמא שחשב עליו חון

לזמנו קרי נותר והכין אמרי' בזבחים פגול חון למקומו ונותר חון לזמנו ותרי קראי כתיבי בהאי

ענינא חד קרא אריכא דכתיב בפרשת זו את אהרן ואם האכול יאכל מבשר זבח השלמים ביום השלישי

לא ירצה המקריב אותו לא יחשב לו פגול יהיה וחד קרא זוטא בפרשת קדושי' תהיו ואם האכול יאכל

ביום השלישי פגול הוא לא ירצה וקרא זוטא מיירי באיסורא זוטא דהיינו חון למקומו שאין בו כרת וקרא

אריכא באיסורא רבא דהיינו חון לזמנו שיש בו כרת ועובר אף משום לא יחשב והיינו דגרסי' הכא אם

עון פגול שהוא חון למקומו שהוא אסורא זוטא הרי כבר נאמר לא ירצה לחוד דכתיב בקרא זוטא ואם

עון נותר דחון לזמנו דהוי אסורא רבא הרי כבר נאמר אף לא יחשב בקרא אריכא אבל לא גרסי' אם

עון פגול הרי כבר נאמר לא יחשב ואם עון נותר הרי כבר נאמר לא ירצה דא"כ הוה מוקמי' קרא

אריכא לאסורא זוטא וקרא זוטא לאסורא רבא וזה אי אפשר ואם נאמר דפגול ממש דחון לזמנו

ונותר חון למקומו הא ליתא חדא דלא שייך ביה שם נותר ותו דבזבחים אמרינן דפגול זה חון למקומו

ונותר חון לזמנו כן פרש"י ז"ל בכאן ובזבחים ובמנחות ומיהו ברובא דנוסחי אשכחן אם עון פגול הרי כבר

נאמר

שאר בגדי כהונה גדולה קודם שהיה מלובש מכל
 ארבעה בגדי הדיוט. אלא לאחר שחגר לאחרן ולבגיו
 אכנטיהם בבת א' כדפרישנא חזר והלביש לאחרן בגדי
 כהונה גדולה וכן פי' רבינו הגדול זלה"ה. **מביתו**
 למה פורש פרש"י ז"ל תבא אשתו עמוו שהרי לשכת
 פרהדרין לא היתה במחנה שכינה דאין ישיבה בעזרה
 וכל שכן שכיבה והקשו בתוספות דאפילו תהא לשכה
 זו במחנה לוויה היאך תבא עמוו דהא קיימא לן דבעל
 קרי אסור בכל מחנה לוויה וטבול יום מותר במחנה
 לוויה מן התורה ואסור מדרבנן בעזרת נשים מיהת
 כדאיתא במסכ' כלים אכל בעל קרי אסור בו ואעפ"י
 שראה קרי בחוץ וכ"ש שתבא אשתו עמוו. ועוד ק"ל
 דהא לקמן אמרי' כל השערים אין להם מזוזה חוץ
 משער ניקנור שלפנים המנו לשכת פרהדרין והא משער
 ניקנור ולפנים מחנה שכינה כדמוכח בכמה דוכתי
 גבי מזורע וכדאמרינן בתוספתא מהר הבית עד שער
 ניקנור מחנה לוויה ומשם ואילך מחנה שכינה והנכון
 כדפר"י ז"ל מביתו למה פורש עד שהולכו להביאו
 במקום קדושה גדולה דמחנה שכינה. אדרבא יהא
 מותר באשתו כדי שיהא לו פת בסלו ולא יראה קרי
 ליל יום הכפורים ויפרישוהו למקום שתוכל לבא אשתו.
 וא"ת והלא בעל קרי אסור לעבוד עבודה עד שיעריב
 שמשו וכהן זה הוא היה עובד עבודה כל שבעה מקצת
 העבודות כדאיתא בפרקין. וי"ל דלאחר תמיד של
 בין הערבים היה יכול לשמש מטתו ולטבול ולהעריב
 שמשו ולעבוד עבודה למחר ולא סוף דבר שיעשה כן
 אלא שיהא ראוי לכך כדי שיהא לו פת בסלו. וא"ת
 ולרבי יוחנן דליף מלואים הא כתיב במלואים
 ומפתח אהל מועד לא תלאו שבעת ימים. ודכותה
 אמרי' הכא שיהא עובד כל שבעה י"ל דהא ליכא
 דהתם היו זריכין להזות עליהן כל שבעה מדמי
 הקרבנות ולכך היו זריכי' שיעמדו בקדושה ולא ילאו
 משם מה שהין כן בזה דאפשר לשמש ולעבוד כדאמרן
 וגם זהו שעובד כל ז' אינו אלא מדרבנן. **במאן**
 כרבי עקיבא דאמר מטמאה את בועלה למפרע פי'
 שלשה דרכים באמרו בזה בפי' כל היד כי המשמשת

ומטאה דמים לאחר תשמיש אפילו על מפה שלה תוך
 שיעור אותיות שאין בו אלא כדי קנוח. דכולי עלמא
 בועלה טמא כמוה וחייבין בקרבן. מטאה אחר
 אותיות שיעור שתטול עד מתחת הכר וידיה פניה.
 טמאין מספק וחייבין באשם תלוי וכל שמטאה אחר
 זמן זה עד כ"ד שעות רבי עקיבא מטמא בועלה
 למפרע וחכמים מטהרי'. והשתא משמע לן דודאי
 לא חיישינן הכא למציאת דם תוך שיעור אותיות
 דנעביד הפרשה אנטולתא דהא מלתא דלא שכיחא
 היא. וליכא למיחש אלא שתמצאו לאחר מכן והיא
 רבי עקיבא היא ופרקי' דמודו רבנן בזמן השני שהם
 טמאין מספק ולא פליגי אלא בזמן השלישי שהוא
 לאחר אחר זמן של אותיות. **ש"מ** בועל כדה אינו
 כדה פי' דאע"ג דטבילת כדה אינו עד ליל שמיני
 בועל כדה יכול לטבול ביום השביעי כדין טמא מת
 וכדין זכ: **בעל** קרי כמגע שרץ פרישנא בפסח שני
 לומר שמטמא באונס: **מאי** לאו לטבילה שטבילתו
 ביום. לא לטומאת שבעה. וכדין הוא דיכול לשנויי
 כדמשנינן בפרק תמיד נשחט. דלמחנות הוא דאתקוש
 שאינו נכנס בחיל שאין טמאי מתים נכנסים לשם.
 אלא דניחא ליה לאשמועינן הא דמשום סופא אינטריכא
 ליה:
ע"ב זאת אומרת טומאה הותרה בנכור פרש"י
 ז"ל וביום הכפורים כוליה קרבן נכור ואף
 קרבן שלו דוחה את הטומאה שהרי זמנו קבוע וקרבן
 נכור תלוי בו וקשה דהא לקמן אמרי' דאילו של
 אהרן אע"ג דקביע ליה זמן כיון דיחיד הוא מהדרי'
 לעשותו כטהרה. ויש לומר דהתם הוא שלא לעשותו
 בטומאה ממש ואומר להביא אחרת תחתיה אבל לענין
 דלא נטרח למעבד הפרשה דין קרבן נכור יש לו
 ובתו' פרשו דאע"ג דאילו קרבן יחיד משום אילו
 בלבד לא ראו להפרישו דהא פר וקרבן נכור הוא
 חשוב כי רוב עבודות התלויות בקרבן השעיר של
 ניכור תלוי בו: **טומאת** ביתו שכיחא לאו דוקא אלא
 לגבי טומאת המת שימות עליו אחד פתאום דלא
 שכיח טומאת ביתו כמאן דשכיחא דמיא: **דטהורין**
 עבדי

באנינות כי בן נצטווה יושה מפי הגבורה כאשר צויתי
בשעת מעשה אמר להם דכתיב ואת שעיר החטאת דרוש
דרש משה והנה שורף ויקלוק על אלעזר ועל איתמר
וגו' מדוע לא אכלתם את החטאת במקום הקדש הן
לא הובא את דמה אל הקדש פנימה אכול תאכלו
אותה בקדש כאשר צויתי וכונת הענין כי כשמלא
שערפו שעיר החטאת כלו כעם משה עליהם למה
כמעט מלאכול כי אע"פ שהיו חונני יכולין היו לאוכלו
כדרך שמה להם באכילת המנחה ואמר להם מדוע
לא אכלתם את החטאת שהיתה במקום הקדש ולא
נפסלה ביולא וגם לא הובא את דמה אל הקדש לפנים
ממחינתו שאלו כן היה דינה שתשרף כדכתיב וכל
חטא אשר יובא מדמה לכפר בקדש לא תאכל באש
תשרף אבל כיון שלא היה בה שום פסול מזה היה
לכם לאכלה בקדש כאשר צויתי במנחה ואהרן הכהן
השיב לו הן היום הקריבו את חטאתם ואת עולתם
וכו' כך אמר להם וכי הן הקריבו שהיו הדיוטות
אני הקרבתי שאני כהן גדול וכהן גדול מקריב אוקן
ואינו אוכל אוקן ואם שמעת במנחה שהותר' להו
באנינות מפני שהיא קדשי שעה שמה לא שמעת בשעיר
זה שהוא קדשי דורות כי השעיר הזה שעיר ראש חדש
שמכפר על טומאת מקדש וקדשיו כדכתיב ואתה נתן
לפס לשאת את עון העדה וכדאיתא בפ"ק דשבועות
ושלשה שעירים הוקרבו בו ביום שעיר ראש חדש שהוא
קדשי דורות ושעיר נחשון ושעיר המלוואים שהיו קדשי
שעה ועל זה אמרו אם שמעת בקדשי שעה לא
שמעת בקדשי דורות שמע משה ושתק הודה ולא בוש
כדכתיב וישמע משה וייטב בעיניו והיינו דאמר' דהאי
כאשר צויתי בשעת מעשה אמר להם כשראה שעיר
החטאת שנשרף כאשר צוה ה' ולא מלבי אני אומר
גבי חזה התנופה ושוק התרומה דשאר חטאות דקדשי
שעה כתיב שוק התרומה וחזה התנופה על אשי המלכים
אכול תאכלו אותה בקדש כאשר צוה ה' אמר בי
אלו קדשי שעה הם ויכולים לאכלם באנינות והוצרך
לומר להם כאשר צוה ה' ולא מלבי אני אומר כדי
שלא יהו סבורין דשמוא אפי' בקדשי שעה יש הפרש

בין זבח למנחה ושהוא טועה בזה כמו שהיה טועה
בשעיר של ראש חדש ואע"פ' שהוא כתוב קודם לזה
דשעיר ראש חדש אין מוקדם ומאוחר בתורה וכתב
הכתוב אותם שהם קדשי שעה ביחיד כן פ' בתוספות
וכן נראה מפ' רש"י וכן נראה מסדר הברייתא:
עשירית האיפה היא הנקראת מנחת חכיתין שבהן
גדול מקריב בכל יום מחליתו בבקר ומחלית' בערב
ובהן הדיוט מקריב אותה ביום חגו כדכתי' זה קרבן
אהרן וקרבן בניו ביום המושח אותם והאי ביום
המושח אותם אבניו בלחוד קאי כדאיתא במנחות:
שאף מקרא פרשה מעכב פ' שנצטוו משה לקרוא
פרשת המילואי לכל ישראל כדכתי' ואת כל העדה
הקהל כו': **לכשיבואו** אהרן ובניו ומשה עמם פ'
קושיא זו כעין מאי דפרדיקן בעלמא הלכתא למשיחא:
כיצד הלבישן למסבד קראי פ' דאע"ג דמאי דהוה
הוה לריכין למידע פרושא דקראי דלא לקשו אהדרי.
בבתנת ומנצפת כולי עלמא לא פליגי דאהרן ואח"כ
בניו פ' נקט בני שהן שוין אהרן ובניו: והוא הדין
למכנסיים ולא הוצרך לפרש דהא פשיטא שהמכנסים
קודמין לכל כדאי' בזבחים ובפרק ארבע מיתות.
דף ו ע"א אבנטו של כהן גדול לא זהו אבנטו
של כהן הדיוט פ' דאבנטו של כהן
גדול של כלאים ושל כהן הדיוט של צון ופלוגתא
דתנאי היא כדאיתא לקמן: **בבת** אחת היכי משכחת
לה שיחא משה חוגר אנשים חמשה באחד לא צריכא
דקדים כלומר לכלי עלמא מקדי' היה לכל אחד
על חברו כפי סדר מעלתן אלא שנחלקו אם היה
הפסק לבישת שום בגד בין אבנט לאבנט מאן דאמר
בזה אחר זה סבד שהלביש כל אחד מהם לגמרי
קודם לחברו ומאן דאמר בבת אחת סבד כי הלבישם
שאר בגדים חוץ מאבנט בזה אחר זה ואמר כן חגר
לאהרן ולבניו אבנטיהם בבת אחת בלא הפסק שום
בגד ונראה מדברי רש"י דלמאן דאמר בבת אחת
הלביש לאהרן כל בגדיו ואפי' בגדי כהן גדול חוץ
מן האבנט ואחר כך הלביש לכל אחד בגדיהם בזה
אחר זה חוץ מאבנט ואינן נכון כי היאך ילביש לאהרן

ומה ראייה מביאין לדבריהם שזה דורש הכתוב קודם מתן תורה וזה לאחר מתן תורה, וכן פרש"י ז"ל. **מאן** דאמר בששה נתנה בששה עלה וכו' אין זה ענין לכאן אלא דמוסיים לה דמוסיים בפרק ר' עקיבא ולאשמועי' נמי מניין ארבעים יום דלקמן דלכולי עלמא התחילו משבעה בסיון וכן פרש"י ז"ל. **קול** לו קול אליו פרש"י ז"ל מדכתיב וישמע את הקול מדבר אליו ולא כתיב מדבר לו שמעי' הכי וגמר' גמירי לה דלהאי דרשא אתא דהא איכא בקראי טובא דלא דרשי' הכי כך יש לפרש לפי שטתו ז"ל. וכסס הר"י ז"ל דדרשי' מאי דכתיב בקרא אליו תרי זימני מדבר אליו וידבר אליו ואלו אליו קמא לית בה שום דרשא והרי הוא כאלו נכתב לו אבל השני שהוא מיותר בא לדרשא זו. ונקטי' קול לו לאשמועי' דכל היכא דליכא אליו יתירה כמאן דכתיב לו דמי ולא אתי לדרשא ושמועתי מהנדזין בזה הרבה ללא תועלת: **הא** בקריאה הא בדיבור פי' דבקריאה שומעין כל ישראל כשקורא אותו אבל קול בדיבור לא היו שומעין. **עך** שיאמר לו לך אמור ת"ל וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר פי' ודרשינן ליה מהאי לאמר דהכא לאשמועינן דאפי' במקום שיש קריאה ששומעין הכל הדבור הוא בכל יאמר עד שיאמרו לו אמור: **דף ה' ע"א** שאם עשה לסמיכה שיירי מצוה כלו' שלא חש לסמוך ועשה שירים. מעלה עליו הכתוב כאלו לא כפר שאינו גרצה לו לגמרי ואף על פי שכפר מן הדין ויש לו בו קצת כפרה ונפטר מחובת קרבנו ושמועי' לה להאי דינא מדסמוך סמיכ' לגרצה לו: **מה** ת"ל לתנופה לכפר עליו פי' גבי מנורע עני כתיב ואם דל הוא ואין ידו משגת ולקח כבש אחד אשם לתנופה לכפר עליו. ונכתבה תנופה זו בכאן שלא במקומה לומר שאינה מעכבת בעיקר הקרבן אלא שאם עשה מצוה מן המובחר לכפר עליו מחטאתו לגמרי: **נמשח** יום אחד ואפי' שעה א' מנין וכתב רש"י ז"ל דל"ג אפי' שעה אחת דהא משיחת יום אחד אינה אלא שעה אחת וא"כ מאי אפילו שעה אחת (ת"ל). **משיחה**

שבעה לכתחילה מנח לן מדאצטריך קרא למעוטה. וא"ת ודילמא אשר ימנח אותו מ"נ אפי' יום אחד לכתחלה הוא י"ל דהא ליתא דדומיא דאשר ימנח את ידו נקטיה ומלוי יד האמור בכאן היינו רבוי בגדים דבעי שבעה לכתחלה וכדפי' רש"י ז"ל: **ועשית** לאהרן ולבניו ככה פי' בפרשת ואתה תצוה כתי' בפרשה וזה אשר תעשה להם דמייירי בצואת עשיית המלוואים ובפרשת צואת אהרן כתיב ענין עשיית המלוואים כלם והתם לא כתיב ככה והיינו דפרכי' התינח כל מלתא דכתיבא בהאי ענינא ופרש"י הניחא מלתא דכתיבא בפרשת ואתה תצוה בפרש' בצואת המלוואים מלתא דלא כתיב בהאי ענינא דהיינו בפרש' צואת המלוואים וכתיבא בפרשת עשיית המלוואים צו את אהרן דהיינו אורים ותומים שלא נכתבו בצואה שיתנם ונכתבו בעשיה ויתן אל החשן את האורי' ואת התומים מנח לן דמעכבא: וא"ת והא בפרשת ואתה תצוה כתיב ענין אורים ותומים בעשיית בגדי כהונה. וי"ל דההוא ענינא אחרינא הוא בפרשת עשיית בגדים ואינו כפי' עשיית המלוואים:

ע"ב וליף פתח מפתח פי' דבין בצואת המלוואים ובין בעשיית המלוואים כתיב פתח מיותר לג"ש דוק ותשכח. **רב** משרשיא אמר ושמרתם את משמרת דכתיב בפרשת עשיית המלוואים עכובא משמע ורב אשי מיייתי לה מדכתיב בה כי כן צויתי ולמאן דאמר שאין כל הכתוב בהן מעכב בהן סבירא ליה דכל הני לא משמע עכובא אי נמי דסברה הוא דלא כתיב האי עכובא אלא לדבר המעכב לדורות. **ת"ר** כי כן צויתי כאשר צויתי כאשר צוה ה' פי' בפרשת ביום השמיני כתיבי גבי קרבן היום לאחר שריפת בני אהרן ומיייתי לה הנה אנכי גררא דההוא דלעיל דכתיב על שבעת ימי המלוואים כי כן צויתי באכילות ואכלתם אותה במקום קדוש כי חקך וחקך בניך היא מאישי ה' כי כן צויתי אמר להם שיאכלו באכילות

במוצח החיצון כי אף על פי ששימש משה כל ז' ימי המלוואים אין זו קרויה עבודה שלא היו בה בגדי כהונה כי לא שמש משה אלא בחלוק לבן כן פרש"י: **א**י מה מלוואים כל הכתוב בהן מעכב אף יום הכפורים כל הכתוב בהן מעכב בהן. פי' ואלו ר' יוחנן לא חש להאי פירכא מטעמא דאיתמר בירושל' דהא זימנין דילפינן מילי מהדדי למצוה ולא לעכובא כדאמרי' גבי מטאת העוף ומלק והקטיר מה הקטרה בראשו של מוצח אף מליקה בראשו של מוצח וקיימא לן דהקטרה בראשו של מוצח מעכבא ולא מליקה: **מתני'** ר' יהודה היא דחייש לטומאת ביתו וא"ת א"כ למה לי למילף מסיני תיפוק לי דבעי פרישה משום טומאת ביתו וי"ל דאי משום טומאה יפרישוהו מביתו. לשכת פרהדרי' למה לי אלא להפרישו ולקדשו שבעת ימים משום דנכנס למחנה שכינה ועוד דטומאת ביתו לא שכיחא למעבד פרישה אמטילתא אבל השתא דאית לן פרישה ששה מוסיפין יום אחד משום טומאת ביתו:

דף ר' ע"א מכל מטאות שהיו שם. פי' כי מכל פרה ופרה מוצניעין בחיל למשמרת כדאי' התם. והכי תנינן התם כל ז' הימים היו מזין עליו מכל הפרות שנשרפו כבר לא מצאו משבע עושין משש וכו'. ויש שפירשו דלהכי נקט מטאות שהיו שם לפי שלא היתה פרה שלא היה שם משל משה והראשון עיקר. **בענין** המלוואים וא"ת מהיכן אנו למדין דקאי אמלוואים וי"ל דהכי כתיב ביה אחרי מות שני בני אהרן שמתו בשמיני למלוואים. **לאפוקי** מדוקי' שלא יקטיר בחון ויכנס לפנים כדברי הצדוקי' וכדאיתא לקמון בפרקין. **ובשם** שמפרישי' וכו' כל' דרבנן אמרו כן מסברא ולא דליהוי בקרא: **גרסת** הספרים לעשות אלו מעשה פרה. לכפר אלו מעשה יום הכפורים וקשה דהא תניא כוותיה דר' יוחנן אמרי' ור' יוחנן לא מתני אלא חדא כדאיתא לעיל. ולא משמע דבעי' למימר דתניא כוותיה בחדא בלחוד מדלא פריש לה תלמודא ועוד כי בעי' לקמן מאי ואומר כימא דאינטריך ללמד על

מעשה פרה להקישו להפרשה דיום הכפורים לגמרי ולהכי כתיב לעשות ולכפר הלכך הנכון דה"ג לעשות לכפר אלו מעשה יום הכפורים וכן גרסין בתוספות ולמאן דגרים כגרס' הספרים י"ל דפרה לאסמכתא בעלמא נקטיה לה בקרא: **מאי** בזאת ש"מ תרתי וא"ת והאי בזאת אינטריך למה שאמרו במדרש שנכנס בחבילות של מצוה בזכות התורה שנאמר וזאת התורה וכו'. וי"ל דאין משיבין מדברי מדרש שאינם אלא סמך בעלמא ופשוטיה דקרא בעי דרשא. **ת"ש** כאשר עשה וא"ת מ"מ בזאת למה לי. י"ל דאתא למעוטי פרה דלא ליתני אלא חדא אי נמי דאי לאו בזאת הוה אמינא דדוקא כהן גדול קמא והשתא דאיכא תרי קראי שמעי' בכל כהן גדול ובכל יום הכפורים: **זך** היה מעשה אחר עשרת הדברות פי' דליכא למדרש ויכסהו העין למשה במעשה של קודם הדברות שהרי קודם מתן תורה בכל יום ויום היה עולה ויורד משה להר כדאיתא בקראי ור' נתן ור' מתיא תרוייהו כר' יוסי הגלילי סבי' להו שהיה מעשה אחר עשרת הדברות אלא דר' יוסי הגלילי סבר דטעמא משום פרישה דנכנס למחנה שכינה ור' נתן סבר דפרישה לא היתה אלא למרק אכילה שבמעיו ור' מתיא סבר לאיים עליו ודריש לקיש כר' יוסי הגלילי: **ע"ב** במקום גילה שם תהא רעדה פרש"י ז"ל במקום גילה של מתן תורה של לוחות כדכתיב פקודי ה' ישרים משמחי לב וק' דהא בפרק אין עומדין מיייתי לה לענין מילי דעלמא וכדאמרי' אביי הוה בדח טובא אמר לו רבא וגילו ברעדה כתיב ביזקום גילה שם תהא רעדה וי"ל דהתם נמי רבא סבר כי אביי בתורה הוה בדח דהוה צילא ליה שמעתא דהא חסור לאדם שימלא שחוק פיו בעולם הזה ולהכי אמר ליה רבא וגילו ברעדה כתיב ואמר ליה תפילין מנחנא ויש לפרש דהכא מעבדו את ה' ביראה גמרי' שכל עבודת השם תהא ביראה ובאימה וכיון דאתי' רישא דקרא פרישנא סיפא דידיה וכדעובדי' בפרק אין עומדין **במאי** קא מפלגי פי' במאי תלי טעמא דפלוגתייהו

ביה נמי פר ואיל שלו רצה להשמר מקושיא זו לומר
דמפר ואיל דמוספין דיינינן אלא דאית' לומר דהא
עדיפא שיש עוד עמו פר ואיל שלו מה שאין כן
בראש השנה גם זה אינו נכון דלישנא דדנין פר ואיל
שלו משמע דמיינייהו גופייהו דיינינן. לכך פר"ת ז"ל
דהשתא נמי מפר ואיל דיינינן והא דפרכין הניח'
למ"ד יום הכפורים איל אחד ה"פ דאנן אמרי' דמעצרת
לא דיינינן משום דכתבינן ביה שני אלים ואע"ג דכתיב
ביה נמי איל אחד במוסף שלו ולהכי פרכין דלמ"ד
דיום הכפורים יש במוסף שלו שני אלים לא נגמר
לדידיה ואע"ג דאית ביה באהרן איל א' והא דפרש"י
ז"ל במלואים איכא פר ואיל מדכתיב קח לך עגל
וכו'. הקשה ר"ת ז"ל דהיכי יליף יום הכפורים שכתוב
בו פר ומלואים שכתוב בו עגל בן בקר דהא אמר
ר' מאיר בפ"ק דראש השנה כל מקום שנאמר בתורה
עגל סתם בן בקר בן שתי שנים: פר בן ג' שנים.
ולכך פר"ת דדיינינן מדכתי' בפרשת לואית המלואים.
לקח פר בן בקר אחד ואלים שנים. והיו משלו
דכתיב מאשר לאהרן ומאשר לבניו. ואע"ג דכתיב
אלים שנים לא משני' אלא האחד שהיה עולה דאיל
שני שלמים היה ואין זה נכון חדא דבכולא סוגיא
נקטינן קח לך משלך והוה לן למנקט מאשר לאהרן
ועוד שהקרבן ההוא הוה בז' ימי המלואים בתוך ימי
פרישה ולא הוי דומיא דיום הכפורים דאתא לבתר
פרישה ועוד היכי נקטינן סתם פר אחד ואיל אחד
כיון דכתיב ואלים שנים לכך הנכון כפרש"י. ודקאמרת
היכי ילפי' פר מעגל י"ל דסוגיין כר' יוסי דאמ' **במס'**
פרה דפר בן שתי שנים כעגל בן בקר. אי
נמי כר' מאיר ואף בן שלש קאמ' והוא הדין בן שתי
שנים. והכי תנן במסכת פרה כל מקום שנאמר
בתורה פר בן שתי שנים שנאמר ופר שני בן בקר
דברי רבי יוסי וחכמים אומרים אף בן שלש רבי
מאיר אומר אף בן ארבע: אלמא רבי מאיר אף בן
שלש קאמר וא"ת אכתי קשיא דר' מאיר אדר' מאיר
דהכא אמר אף בן שלש והכא קתני אף בן ארבע י"ל
דהיא דמסכת ר"ה בשאמר פר סתם ודמס' פרה

בפר בן בקר דאיירי ביה ר' יוסי. א"נ דלר' מאיר
לא שני ליה בין פר לפר בן בקר: וכן שלש דקאמ'
בראש השנה לאו דוקא כלל ורש"י ז"ל כן פי' במסכת
ר"ה פר בן שלש ואפי' אמר פר בן בקר. לומר
דכי אמר פר סתם היה לנו להרבות בשנים יותר
מהיכא דאמר בן בקר דמשמע קטן מה שאין כן
בעגל דמשמע קטן וכשאמר פר בן בקר בא לומר
שקרב לבקר ובתורת כהנים אמרו עגל בן בקר בן
שתי שנים מדכתיב עגל בן בקר ואיל לעולה תמימים
השזה אותם הכתוב בשנים. הלכך אשמעי' רבי מאיר
בראש השנה דאפי' פר סתם בן ג' והוא הדין בן
שנים וכל שכן בן ארבע ואשמעי' בפרה דאפי' פר
בן בקר בן שלש וכן ארבע: **לאפוקי** עצרת דשני
אלים נינהו וקשה דבעצרת נמי איכא איל אחד במוסף
שלו בפרשת פנחס וי"ל דמהתם ליכא למיגמר דהא
כתיבי ביה שני פרים וא"ת והלא במלואים איכא נמי
שני אלים כדכתיב עגל בן בקר לחטאת ואיל לעולה.
וכתיב ושור ואיל לשלמים תירצו כתוספות דמ"מ
ליכא במלואים זוג אחד של שני אלים מענין אחד
שיבאו עם הפר כדאיתא בעצרת. דזוגות דמלואים
פר לחטאת ואיל לעולה ושור ואיל לשלמים. **אפילו**
תימ' ר' אלעזר ב"ר שמעון התם וכו' לאפוקי עצרת
דתרווייהו חובת היום נינהו ולא גרסי' דתרווייהו דמוספין
נינהו וטעמותא היא שהרי אין שני אלים בקרבן מוסף
אלא לחובת היום עם שתי הלחם.

ע"ב בביכול בשלך אני רוצה יותר משלהם הפי' הנכון
כפי' השני דפרש"י ז"ל דאמרי' בביכול מפני
שהוא דבר קשה לומר כי הקב"ה קן בקרבן צבור.
אלא דכיון שכתוב בתורה יכול אדם לאומרו וקרא
ה"ק קח זה הקרבן של צבור ויהא חשוב כאלו הוא
שלך שאני רוצה בו יותר: **דקיינן** קמייית'. פי' דכולה
דינא תלינן בכהן גדול דהא ביום הכפורי' אין הפרש
בין תחלה לסוף דבכל יום הכפורים כוהנ' דין זה.
אלא הכי קאמר דנין עבודה תחלה במקום מעבודה
תחלה במקום כלומר דנין יום הכפורים שהותחלה בו
עבודה לפני לפנים מיום המלואים שהותחלה בו עבודה

אמרי' לקמן. ודקאמרת דליתו תרוייהו בג"ש דלואה לואה
הא ליתא דכל היכא דאפשר למדרש כולי קרא ביום
הכפורים לחוד דדמי למלואים שמעשיו בפנים ולכפר
לא מוקמינן לה כפרה. עוד תירצו בתוספות דהני
תרי קושיי חדא מיתרצא בחברתה דלהכי כתב רחמנא
לכפר למעוטי פרה דלאו בר כפרה דהא אתיא לואה
לואה ומיהו אכתי איכא למידק למה לי למכתב לואה
כלל לכתוב לכפר לחוד ואתי יום הכפורים בלחוד
וי"ל דאורחיה דקרא הוא למכתב לואה בכי הא ועוד
דדילמא איצטריך לשום דרשא אחריתי כן פי' בתוס'.
ואמרי' לואה דקרבנות פרש"י ז"ל להצריך פרישה שבעה
לכהן הבא לעבוד בקרבנות צבור והכי רהטא כולה
סוגיין דבקרבנות צבור איירי ומשום דדמו למילואים.
מאי נפקא לן מינה הא תנא דבי רבי ישמעאל זו
היא שיבה זו היא ביאה פי' גבי נגעי בתים כתי'
בהסגר ראשון בסוף השבוע ושכ הכהן אל הבית ביום
השביעי וראה והנה פשה הנגע בבית וזה הכהן
וחלצו וכו' לומר שחולץ וקוצה וטח ומסגירו עוד
שבוע שני וכתי' בתר הכי ואם ישוב הנגע ופרח בבית
אחר חלץ וכו' ובא הכהן וראה והנה פשה הנגע בבית
וכתיב ונתן את הבית וכתוב זה נכתב שלא במקומו
דלפוס פשטיה משמע שאין נתינה אחר פריחה אלא
כשיש בה פשיון וזה אינו דאתיא פריחה פריחה מובגדים
מנגעים מה פריחה בבגדים מטמא' ואע"פ שלא פשה
אף בבתיים כן. ועל כרחין פשיון האמור כאן קודם
פריחה הוא וקודם חלון וטיחה ובא ללמד דין נגע
העומד בהסגר ראשון ופשה בהסגר שני ועדיין היינו
סבורין דכל שעמד בראשון ופשה בשני שדינו בנתינה
ולהכי כתביה רחמנא הכא אלא דרבנן גמרי ג"ש
נאמר כאן ובא הכהן ונאמר לעיל כשפשה בראשון
ושכ הכהן מה להלן חולץ וקוצה וטח אף כאן חולץ
וקוצה וטח ומשום דהכא כתי' ביאה והתם שיבה אתא
תנא ואמ' דזו היא שיבה זו היא ביאה. **אלמא** לא
פי' בתמיהא. נהי דלא בעי' פרישה לכולה משמרה
כו' פי' דהא שפיר אפשר למעבד פרישה לכל בית
אב שבעה ימים קודם זמנה דכולהו בתי אבות שפיר

ידעי אי זו יום בשבוע הוא שלהם. **דנין** דבר המוג
פעם בשנה מדבר המוג פעם אחת בשנה. פי'
לאו דוקא מדבר המוג אלא ה"ק מדבר שאינו מוג
אלא פעם אחת בשנה שמוג כמו שהיה בימי משה
ובחנות המקדש ובימי עזרא כדאיתא בספרא.
דף ג' לענין פז"ר קס"ב. הרי"ש שהוא רגל
בפני עצמו פרש"י ז"ל לענין ברכה
ותפלה שאומרים יום שמיני עצרת. ולפי זה
מפרשי' ברכה ברכת המלך כדפי' ז"ל. אבל במסכת
סוכה משמע דברכה היינו לענין ברכה ותפלה כדפר"ת
ז"ל. והאי רגל לענין אכלות הוא כדפר"ת ז"ל.
אי נמי לענין שהוא טעון לינה כשאר הרגלים.
וכדפר"ת התם בסד"י. ושיר פי' בתוספות שיש לו
שיר שלם מה שאין כן בסוכות והנכון ששירו חלוק
לעצמו וכשחל שבת במועד נדחה השיר של שביעי
כדאמרי' התם ימוטו ידחה. אבל שיר של שמיני
עצרת עומד לעצמו. וכבר הארכתי בזה במס' סוכה
בסד"י. **אבל** לענין תשלומין דראשון הוא. פי'
ואע"ג דהא בקרבנות יחיד ואנן איירינן בקרבנות
צבור מ"מ שם קרבן אחד הוא. **דנין** פר אחד ואיל
אחד פרש"י ז"ל האמור ביום הכפורים במוסף בפרשת
פנחס מעבודת שמיני למלואים שהיה בו פר אחד
ואיל אחד כדכתי' קח לך עגל בן בקר לחטאת ואיל
לעולה. והצריכו לרבי' ז"ל לומר פר ואיל דיום
הכפורים דמוספין ולא פר ואיל של אהרן שבאחרי
מוות משום דפרכי' בסמוך הכיחא למ"ד יום הכפורים
איל אחד וכו'. וההיא פלוגתא באיל של מוסף
היא. והקשה ר"ת ז"ל דבסמוך אמרי' לקמן דנין פר
ואיל שלו מפר ואיל שלו ואילו של מוספין משל צבור
הם וליכא למי' דלקמן הדרי מהא דהכא ודיינינן מפרו
של אהרן דא"כ הו"ל למי' אלא. ועוד דלפוס סוגיין
קולהו אוקמתי בתריתא פירושא דקמיתא אבל כולהו
מיירו באותו פר ואיל עצמו אלא דמעיקרא נקטינן
פר אחד ואיל אחד סתמא. והדר מפרשי' דהו' שלו
והדר מפרשי' דשאי הכא דהו' פר לעולה וחד לחטאת.
גם מה שפרש"י ז"ל לקמן דנין יום הכפורים דאית

חרושי מסכת יומא הריטבא.

כלי. עוד כתבו בתוספות שלא הקפידו בכלים שאין מקבלין טומאה אלא בכלים שנשתמשו בלשכה בלבד וכדקתני שכל מעשיה בכלי גללים דמשמע מעשיה של לשכה וכיון דחזו דמעשי הלשכה מחמירין כולי האי לא אתו לזלזולי בפרה כלל וכיון הוא אצל דעת רבותי והרמז"ן ז"ל כלישנא קמא: **ביון** דטבול יום כשר בפרה פ"י מן התורה כי חכמים קבלו מפי השמועה שכל טהור הכתוב בפרשה היינו טהור למעשה דלא בעי הערב שמש והכי נמי אמרי' התם שכל הכלים שנותן לתוכן אפר הפרה טבולי יום היו. **דתנן** מטמאין כו' פ"י דאע"ג דמדאורייתא אינה חובה שתהא בטבול יום חכמים קבעוה חובה מפני הצדוקי' כדמפרש ואזיל. והיינו דתנן מטמאין היו את הכהן השורף את הפרה כו' והתם תנן כיצד מטמאין אותו סמכו ידיהם עליו ואמרו לו אישי כהן גדול טבול אחת ירד וטבל עלה ונסתפג וכו' פ"י שכל שבעת הימים לא היו אחיו הכהנים נוגעין בו כדתניא לקמן לפי שבגדי אוכלי הקדש מדרס לחטאת כדאיתא בפרק חומר בקדש: לפיכך בשעת שריפתה היו נוגעין בו כדי לטמאו ואף על גב דטומאה זו אינה אלא מדרבנן הא אית בה הכירא לצדוקין שיודעין היו דלדיקן טהרת הקדש טומאה היא לפרה וכיון שרואין שאנו מזריכין אותה טבילה בלא הערב שמש הא איכא הכירא. וא"ת ולמאן דאמ' התם דטומאה דרבנן לא בעיא הערב שמש מאי הכירא איכא בהא. וי"ל דמודה הוא דאיכא טומאות חמורות דרבנן דבעו הערב שמש כגון צמרא של גוי וכדאמרין לקמן מעשה בשמעון הצדיק שסיפר עם הגמון א' בשוק וניתזה צמרא מפיו על בגדיו ושמש ישבב אחיו תחתיו משום דהוה בעי הערב שמש ואע"ג דטומאת גוי אינה אלא מדרבנן שגזרו על הגוים שיהו כזבין לכל דבריהם ודכותה אמרינן הכא דטומאת אוכלי הקדש לחטאת עשאה כטמא שרץ מפני מעלת חטאת והכין אית' פרק חומר בקדש. **ומאי** שנא צפונה מזרחא כיון דחטאת הוא וחטאות טעונין צפון פ"י חטאת הקריבה בחון (כ"ל ש"ל במזבח) טעונה צפון דאלו חטאת זו בהר

המשחה נשחטת וכת' בה בפרה אל מוכח פני אהל מועד פ"י כי כשהיה מזה דמה בהר המשחה היה צריך שיהא רואה פתח קדש קדשים שהוא בכותל מזרח. וכדתנן כפתוה בחבל המוגג ונתנוה על גבי מערכה ראשה לדרוס ופניה למערב. שוחט בימינו ומקבל הדם בשמאלו פ"י דאע"ג דשחיטתה צור כשרה משום דשחיטה לאו עבוד' היה ומה שאין כן בשחיפה דבעיא כהן. אפילו הכי כל שאפשר למעבד שחיטה בכהן טעי עדיף וכך מצותה ומוזה באצבעו הימנית מן הדם שבכפו השמאלית ז' פעמים כנגד בית קדשי הקדשים. ועל כל הזיה טובל אצבעו דם. ושיירי הדם שבאצבעו פסולין להזיה ועל כל הזיה מקנח אצבעו בפרה כדאיתא בזבחים מ"מ שמעינן מהתם שהיה צריך לעשות ההזאות כנגד בית קדשי הקדשים שהוא במזרח ומשום הכי עבדינן לשכה זו צפונה מזרחא והקשו בתוספות בשלמ' מזרחא ניחא דתהוי ליה הכירא לעשות הזאותיו לכותל מזרח כדאמרן אלא צפונה למה לי שהרי אין בה שום מעשה בצפון ותירצו דכיון דחטאת קרייה רחמנא דיכיה כדן חטאת שאס עשאה שלא לשמה פסולה ומשום הכי הויא לשכה בצפון שיהא זכור שצריך לכיון בה לשמה כדן חטאת הנשחטת בצפון וכיון הוא ומיהו רש"י ז"ל נשמר מזה שפ"י כי היכי דליהוי ליה הכירא לדעת כי פרישה זו כדי להטיל עליו עבודת פרה הקרויה חטאת וטעונה מזרח וישים לבו להיות זרין במעשיה וסדר עבודתה ע"כ: **באשר** עשה ביום הזה וכו' גבי פרשת המילואים כתיב ומקרא מיותר הוא לדרשא. **בשלמא** כולי קרא בפרה לא מתוקם לכפר כתיב ופרה לאו בר כפרה היא אלא אימא כולי קרא ביום הכפורים וא"ת א"כ לעשות ולכפר למה לי. י"ל דכוליה חדא מלתא היא כלומר לעשות כפרה ואורחיה דקרא הוא. **ע"ב** ואימא צואת יום הכפורים וא"ת א"כ לכפר למה לי. ועוד כיון דגמרי' צואה צואה ליתו תרויהו בג"ש פרה ויום הכפורים שהרי שקולים הם ויבואו שניהם וי"ל דלכפר איצטריך דלא נימא יום הכפורים קמא או כהן גדול קמא דהא דכותה (דהא)

חדושי מסכת יומא להריטב"א

דף ב שבעת ימים קודם ליום הכפורים מפרשין
 כהן גדול מציתו ללשכת פרהדרין
 פ"א לפי שכל עבודות יום הכפורים אינן כשרות אלא
 בו לפיכך צריך להפרישו. ובגמרא מפרש מהיכן
 נפקא לן פרישה זו והתם נמי מפרש מציתו למה
 פורש. ולשכת פרהדרין זו היא במחנה שכינה לפניו
 משער ניקנור כדאיתא בגמ'. ומתקינן לו כהן
 אחר תחתיו כלומר מזמנין. ולא בעי הפרשה דאפי'
 למ"ד דהפרשה מדאורייתא מוטלואים מוצה בעלמ' היא
 ולא מעכבא בעבודת יום הכפורים ומוסתיין דנעביד
 מוצה זו לכהן גדול לחוד ובגמ' מפרש כהן שני זה
 במה מחנכין אותו. **שמא** יארע בו פסול פ"א פסול
 קרי או שאר טומאו' המעכבו' אותו מלעבוד עבודה.
רבי יהודה אומר אף אשה אחרת מתקינן לו שמא
 תמות אשתו. ובמסכת סוכה פרכין מינה לאביי
 דאמר התם דר' יהודה לא חייש למיתה. ופרקינן
 דהכא חייש משום מעלה דכפרה ורבנן אפילו כהן
 לא חיישי למיתה. **אמרו** לו א"כ אין לדבר סוף
 פ"א שמא תמות גס זו ובגמרא פרכי' רבנן נמי
 דחיישי לטומאה לימרו לנפשיהו דא"כ אין לדבר סוף
 ושמא יארע פסול אף בשני והתם מתרץ לה.
גמרא תנן התם בפ"ג דמסכת פרה שבעת ימים
 קודם שריפת הפרה מפרשין כהן השורף את
 הפרה. יש מפרשי' דלהכי לא קתני כהן גדול כדקתני
 במתני' גבי יום הכפורים משום דסבי' ליה להאי
 תנא דשריפת הפרה כשרה ככהן הדיוט. ופלוגתא
 היא במסכת פרה ואית' נמי בסיפרי ונתתם אותה
 לאלעזר הכהן זאת לאלעזר שהיה סגן. ולדורות
 ככהן גדול דכרי רבי מאיר ר' יוסי ור' שמעון אומרים

זאת לאלעזר ולדורות בין ככהן גדול בין ככהן הדיוט
 וסתמא דהכא דלא כר' מאיר. ומיהו התם במסכת
 פרה קתני פרות שנעשו מימות משה ואילך כלם היו
 ככהנים גדולים ולפוס פשטא אתיא כרבי מאיר והנכון
 דהא מתני' דשבעה ימים מפרשין כו' דכרי הכל הוא
 ואפילו לר' מאיר ותנא לא בעי לאתויי נפשיה
 בפלוגתא וקתני כהן השורף את הפרה והאי ליטנא
 משמע הראוי לשרוף את הפרה לכל חד וחד כדאית
 ליה ומודו ר' יוסי ורבי שמעון זאע"ג דלדורות
 כשרה ככהן הדיוט דמוצה ככהן גדול ולפיכך היו כל
 הפרות שבמקדש ככהנים גדולים: **שכל** מעשיה בכלי
 גללים בכלי אבנים פרש"י כלי גללים של זפיעי בקר
 ואיכ' דלא גרסי כלי אבנים ומפרשי שהוא בכלל כלי
 גללים כדכתי' נדבכין די אבן גלל וקשיא לן דהא
 אמרינן במוס' שבת גבי שלש מדות בכלי חרס וכן
 במסכת נדה פ' בא סימן דכלי חרס שאינו נקוב
 במוציא משקה כשר למי חטאת והא כלי חרס מקבל
 טומאה הוא ויש מתרלים דהא דאמרינן דמעשיה של
 פרה בכלים שאין מקבלי טומאה היינו קודם קדוש
 כי היכי דלא ליזלוזו בה כדאמרינן הכא אבל לאחר
 קדוש ליכא קפידא: וקשה לתירוצן זה הא דתנן התם
 ומייתי' לה בפ"ק דחולין זלוזות שהניחה מוכסה
 ומזאה מגולה כו' ופרש"י ז"ל בפ"ק דחולין דהיא
 על כרחין קודם קדוש היא והא סתם זלוזות של
 חרס היא ומיהו ר"י ז"ל פי שם דהיא לאחר קדוש
 וכדפרשי' בדוכתה. וי"ל לדברי רש"י ז"ל דאפילו קודם
 קדוש לא הקפידו אלא בשאר כלים דפרה אבל בכלים
 דמימי חטאת כיון דלאחר קדוש ליכא קפידא הוא
 הדין לקודם קדוש שלא לערות מימי חטאת מכלי אל

מכתב אדמ"ור הרב הגאון רב"ד מפה וכבוד הרבנים המאורות הגדולים
ב'דצ מפה עיר בערלין הבירה נ"י עד ביאת גואל צדק ב"ב ולנצח.

היום אנו מגידים משנה לכבוד הרב המופלג חריף ובקי מו"ה אפרים הערץ נ"י אשר נשאו
לבו לעשות טוב בעמיו ולהוציא לאור מחדש חידושי רבינו הר"יטבא זלה"ה על מס' יומא אשר
המה יקרים מצד מחברם ויקרים כמציאות מאוד. והוא חדש נעוריהם והוציאם כלולים בהדר ויופי
ויבואו בחוק המחנה העברים להגדיל תורה ולהאדירה. אור חדש על ציון השערים המצויינים בהלכה
יאירו. ועל טוב יזכר שם הרב ה"מל אשר עלתה בידו להקים שם אחד מגדולי הראשונים נ"נ
אשר מימיהם אנו שותים על נחלתו. זכרה לו אלוה לטובה. ואח"כ החפצים צדק לא ישלחו
בעולתה ידיהם להיות כמשיגי גבול הרב ה"מל אשר מכיסו הזיל על הדפסת הס' היקר
מיטב כספו וכבר אמורה מלחו של משיג גבול בתוה"ק
הכ"ז פה בערלין יום ה' ה' לעשות שנת כתר תורה לפ"ק.

יעקב יוסף בן הרב מו"ה מרדכי ז"ל.

אלחנן בן הרב הגדול מו"ה זנוויל ז"ל

יחיאל מיכל זקש בן לא"א מו"ה נפתלי יהודה ז"ל.

הקדמה מהמוציא אור שנית ספר הריט"בא הזה.

חירושי הריט"בא על מסכת יומא נדפסו רק פעם אחד בקושטנדינא תק"יד, ומרוב חביבותו למעיינים, פנה הודו מכית מוכרי ספרים ואינו כנמצא אף במחיר יקר מאוד, ואני החתום למטה אשר נפל חלקי בין תופשי תושיה וכל ישעי וחפצי להגדיל תורה ולהאדירה, כבר זכיתי כאשר נודע בשער בית ישראל בספרים היקרים אשר נדפסו בהוצאותי מגדולי וחכמי הרבנים שקדמו לזמנינו; אף הפעם אודה לד' שהקרה לפני ספר הנזכר ששאל לי בחסדו וטובו ה"ה הרב המא"הג חכם הכולל מו"ה **יחיאל מיכל** זקש נ"י דיין מצויין ומ"מ פה בערלין הבירה ותשואת חן לו, וזכות הרבים תלוי בו ואמרחי בלבי להדפיסו שנית למען ישאבו ממנו דורשי התורה מים חיים מכארו של תורת רבינו הריטבא ז"ל, ואף כי הזמן בוגד ולא כל אדם זוכה לתת לכסף מוצא בצוק העתים האלה אשר פסקו נהרות פרנסה ומעייני המחי' והכלכלה נסכרו, אמרחי אשליך יהבי על ד' וזכותו של המחבר ז"ל יעמוד לי שלא אכשל בהוצאות ממוני וכספי בהדפסת ספרו, ורבים מבני ישראל יחפצו לקנותו ולהביאו אל ביתם. ואקוה כי תוחלתי לא נכזבה, וכל אשר לו לב להבין ימהר ויחיש לקנות ספר הזה ובפרט אחרי אשר שמתי לחוק לבל איקר מקחו כי אם למכרו בזול עד שיהי' לאל יד כל איש לקנותו בדמים מועטים ולרווח צמאונו ממקור תורתו של הגאון המחבר ז"ל אשר שמו וזכרו לא יסוף בקרב ישראל כל הימים ויתרומם קרן התורה על גפי מרומים, ונזכה לעבוד את ד' באמת בחמים. ולראות בנחמות ציון וירושלי' כחפץ עבד לעבדי ד' ומתאבק בעפר רגלי חכמים

הצעיר **אפרים בן מו"ה שמואל ארי** הערץ ז"ל.

ממדינת שלעזיען

אש"ש"ח זש"ח

ש"ס

א

מסכת חסד

MASSACHUSETTS

18

המחוקקת והמקיימת את כל חוקי המדינה ואת כל חוקי הממשלה

ABRAHAM

NOTICE
DE LA
SOCIÉTÉ DE LA
LIBÉRATION

המחוקקת והמקיימת את כל חוקי המדינה ואת כל חוקי הממשלה

ERHART HERZ

18

המחוקקת והמקיימת את כל חוקי המדינה ואת כל חוקי הממשלה

LIBÉRATION

חדושי הריט"בא

זלה"ה

על מסכת יומא

עם הגהות הרב החכם השלם הרי"ן כמהו"ר חיים מודעי ז"ל נרפס פעם ראשונה בקושטאנדינה
בשנת ה'תקי"ד

ועתה הובא שכית לבית הדפוס והונה באין מחסור דבר ע"י

הצעיר אפרים ב"מ שמואל ארי' ז"ל הערץ ממדינת שלעזיען.

בערלין

שנת כתר תורה לפ"ק.

געדרוקט בייא עדוארד שטייכטהאל.

CHIDDUSCHE HA RITBA

AL

MASSECHET JOMA

I. E.

R. JOMTOB B. ABRAHAM

NOVELLAE IN TRACTATUM TALMUDICUM JOMA
SEU DE DIE EXPIATIONIS.

EX EDIT. CONSTANT. 1754 DENUO EDIDIT

EFRAIM HERZ.

BEROLINI (5620) 1860.

VENDUNT W. ADOLF ET SOCIUS.

176-13c

CHIPPUSCHE HA RITBA

JA

MASSCHET JOMA

J. E.

R. JOMTIG B. ABRAHAM

REGIA

MONACENSIS

NOVELLE INTRACATUM TAFMEDICUM JOMA

SEU DE DIE EXPLATIONIS

EX. EDIT. CONSTANT. 184. DEUO. EDIDIT

FEERAM HERZ.

5455

BEROTCHIN (1820-1860)

VENDUNT W. ADOLF ET SOCIUS.

4° A. hebr. 481ⁱ

Yomtov (Eschbali)

Jomtob b. Abraham Eschbili

Chiddusche ha Ritba al Massechet Joma i. e. novellae in tractatum
talmudicum Joma seu de die capiationis Ex edit. Constant. 1754 denuo
edidit Efr. Herz. (Dabei auf ein fibr. Titelbl.)

Berolini 1860

4 A.hebr. 481 i

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10216888-9